سەرنووسەر
عثمان محمد فائق

هاوکاری

١٢ لاپەڕە — ٢٥ فلس

کانونی دووەمی ١٩٧٠ دامەزراوە

● چوار شەممە ١٣ی نیسان ١٩٧٧ ژمارە ٣٦٣ ●

● الاربعاء ١٣ نيسان ١٩٧٧ العدد ٣٦٣ ●

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتی یە لە دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی دەردەچێ

بێ گومان ، شۆڕشەکەتان هێزو بەردەوامبوون و پێشکەوتنی خێرای لە تیکۆشانی توندی ئێوەو ئاستی هۆشیاری و بەپیرەوە چوون و قوربانی مادی و مەعنەویتانەوە پولەیەکیەتی ئەم گەلەو پشتگیری کردنی هێزەکانی خێرخواو پێشکەوتنخوازیەی وەردەگرێ .

احمد حسن البكر
سەرۆکی فەرماندە

سەرۆکی فەرماندە داوای کردوە کە کادیری جوتیاران لە رۆڵەی لادێکان بگەیەندرێن

بەرێز سەرۆک احمد حسن البکر ئەوەی دووپات کردەوە کە پێویستە زروفێکی گرمەلە یەتیو ئابوری لەبار بهێنرێتە ئاراوە بۆ ئەوەی دەزگاکانی بەرەوپێشچوون و ڕیفۆرمدەو وریا کردنەوە دابمەزرێندرێت و دەزگایەکی لەباری ئەوتۆ پێک بهێنرێت کە لە ڕەلەی لادێکان ئەوەندە کادیری پێویست بەروەردە بکرێت کە بەشی کرینی کشتوکالی بکات .

سەرۆکی فەرماندە لەو سەردانەدا کە سەعات ١١ی سەر لە بەیانی دوێنێ کردبووی لە وەزارەتی کشتوکال دەستی ڕێزی لەو هەوڵو تەقەلایە ناوە کە ئێستا بۆ پێش خستنی کاروباری کشتوکالو زیاد کردنی بەرهەمو بەرهەمی کیڵگەکانی دەوڵەت دەدرێت ، کە ئەم جۆرە کارانە بە جۆرە کارێکی پێشکەوتوی مەیدانی کشتوکال دادەنرێت .

بەرێز سەرۆک البکر گوێی لەو باسە دوورو درێژە گرتوە کە بەرێز لطیف نصیف جاسم وەزیری کشتوکالو جاک کردنی کشتوکال دەربارەی کاری وەزارەتەکەو ئەو تۆسپو تەگەرانەی ڕێگای ڕابەراندنی کاروبار دەگرن بڕی کردوە .

بەرێز سەرۆکی فەرماند: فەرمانی داوە کە لەو کۆسپو تەگەرانە بکۆڵرێتەوە بە هیوای چارەسەر کردنیان و بۆ ئەوەی ڕێگای چالاکیو ئیش هەسوران لە دەزگاکیدا خرش بکرێت .

سەرۆک البکر لەو قسانەدا کە لەگەل بەرێز وەزیری کشتوکالدا کردویە ئەوەی دووپات کردۆتەوە کە ڕێگایەکی ئەوەندە بکرێت کە بەشی کشتوکالی تر خرش بکات لە کاری کرینی لە جوتیارەکان بە ئامانجی هەڵسوڕێنرێت و بە جۆرێک دابەش بکرێت کە بە ئاسانی بگاتە دەستی هاوولاتیان .

لە کۆتایی سەردانەکەدا کە دەوروبەری سەعاتێکی خایاند بە هەمان گەرمی پێشوازیی کردنیەوە لە لایەن بەرێز وەزیری کشتوکالو چاک کردنی کشتوکالو فەرمانبەرە گەورەکانو کارگیرانی وەزارەتەکە بەڕێ کرایەوە .

سەرۆکی فەرماندە بەبۆنەی بیرەوەری سی ساڵەی دامەزراندنی حزبی بە عسەوە بۆ ڕۆژنامەی الجمهوریە ئەدوێ

هاوری احمد حسن البکر ، ئەمینداری سەرکردایەتی قطری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست سەرۆک کۆماری دووپات کردەوە کە ٧ی نیسانی ١٩٤٧ هەر نیشانەیەکی ڕووزکو باڵا ئەبێ ئەگەر ئەنیا لە هێزووی حزبە کەمانو کاروانی تێکوشانیا ، بەڵکو لە هێزووی تێکوشانی تێکرایی گەلی عەرەبدا .

هاوری بەکر لە دوانێکی تایبەتی دا بۆ ڕۆژنامەی - الجمهوریە - بەبۆنەی بیرەوەری سی ساڵەی لە دایک بوونی حزبەوە وتویە : سێ دەی ڕابوردووی ئەمەی درێژی حزبە کەمان لایەڕەی ڕووناکی تۆماری ئازایەتی عەرەبایەنیەو بەخوێن نووسراوەو بە ئارەقو فرمێسک ناودراوە و بە تەقەلای خۆڕاگرانەو هەوڵی بەردەوام و کاری دڵسۆزانەو لە خۆبوردنی نووسراوەتەوە کە ئاومیدیو نوشستی ئازانێ ، ئەمیش لە ڕێناو خزمەتی ئامانجەکانی جەماوەرداو لەڕێگای بەرکردنەوەی پایەی نیشتمانیو نەتەوەیدا .

« دەقی وتارەکە لەلایەڕە ١٦دا بخوێنەرەوە »

سەرکردایەتی حزب و شۆڕش بروسکەی پیرۆزبایی لە حزبە دۆستەکانەوە ئەگات

سەرکردەی دامەزرێنەر هاوری میشیل عفلق ئەمینداری گشتی حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستو هاوری شبلی العیسمی باریدەدەری ئەمینداری گشتیو هاوری احمد حسن البکر ئەمینداری نوێی سەرکردایەتی قوتریو هاوری صدام حسین جێگری ئەمینداری ئەمینی سەرکردایەتی قوتریو سەرکردایەتی ئەتەوایەتیو قوتری حزب ... ژمارەیەک بروسکەی پیرۆزبایان پێ ئەیشتوە بە بۆنەی بیرەوەری سی ساڵەی لەدایک بوونی حزبی سەرکردە حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستەوە ... ئەم بروسکانە لە لایەن حزبی شۆڕشگێری سومالیو حزبی یەک ڕتوی ئەڵمانیاو حزبی بزوتنەوەی هەڵبژاردنی میللی فەنزویلاوە نێراونو تیایدا ستایشی دەوری حزبیان کردوە لە تێکۆشان دا لە پیناوی ئاشتیو سەربەخۆیی وسوشیالیستدا و دژی ئیمپریالیزمو زایۆنزمو کۆنەپەرستان ..

(بروسکەی تری پیرۆزبایی لەلایەڕە (٧)دا هەیە) .

پاش هەڵبژاردنی بۆ سەرۆکایەتی حزبی زایۆنی (العمل) ، پیرداوای ئەوە ئەکات کە سازاندن پلە بە پلە بکرێ

خاکی داگیرکراو -١١- ئازانسی دەنگوباسەکان : - شەمعون پیریزی سەرۆکی نوێی حزب زایونی « العمل »، ئاشکرای کرد کەوا ئوپنی سەرۆکی حزب هیچ گورانێکی گرنگی لەسیاسەتی قەوارەی زایۆنیدا بەدواوەنیە .

ڕۆژنامەکانی ڕژێمی سۆریاو ڕۆژنامە میریەکان ، پیریز ووتی ، لەسایەی بەردەوام بوونی پلەبە پلە وازهێنانی اسحاق ڕابینیان لەسەرۆکایەتی حزب واپاس کردبوو کە گوایە مەبەستی کوسپ وانانە لەبەردەم هەر جۆرە سازاندنێک لە ناوچەکەدا . پیریز هەروەها داوای بەستنی کونگرەی« سازاندنی »ی کرد لە جنێف « پاش ئەوەی بەوردی ڕێ پاک کەری بۆبکەن» ، بەڵام ئەوەی خستەوە یاد کەنابێ هیوایەکی زور بخرێتە سەر ئەم کۆنگرەیە تا ئەو لایەنەنای بەلایانەوە بڕیایەخە توشی ئاومیدی نەبن !! هەروەها لەسەرۆکایەتی حزب وایاس کردبوو کە گوایە مەبەستی کوسپ وانانە لەبەردەم هەر جۆرە سازاندنێک لە ناوچەکەدا . پیریز هەروەها داوای بەستنی کونگرەی« سازاندنی »ی کرد لە جنێف « پاش ئەوەی بەوردی ڕێ پاک کەری بۆبکەن» ، بەڵام ئەوەی خستەوە یاد کەنابێ هیوایەکی زور بخرێتە سەر ئەم کۆنگرەیە تا ئەو لایەنەنای بەلایانەوە بڕیایەخە توشی ئاومیدی نەبن !! هەروەها

عەرەبیەکانیدا کە بایەخ بەم مەسەلەیە دەدەن ، ولەبەر ڕوشنایی سیاسەتی حزبە زایونیستەکەیدا ، ئەو بەهیچ جۆرێک ڕازی نابێت بچێتە گفتوگۆوە لەگەل ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی فەلەستینیدا .

پیریز ، سەرەڕای ئەمە ، پشتگیری خۆی دەربڕی لەوەی کە کەناری ڕۆژئاوا بخرێتە سەرقەوارەی زایۆنی لەهەر سازاندنێکدا کە لەدوا ڕۆژدابکرێ ، بەڵام

بڕوانە ل : ١١

گۆڤارێکی ئەمەریکایی ستایشی حافظ أسد ئەکات ..

واشنتۆن : ئا.د.ع :

گۆڤاری - یواس نیوز ئاند وولد ریپورت - ی ئەمەریکایی بە شانو باهۆی ڕژێمی دیمەشقیا هەڵداوەو وای باس کردوە کە لەوە کەوتوە وڵاتە یەکگرتوەکانی ئەمەریکا بە دوژمنی عەرەب بزانێ .

ئەو گۆڤارە لە وژمارەییەدا کە لە ١٨ی نیساندا دەر ئەچێ ئەڵێ : حافظ ئەسەدی سەرۆکی ڕژێمی سوریا پەیوەندی فراوانی لەگەل ئەمەریکاو جیهانی سەرمایەدا ڕاگەیاندوە .

هەروەها گۆڤارە ئەمەریکاییەکە ئەڵێ : حافظ ئەسەد هەڵی فراوانی بۆ سەرمایەدارەڕۆژئاواییەکان ڕوخساندوەو ماوەی فراوانی بۆ کردونەتەوە کە سەرمایەی بێگانە لە سوریا بخەنە کار .

گۆڤارەکە دەستی بۆ ئەوە کێشاوە کە کۆبوونەوەی داهاتوی نێوان سەروکی ڕژێمی سوریاو جیمی کارتەری سەروکی ئەمەریکادا کە لە ئایاری ١٩٧٧ دا لە جنێف ئەبێ ،دەربارەی هاوکاری کردن ئەبێ لە ڕووی دەستپێکردنەوەی ناوبژی کاری نێوان ئەمەریکاو ڕژێمەکانی سەر بەسازاندن دەستپێبکاتەوە .

مۆرکردنی پرۆتۆکۆلی هاوکاری نێوان حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست و حزبی کرێکارانی سوشیالیستی هەنگاریا

دوێنێ بەیانی لە بینای سەرکردایەتی ئەتەوەیی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستدا پرۆتۆکۆلی هاوکاری نێوان حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستو پارتی کرێکارانی سۆشیالیستی هەنگاریا بۆ ساڵی ٩٧٧-٩٧٨ مۆرکرا ، هاوڕێ دکتۆر زید حیدر ئەندامی سەرکردایەتی ئەتەوەیی بەرپرسیاری مەکتەبی پەیوەندی دەرەوە لەلایەن حیزبەوە پرۆتۆکۆلەکەی ئیمزاکرد ، وە لەلایەن پارتی کرێکارانی سۆشیالیستی هەنگاریاوە هاوڕێ دکتۆر ئاج جۆزێف سکرتێری چاودێری لە لیژنەی مەرکەزیی ئەو حیزبەدا پرۆتۆکۆلەکەی ئیمزاکرد ، وە لەئاهەنگی ئیمزا کردنی پرۆتۆکۆلەکەدا ئەو وشانە ناو و کۆرکران کەقوولی وپێشکەوتنی پەیوەندیی نێوان هەردوو حیزبو هەردووگەلی عیراقو هەنگاریای دەربڕی ، وەلەوانە سوودی هاوبەشی هەردوو لاو خزمەتی مەسەلەی تێکۆشانو ئاشتیش لە جیهاندا .

سەرەوتار :

ڕێگای سازان .. هەوڵدانێکی خۆڕاگی و پاشەکشە یەکی بەردەوام

ڕژێمی خرد ، دەستی ئیمپریالیزمو بانگەوازی وتوو ژکردن لەگەل زایۆنی دوژمن وەک پشتگیریەک بۆ بە ڕەسمی ناسینی فەوارەکەیو لە ئەنجامی ئەوانە ، بناخەکەی هەڵوێستێکی سیاسی خەیانەتکارانەیە بە جێبەجێ کردنی نەخشە ئیمپریالیستیەکانی دژی فازانجە نیشتمانیو نەتەوەییەکانە .. بۆیە لەگەل بەرین بوونی ئێقی دانەوەی کۆنەپەرستیو هەڵچوونی شەپۆلی وەرئەوران لەناوچەکەدا ئەم بانگەوازەش زیاتر دێتەبەرچاو .

سەرەڕای ئەو تەئکە بەرایە مێژوویە کە ڕژێمەکانی لایەنگری سازان لەئەنجامی بڕواکردن بە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکاو پشتبەستن بەدەوری ئەمریکا لەچارەسەری کێشەی عەرەبو زایۆنی دا ئەی کەوتوون .. ئەورێژیمانە بەپێچەوانەی قسەکانی ئەم دواییەی کارتەریش کە لەوانەدا « سنوورێک بۆ ئیسرائیل کە بتوانێ بەرگری لێبکرێو نیشتمانێک بۆ بەنابەرە فەلەستینیەکان لە چوارچێوەی فەوارەی ئەتەوەی ئەردەنەدا »ی داواکرد ، تائێستاش هەربەدوای ئەو چارەسەرە بڕشوورەییانەدا زمانیان کێشاوەو مافەرەواکانی گەلی فەلەستین لەبیرخۆزیان دەبەنەوەو خۆیان لەئاستی توانای جەماوەر لەسەر تێکشکاندنی دەستدرێژیو وەدەستهێنانی سەرکەوتن کێل دەکەن .

سەفەری انور السادات سەرکۆماری میسر بۆ وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا کە هەنگاوی لە ئەنجامی بیروای زایۆنیزم یەکدەگرتەوە ، تەنیا یەکێک لەو هەوڵو تەقەلا بەفیڕۆچووانەیەو بە ئەنجامەکی نوێیە بۆ مەترسیدار بوونی پیلانەکانی ئیمپریالیزمو زایۆنیزم کە هەمیشە داوا لە ڕژێمەکانی لایەنگری سازان دەکەن کە بەزیانی خاکە داگیرکراوەکانی عەرەبو بەقازانجی مەزنی خوازی زایۆنیزم زیاتر پاشەکشە بکەن .

ئەو پیلانەی ئێستا لە خوارووی لوبنان هەیەو بێدەنگی ڕژێمەکانی لایەنگری سازان بەرامبەر بەو پیلانە بەشێکە لە پاشەکشە زۆر وزەوەندەکانیان بۆ زایۆنی دوژمن .. بەڵام ئەو سەرکەوتنە بڕشنگدارانەی هێزە هاوبەشە فەلەستینیو لوبنانیەکان ئەمرۆ لەدژی

بڕوانە ل : ١١

Institut kurde de Paris

دەقی وتارە هەموولایەنەکەی فەرماندەی دامەزرێنەر هاوڕێ میشیل عفلق

هاوڕێیانی تێکۆشەر

جەماوەری نەتەوەی عەرەبمان ئەم بیردوەریە لە هەڵو مەرجێکی زۆر سامناکدا تازەدەبێتەوە کە نەتەوەی عەرەب لە مێژووی راپەڕینی تازەی خۆی داکە دەر و ئەی بینیوە .

لەوانەیە مێژووی ئەم سی ساڵە لە بەردەم گرنگی و ئاسکی ئەو دۆخەی ئێستاتیدا دەژین بەبچووک بێتە بەرچاو . تەنانەت گرنگی و ئاسکی دۆخی ئێستا تەنیا ڕێگا دەخەنە بەر چاو کە دەتوانرێ رابردووی بێ لێک بدرێتەوە : واتە کەلک و بایەخ و سوودەکەی دەربخا بەوجۆرە کە وەلامێکی سەلمێنراو و سوودمەندی ئەو پرسیارە چارەنووسی یانە بداتەوە کە دۆخی ئێستای عەرەبی دەیان هێنێتە گۆڕێ .

بزووتنەوە شۆڕشگێریە رەسەنەکان بۆ ڕۆژێکی وەها دادەمەزرێن و لەو جۆرە ڕۆژانەدا هۆی بوون و پێک هاتنیان دەر دەکەوێ ، چونکە حزب بەشێکە لە نەتەوەو لە ئازارو پێداویستی و ئاواتە کانیەوە سەری هەڵداوە ، و هەمیشە پێوەندی بە مێژوو و چارەنووسی نەتەوەوە دەبێتەوە و حزب هۆیەو نەتەوە ناماچ . رابردووی حزب لە ژیانی نەتەوەو ژیانی شۆڕشی عەرەب و نەو سەرکەوتن و ترشکانانەی لەسی ساڵی دوایی دا تووشی هاتوون جیا ناکرێتەوە . هەروەها رابردووی حزب لە ژیانی خەباتکەرەکانی و نەو بەخششەی پێشکەشیان کردوەو لەو قوربانی دان و دژواری یانە قبوولیان کردوە جیا ناکرێتەوە .

رەسەنی نەتەوە

بیرو باوەری ئەم حزبە لەسەر رەسەنی و بلیمەتی داهێنەری نەتەوەی عەرەب دامەزراوە ، حزب بە پێویستی نەزانیوەو لە تواناش دا نەبوو کەهێندێك شێوەی سازو نامادە بنێتە پێش بۆ ژیان لەو کۆمەڵگایەدا کە عەرەب دەیەوێ . بەڵکو تەنیا هێندێك ئیشارەو نیشانکردو دیمەنگاو هێڵی بنەڕەتی داناوەو ئەوەی بۆ نەوەکانی خەباتکەرو لەوەو پێش چووی عەرەب هەشتۆتەوە کە بە تاقیکردنەوەی گەرمو قوونی خۆیان کە لەگەڵ رووداوە نەتەوەیی و جیهانیەکان کار تێك دەکەن . ئەو نیشانکردە شۆڕشگێریانە بەرەو دوارۆژێکی بەر ناوەلادەولەمەند تر بکەن .

هەروەها حزب بە ئەرکی خۆی نەزانیوە کە تیۆری یەکی جیهانی ی ئەوتۆ دابهێنێ کە مێژووی مرۆڤایەتی لێك بدانەوەو پاشە ڕۆژی مرۆڤایەتی دیاری بکا ، چونکە ئەگەر وای بکردایە ، بە مەرجێك وا دابنرێ کە لە توانادا هەبە ئەو دەم حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست وانە حزبی شۆڕشی هاوچەرخی عەرەب نەدەبوو ، بەڵکوو بچووك دەبوەوە ودەبوو بە ئەلقەیەکی لێکۆڵینەوەو کاریکی تیۆری و بیرتێوە . بەڵام حزبێکی بە کردەوەو بە راستگۆیی لە پێداویستیە قووڵەکانی نەتەوەی عەرەب لە قۆناخی ئێستای بووژانەوەی دا سەری هەڵدابێ ، ناتوانێ شتێکی وا بێنێ کە لە ئێش و ئازارە راستەقینەکانی نەتەوە لە قۆناخی ئێستای دا دوورو بێگانە بێ . تاقیکردنەوەی نەتەوەش لەو قۆناخەدا کە حزبی تێدا دامەزرا جاری ئامادەی هەموو لایەنیەتی و تیشك هاویشتن نەبوو . بەڵام راستی ئێش و ئازار تاقیکردنەوەی نەتەوەی - لە رێگای تاقیکردنەوەی حزبەوە- هێنایە سەر ئەو بارە کە ئامادەیێ رەسەنی خۆی بە و هەموو لایەنیەتی و تیشك هاویشتن نیشان بدا ، ئەویش کاتێك وەلام وەدەسکاری یە تایبەتیەکانی خۆی بۆ ئەو تیۆری و بزووتنەوە شۆڕشگێریە جیهانی یانە دەر بڕی کە نەتەوە لە هاندرانی دا بەرەو شۆڕش دەبوو لە [illegible] رێك [illegible] کردن . بەم جۆرە بیرو باوەری بەعس هات [illegible] بیروباوەری سۆشیالیستی تەواو بکا ئەگەر ئاتەباپی لەگەڵ هەبێ ، و بۆ ئەوەی لەگەڵ دەرووونەکان راست بکاتەوەو گرێ و ئاڵۆزی یەکان بکاتەوەو بەم جۆرە حزب هێشتا لە سەرەتای ڕێگای تاقیکردنەوەی شۆڕشگێری دا بوو ، کە پاش ئەوەی بە پاکی و قوونی لەگەڵ گیرو گرفتەکانی نەتەوەو کۆمەڵی خۆی بەرەوروو بووە توانی بەش حاڵی خۆی لەرادەی مرۆڤایەتی دا لە رووی کردنەوەی دوو راستەقینەی بنەڕەتی دا بەشدار بێ . نەتەوایەتی سۆشیالیزمو

سەتایکی هێزێکی

ساتی مێژوویی لە ژیانی شۆڕشی هاوچەرخی عەرەب دا هەڵبژاردنی راستو دروست بوو . ئەو هەڵبژاردنە هێندە هاسان نەبوو ، چونکە تەنیا لە توان دووشتی ناتەبا دا نەبوو وبڕیتەوە کە بڕیتی بێ لە خۆ پارێزی و شۆڕش ، راستو چەپ ، کەرت کردن و یەکیەتی ، کۆنەپەرستی و سۆشیالیزم . بەڵکوو وەها لە ناوەڕۆکی نەتەوایەتی دا و لە بژچوونی بۆ ئازادی دابێش ئەو بزووتنە وا نە کەوتە وە کە لەپێش خۆی دا هاتبوون . مەسەلەی کە لەپوور لەحزبی ئێمە دانەڕێستاو ئەلە رابردوودا مەسەلەی موناسەباتو هەڵو مەرج ئەبووەو نیە ، بەڵکوو جەمەری بنچینەیی بیرکردنەوەی ئێمەیە . لە بەر ئەوەش کە ئەو خاڵە بنچینەییە تا ئێستا بابەتی سایانی جێی بیرکردنەوەو بەڵکوو بەزۆر کەس بەنەزانراوی ماوەتەوە ، لەبەرد لەسزێی بۆ دوارۆژو راستو دروست بوونی رەفتار پێویست بوو بە راشکاوی باسی بکرێ و تەواو کردنیشی لەسەر نەوە بەرو زوور چووەکانی بەعسە .

ئەم بۆ چۆنەو ئەم هەڵوێستە بەرامبەر کە لە دوورکەسی و چوار ساڵ لەمە وبەر رامان گەیاند، هەوڵستی لیکدانەوەی رابردوو نەبووە بەڵکو ئەوەی کە هەڵوێستێکی شۆڕشگێرانە بەرامبەر ئێستاو دیتنێکی شارستانی یانەی باشە رۆژ بوو .

هەر لە سەرەتای دامەزرانی حزبەوە ، لە بنەمای هێزی راستەقینەی ناسراوی نەفسیەوە هەوڵدان داوە ئەوەندەی بتوانین شۆڕشی عەرەب لەو نەخۆشیە سامناکانە بڕزگار بکا کە توشی هێزی شۆڕشی تر بووەو هەوڵی داوە بیروباوەڕی هێندێکیانی سرپوەتەوەو بووە هۆی نوشوستی و رووخانی هێندێکی تریان .

ئیلهام وەرگرتن لە تاقیکردنەوەی نەمری ژیانی نەتەوەی عەرەب یانی ئیلهام وەرگرتن لە داهێنان و بابەخە مرۆڤایەتیە قووڵەکان و ئەو بابەخە شۆڕشگێریانە کە زیاتر لەوەی مافو امتیازێك بدەن بە نەتەوەی عەرەب ، لیبرسراویەکی گەورە دەخەنە سەرشانی شۆڕشی هاوچەرخی عەرەبو ئەرکێکی بەرزی سەبارەت بەخۆی و هەموو مرۆڤایەتی دەخەنە ئەستۆ ئەمە رەسەن کردنی بیری حزبە ئەوەك باشەکشە لە پشکەوتخوازی رێبازە زانستیەکەی بان باشکە زیوانەوە [illegible] حزب بەرامبەر هاو [illegible] یمانە پشکەوتخوازەکانی [illegible] ئەوەو دەرەوە .

ئەی جەماوەری [illegible] عەرەبان .

[illegible] ئەوەو شۆڕشگێرەکان .

بزووتنەوەی بەعسی هەر لەسەرەتای پەیدابوونیەوە لە ژێر خزشبوون و پشوازی قووڵی جەماوەری عەرەب بەرەوروو بوو . ڕۆڵی بەکاتەك دا کە هێشتا ژمارەیەکی کەم لەو کەسانەی دەهاتنە ناوی لە رکخراوەکانی دا هەبوون تووشی بەرەنگاریەکی بێ وێنە لە نێوان : شۆڕش و شوڕش ، چەپ و چەپ ، یەکیەتی و یەکیەتی و سۆشیالیزم و سۆشیالیزمیش دا بوو . هەڵبژاردنی نێوان ئیان و مادە نەبوو ، بەڵکوو هەڵبژاردنی نێوان مادەیەکی سەربەخۆو بەدەسەلاتو مادەیەکی لەگیان هەڵقەولاوو پاشکۆی ئیان بوو . ئیان وەك ئەمە بۆی دەچین شتێکی سەیرو نەفسووناوی نیە کە لە گەڵ رێبازی زانستی ئێمە رێك نەکەوێ ، بەڵکوو ئیمان وشیاری ،خواست ،رەوشت و هەموو هەستێکە کە هانمان بدا بەرەو چاکەو جوانی و فیداکاری و قارەمانەتی . ئیمان باوەرە بە راستەقینەو داد پەروەری و ئازادی ە . ئەو حزبە ە زوویە دەبوو لە بەردەم هەموو هەڵبژاردنێکی سەر سوڕ هێنەرا یەك وشە بڵێ ، ئەویش وشەیەك کە لە رەسەنی و تاقیکردنەوەی ئەتەوە هەقولابڕو بیرو باوەڕ ووتەکان بکاتە داهێنەری ژیانو دروستکەری مێژوو .

هەڵوێست بەرامبەر کەلەبزوری نەتەوایەتی و بژەندی یەتەوی بە قۆناخی هاوچەرخی بووژانەوەی نەتەوایەتیەوە ، یەکێك لە هەڵبژاردنە گەورەکانی بیرو باوەڕی بەعس بوو کە هەر لە سەرەتاوە لیکدانەوەیەکی شۆڕشگێرانەی لە کەلەپوور هەبوو ، و لەو بژچوونە تازەی داو هەر لە ئەوەو بەرەو پێش ئەو بیرو باوەڕە بەرەو پەرەسەندن چووە کانی بەعسە .

ئەم بژ چۆنەو ئەم هەڵوێستە بەرامبەر کە لە دوور کەسی و چوار ساڵ لەمە وبەر رامان گەیاند، هەوڵستی لیکدانەوەی رابردوو نەبووە بەڵکو ئەوەی کە هەڵوێستێکی شۆڕشگێرانە بەرامبەر ئێستاو دیتنێکی شارستانی یانەی باشە رۆژ بوو .

هەر لە سەرەتای دامەزرانی حزبەوە ، لە بنەمای هێزی راستەقینەی ناسراوی نەفسیەوە هەوڵدان داوە ئەوەندەی بتوانین شۆڕشی عەرەب لەو نەخۆشیە سامناکانە بڕزگار بکا کە توشی هێزی شۆڕشی تر بووەو هێزی شۆڕشی تر بووەو هەوڵی داوە بیروباوەڕی هێندێکیانی سرپوەتەوەو بووە هۆی نوشوستی و رووخانی هێندێکی تریان .

ئیلهام وەرگرتن لە تاقیکردنەوەی نەمری ژیانی نەتەوەی عەرەب یانی ئیلهام وەرگرتن لە داهێنان و بابەخە مرۆڤایەتیە قووڵەکان و ئەو بابەخە شۆڕشگێریانە کە زیاتر لەوەی مافو امتیازێك بدەن بە نەتەوەی عەرەب ، لیبرسراویەکی گەورە دەخەنە سەرشانی شۆڕشی هاوچەرخی عەرەبو ئەرکێکی بەرزی سەبارەت بەخۆی و هەموو مرۆڤایەتی دەخەنە ئەستۆ ئەمە رەسەن کردنی بیری حزبە ئەوەك باشەکشە لە پشکەوتخوازی رێبازە زانستیەکەی بان باشکە زیوانەوە [illegible] حزب بەرامبەر هاو [illegible] یمانە پشکەوتخوازەکانی [illegible] ئەوەو دەرەوە .

ئەی جەماوەری [illegible] عەرەبان .

[illegible] ئەوەو شۆڕشگێرەکان .

بزووتنەوەی بەعسی هەر لەسەرەتای پەیدابوونیەوە لە ژێر خزشبوون و پشوازی قووڵی جەماوەری عەرەب بەرەوروو بوو . ڕۆڵی بەکاتەك دا کە هێشتا ژمارەیەکی کەم لەو کەسانەی دەهاتنە ناوی لە رکخراوەکانی دا هەبوون تووشی بەرەنگاریەکی بێ وێنە لە نێوان : شۆڕش و شوڕش ، چەپ و چەپ ، یەکیەتی و یەکیەتی و سۆشیالیزم و سۆشیالیزمیش دا بوو . هەڵبژاردنی نێوان ئیان و مادە نەبوو ، بەڵکوو هەڵبژاردنی نێوان مادەیەکی سەربەخۆو بەدەسەلاتو مادەیەکی لەگیان هەڵقەولاوو پاشکۆی ئیان بوو . ئیان وەك ئەمە بۆی دەچین شتێکی سەیرو نەفسووناوی نیە کە لە گەڵ رێبازی زانستی ئێمە رێك نەکەوێ ، بەڵکوو ئیمان وشیاری ،خواست ،رەوشت و هەموو هەستێکە کە هانمان بدا بەرەو چاکەو جوانی و فیداکاری و قارەمانەتی . ئیمان باوەرە بە راستەقینەو داد پەروەری و ئازادی ە . ئەو حزبە ە زوویە دەبوو لە بەردەم هەموو هەڵبژاردنێکی سەر سوڕ هێنەرا یەك وشە بڵێ ، ئەویش وشەیەك کە لە رەسەنی و تاقیکردنەوەی ئەتەوە هەقولابڕو بیرو باوەڕ ووتەکان بکاتە داهێنەری ژیانو دروستکەری مێژوو .

هەڵوێست بەرامبەر کەلەبزوری نەتەوایەتی و بژەندی یەتەوی بە قۆناخی هاوچەرخی بووژانەوەی نەتەوایەتیەوە ، یەکێك لە هەڵبژاردنە گەورەکانی بیرو باوەڕی بەعس بوو کە هەر لە سەرەتاوە لیکدانەوەیەکی شۆڕشگێرانەی لە کەلەپوور هەبوو ، و لەو بژ چوونە تازەی داو هەر لە ئەوەو بەرەو پێش ئەو بیرو باوەڕە بەرەو پەرەسەندن چووە کانی بەعسە .

ئەم بژ چۆنەو ئەم هەڵوێستە بەرامبەر کە لە دوور کەسی و چوار ساڵ لەمە وبەر رامان گەیاند، هەوڵستی لیکدانەوەی رابردوو نەبووە بەڵکو ئەوەی کە هەڵوێستێکی شۆڕشگێرانە بەرامبەر ئێستاو دیتنێکی شارستانی یانەی باشە رۆژ بوو .

هەر لە سەرەتای دامەزرانی حزبەوە ، لە بنەمای هێزی راستەقینەی ناسراوی نەفسیەوە هەوڵدان داوە ئەوەندەی بتوانین شۆڕشی عەرەب لەو نەخۆشیە سامناکانە بڕزگار بکا کە توشی هێزی شۆڕشی تر بووەو هێزی شۆڕشی تر بووەو هەوڵی داوە بیروباوەڕی هێندێکیانی سرپوەتەوەو بووە هۆی نوشوستی و رووخانی هێندێکی تریان .

ئیلهام وەرگرتن لە تاقیکردنەوەی نەمری ژیانی نەتەوەی عەرەب یانی ئیلهام وەرگرتن لە داهێنان و بابەخە مرۆڤایەتیە قووڵەکان و ئەو بابەخە شۆڕشگێریانە کە زیاتر لەوەی مافو امتیازێك بدەن بە نەتەوەی عەرەب ، لیبرسراویەکی گەورە دەخەنە سەرشانی شۆڕشی هاوچەرخی عەرەبو ئەرکێکی بەرزی سەبارەت بەخۆی و هەموو مرۆڤایەتی دەخەنە ئەستۆ ئەمە رەسەن کردنی بیری حزبە ئەوەك باشەکشە لە پشکەوتخوازی رێبازە زانستیەکەی بان باشکە زیوانەوە [illegible] حزب بەرامبەر هاو [illegible] یمانە پشکەوتخوازەکانی [illegible] ئەوەو دەرەوە .

ئەی جەماوەری [illegible] عەرەبان .

[illegible] ئەوەو شۆڕشگێرەکان .

بزووتنەوەی بەعسی هەر لەسەرەتای پەیدابوونیەوە لە ژێر خزشبوون و پشوازی قووڵی جەماوەری عەرەب بەرەوروو بوو . ڕۆڵی بەکاتەك دا کە هێشتا ژمارەیەکی کەم لەو کەسانەی دەهاتنە ناوی لە رکخراوەکانی دا هەبوون تووشی بەرەنگاریەکی بێ وێنە لە نێوان : شۆڕش و شوڕش ، چەپ و چەپ ، یەکیەتی و یەکیەتی و سۆشیالیزم و سۆشیالیزمیش دا بوو . هەڵبژاردنی نێوان ئیان و مادە نەبوو ، بەڵکوو هەڵبژاردنی نێوان مادەیەکی سەربەخۆو بەدەسەلاتو مادەیەکی لەگیان هەڵقەولاوو پاشکۆی ئیان بوو . ئیان وەك ئەمە بۆی دەچین شتێکی سەیرو نەفسووناوی نیە کە لە گەڵ رێبازی زانستی ئێمە رێك نەکەوێ ، بەڵکوو ئیمان وشیاری ،خواست ،رەوشت و هەموو هەستێکە کە هانمان بدا بەرەو چاکەو جوانی و فیداکاری و قارەمانەتی . ئیمان باوەرە بە راستەقینەو داد پەروەری و ئازادی ە . ئەو حزبە ە زوویە دەبوو لە بەردەم هەموو هەڵبژاردنێکی سەر سوڕ هێنەرا یەك وشە بڵێ ، ئەویش وشەیەك کە لە رەسەنی و تاقیکردنەوەی ئەتەوە هەقولابڕو بیرو باوەڕ ووتەکان بکاتە داهێنەری ژیانو دروستکەری مێژوو .

هەڵوێست بەرامبەر کەلەبزوری نەتەوایەتی و بژەندی یەتەوی بە قۆناخی هاوچەرخی بووژانەوەی نەتەوایەتیەوە ، یەکێك لە هەڵبژاردنە گەورەکانی بیرو باوەڕی بەعس بوو کە هەر لە سەرەتاوە لیکدانەوەیەکی شۆڕشگێرانەی لە کەلەپوور هەبوو ، و لەو بژ چوونە تازەی داو هەر لە ئەوەو بەرەو پێش ئەو بیرو باوەڕە بەرەو پەرەسەندن چووە کانی بەعسە .

ئەم بژ چۆنەو ئەم هەڵوێستە بەرامبەر کە لە دوور کەسی و چوار ساڵ لەمە وبەر رامان گەیاند، هەوڵستی لیکدانەوەی رابردوو نەبووە بەڵکو ئەوەی کە هەڵوێستێکی شۆڕشگێرانە بەرامبەر ئێستاو دیتنێکی شارستانی یانەی باشە رۆژ بوو .

هەر لە سەرەتای دامەزرانی حزبەوە ، لە بنەمای هێزی راستەقینەی ناسراوی نەفسیەوە هەوڵدان داوە ئەوەندەی بتوانین شۆڕشی عەرەب لەو نەخۆشیە سامناکانە بڕزگار بکا کە توشی

دەقی وتارە هەموو لایەنیەکەی هەرماندەی دامەزرێنەر

دووپاری هەمان شتەبەت ... بەلام ئەگەر گەڕایەوە سەر ئەسلی ئەرکەکەی و هۆو ئالنەرانی دروستبوونی و بەبیری کەوتەوە کە خۆی بەرهەمی نەتەوەکەیی و ساتیکی مێژوەکەیەتی و هەوڵدانەبۆ دەربڕینی خواستو پێویستی یەکانی و ئەو لقەو ئەمیش ئەسلە ئەوا ئەمیش مەوزوی بەت لەئەرتنی خۆی ئەیارێزێ .

تالەم زروفەدا چەند پیویستیمان بە خۆباراستنە لەو دوونەخۆشی بە ترسناکە : لەخۆبایی بوون و نائومیدی .

ئەم بەوەی ئێمە راستینو لەسەرهەقینو خەنکی تر ئەبینین لەسەر ڕێای پەوتنو لایانداوە شادمانبینو لە خۆبایی بوون دامانگرێ . بەڵکو ئەمە نازارمان ئەداتو پانمان دەوە ئەنن کەپتر داوا لە خۆمان بکەین زیاتر خەبات بکەینو قوربانی بدەینو مەوزوعی تر بینو کراوەترین بۆ وتووێژکردن لەگەل هێزە پشکەوتنخوازو نەتەوەییەکانی تر ، کاری نەپساوەو هەمیشەیان لەگەلا بکەینو هانیان بدەین کە پیوستە ڕێز یەکبخەنبۆ بەرەنگاری کردنی سەردەکۆنە پەرستە ئیمپریالیستی یەکە کە خۆی لە ((یەکێتی دژدا))لەوێنەو بەکۆبونەوەی هێزە یەکگرتن-خوازەکانو هاوکاری کردنی بەرگریو هێرش بردنیان ئەبێ لە بەرەنگاری کردنی سەرکەوتن بە دەست نایەت .

ئێمەوا ئەبینین کە لەدۆخی کەرت کردنەکەی ئێستادا زۆر ئاساییە ئەگەر تاقی کردنەوەی شورشگێڕی لە کزمەلی عەرەبدا هەمەجەشنەو هەمەجۆربن . وە ئێمە بە جزریك سەیریان ئەکەین کە یەکتاقی کردنەوەنو چەندین لایەنیان هەیەو بەشەکانی کامل وتەواون .. وە تاقی کردنەوەکەی حزب ئەواو ئەکەنو مونافەسەی ناکەن . ئەو ئەرکەی کەوتۆتە سەرشانیشیان کامل بوونو کارتێکردنە لە بیناو جێگیروپتەوکردنی یەکێتی خەباتو خەباتی یەکێتی . چونکە زۆر ناناسایەو بگرە ئەوپەڕی ناسازونالەبارە ئەگەر بێتو ئەم تاقی کردنەوانە بەسەرخۆیاندا کڕ وداخراو بن چونکە هیچ کامێکیان سود لە تاقی کردنەوەی ئەوی تریان وەرناگرێو سودیشی پێ ناگەیەنێ .

ئێمە کە دیاردەی نکولی لێ کردنو بیلانو تەقەللای هەڵاوردنو نابلۆقەدان ئەبینین بروامان لاوازو بێهێزنابێ ... چونکە حزبی بەعس بۆ ئەم دۆخە سەختانە هاتۆتە کایەوە .. تاقی کردنەوەو میحنەت قایان کردوە . رەگو ریشەی بەقووڵی لە خاکی عەرەب داکوتاوە وە بە درێژایی نیشتمانی عەرەب چارەنووسی خۆی بە چارەنووسی جەماوەری رەنجدەرەوە بەستۆتەوە ، ئەمیش هێزێکی ساخەوەبوە بگرە تاکە هێزە کە مێژوو پاشە رۆژ دروستئەکات .

لەو رۆژەوە کە رێکای بەعس مان بە رێکای شۆڕش هەڵبژاردوە هەموو شێوەکانی دەمارگیریی و لە خۆبایی بوونو خۆبەزل زانیی و سەرنج تەسکیو ئاسۆ تەسکیمان خستۆتە لاوە

ئێمە بۆ جیهانو شارستانیەکانی کراوەینو ئەزانین پیویستیمان بە وەرگرتنو لێ وەرگرتن هەیە بەلام لە هەمان کاتیشدا هەست بە تواناو پیویستی بەخشین ئەکەین وە ئێمە ئەتوانین شتێکی نوێو شتێکی گرانبەها بخەینەسەر شارستانیەتی جیهان وە کەسایەتی نەتەوەیی جیاوازی خزمانهەیە کەئەویش ڕێکامانە بەرەو مرۆڤایەتی ... وە ئێمە سروشتی تایبەتی یەتی خزمانمان هەیە کە ئەویش بەشداربوونمانە لە بەبزکردنی کەلەپوری شۆڕشگێڕانەو شارستانی لە جیهاندا .

ئێمە لە دەمارگیریی ئەترسین بەگرپاچین ، هەر لە سەرەتای ڕێگاوە لەگەل دەمارگیریی راستەوی دواکەوتوو دەمارگیریی چەپەوی رەقەوەبوو لە یەکماندا ، وە ناچاربوین کە بە دەردی سەری و خەباتو بروا بەرگری لە سەربەستی قەناعەتمان بکەینو ڕێگا تایبەتی یەکەمان ببرین دژی ئەوانەی لافی هەبوونو ئیحتیکار کردنی حەقیقەتیان لێ ئەدا .

دوای ئەوەی مافی خزمان جێگیر کرد دەربارەی سەربەستی هەڵبژاردنی ڕێگاکەو شۆڕش و سەربەستی تێ گەیشتن لە رابوردوو کەلە بورمان وای دانانین کە گیر گرفت لە ئاوان ئێمەو ئەوانەدا هەیە کە لە هەموو ئامانجەکان یان لە هەندێکیاندا لەگەلمانا بەیەك ئەگەن ، وە لەرێگای گەیشتنە ئەم ئامانجانەدا لەگەلمانا جیاوازن، ئەگەر رێزی سەربەستی هەڵبژاردنمانو تایبەتی یەتی ڕێگاکەمان بکرن .

ئێمە بیر تەسك نین تاوەکو نکۆلی لە سیستەمو ئەلو چاکی و پلەومەتبەندی ئەو شۆڕشانە بکەین کە لەسەرەتای ئەم سەدەیەدا دژی دەسەت بەسەراگرتنو زولمو دواکەوتن بەرپابوونو چەند وڵاتێکی فراوانو گزمەلەکی ئۆری خەکیان گرتۆتەوە ، ئێستا کەش ئەم شۆڕشانە سیستەمو دەولەت دادەمەزرێنن کە یەکەم مەبەندو شوێنیان هەیە لەرووی هێزی مادیو ئەدەبیەوە وە کارتێکی گەورە ئەکەنە سەرسیاسەتی دەولەتانو پشتگیری سەربەستی و سەربەخۆیی گەلان ئەکەن .. بەلام مەسەلەکە بەم شێوەیەیە ئیمە رێگای تایبەتی خۆمانمان دەمارگیریو لە خۆبایی بوونو خۆبەزل زانیو سەرنج تەسکیو ئاسۆ تەسکیمان خستۆتە لاوە

ئێمە بۆ جیهانو شارستانیەکانی کراوەینو ئەزانین پیویستیمان بە وەرگرتنو لێ وەرگرتن هەیە بەلام لە هەمان کاتیشدا هەست بە تواناو پیویستی بەخشین ئەکەین وە ئێمە ئەتوانین شتێکی نوێو شتێکی گرانبەها بخەینەسەر شارستانیەتی جیهان وە کەسایەتی نەتەوەیی جیاوازی خزمانهەیە کەئەویش ڕێکامانە بەرەو مرۆڤایەتی ... وە ئێمە سروشتی تایبەتی یەتی خزمانمان هەیە کە ئەویش بەشداربوونمانە لە بەبزکردنی کەلەپوری شۆڕشگێڕانەو شارستانی لە جیهاندا .

ئێمە لە دەمارگیریی ئەترسین بەگرپاچین ، هەر لە سەرەتای ڕێگاوە لەگەل دەمارگیریی راستەوی دواکەوتوو دەمارگیریی چەپەوی رەقەوەبوو لە یەکماندا ، وە ناچاربوین کە بە دەردی سەری و خەباتو بروا بەرگری لە سەربەستی قەناعەتمان بکەینو ڕێگا تایبەتی یەکەمان ببرین دژی ئەوانەی لافی هەبوونو ئیحتیکار کردنی حەقیقەتیان لێ ئەدا .

دوای ئەوەی مافی خزمان جێگیر کرد دەربارەی سەربەستی هەڵبژاردنی ڕێگاکەو شۆڕش و سەربەستی تێ گەیشتن لە رابوردوو کەلە بورمان وای دانانین کە گیر گرفت لە ئاوان ئێمەو ئەوانەدا هەیە کە لە هەموو ئامانجەکان یان لە هەندێکیاندا لەگەلمانا بەیەك ئەگەن ، وە لەرێگای گەیشتنە ئەم ئامانجانەدا لەگەلمانا جیاوازن، ئەگەر رێزی سەربەستی هەڵبژاردنمانو تایبەتی یەتی ڕێگاکەمان بکرن .

ئێمە بیر تەسك نین تاوەکو نکۆلی لە سیستەمو ئەلو چاکی و پلەومەتبەندی ئەو شۆڕشانە بکەین کە لەسەرەتای ئەم سەدەیەدا دژی دەسەت بەسەراگرتنو زولمو دواکەوتن بەرپابوونو چەند وڵاتێکی فراوانو گزمەلەکی ئۆری خەکیان گرتۆتەوە ، ئێستا کەش ئەم شۆڕشانە سیستەمو دەولەت دادەمەزرێنن کە یەکەم مەبەندو شوێنیان هەیە لەرووی هێزی مادیو ئەدەبیەوە وە کارتێکی گەورە ئەکەنە سەرسیاسەتی دەولەتانو پشتگیری سەربەستی و سەربەخۆیی گەلان ئەکەن .. بەلام مەسەلەکە بەم شێوەیەیە ئیمە رێگای تایبەتی خۆمانمان

ویژدانی عەرەبو روداوە شورشگێڕیەکان

ئێمە رووداوە شۆڕشگێڕیەکان دژستو دوژمن ، کۆنەپەرستو پشکەوتنخواز ، ئۆکەرو ئەوانەی لە رەنیدا کۆشش ئەکەن ، بەیەك چاو سەیر ناکەین .

هاوڕێیانی تێکوشەر
جەماوەری نەتەوە
هەژنەکەمان

ئەم سی ساڵەی دوایی کە بەسەر نیشتمانی عەرەبدا تێپەڕی پڕە لە دەرس و عیبرەت بە لەدەست چوونی فەلەستین دەستیان پێکرد بەدەم ئەو هەژاندنەی ئەم رووداوە بەسەر ویژدانی عەرەبدا هاتبوو چەماوەر نە بەخشین و قوربانیدا تەخسیری نەکرد .

وایویست بوو کە پاش جیابونەوەکە سەرکردایەتی یەکانی عەرەب بەیەك بکەن بۆ لیکۆلینەوەی هۆیەکانی ئەم یەکەم سەرنەکەوتنە . بەلام لە جیاتی ئەوە ئەمە هەلەکانو شیوازی زیانبەخشو بەچونی کەمو کوڕو رێشنبیری روکەش دریژەیان کێشاو بەردەوام بوونو وەزعیش ئەوەندەی تر شمێژە بوو .. چونکە، هەلبژاردوە رووداوو ئەو ردەسەلاتدارانەی بەسەر جیهانو ئەم سەرشاندا هاتبوون لایەنگیریان کردوین چونکە ئەمانە پشتگیری رادەی بڕیاردان لەسەر بوونی چەندین رژیما کە کەنە سوسیالیستی .

ئەم رووداوە شۆڕشگێڕیەکان دژستو دوژمن ، کۆنەپەرستو پشکەوتنخواز ، ئۆکەرو ئەوانەی لە رەنیدا کۆشش ئەکەن ، بەیەك چاو سەیر ناکەین .

هاوڕێیانی تێکوشەر
جەماوەری نەتەوە
هەژنەکەمان

ئەم سی ساڵەی دوایی کە بەسەر نیشتمانی عەرەبدا تێپەڕی پڕە لە دەرس و عیبرەت بە لەدەست چوونی فەلەستین دەستیان پێکرد بەدەم ئەو هەژاندنەی ئەم رووداوە بەسەر ویژدانی عەرەبدا هاتبوو چەماوەر نە بەخشین و قوربانیدا تەخسیری نەکرد .

وایویست بوو کە پاش جیابونەوەکە سەرکردایەتی یەکانی عەرەب بەیەك بکەن بۆ لیکۆلینەوەی هۆیەکانی ئەم یەکەم سەرنەکەوتنە . بەلام لە جیاتی ئەوە ئەمە هەلەکانو شیوازی زیانبەخشو بەچونی کەمو کوڕو رێشنبیری روکەش دریژەیان کێشاو بەردەوام بوونو وەزعیش ئەوەندەی تر شمێژە بوو .. چونکە،

کەوتە دامەزراندنی دیوەتی زەوت کەری زایونی .. هەلویستو بەدەنگەوە هاتنی جەماوەری عەرەب هەر لە ئۆقیانوسەوە تاوەکو خلیج لەگەل ئەم سەرەتا یەکگرتنە ، هوشیاریەکی مێژویی ئەم جەماوەردوە هەستە قولەکەی دەرئەبڕی و دەرئەخست کە دەرك بەوە ئەبات تاکە وەلام ئانەوەی ئیمپریالیزمو زایونیزم ئەیما یەکگرتنە .

کەجیاتی ئەوەی ئەم سەرەتایە ئەسەبەتاو قوناغەو ئەخۆش کەوت بۆ ئیمپریالیزمو زایونیزمو کۆنەپەرستان ئاسان بوو لێی بکەون . دواکەوتویی سەرکردەکانو دواکەوتویی شیوازی فەرمانڕەوایان دەرکەوت لە ئەل هەلەی بۆچوونو کەمو کوڕی رۆشنبیریان چونکە نەیانتوانی چۆن پارتیزانی ئەم یەکگرتنە بچوکە بکەن بۆ ئەوەی لەدواییدا بەرەی بێبەش لەهەمان کاتدا چەماوەر نە بەخشین و قوربانیدا هەنای چەندین تەقەللای شۆڕشگێڕانەی تەقاندەوە کە گرنگترینیان شورشی تەموز بوو لە میسرو بە کارتێکردنی لەگەل خەباتی حزبی بەعس لە ولاتانی ڕۆژ هەلاتی عەرەب توانی بەکۆمەڵە هەلویستو سەرکەوتنێك بەرپەرچی تێکشکانو نوشوستی یەکە بکات کە دەسەتە ئۆلەکەی دامەزراندنی دەوڵەتی یەکگرتووی ئەوان میسرو سوریابوو دوای دەسال پاش شەڕی ساڵی ٦٧ لە خۆبایی بوونو خۆبەزل زانیو سەرنج تەسکیو ئاسۆ تەسکیمان خستۆتە لاوە

ئێمە بۆ جیهانو شارستانیەکانی کراوەینو ئەزانین پیویستیمان بە وەرگرتنو لێ وەرگرتن هەیە بەلام لە هەمان کاتیشدا هەست بە تواناو پیویستی بەخشین ئەکەین وە ئێمە ئەتوانین شتێکی نوێو شتێکی گرانبەها بخەینەسەر شارستانیەتی جیهان وە کەسایەتی نەتەوەیی جیاوازی خزمانهەیە کەئەویش ڕێکامانە بەرەو مرۆڤایەتی ... وە ئێمە سروشتی تایبەتی یەتی خزمانمان هەیە کە ئەویش بەشداربوونمانە لە بەبزکردنی کەلەپوری شۆڕشگێڕانەو شارستانی لە جیهاندا .

ئەختەر شاعیری جوانی ودلداری وروونکردنەوەی چەند هەڵەیەك

لەم ماوەیەدا نامیلکەیەك بەناوی (ئەختەر شاعیری جوانی و دلداری) بەوە لە کتیبخانەکاندا جێگای خۆی کردەوە . ئێمەش بەوپەڕی شانازیەوە پێشوازی ئەو جۆرە بەرهەمانە دەکەین کە کەلەپوری کوردی لە فەوتاندن رزگار دەکەن ..

کۆکەرەوە وەك بڵێی نامیلکەکەی بە نامیلکەیەکی بوختو سەربەخۆ دەزانێ .. بەڵام لە ڕاستیدا هەر ئەوەندە بووە کە بە شوێن سەرچاوەکانا بکەوێتە ڕێو ئەرکێکی وای پێوە نەکێشاوەو نەیتوانیوە (ئەختەر)مان لەوەزیاتر پێ بناسێنێ کە مامۆستایان (کەریم شارەزا)و (عبدالرزاق بیمار) و (طاهر حەوێزی) پانزە ساڵ پێش ئێمڕۆ بە ئێمەیان ناساندووە .. ئەوەی کەجێی سەرنج ڕاکێشانە کۆکەرەوە وەك بڵێی هەندێك شیعری لایەو بلاوی نەکردونەتەوە لە کەڵ نامیلکەکەدا بە تایبەتی شیعرە (فارسی)یەکان وەك کوردیەکەی وەك دیوانی (شێخ دەڵێ (لەسەر ڕای هەندێك ڕەزای تالەبانی)و (بێخود)و مامۆستا بایەخم بە شیعرە (سابیری)و گەلێکی تریش ..

فارسی یەکانی ئەختەر نەداو پشت گوێم خستن)٠٠ل٠٠٧ ئێمەش دەڵێین ئەگەرچی نامیلکەکە هەمووی هەر ڕای نووسەرە بەڕێزەکانە بەڵام دەبوایە وەك خۆی بلاوی کردبانەوە . . هەتا خوێنەرانیش لە شیعرە فارسی یەکانی ئەختەر تێ بگەیشتایەن ، وەك خۆشی باسی شیعرەکانی فارسی ئەختەر دەکات ٠٠ وە دەشبێت مێژووو کەلەپور بە بێ دەستکاری وەك خۆیان بنوسرنەوە ، دەبینین دیوانە کوردیەکانی شاعیرەکانمان زۆربەیان بەشی فارسی یان تیایە بە جیایی لەگەل بەشە کوردیەکەی وەك دیوانی (شێخ بلێ کۆکەرەوە لە خۆڕایی و شێخ بیلوو بەبێ خوازەکان دەکرێو بە بێ بەلگە دەیەوێ بیسەلمێنێ کە نوێ خوازەکان هیچ کاتێك لە قاوغی کۆن یاخی ٠٠ بەڵام ئێمەیە بەلگە دەیسەلمێنین کە نوێ خوازەکان هیچ کاتێك لە قاوغی کۆن یاخی نەبوون و قەتیش یاخی نابن . جا هەر لە ژمارە یەکی (ڕوانگەدا . . ل.١٠) .. هەلسوڕێنەرانی کۆدەتاکە ئەم دروشمەیان هەلگرتبوو وەك دەڵێن [ئێمە بڕوامان وایە کە تاقی کردنەوە کۆنە سەرکەوتوە کان هەمیشە پاڵپشت بوون بۆ ڕیزەوە تازەکانی دووای خۆیان و ئەمان لەمندال دانی ئەوان لە دایك بوون و لەباوەشی ئەوا کەوتونەتە گڕوگاڵ)] .

ژیانی ئەختەر

ژیانی ئەختەر لە گەلێك جێدا بلاو کراوەتەوە. مامۆستا (علاالدین سجادی) لە مێژووی ئەدەبی کوردیدا چاپی یەکەم – ل٥٤٣ – دا دەڵێت:ـ ئەختەر لە ساڵی (١٨٣٦) لە دایك بووە . مامۆستا کەریم شارەزا لە (کۆیەو شاعرانی)دا دەڵێت : – لە ساڵی (١٨٣٩) لە دایك بووە .

کە دە ڕێتەوە سەر ئەوەی کە (کۆیەو شاعرانی و بەبێ ئەوەی بەجێ و دڵنیا بکا ٠٠ بەڵام بۆ مردنەکەی لای کۆکەرەوە لە گەل (کۆیەو شاعرانی) جیایە .

لەبارەی خوێندنیەوە

لە (کۆیەو شاعرانی)دا ل (١٥) ساڵاندا دەستی لە خوێندن هەلگرتوە کەجی کۆکەرەوە لە ئەختەر شاعیری جوانی دلداری، دال (١٧–١٨) دەڵێت لە لە تەمەنی (١٥) ساڵاندا دەرسی فارسی خوێندوە ٠٠ وە هەر لە (ل١٨)دا دەڵێت (لە (١٥) ساڵاندا دەستی ل، خوێندن هەلگرتوە) کە واتە بەگوێرەی ئەو بڕیارەی کە چوار دەر باشتر دای دەکا (ئەختەر) تەنها یەك ساڵی خوێندبێ . . ئەویش دەرسی فارسی بوبێت .. ئایا ئەم جۆرە ساڵ سەر سوڕمان نیە کە مرۆڤ بەیەك ساڵ بتوانێ فارسی خوێندن و نوسین و تامە زاردن بێت بۆ خەلکی لەگەل ئەوەشدا شیعری فارسی و تورکی و کوردی دابنێت ٠٠٠ ئێمە نا توانین ئینکاری شاعیریەتی (ئەختەر) بکەین بەڵام دەتوانین ئینکاری ئەو ئەمەن و مێژووە هەلەیە بکەین کە ئازاد بۆی داناوە .. ئەوەی کەجێی سەر سوڕمانیشە کۆکەرەوە هەر خۆی لە ژمارە (٣١)ی ڕۆشنبیری نوێدا جا کۆکەرەوە خۆی لە لایەکی ترەوە پێچەوانەی فەرامۆش کردنی مێژوو دەوەستێو دەڵێ (حەزیش دەکەم مێژوو ووشە لە باوەشی خۆی بپارێزێ)٠٠٠ لە لایەکی تری نامیلکەکە کۆکەرەوە دەیەوێ سەر لە خوێنەران بشێوێنێ و هێرش بباتە سەر نوێ خوازەکان هەر لەبە ڕئەوەی چەند هۆنراوەیەکی بلاوکراوەی گواستۆتەوەو کۆی کردۆتەوە بۆیە دەڵێ « ڕەنگین هەندێ لە نوێ خوازە ڕوالەت پۆشەکانی ئەم سەردەمەمان بەلافی هۆنراوەکانیانەوە تا ئەو تووی بێ بەلگەش بپارێننە ڕووی ئەم بەرهە بێ نازەی من) .. وەك بڵێی کۆکەرەوە لە خۆڕایی و شێخ بیلوو بەبێ خوازەکان دەکرێو بە بێ بەلگە دەیەوێ بیسەلمێنێ کە نوێ خوازەکان هیچ کاتێك لە قاوغی کۆن یاخی ٠٠ بەڵام ئێمەیە بەلگە دەیسەلمێنین کە نوێ خوازەکان هیچ کاتێك لە قاوغی کۆن یاخی نابون . جا هەر لە ژمارە یەکی (ڕوانگەدا . . ل.١٠) .. هەلسوڕێنەرانی کۆدەتاکە ئەم دروشمەیان هەلگرتبوو وەك دەڵێن [(ئێمە بڕوامان وایە کە تاقی کردنەوە کۆنە سەرکەوتوە کان هەمیشە پاڵپشت بوون بۆ ڕیزەوە تازەکانی دووای خۆیان و ئەمان لەمندال دانی ئەوان لە دایك بوون و لەباوەشی ئەوا کەوتونەتە گڕوگاڵ)] .

ژیانی ئەختەر

ژیانی ئەختەر لە گەلێك جێدا بلاو کراوەتەوە. مامۆستا (علاالدین سجادی) لە مێژووی ئەدەبی کوردیدا چاپی یەکەم – ل٥٤٣ – دا دەڵێت:ـ ئەختەر لە ساڵی (١٨٣٦) لە دایك بووە . مامۆستا کەریم شارەزا لە (کۆیەو شاعرانی)دا دەڵێت : – لە ساڵی (١٨٣٩) لە دایك بووە .

کە دە ڕێتەوە سەر ئەوەی کە (کۆیەو شاعرانی و بەبێ ئەوەی بەجێ و دڵنیا بکا ٠٠ بەڵام بۆ مردنەکەی لای کۆکەرەوە لە گەل (کۆیەو شاعرانی) جیایە .

لەبارەی خوێندنیەوە

لە (کۆیەو شاعرانی)دا ل (١٥) ساڵاندا دەستی لە خوێندن هەلگرتوە کەجی کۆکەرەوە لە ئەختەر شاعیری جوانی دلداری، دال (١٧–١٨) دەڵێت لە لە تەمەنی (١٥) ساڵاندا دەرسی فارسی خوێندوە ٠٠ وە هەر لە (ل١٨)دا دەڵێت (لە (١٥) ساڵاندا دەستی ل، خوێندن هەلگرتوە) کە واتە بەگوێرەی ئەو بڕیارەی کە چوار دەر باشتر دای دەکا (ئەختەر) تەنها یەك ساڵی خوێندبێ . . ئەویش دەرسی فارسی بوبێت .. ئایا ئەم جۆرە ساڵ سەر سوڕمان نیە کە مرۆڤ بەیەك ساڵ بتوانێ فارسی خوێندن و نوسین و تامە زاردن بێت بۆ خەلکی لەگەل ئەوەشدا شیعری فارسی و تورکی و کوردی دابنێت ٠٠٠ ئێمە نا توانین ئینکاری شاعیریەتی (ئەختەر) بکەین بەڵام دەتوانین ئینکاری ئەو ئەمەن و مێژووە هەلەیە بکەین کە ئازاد بۆی داناوە .. ئەوەی کەجێی سەر سوڕمانیشە کۆکەرەوە هەر خۆی لە ژمارە (٣١)ی ڕۆشنبیری نوێدا دەڵێت (هەتا تەمەنی (١٠) ساڵی هەر لەکۆیە لەلای مەلا سمایل دەرسی فارسی خوێندوە) کەچی هەر بە خۆشی لە نامیلکەکەیدا ل١٨ .. دەڵێت (ئەختەر لە تەمەنی (١٥) ساڵیدا لای مەلاسمایل خوێندویەتی) .

ژن هێنانی

● لە (کۆیەو شاعرانی)دا مامۆستا شارەزا دەڵێ لە تەمەنی (١٥) ساڵیدا (ئەختەر) سەلیمەی کچی حاجی مەلا ئەسعەدی هێناوە) .. کەچی کۆکەرەوە دەڵێت (حەلیمەی مەلا ئەسعەدی هێناوە) .. بەڵام لە ڕاستیدا ئەو (حەلیمە)یەی نازاد بە ژنی ئەختەری زانیوە ژنی نەبووە بەڵکوو دایکی بووە بەڵگەش بۆ ئەمە نووسینەکەی مامۆستا کەریم شارەزایە وەك لە (ل–٣٨)دا دەڵێت (دایکی ئەختەر ناوی حەلیمەی کچی یاسین ئاغایە) .

● ئەختەر لە ئێوان شیعرو فۆلکلۆردا :ـ

کۆکەرەوە لە نامیلکەکەیدا .. ل٢٧ .. دەڵێت (ئەختەر ئاوازی تەرزی بۆ زۆر هۆنراوەکانی خۆی داناوە وەك دەبینین لە شلەو خانان)دا شیعرەکەشی هەر هی خۆیەتیو هی کەسی ترنیە) .

جا با بۆ ڕون کردنەوەو سەلماندن بارچەیەك لە شلەو خانانەکە وەك خۆی بنوسینەوە:

شلەو خانان داد
ئاوی گولانم گەرمە
شلەو خانان داد
ئاوی گولانم گەرمە
هەوێ میرێ مە
قوشەن داژون بە ئەرمە
شلەو خانان داد

هەلاتن بۆ مێردان شەرمە

جا ئازانین چی وای لە کۆکەرەوە کردووە کە (شلەو خانان) بە شیعری ئەختەر دابنێت لە کاتێکا ئاشکراو ڕوونەکە شیعرنیەو بەیتێکی فۆلکلۆریە .

بەم خالانەی خوارەوە دەیسەلمێنین کە بەیەکەوە فۆلکلۆرەو شیعری ئەختەر نیە:

یەکەم :ـ (شلەو خانان) لە دوو جۆری نووری کۆیە نوسراوەتەوو بەنازی فۆلکلۆر ئەمارکراوە وەك ئەوکاتەی مەوسەی حوا ل خۆیەبوو (مەحەمەد ئەفەندی وردی) ل.ئادزە مامۆستا بیرە بەم بەیتەی ئەمار کردووەو لە کتێبەکەی کە کۆکردەوەی چەند بەرهەمەکی فۆلکلۆر ئەمارکراوە کە لە ساڵی (١٦٧١ – چاپخانەی – القضاء ل.نجف) **٠٠ چاپی کردووە ، بروانێتە ل (٤٥)ی ئەو چاپکراوە ٠٠ وە مامۆستا ووردی بە بەستەی هەلبەرکێی دا ئاوەی دەڵێت بۆ هەلبەرکێیەکی ئەرم دەوترا ٠٠ دووەمین جۆریش (شلەو خانان) ل، لایەن کۆرسی تیی زانکۆی سلێمانیەوە ئەمار کراوەو لە تایبەتی ڕۆژانیەکە نوسراوە (هۆنراوەی فۆلکلۆری – ئاوازی کۆن) .**

دووەم :ـ بەیتەکە زیاتر بە بەیتێکی فۆلکلۆر دەچێت وەك لە شیعری ئەختەر خۆ ئەوەی دوو ڕستە فۆلکلۆری خوێندبێتەوە ٠٠ لەو بڕوایە داین بە بەیتێکی فۆلکلۆری دادەنێ نەك شیعری شاعیر .

سێیەم :ـ دەشبێت ئەختەر وەك بارچەیەکی فۆلکلۆر ئاوازی بۆ دانابێت ٠٠ واتە تەنها ئاوازەکەی هی ئەو بێت ٠٠ ئەم حالەتەش بەڕای ئێمە لەهەموو بەلگەکان ڕاست ترە چونکی کۆکەرەوە خۆی بوونە پاڵپشتی ئەم خالە وەك لە (ل ٣١)دا دەڵێت (هەروەها ئەمین ئاغا – بایەخێکی تەواوی داوە بە ئاوازو بەیتە فۆلکلۆریەکانو بەهۆی کارزانیو کارامەیی خۆیەوە ٠٠)

● ئەرکی مامۆستا (کەریم شارەزا) لە پێداچونەوەی نامیلکەکەدا :ـ

ئاخۆ دەبێت ئەرکی مامۆستا شارەزا چی بێت لە پێداچونەوەی بە نامیلکەکەدا ٠٠٠ دەڵێین ڕەنگین کۆکەرەوە هەبەستی ئەوە بوبێت کە مامۆستا شارەزا باشتر لەبەرهەمی خۆیو گواستنەوەی نوسینەکەی خۆی دەزانات ٠٠ جا ئاخۆ مامۆستا شارەزا چۆن بە نامیلکەکەدا چوبێتەوە کە بەشی هەرە زۆری لە کتێبەکەی خۆی (کۆیەو شاعرانی) وەرگیراوە ٠٠ ئەو ئەگەرچی پێشی دا چوبێتەوە هەئەو چەوتیەکانی نامیلکەکە هەر ماونو لە بێژینگ نەکراون چونکی کۆکەرەوەش بۆ ئەوەی داوەتێ بۆی لە سەرەدو بێژینگ بکات وەك کۆکەرەوە دان بەو خالەدا دەنێو لە نامیلکەکەیدا دەڵێت « بەو سیفەتەی کە مامۆستا کەریم شارەزا شارەزایەکی تەواوی هەیە لە شاعیرانی کۆیە بۆیەش بە پێویستم زانی کە بەرهەمەکەی من لە سەرەدو بێژینگ بدات » جا لە هەموش سەیرتر ئەوەیە کۆکەرەوە (دوانزە) جار ناوی خۆی دوو بارە کردۆتەوە بەرامبەر تەنها دووجار (پێداچونەوەی کەریم شارەزا) ٠٠ دەبوایە بنوسرایە (پێدا چونەوەی کەریم شارەزا بە گواستنەوەی ئەختەر لە کۆیەو شاعرانی بۆ نامیلکەیەکی سەربە خۆ) ٠٠

● شێواندنی دەقی شیعرەکانی ئەختەر :ـ

بابێکەوە لەگەل خوێنەرە بەڕێزەکان سەیری لیستەی بەراورد کردنی شیعرەکان بکەین بزانین کۆکەرەوە چۆن دەقی شیعرەکانی کۆڕیوەو شێواندونی .

أ – لە (٤٣) لە شیعری (فیدات بم) کۆکەرەوە لە دووای دێری جوارەمەوە ٠٠ دوو دێری بەجێ هێشتوە ئینجا دەستی بە شیعرە کە کردۆتەوە وەك ئەو ئەمیلکەکەدا (٧) بەیتە لە (کۆیەو شاعرانی) دا (١) بەیتە جا ئەوەش سەیرە خۆشی لە کۆیەو شاعرانی گواستۆتەوەو بەنجەشی بۆ سەر باوەکە کێشاوە ٠٠ دوو بەیتەکەش ئەمەیە :ـ

بەلەنجەو بێکەنینو چاوی مەستت
گرفتار بووم
بە ئەم بەختە سیاوە
بەتیری غەمزەکەت لەتلەت
بوو جەرگم

عیلاجی
ئەرنەکەی کارم کرایە

ب – نە (ل ٤٩)ی نامیلکە کەدا لە شیعری (بەتیری غەمزەیی)دا کۆکەرەوە لەپێش دێری دووایی دا دوو دێری بەجێ هێشتوە وەك لە کۆیەو شاعرانی گواستۆتەوەو بەنجەشی بۆ ئەمە درێژ دەکا ئەو دوو دێرەش ئەمانەن :ـ

عیلاجیکم بکە دەردم گرانە
قیبلەکەی دینم
ئەوەك بمرم بە ناکامی
غولامیکی ئەمەکدارم

ج – لە نامیلکەکەدا ٠٠ (٤٦٧) شیعری (ڕوحی شیرین) ٠٠ گەر بەراورد بکەین لە کەل دوو جۆری تر لەو شیعرە ٠٠ یەکەمیان لە کەل :ـ دەستنوسێك کە خۆمان لە شاعیرێکی پیرمان وەرگرتوە لە بەرواری ١٧–٦–١٩٧٥ ئەویش هەر لە سەردەمی لاویەوە گوێی لێ بووەو لە بەری کردووە ٠٠ شاعیرەکەش ئێستاکە لە گەڕەکی سێتاقان دادەنیشێ لە هەولێرو ناوی (یوسفی ثانی)یە ئەو شیعرەکەی بۆ گوتین چەند جیاوازیەك هەیە لە کەل شیعری نامیلکەکە جا لەبەر نەبوونی ماوەو زۆر درێژ بوونەوەی نووسینە کە نەمانتوانی هەردوو شیعرەکە وەك خۆی بنوسینەوە تەنها بە راوردە کانیان دەنوسین ، پێشەکی لە بەرەی ووشەکانەوە ئەمانەی خوارەوەیان جیاوازە :

نامیلکەکە

١ – نوری بینایی دیدەکانم
٢ – تاکو نەمرم خۆمەحالە
٣ – تەیلە سانی

دەستنوسەکە

نوری بینایی چاوەکانم
تاکو مردن خۆمەحالە
تەیلە سانی

● شیعرەکان لە دێری دووایی وەك یەك نین وەك لە نامیلکەکەدا بەم شێوەیە :ـ

ئەی (ئەمین) بیستومە
نەمڕۆ یار خەلاتی کردووی
ساوەرە ئەو جاکە بمرە
تۆلەسەر ئەم خۆشیە

– بەڵام لە دەستنوسەکەی لای خۆمان بەم جۆرەیە :

ئەی (ئەمین) فەصلی بەهارە ڕەونەقی لالەو گوڵە
محنەتو زەحمەت نەما
ئیمڕۆکە نۆرەی خۆشیە

شیوەکەی تریشیان لە شیعرەکە کۆکەرەوە خۆی بلاوی کردۆتەوە نە (ژمارە) (٣٦)ی (ڕۆشنبیری نوێ)دا جا شیعرەکە لە نێوان بلاوکردنەوەی لە نامیلکەکەیو (ڕۆشنبیری نوێ)دا زۆر لەیەك جیانەو هێندێ ڕۆشنبیری نوێ (٧) دێری بە کوردی و (٨) دێریش دوای ئەو بوونە فارسی و شیعرەکەی تیکەل کردووە بەڵام لە نامیلکەکەیدا (١٧) دێر بە کوردی بە ٠٠ بەڵام بەسیارێك هەیە ئاخۆ دەبێ لەبەرچی ئەمە لە شیعرەکە یەکەلە لە کوردی و فارسی و لە نامیلکەکەشدا هەموی کوردیە ٠٠ دەبێ کۆکەرەوە ی ڕەیبێتە شەر کوردی یا خود لێی تێکەل بووە دەنا ژن شیعر دەبێ بە دوو زمانی جیا تێکەل بێت ٠٠ قەی ناکا (ئێ هەلکێش) دەبێت بەڵام قەتمان نەزانیوە شیعر تانیوەی ئەوی تریش بەزمانێکی تربێت ٠٠ بەڵام وادیارە بارچەکان لەیەك جیان ٠٠ چونکی ئەم کوردی و ئەم فارسی و دەشبێت لەبەر کەمیان ئەوکاتە تێکەلی یەکی کردبن .

سەر چاوەکانی سوودمان لێ بینیون :

٢ – ڕۆشنبیری نوێ ژمارە (٢٠)و (٣٦) .

٣ – مێژووی ئەدەبی کوردی بەرگی یەکەمو دووەم

٤ – دەستنوسێکی مامۆستا (یوسفی ثانی) .

٥ – (فۆلکلۆری کوردی) کۆکردنەوەی خوالێخۆشبو – محمد توفیق وردی – ١٩٧١ .

سابیر ڕەشید

بکر غریب فرج

چەند هۆنراوەیەکی ئەحمەد موختار لە دەستنوسێکی کۆندا

عثمان محمد صالح

لە ڕیزی ئەو دەسنووسانەی کۆم کردوونەتەوە ، دەسنووسێکی بچکۆلەی (١٠ × ١٥٫٥) سەنتیمەتری هەیە ، لەم دەسنووسەدا گەلێ هۆنراوەی نەبیستراوو بلاونەکراوەی شاعری بەهرەمەندو بەناوبانگ (ئەحمەد موختار جاف)م بەرچاو کەوت ٠٠ سەرەڕای ئەم دەسنووسەش ، لە دەسنووسێکی ترا ، کە بەخەتی (ماموستا ئەحمەدین مەلا) ، لە سلێمانیو لە ڕۆژی (١٢)ی تشرینی دووەمی ساڵی (١٩٤٨)دا ئەواو بووە، بەشێکی زۆری هۆنراوەی چاپ نەکراوی ئەحمەد موختار)م لایە ٠٠

ئێستاش هۆنراوەیەکی (ئەحمەد موختار جاف) ، کە لەو دەسنووسە بچکۆلەیە وەرم گرتووەو ، لەو سەردەمەدا نووسراوەتەوە کە شاعر قایمقامی هەلەبجە بووە ، پێشکەش بە خوێنەرانی بەڕێزی ئەکەم ..

ئەم ڕۆ کە عاشق فایقە
مایل بە عەهدی سابقە
بۆ مەدحی یارە ناطقە
هەم جان نثاری موتلەقە،(١)
گەر چی موژەت وا سەربەسە(٢)
چەورو جەفا ئیتر بەسە ٠٠٠٠
ئەلبەت ئەلێ ئەو ناکەسە
هەر وا بە زەحمەت لایقە ،
تۆ ئەوئەمامی عەرعەری
شەمسی ئەتۆ ، یا قەمەری
جارێ بپرسە سەرسەری ،
گریەم ئەسەح ، یا ناحەقە ،
ئەبرۆت چەللادی دلنەواز(٣)
زولفت کەمەند ، هەم خەمگوداز(٤)
ئەمما ڕەقیبی سەگ هەجاز
چ بکەم قسەی نالایقە ،
عاشق ئەگەر دتوانەیە
یا ساکنی مەیخانەیە
بۆ شەمعی ، ڕووت پەروانەیە ،
گەر چی دەزانی سادقە ،
سەحرا ، کە سوورو گوڵ گوڵە
حیرەت مەکە ، خوتنی دڵە ،(٥)
ئەفغانی بولبول بۆ ئوڵە(٦)
چ بکا لە دل ، هەر عاشقە ، !
وەك من دەروونی لەتلەتە
یا عاشقی خاڵو خەتە ،
یا بەندی یارە ئەلبەتە ،
یاخو گوڵی بێ ڕەونەقە ،
لەبت یاقووتو هەم قووت،(٧)
بروت هەم تاقو هەم چووت،
دڵم مایل گوڵی ڕووتە ،
بۆیە ڕەقیب کاری شەقە ،(٨)
(ئەحمەد) کە چاوی ئەحمەرە
کوشتەی خەدەنگی دوڵبەرە(٩)
ڕەنگی دەپرسی ئەسفەرە
چ بکا ، کە یاری دڵبەرەقە

(١) جان نثار : گیان بەخش .
(٢) موژە : برژانگ .
(٣) دڵنەواز : دل لاوێن .
(٤) خەمگوداز : خەم توێنەر ، خەم لابەر .
(٥) حیرەت مەکە : سەرسام مەبە .
(٦) ئەفغان : گریان .
(٧) لەب : لێو .
(٨) ڕەقیب : ناحەز .
(٩) خەدەنگ : تیر ...

یتس :

شیعر و عیشق

نەژاد عزیز سورمێ

(« ولیەم بیتلریتس » شاعیری ئیرلەندی کە کوڕە ئەورەی – جۆن بیتلر – ی هونەرمەندو ئیگارکێشە، ساڵی (١٨٦٥) لە شاری (ساندی ماونت) هاتۆتە دونیاوە .

پێش ئەوەی کە چاو لە دونیای ئەدەبدا هەلبێنێ سێ ساڵ لە قوتابخانەی (هامرسمیت) لە شاری دبلن– هونەری خوێندوە .

هەر لە منداڵیەوە باوکی بە خوێندنەوەو موتالاکردن ڕای هێناوە ، بۆیە هێشتاکە پێی لە بیست ساڵان نەنابوو کە دەستی دایە شیعر نووسین ٠٠)

(١)

یتس ئەك تەنها شیعرەکانی بکرە وبژدان و تەواوی هەستیشی دەقەبەری ژان و بریندەکانی وولاتەکەی کردبوو ٠٠ و دەگەلیان دەژیا ٠٠ دەیویست ئەدەبێکی تایبەت بە ئیرلەندا بێنێتەکایێ ئەم ئاواتەشی (هەر لە سەرەتای ژیانی ئەدەبی یەوە، تاکو ئەو ساتەش کە لەبن گلی گۆڕیان نا ٠٠) لەمێشکیدا دەخولایەوە ٠٠

کە بۆ یەکەم ئاشنای جیهانی بەربلاوی ئەدەب بوو گەلێك بەکوڕو لە جۆش بێ‌ئایە ئەم جیهانە بڕنهێنی و خەونو خەیاڵە ٠٠ ئەمەی لەو شیعرو نووسینانەدا وەدەرخست کە بەردەوام لە گۆڤارو ڕۆژنامەکانیدا بڵاوی دەکردنەوە .. زۆرێشی بێ‌ئەچوو لەتەك بڵاوکردنەوەی بەرهەمی ئەدەبی ، بەرەبەرە خۆی لە سیاسەتو مەسەلەی فیکریش هەلدەسو ، هۆی ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ عیشقی کچە شۆخێکی شۆڕشگێڕ کە (یتس)ی گەیاندە ئەو ڕادەیەی وا بیربکاتەوە ، تەنها بە شیعرو بەرهەمی ئەدەبی دیکە سۆزی ئەوکچەی بڕزاناکێشرێ ئەگەر بەشداری لە ژیانی (سیاسی)شدا نەکات ، بۆیە هەر لە تەمەنی بیستوسێ ساڵیەوە « ساڵی یەکەم گرفتاریەتی بەدەست عیشقی» چووە ڕیزی ، جولانەوەی نیشتمانی ئیرلەندا ـ .

بەڕاستی ئەو کچە بەتەواوی ڕێبازی ـ ژیانو ئایدۆلۆژی (یتس)ی گۆڕی. لەو ساڵانەی کە لە ڕیزی ئەو ڕێکخراوەدا کاری دەکرد ، شیعرەکانی بە تەواوی لە قالبی (زاتیەت) وەدوورکەوتن ، بە شێوەیەك خۆی گۆتەنی : دەنگی خۆی نەك هەر بەدەنگی ئیرلەندا ، بەلکو بە دەنگی هەموو مرۆڤایەتی دەزانی٠٠ بەڵام « کەر لەکوێ کەوتووەو کونده لە کوێ دڕاوە !!»، لەگەل ئەو هەموو چالاکیانەش کە لە بواری نیشتمانیو فیکریدا نواندنی ٠٠ نەیتوانی ئەوەندەی ئۆزقالێ خۆشەویستی ئەو کچە ڕابکێشێ ، بەم جۆرە دوچاری ڕەش بینیو بەشیمانیەکی یەکجار زۆر بووو ئەمجارە بایداوە سەر (ڕۆحانیەتو ڕەمزیەت) ، ئەمەشی لە دیوانەکەی ـ چریەیبا ـ دەردەکەوێ ٠٠ زیاتر لەمەش لەکاتی شووکردنی کچەکە هەربە جارێ پەشێوو خەمبار بوو ئەمەشی لە دیوانەکەی تری ـ کاسکێتی سەوز .. وەدەرخست ، نیتر هیوای بڕاو بەتەواوی لە یادگارەکانی ڕابوردووی توایەوە ، تا ئەو کاتەی ناکاو لەروودا وێکی تر هەلگوت ، ئەویش شۆرشی ئیرلەندا ساڵی (١٩١٦) .

شۆڕش هێزوتوانای هێنایەوەبەر ، شیعرەکانی ئەو ماوەیەی ئیستاش وەکو سەرچاوەیەکی فیکری حابین بۆ دەگرێ .

یتس ساڵی (١٩١٧) ئیدنا ، بەمە لە ماوەشی زیاتری دەزانیدا بارای گرت بە تایبەتی هەر لەوکاتەشدا بوو بە ئەندامی پەرلەمانی ئیرلەندی ، بەڵام دیسان ئەویشی دەردکی تر بوو ، ئەویش (دەردە بیری) ، دەردی ڕۆژانە بیری بەو جۆرە ئەبوو ، لە دەردی بیشقی ئەوکچە ی حەزی لێ دەکرد ـ ـ ە و بکرێن .

ساڵی (١٩١٣) پەیدەستی ئەبلی لە ئەدەبیاتدا بەدرا .. (یتس) بە چەو ئەی ڕۆژ شاعیرو نووسەری ئەو کە لە ئاو ڕو ئۆخری ژیانیدا هیوا دادەنێ ، زۆر زیاتر بەڕای بە ئەمەی و جاویدانی کاری هەبوو پێش مردنی لەنامەیەکیدا نووسیبووی : « ئەمن زۆر دەشدەم ، چونکی خۆم زۆر بەهرز دەبینم ٠٠ » ، بەم جۆرە تا دوا هەناسەش وازی لەنووسین نەهێنا .

(٢)

یتس و ڕەمزیەت

هەر لەدە (یتس لەبەر دەستی (ئەدەب)ی ئەوڕۆژەی ڕەمزیەت بوو ، ئەوەش بەهۆی ئەوەیە کە ، زمانی فەرەنسی ئەدەزانی ، بەڵام کە وەکو شاعیرەکی ڕەزی ، یاخود باشتر بڵێین وەکو یەکێك لە شاعیرەکانی (ڕەبازی ڕەمزیەت) لە قەلەم دەدرێ لە بەرئەوەیە کە یتس ئەوەی فێری ببوو دەقاودەق وێی دەدایەوە ، وەکو ژن شریتی ئەمارکراو گۆرانی دەداتەوە .. ئەخر ، یتس قالبەکی دیکەی دا بە ڕێبازی ڕەمزیەت ، ئەمەش بە وەمان وزریایی و زرنگی شاعیرەن بۆ ئاشکرا دەکا ..

لەباردی ڕەمزیەتەوە ووتوویە : « ئەو جولانەوەیەی کەشتی نوێی لێدەڕسکێ ٠٠ » .

● نموونەیەك لەشیعرەکانی

هەموو شتێك کە مرۆڤ بیری لێدەکاتەوە
یاچرکەیەك ..
یاخود ڕۆژێك دەخاتێ ٠٠
ئارەزووی حەزو دلداری ،
خۆشەویستی وەدەردەنێ ،
بەڕەمووچەی هونەرمەند :
خەونەکانی لەکاردەبا

بروانە ل : ١١

Institut Kurde de Paris

میهرەجان و .. چەپکە گوڵێکی ژاکاو !

• شیرزاد عبدالرحمان •

بەرێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری جەماوەری هەولێر ، لە گەرمەی ئاهەنگەکانی ئازارونەورۆزدا «یەکەم میهرەجانی شیعری کوردی» سازکرد . میهرەجانەکە ، لە ڕوالەتەوە، خۆپیشاندانو ڕوداوێکی فیکری نوێ بو سەبارەت بەدەست نیشانکردنی هەنگاوو تاقی کردنەوە ئیجابیەکانی شیعری نوێ ، کەچی لە چوارچێوەی بۆچوونو ڕوانگەیەکی ڕەخنەیی لە توێکلو ناوەڕۆکی بەرهەمەکان زیاتر لە کۆڕێکی ئاسایی نەچو ،بگرە دەنگدانەوەیەکی سست و چەپکە گوڵێکی ژاکاوی بزووتنەوەی شیعری تازەبوو کە ناکرێو ناسازێ ، ناوێکی ئەوەندە قەبەی لێبنرێو بکرێتە بزوانەیەکی ڕاست بۆ تاقی کردنەوەو بەرەو پێشەوەچوونی ئەو ئامادەبوونەی کە لە شیعری نوێدا بەدی ئەکرێ و مۆژدەی ئاسۆیەکی فراوانتر ئەگەیەنێ . بۆ نەم سل مینەوەیە ، وەبۆ ئەو هاتنە دواوەو بە چۆك هاتنەوەیەی میهرەجانەکە ، لەلای خۆمەوە ئەم شتە وردانە کۆ ئەکەمەوەوەك بەدەنگەوە هاتن و بەرگریەك لە ژانی «شیعر» .

١ ـ بڕواناکەم ، شتێك لەوە زیاتر ناوی لێ بنرێ سل مینەوەو پاشە کشێ کە لە میهرەجانێکی فراوانی تایبەت بە شیعری کوردی کوتم لە دەنگی «شاعیرێك»ئە بێو ، لە زۆربوونی (٢٠) شاعیر ، تەنیا دوو شاعیر بتوانن شوێن پێی هەنگاوەکانی خۆیان دوژمنەوەو ئەم (١٥٠٠) کەسەیان بۆ ماوەی دوو ڕۆژ ڕاکێشابێتە شانۆکەوە .

٢ ـ نازانم ، چۆنو لەسەرچ بنەڕەتێکی ڕۆشنبیری ، دەزگاکە، ناوی لە میهرەجانەکە ناو « یەکەم میهرەجانی شیعری کوردی » ، لە کاتێکا کە تایبەت نەبوو بە شیعری کوردیو ، بگرە (٧) شاعیری سریانیو تورکیو عەرەبی شیعریان خوێندەوە ... لە کاتێکا من ڕێز لەو برا شاعیرانە ئەنێم ، بەڵام نابێ ئەم هەموو داهێزرانو پاشە گەردانیە بکرێ بە تۆقێکو بە گەردنی جگە لە چەند ووشەو نموونەی فۆتۆگرافی چەند دیمەنێك ! .

١٠ـ بەشداربوونی چەند خوشکێ ، وەك ڕووالەتێك ، جێگەی دلخوشیە ، بەڵام نابێ خۆهەڵواسینی چەند دەنگێك بە شیعرەوە ، بکرێ بە بنەڕەتێك بۆ ڕادەی نزمیو لاوازی میهرەجانەکە .

١١ ـ ئەو چوار مامۆستا ڕەخنە گرەی ، کە لە ئەنجامی نەبوونو ئەزمەی ڕەخنەیی لای ئێمە ، هەڵسەنگاندنی شیعرەکانیان گرتبووە ئەستۆی خۆیان ، زۆربەیان بەشانو باهۆی شیعرەکاندا هەڵیان گوتو نەیانتوانی لە جەماوەرەکە بگەیەنن کە لە ـ دوو شیعر ـ بەو لاوە ، هیچ شتێکی تر لەم میهرەجانە نەخوێندراوەتەوە .

١٢ـئەو ڕایەی کە سەربەرشتەکەری دواجەلسەکەدای کە گوتی : ببوورن لێم کەنەمتوانی شیعرەکان هەستەنگ نم لەبەر ئەوەی ـ شیعر ـ نەبوون . «بەگە» بەکی ئاشکراترە لە پەلەکردنو کشانەوەی دوا هەنگاوی میهرەجانەکە ، کەچی ڕەخنەگرەکە ، بەکێك بو لەوانەی ڕێگەی بەخوێندنەوەی ئەم شتە کرچو کاڵو بێ تاو بۆیانەدا .

١٣ ـ لێژنەی سەربەرشتی کردنی میهرەجانەکە ، لە بڕیاردان بۆخوێندنەوەی شیعرەکان پێوانەیەکی ئەدەبیو فیکری دانەنابو ، ئەگەر نا ، دەماودەم ڕووبە ڕووی ئو هەموو «ئزیف»ە شیعریەی میهرەجانەکە ئەووینەوە .

کە ئەمە ئەڵێم ، نیازم وایە دووپاتی ئەوە بکەمەوە ، کە من نامەوێ هیچ گلەییەکی کەسایەتی ڕووبەڕووی میهرەجانەکە بکەمەوە.. بەشکو گلەییەکان لە پێناو پاراستنی قودسیەتی میهرەجانەکە ئەوە نیە

« یەکەم میهرەجانی شیعری کوردی » یە وە بنرێ .

٢ ـ میهرەجانەکە ، وەك لە کاڵو توێکلەوە ڕوونی کردەوە ، کارێکی بە پەلەی دەزگاکە بو بە بۆنەی ئاهەنگەکانەوە ، کە ئەمە ناڕێ بە نموونەو بنوانەك بۆ بۆکە پشتن لە شیعری ئێستامان . وە بەلەکردن بۆ بەستنی میهرەجانەکە ڕواڵەتێکی ئاشکرابو بە نێوچەوانی میهرەجانەکەوە ، کە ئەمە «پتر» لە خاڵە سلبیەکانی تری میهرەجانەکە ، مۆرکی بەلەکردنی ڕەخنەگرەکانیشی بێوە دیاربو .

٤ ـ وەك ئاماداربوونەوەیەك، ئەمە یەکەم میهرەجانێکی شیعری نیە کە ببەسترێ ، وە تەقینەوەی میهرەجانە شیعر ـ یەکەی کەرکوك هێشتا لە بیرمان نەچۆتەوە ، کە ڕووە نەشتواوەکەی هەنگاوی شیعری کوردی دەستنیشان ـ کرد ، بە هەموو تاقی کردنەوە ئیجابیەکانی .

٥ ـ میهرەجانێك کە تایبەتی بێ بە شیعر ، هەرنەبێ، وا پێویست ئەکرێ کەدەنگە نوێکانی ئەم سەردەمەی تیدا بیسترێ کەچی نازانم لەکوێوە ئەو دەنگە نەمە پیوانەی نوێ بوونەوەی ، شیعری کوردی خۆیان حەشاردابو ! .

٦ ـ ڕەخنەیەکی وردتر ئەبێ ئاراستەی جەماوەرەکە خۆی بکرێ کە بە بێ قوول بوونەوەیەکی فیکری ، چەڵەیان ئەکوتی لە پێناوی بەکارهێنانی بەوەسیلەیەکی ڕووت لە پێناو چەپڵەیەکی بە گورتر و کوتانێکی قەبەتر کە هۆلەکە بلەرزێنێ .

٨ ـ «ڕەمز» وەك سیمایەکی شیعری لە میهرەجانە شیعریەکە ، نەی توانی بچێتە پێستی کێشەکانەوە وتە نیا

چەند ڕەمزێکی ساوەو چاکترواو عیشقی خەڵکەکە کەم تێگەیشتنی شیعرەوە دەستی پێ بکردایە .

٧ ـ نازانم شیعر ،کەی لای ئێمە ، لە «هیتاف»ەوە ئەپەڕێتە ناو ژیانو خۆشەویستی مرۆڤو خاڵو بنیادنان ئەکێشێ .. ، لە کاتکا کە شاعیرانی میهرەجانەکە ، لە پال جەماوەرە سادەکەی «شیعر»یان کردبو بە چەند ڕەمزێکی ساوەو بە بریقانەوەی ڕووی دەرەوەی شیعریو . تەنیا ـ ئاوابونی مێزوو ـی (جەلال بەرزنجی)و (سێن سەڕۆنیا) کەی «عبدالله عباس»ی ئەبێ ، کە هەر ئەوانیش مادەیەکی بێ کێشووی شیعری بوونو ، بیری دانیشتوانی هەڵەکەیان ئەهەژان .

٩ ـ دەبێ من سوچم لەو هەڵوێستەدا چی بێ ، کە (٢٠) شیعر شتێك بەرگوێم نەکەوێ، «شیعر»ە لە چوارچێوەی ئەو چاو پی کەوتنانەی بۆ نووسەرو ڕۆشنبیرەکانمان ئامادە کردوە چاومان پێکەوتو ئەم گفتوگویەمان لە گەڵدا کرد .

لە کاك جیهانمان پرسی : کە باری بزوتنەوەی نووسینی چیرۆك لە ئەدەبی ئەمڕۆماندا چۆن ئەبینێ ، لە وەڵامدا وتی :

ـ باری بزوتنەوەی چیرۆك، لە ئەدەبی ئەمڕۆماندا پیرۆز ئەبینم ، یان بەدڵخۆش کەری ئەبینم ، ئەمڕۆ ، زۆر لە دوێنی سەرکەوتوترە ، بێ گومان ،کە ئەمە ئەڵێم ، مەبەستم ئەو بەرهەمە ڕاستەقینانەیە ، کە چیرۆکی ڕەسەن ئەنوێنن ، مەبەستم ، ئەو قەڵەمانەنیە ، کە تەنیا خۆیان ، خۆیان بە چیرۆك نووسی تێ گەیشتون.

● بەڵام دەربارەی « تەمەو مژ » لە بەرهەمی ئەدەبیدا کاك جیهان باری سەرنجی وایە کە :

ـ تەمەومژ لە بەرهەمی نوێی ئەدەبیدا ، بەسەر لێ تێکدان ئەزانم !! ئەمە ئەگەر لێهاتوی بێ لە دەربڕیندا ، ئەوا شتێکی ئاساییە .

● دەربارەی وەرگێرانی ئەدەبی « الترجمە » پرسیارەکان لە کاك جیهان کرد ، بەو ئاوەوەی کە ئەم تازەستا ،چەند چیرۆکێکی لە بەرهەمی گەلان وەرگێڕاوە بۆسەر زمانی کوردیو بلاوی کردونەتەوە ، ئایا هونەری وەرگێران چون باشە ؟ لە وەڵاما وتی :

ـ بێ گومان ، وەرگێران، لەبەرهەمی گەلانی ترەوە ، خۆراکی گەشەپێدانی ئەدەبی یە بەتێ گەیشتنو سوود وەرگرتن لە باری ژیانی کۆمەڵایەتیو ئابوریو سیاسی نەتەوەکانی تر ئەتوانرێ یارمەتی دەوڵەمەندکردنی سامانی ڕۆشنبیری بدەی ، ئەمەش لە ڕێگای وەرگێرانی بەرهەمی ئەدەبیو

تەمەومژ ، زۆرەملێو دەستکردێ بەڵام ئەگەر لێهاتوی بێ لە دەربڕیندا ، ئەوا شتێکی ئاساییە .

● دەربارەی وەرگێرانی ئەدەبی « الترجمە » پرسیارەکان لە کاك جیهان کرد ، بەو ئاوەوەی کە ئەم تازەستا ،چەند چیرۆکێکی لە بەرهەمی گەلان وەرگێڕاوە بۆسەر زمانی کوردیو بلاوی کردونەتەوە ، ئایا هونەری وەرگێران چون باشە ؟ لە وەڵاما وتی :

ـ بێ گومان ، وەرگێران، لەبەرهەمی گەلانی ترەوە ، خۆراکی گەشەپێدانی ئەدەبی یە بەتێ گەیشتنو سوود وەرگرتن لە باری ژیانی کۆمەڵایەتیو ئابوریو سیاسی نەتەوەکانی تر ئەتوانرێ یارمەتی دەوڵەمەندکردنی سامانی ڕۆشنبیری بدەی ، ئەمەش لە ڕێگای وەرگێرانی بەرهەمی ئەدەبیو

بڕوانە ل : ١١

وەڵام دانەوەی (دووڕیانێك لە بەردەم ئەدیباندا ٠٠)

هونەر لە نێوان ئاقمی هەڵبژێردراو وئەرکی کۆمەڵایەتیدا

ئەحمد محمود

هەندێك لەوانەی کە شیعر دەڵێن ، کە دەبینن زەکی مۆسیقای ئەو ووشانەی دەیخەنەپێش چاوبتر نیە لە چەند مینەمینگی بیشاندانێکی بەرەڵایی و ، هیچ سوودێکی تیدانیە ، بەتایبەتی ڕۆشنبیرە ڕاستەقینەکان وکەچە ڕووناك بیرە نوێخوازەکان لە ئوێ- کرتنی بێزار بوون ، خێراپە نادەبەنە بەر ئەوەی دواکەوتەیی ڕۆشنبیری خۆیان دابڕشن، بەسووڕانەوە بەدەوری چەندباسێکی ڕۆشنبیری ئەریدا کە لق وپۆپیان لێ دەبێتەوە ، جارێك لە کێژاوی فیکری دایەو جارێکی تر تێگەیشتنی ساکاری ڕاستی یەکانی زانستی مرۆڤایەتی ، ئەکەرنەوەش لە سەر حسێبی ڕۆشنبیری یەکی کشتی ڕەمەکیش بێت ، گرنگیش پێز کردنی ووشەی زمانە ڕیز کردنێکی ڕاست و چەپانە تاکوو بڵێن « فلانە کەس » لە سەرهونەر وفەلسەفەو کۆمەڵ دەنووسێت جگە لە شیعر .

دوای ئەو شەپۆلی حستنەپێش چاوە تووتیانەی ناوەکانی کزلن و لسن و سارتەرو کافکاویژین ئونیل و ئارسەرمیللەر . کە لەم دوایی‌دا لە نووسینەـ کانی هەندێك کەس‌دا کەوتوو- تەتە بەر چاو ئەوانەی‌ناسنامەی ڕۆشنبیری خۆیان بە ناو هێنانی ئەم ناوە جیهانیانە نوێ دەکەنەوە ، ئەوە بوو کاك صلاح احمد- کەیەکێکە لە ڕۆشنبیرە گەنجە دیارەکانمان وەکوو زانراوە ـ لەزنجیرەی ووتارەکانی « لە ئاسۆی ئەدەبدا » ووتارێکی بڵاوکردەوە لەژێر ناونیشانی « دوو ڕیانێك لە بەردەم ئەدیباندا » لە ژمارە «٣٦٢»ی ئەم ڕۆژنامەیە کە لە ڕۆژی٦ـ٤ـ١٩٧٧ دا دەرچووە ، ئەك بە مەبەستی ئەوەی شتێکی نوێ بخاتە سەر زانیاریمان دەربارەی هونەرە ئەدبیەکان بەڵکوو بوعدێکی نوێی باری ئەزانین لە ئاسۆی تێگەیشتنی هونەرو پەیوەندی یە ئەرکیەـ کانی بە کۆمەڵەوەمان بخاتە بەردەم .

کاك صلاح احمد دەڵێت هونەر « تیشکدانەوەیەکی ناخی ئادەمیزاد ـ بۆ ناوەوەو ، ئینجا بۆدەرەوەی خۆی » کەواتە هونەر « کارێکی بە رزە لە ڕادە تێکڕاییە کە لەژوور ترە »

لەم بۆچوونەی کە کاك صلاح تێی دەنات هونەر بە ڕەدفیعلێکی ئەرجسی دەزانێت کە خودی مرۆڤی تاکە کەس دەر دەبڕێت لە سەر حسێبی بزووتنەوەی کۆمەڵ وجەوـ هەری بێوی‌دانکە مرۆڤایەتیەـ کان کە کاك صلاح لە ڕیزی دووەمی بابەخدانەکانی هونەردادیناون .

ئەوەی ئەلف وبێی ڕۆشنبیری هونەریش نازانێت ئەو بۆچوونە تەواوەی هەیە کە هونەر هەمیشەو بە درێژایی قۆناغی مێژووبی جۆراو جۆردا چەشنێکە لە چەشنەکانی دەربڕینی کۆمەڵـ یەنی شێوازو ناوەڕۆکی خۆی لە ژوان ئۆڕانی سیستەمە کۆمەڵایەتیەکانەوە وەدەسەت هێناوە ئەك بە پێی‌هەڵوێستەـ کانی تاکە کە سان ، چونکە مێژوو بە هەموو بەشە ڕیاری یەکانیەوە ،کەهونەر یەکێکیانە ، ئەلان دروستی دەکەن ئەوەك تاکە کەسان .

بڕوانە ل : ١١

نوسەرو ڕۆشنبیرەکان ٠٠
دەربارەی باری ئێستای ڕۆشنبیریمان ئەدوێن

جیهان عومەر :

سودوەرگرتنی هوشیارانە لە کەلەپور ڕێگاکەرەوەی سنوێیە ..

خۆنەری بەرێز :

باری ئێستای بزوتنەوەی ڕۆشنبیریمان ، پێویستی بە لێدوانو لێکولینەوەی ووردو ڕۆشنبیرانە هەیە ، ئەمەش لە گۆشەیەکەوە ، ئەنجامی ئەو لێدوانو لێکولینەوەیە ، دلسۆزانەو لەبەر ڕووناکی بەتەنگەوە هاتنی ڕاستی مەسەلەی ڕۆشنبیری کوردی ، بمان گەیەنێتە سەر ڕێگای بەرەو باشترو چاکتر ، باشتروچاکتر ، لەبەرهەمدا ، لەو زەمینەی‌بەرهەکەی بی‌ئەنووسین‌لەو بارەی ژیانی ئەدیبەو نووسەرەکانمانی تیا ئەژین ، بەرەو باشترو چاکتر لە دەست کردنەوەی دلسۆزانەوە بۆ ووشەی پیرۆزی کوردیو گەیاندنی بەرادەی هاوچەرخ‌لە خزمەتی مرۆڤایەتی باوەری پێشکەوتنخوازانەی سەردەم .

لەم بۆ چوونەوە ، چەند پرسیارو ڕازو خوازێکمان لە بەردەستایە ئەمانەوێ بیخەینە بەرچاوی ڕۆشنبیرە کانمان ولێیان بکولینەوەو لێیان بدوین .

● کاك (جیهان عومەر) یەکێکە لەو نووسەرانەی خوێنەران ، لە ڕێگای چیرۆکە کانیەوەو زۆر وتارو وەرگیرانی تری بەرهەمی ئەدەبیو هونەری لە کۆڕو کۆمەڵە ڕۆشنبیریەکانا ناسیویانە لە چوارچێوەی ئەو چاو پی کەوتنانەی بۆ نووسەرو ڕۆشنبیرەکانمان ئامادە کردوە چاومان پێکەوتو ئەم گفتوگویەمان لە گەڵدا کرد .

لە کاك جیهانمان پرسی : کە باری بزوتنەوەی نووسینی چیرۆك لە ئەدەبی ئەمڕۆماندا چۆن ئەبینێ ، لە وەڵامدا وتی :

ـ باری بزوتنەوەی چیرۆك، لە ئەدەبی ئەمڕۆماندا پیرۆز ئەبینم ، یان بەدڵخۆش کەری

بڕوانە ل : ١١

دەنگی

شیعر (٠٠٠٠٠٠) !

محمود زامدار

● هەمو ئەو بەخشمانەی کە شیعری تازە بەخشی کوردی وردەوردەو بەردەوام هێناویەو ئەیهێنیەکایەوە ـ تەکنیکیو فیکری ـ بوە بەمایەی ئەوەی دەهاپتر ڕەگی جۆلانەوەی ئەم شیعرە لەسەر زەمینەی چۆڕو بیرو ئەدەبی کوردیا دابکوتێو سنورێکی بەرتوشاد لەبەر ئامانجە هەرەجوانەکانی خۆیدا بکاتەوەو مل بۆ دنیای هەرە بەرفراوانی (شیعری شارستانی) بنێتو بەیتا ناسنامەیەکی دیارو شیاو بۆ خۆی بدۆزێتەوەو بیکا بە پەساپۆرتی چوونە نێو جیهانی شیعرو داهێنانو سەرسامی‌یەوە ٠٠!

● شیعری کوردی،وەکو هەمو شیعرێکی ڕاجەنیوی ڕۆژەڵاتی پڕ لەجمان ، سودێکی فرەی لەتەجرەبە بەرخو شایستەکانی شیعری ئاوروپایی‌و جیهانی‌ی وەرگرتوە . سەرەڕای بەیوەندی گیانی بەگیانیانەیشی لەمەڕ تەجرەکانی کە لە بوری ڕەسەنو زیندوەمان ٠٠٠ سەیریش نیە گەر لەتەکنیکی ئەم شیعرە موژدەبەرەدا ، چاومان بەگەڵێ زاراوەی یاسای‌شیعریانەی وەکو:(مۆنتاژ ـ گەورەکردن ـ ڕەمز ـ ئەفسانە ـ هارمۆنیای ناوەوە ـ وێنە شیعر ـ مۆنۆلۆژ ـ دوباڕەکردنەوە ـ دەمەتەقێ ـ گوازتنەوەی شوێنکات ـ دەمامك ـ ئاوازەی بەی‌دەربەی‌ـ میتۆلۆژیای میللی ـ ناوتەکردن ـ دەنگی چەشتاوچەشن ـ بۆشایی دانان ٠٠٠تاد)بکەوێت: کەسەر جەمیان لەبەخشمی هونەرە جوانەکانی‌ترو لەفیکرو فەلسەفەو هەستو خوستی جۆشاوی ئەم چاخە جەنجالەوە ، کەوتۆتە نێو ئەم شیعرەو هاتۆتە ناو ٠٠!! کەخۆی لەخۆی‌دا ، مایەی هەڵچنینی‌دیوارێکی‌ترە لەوانی شیعری کۆن ـ شیعری کەلەوور ـ و ئەمەدا ٠٠ چونکە شیعری تازە نەبە (عمودی)و نەبە (افقی) سەیری ژیان ناکات٠٠ بەڵکو ڕشمەنیدی دیالیکتیکانەی ئەم شیعرە زۆر فراوانترو قوولترو تێکرایی‌ترە ٠٠!!

● یەکی لەوزاراوانەی ـ وەکوو کوتمان ـ یالەو دیاردانەیش کە لەشیعری هاوچەرخماندا بەدی ئەکەین ـ شیعری ئەم حەوت ساڵەی دوایی‌یە ـ تەجرەبەی دیاردەی (نوختەو بڕشایی دانانە) کەخۆی لەخۆی‌دا ، وای‌لێهاتوە بێ بەروالەتێکی‌تری ڕوخساری شیعری بەیوەندیەکی بتەو لەگەڵ ناوەڕۆکا پەیدا کات ، بەڵام هێشتا کاڵەوباش بێ‌ئەگەیوە ٠٠٠! بێگومان لە شیعری کۆنی ـ عمودی ـ کوردی‌دا ، گەلێ نیشانە بۆ ئەم مەبەستە دانەنرا ٠٠ بەڵام لەشیعری تازەدا (نوختەو بڕشایی)و ژمارەی ماتماتیکی ، خەریکە وردەوردە جێی ئەو کۆنە نیشانانە بگرێتەوە ٠٠ جاران ئەر کۆنە شاعیرەکە ، لەئەنجامی عەروزەکانی خەلیلو بەنجەی خۆمالی‌یەوە ، شیعرەکانی خۆی ئەمار ئەکردو ئەیخستە بەرچاوان ـ ئەك بەرگوێیان ـ ئەوا ئەمڕۆ شیعری تازە بەخشمان خەریکە ، ئو شتانەبخاتە لاوەو بەروخارو تەجرەبەو ژانێکی هاوچەرخانەوە خۆی ئارایشت بداو بنوێنێ ٠٠!!

● وانیە (بڕشایی‌و نوختەدانان) هەروا بەفشەو پەلاش‌و بێ‌ئامانجو ئەنجام لەشیعری تازەدا بخرێتە کار٠٠ نابەلکو خۆی لەخۆی‌دا (کلیل)ێکەو دەرگاو دەروازەی جیهانەکانی پڕ لەژان‌و جوانی‌ی شیعرو شاعیری نوێمان لەبەردەما وازئەکاتەوەو دەستی خوێنەری نوێ ـ ئەك کۆن ـ ئەگرێو گەشتەکولزارەی شیعری بێ‌ئەکاو لەفەلسەفەی قەسیدەی نازەی نزیك ئەکاتەوە ٠٠!!

جاری شوێنی بۆز (،) ئەگرتەوە ٠٠ جاری بۆ ڕستەی بەرلێ‌گرتن (ـ ٠٠٠) بەکاردێ ٠٠ جاری ئەبێ بەکەوانەی ساغ ( ) جاری وەکو کەوانەی شکاو ( ) جارێکی‌تر بۆ بۆری خوارو ژوور بۆز (:)و داش (ـ)و جوت نوختە (:)و تەقەل (٠٠) ئەخرێتەکار ٠٠ هەندێ جاریش یابێ (بیرکردنەوەوچۆڕ) یابۆ (گوازتنەوە)و گۆڕینی ساتێ بەساتێ،یابێ (تێگەیشتنی) رازو موعادەڵەکانی ژیان‌و گەردون ، بەکاردێ ٠٠ هەندێ جار ئەبێ بە (پێشمەکی) یەك بۆ دەرەنجام ، هەندێ جاریش (درێژدادری) ئەتوانێتەوە ٠٠ یا جەمسەرەکانی نێو قەسیدەیەك بەیەك ئەلکێنێ ، یاجێی قسەی ئەنگ‌و جوان‌و شتی ناشایستە ئەخرێتەوە ٠٠!!

بەڵام گەر بێو هونەرمەندانەو زانایانە بەکار ئەهێنرێو بەزۆرەملی‌و بەنخەنخ بخرێتە دووتوێی قەسیدەوە ، ئەوا هەم شتێکی بێ‌تامو کاڵو کرێی لێدەرئەچێو هەم ئەبێ بە فشەوپاری‌و خەتخەتۆکەی دەس ئەخاتە بینەقاقای شیعرو ئەیخنکێنێ ٠٠ !!

● فەلسەفەی ئەم ژیان‌و ئەم چاخە ، بەهیچ چەشنێ لەفەلسەفەو جوڵانەوەی شیعری تازەدا بخرێتە کار٠٠ نابەلکو خۆی لەخۆی‌دا (کلیل)ێکەو دەرگاو دەروازەی جیهانەکانی پڕ لەژان‌و جوانی‌ی شیعرو شاعیری نوێمان لەبەردەما وازئەکاتەوەو دەستی خوێنەری نوێ ـ ئەك کۆن ـ ئەگرێو گەشتەکولزارەی شیعری بێ‌ئەکاو لەفەلسەفەی قەسیدەی نازەی نزیك ئەکاتەوە ٠٠!!

Institut Kurde de Paris

هاوڕێ البکر پێرۆزبایی سەرکردەکانی سۆڤیەت ئەکا لە یادی ٣٠ ساڵەی دامەزراندنی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستەوە بو ڕۆژنامەی «الجمهوریة»

هاوڕێ احمد حسن البکر ئەمینداری سەرکردایەتی قطری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست سەرەك کۆمار دووپاتی کردۆتەوەکە پەیمانی دۆستایەتی بەینی عیراق و یەکیتی سۆڤیەت نموونەیەکی زیندوی بەیوەندی بەپێشکەوتوەکانەو دیاردەیەکی پتەوی سوودی ناوکۆی نێوان هەردوو وڵاتو باوەڕی وەك بەکترو ڕز ڕتنی سەربەستی نیشتمانیو بەرەپێدانی تیکۆشانی ناوکۆیی دژی ئیمپریالیزمو زایونیزم .

شادمانم ، لە بیرەوەری ٣٠ ساڵەی لە دایك بوونی حزبەمەزنە کە ماندا ، حزبی بەعسی عەرەبی شۆشیالست ، سلاوی گەرم وپیرۆزبایی خەباتگێڕانەناراسەی هەموو سەرکردە حزبیەکانو ئەندامان و پاشتو جەماوەری فراوانی وڵاتەکەمانو تکرای نیشتمانی گەورەی عەرەبو لە هەمووەمیدانێکی تیکۆشاندا بکەم .

هاوڕیان ... تیکۆشەران

٧ی نیسانی ساڵی ١٩٤٧ ، هەر نیشانەیەکی روونەکو گەورە ئەبێ ، ئەکەتینا لە میژووی حزبەکەمان وکاروانی تیکوشانیا ، بەلکو لە میژووی تیکوشانی میللی تیکڕایی عەرەبدا لەو ڕۆژە پیرۆزەدا بەکەم بزووتنەوەی شۆڕشگێڕانەی عەرەب لە ئەتەوەیو مرۆڤایەتی دا و لە بیرو ڕێکخستنی سۆشیالستانەو ڕێرەوی زانستی لە شێوەدا لە دایك بوو .

لە دایك بوونی بەعس ، دەسکردو رابواردنی فیکری نەبووە ، بەلکو وەك شتێکی ئەرنگئو پتویست هات بەرامبەر ئەوژانەی کە کۆمەڵو نیشتمانی عەرەبی دابەش کراو داگیراو دوا کەوتومان لە ئەنجامی ئەو لە یەك بوونەدا پێوەی ئەنالاند کە ئیمپریالیزم و داگیرکاری بێگانە بە سەر وڵاتە عەرەبەکاندا فەرزی کردبوو ، بۆ دزین و بردنی خیری نیشتمانەکەمان و سامانی گەلەکەمان ، سەرەڕای دەسەلاتی دیکتاتۆرانەو سەرکوت کردنی دەسەلاتو ئاواتی جەماوەری زەحمەت کیش کە بۆ سەبەینێی بەختیار ڕەنجی ئەدا .

لێرە وە ، بەعسی عەرەبی سۆشیالست ، بیروباوەری ئەتەوەیی شۆڕشگێڕانەی لە یەکیتی و سەربەستی و سۆشیالستیدا هێنایەکایەوە ، وەك چەسپاندنێکی داهینەرانەی خواستی جەماوەری عەرەبو بەر پەرچ دانەوەی توندو چارەسەری سەرکەوتوی واقعی نەخۆشی عەرەبی .

هاوڕیان لە بیرەوەری کونفرانسی دامەزراندنا ، ڕووی تیکۆشانی پاڵەوانانەو هەلویستی بە جەرگ وئازایانەی ئەو تیکوشەرانەی حزب ئەهێنمەوە بەر چاوکە دژی هێزەکانی ئیمپریالیزمو زایونیزمو کۆنەپەرستو زۆرداری تاقەکەسی و لە پێناوی چەسپاندنی بنکەی دیموکراتی و داد پەندنی بنکەی دیموکراتی و کۆمەڵایەتی دا تۆماریان کرد . لە پێناوی ڕامال کردنی بێگەو دەسەلاتی بێگانەی داگیر کەرداو سەندنەوەی سامانی سروشتی دزراومان لە لایەن مۆنۆپولەئەوسنە کانەوە . لە پێناوی هەڵوە شاندنەوەی ئەخشە وپەیمانە سەربازی یەکانی دوژمناناو بی‌شیل کردنی ئەخشەکانی سازاندن ومل کەچی و خۆبە دەستەوەدانو بی‌شیل کردنی بڕۆژەکانی پاکۆدانی مەسەلەی فەلەستین ، کە میجوەری تیکۆشانمانەو ئامانجی سەرەکیو ڕزگاریخوازی هەموو بەشە زەوت کراو داگیر کراوەکانە ، لە پێناوی بەدی هێنانی یەکیتی نیشتمانیدا لە نێوان ڕیزە شۆڕشگێڕەکانی گەلەکەمانا ودامەزراندنی بەرەی میللی پێشکەو تنخواز لە ئوقیانووسەو تا خەلیج ، لە پێناوی بەختیاری کرێکارو جوتیارو هەموو زۆلە جوتیارو هەموو تیکوشەرەکانی گەلەکەمان ، لە پێناوی کۆکردنەوەی هەموو وزەوتوانایەکی جەنگیندا بۆخزمەتی تیکو شانی چارە نووسی نەتەوەیی دژی زایونیزمی دوژمنو ئیمپریالیو ڕەگەزپەرستی .

تەمەنی درێژی سێ دەیەی ڕابوردووی حزبەکەمان، لایەڕەی ڕووناکی تۆماری عەرەبایەتی ئازایانەیەکە بەخوین نووسراوەو بەنارەقی نەوچەوانو فرمێسکو ڕەنجو و تەقەلای نەبەزین خەملاوەو درێژەکانی بە هەولی چەساوو تیکوشانی بەردەوامو کاری وئسۆزانەی لە خۆ بوردو سوور بون لەسەر نەوەستانو نا ئومید نەبوونو خۆ بەدەستەوە نەدانی نوشتیو لە خۆ بوردن بەدی هاتوە ، لەپال ڕابەرینی بێ وێنەدا لە خزمەتی ئامانجو مەبەستی جەماوەرداو لە ڕێگای پایە بەرزی نیشتمانو نەتەوەدا .

ئەوەتا ئیوەش - هاوڕیان و تیکۆشەران لە هەموو لایەك - بەرهەمەکەتان شین بوەو خەملیوە لە عیراقی پێشکەو تنخواز لە ئوقیانووسەو تا خەلیج ، لە پێناوی بەختیاری کرێکارو جوتیارو هەموو زۆلە جوتیارو هەموو تیکوشەرەکانی گەلەکەمان ، لە پێناوی کۆکردنەوەی هەموو وزەوتوانایەکی جەنگیندا بۆخزمەتی تیکو شانی چارە نووسی نەتەوەیی دژی زایونیزمی دوژمنو ئیمپریالیزمو ڕەگەزپەرستی .

تەمەنی درێژی سێ دەیەی ڕابوردووی حزبەکەمان، لایەڕەی ڕووناکی تۆماری عەرەبایەتی ئازایانەیەکە بەخوین نووسراوەو بەنارەقی نەوچەوانو فرمێسکو ڕەنجو و تەقەلای نەبەزین خەملاوەو درێژەکانی بە هەولی چەساوو تیکوشانی بەردەوامو کاری وئسۆزانەی لە خۆ بوردو سوور بون لەسەر نەوەستانو نا ئومید نەبوونو خۆ بەدەستەوە نەدانی نوشتیو لە خۆ بوردن بەدی هاتوە ، لەپال ڕابەرینی بێ وێنەدا لە خزمەتی ئامانجو مەبەستی جەماوەرداو لە ڕێگای پایە بەرزی نیشتمانو نەتەوەدا .

جوانترین پیرۆزباییتان لێ بێو میهرەبانیو نەمری بۆ شەهیدانی نەمرمان .

هاوڕێ بەکر پیرۆزبایی سەرکردەکانی سۆڤیەت ئەکا لە یادی مۆرکردنی پەیمانی دۆستایەتی وهاوکاری لەگەڵ یەکیتی سۆڤیەتدا

هاوڕیان احمد حسن البکر

ئەمینداری سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی سوشیالیستو وزیری ڕاگەیاندن پێری شەو کۆنگرەیەکی ڕۆژنامەچێتی گرت .. ئەو نوێنەرە ڕۆژنامەچیانە ئامادەبون کە نوێنەری دەسگای ڕاگەیاندنی وڵاتانی عەرەبو بێگانەبونو بە بۆنەی یادی سی‌ساڵەی لە دایکبونی حیزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستەوە ئەمرۆ میوانی وڵاتن .

لە سەرەتای بەیەك گەیشتنا هاوڕیان عزیز پێخوشحالی بەرامبەر میوانەکانو بەرەو بیرهاتنی ئەو بانگەوە بۆ سەردانی وڵات بەو بۆنەیەوە دەربڕی .

هاوڕیی ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حیزب وەڵامی بریسیارە هەمەچەشنەکانی ڕۆژنامەچێکانی دایەوە بە دەرخستنی کاروانی حیزبو ئەو هەڵوێستانەی کە لەڕوی نیشتمانیو نەتەوایەتیو جیهانییەوە هەیەتی بە دەرخستنی ئەو جیاوازەش کە حیزب لە وڵاتا لە سەرکەوتنی شۆڕشی حەفدەو سی تەموزەوە سەرکردایەتی ئەکات .

لە وەڵامدانەوەکانیا هاوڕیی عزیز لە بارەی پێوەندی عیراق و وڵاتە جۆر بەجۆرەکانی جیهانەوە دواو هەروەها ئەو دەورە بەکارەش کە لە چوارچێوەی وڵاتانی بێ لایەندا هەیەتی لەگەڵ ئەو پێوەندییە مەبدەئیەی کە لەگەڵ وڵاتانی سوشیالیستا بینشکەو تنخواز لە ئوقیانووسەو تا خەلیج ، لە پێناوی بەختیاری کرێکارو جوتیارو هەموو زۆلە جوتیارو هەموو تیکوشەرەکانی گەلەکەمان ، لە پێناوی کۆکردنەوەی هەموو وزەوتوانایەکی جەنگیندا بۆخزمەتی تیکو شانی چارە نووسی نەتەوەیی دژی زایونیزمی دوژمنو ئیمپریالیزمو ڕەگەزپەرستی .

تەمەنی درێژی سێ دەیەی ڕابوردووی حزبەکەمان، لایەڕەی ڕووناکی تۆماری عەرەبایەتی ئازایانەیەکە بەخوین نووسراوەو بەنارەقی نەوچەوانو فرمێسکو ڕەنجو و تەقەلای نەبەزین خەملاوەو درێژەکانی بە هەولی چەساوو تیکوشانی بەردەوامو کاری وئسۆزانەی لە خۆ بوردو سوور بون لەسەر نەوەستانو نا ئومید نەبوونو خۆ بەدەستەوە نەدانی نوشتیو لە خۆ بوردن بەدی هاتوە ، لەپال ڕابەرینی بێ وێنەدا لە خزمەتی ئامانجو مەبەستی جەماوەرداو لە ڕێگای پایە بەرزی نیشتمانو نەتەوەدا .

ئەوەتا ئیوەش - هاوڕیان و تیکۆشەران لە هەموو لایەك - بەرهەمەکەتان شین بوەو خەملیوە لە عیراقی بۆ شەهیدانی نەمرمان .

جوانترین پیرۆزباییتان لێ بێو میهرەبانیو نەمری بۆ شەهیدانی نەمرمان .

سەرۆکی فەرمانڕەوای پیرۆزبایی لە سەرۆکی ئەنجومەنی دۆستایەتی ژاپۆن وعیراق وەرئەگرێ

هاوڕیان احمد حسن البکر ئەمینداری سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستو سەرۆك کۆمار بروسکەیەکی پیرۆزبایی لە سەرۆکی ئەنجومەنی دۆستایەتی ژاپۆنو عیراقەوە بۆ گەیشتوە بەبۆنەی سیهەمین بیرەوەری دامەزرانی حزبی سەرکردە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستەوەو ئەمەش دەقی بروسکەکەیە :

هاوڕیان احمد حسن البکر ئەمینداری سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستو سەرۆك کۆمار بەرێز .

بەبۆنەی یادی سی ساڵەی لە دایك بوونی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستەوە حەزدەکەم لە جیاتی ئەندامانی ئەنجومەنی دۆستایەتی ژاپۆن وعیراق پیرۆزبایی دلسۆزانەی خۆمان بۆ سەرکردایەتی حزبەکەتان وڵاتەکەتان وئەو مەزەکەتان دەربڕم. لە سەرئەو سەر کەوتنە گەورانە کە زۆرەبەنجی ئێمەیان ڕاکێشا .. ئێمە دلنیاین کە سەرکردایەتی حزبەکەتان لە دامانتوش‌دا دەوری گەورەی درێژە پێ دەدا کە ئێمەش وەك دۆستێك حەزدەکەین تیایدا بەشدار بین . لە گەڵ پاکترین سلاوی تایبەتیم .

نوبورو یانو

سەرۆکی ئەنجومەنی دۆستایەتی ژاپۆنو عیراق

سەرۆکی فەرمانڕەوای پیرۆزبایی لە سەرۆکی ئەنجومەنی دۆستایەتی ژاپۆن وعیراق وەرئەگرێ

هاوڕیان احمد حسن البکر ئەمینداری سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستو سەرۆك کۆمار بەرێز (نوبورویانو) سەرۆکی ئەنجومەنی دۆستایەتی ژاپۆنو عیراقەوە پێ گەیشتوە بەبۆنەی حزبی سەرکردە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستەوەو ئەمەش دەقی بروسکەکەیە :

هاوڕیان احمد حسن البکر ئەمینداری سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستو وسەرۆك کۆمار بەرێز .

بەبۆنەی یادی سی ساڵەی لە دایك بوونی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستەوە حەزدەکەم لە جیاتی ئەندامانی ئەنجومەنی دۆستایەتی ژاپۆن وعیراق پیرۆزبایی دلسۆزانەی خۆمان بۆ سەرکردایەتی حزبەکەتان وڵاتەکەتان وئەو مەزەکەتان دەربڕم. لە سەرئەو سەر کەوتنە گەورانە کە زۆرەبەنجی ئێمەیان ڕاکێشا .. ئێمە دلنیاین کە سەرکردایەتی حزبەکەتان لە دامانتوش‌دا دەوری گەورەی درێژە پێ دەدا کە ئێمەش وەك دۆستێك حەزدەکەین تیایدا بەشدار بین . لە گەڵ پاکترین سلاوی تایبەتیم .

نوبورو یانو

سەرۆکی ئەنجومەنی دۆستایەتی ژاپۆنو عیراق

له کونگره‌یه‌کی ڕۆژنامه‌نووسیدا :

ده‌رخستنی کاروانی حزب و هه‌ڵوێسته‌ نه‌ته‌وایه‌تیکانی

هاوڕی طارق عزیز ئەندامی سەرکردایەتی قوتری

حیزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستو وزیری ڕاگەیاندن پێری شەو کۆنگرەیەکی ڕۆژنامەچێتی گرت .. ئەو نوێنەرە ڕۆژنامەچیانە ئامادەبون کە نوێنەری دەسگای ڕاگەیاندنی وڵاتانی عەرەبو بێگانەبونو بە بۆنەی یادی سی‌ساڵەی لە دایکبونی حیزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستەوە ئەمرۆ میوانی وڵاتن .

لە سەرەتای بەیەك گەیشتنا هاوڕیی عزیز پێخوشحالی بەرامبەر میوانەکانو بەرەو بیرهاتنی ئەو بانگەوە بۆ سەردانی وڵات بەو بۆنەیەوە دەربڕی .

هاوڕیی ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حیزب وەڵامی بریسیارە هەمەچەشنەکانی ڕۆژنامەچێکانی دایەوە بە دەرخستنی کاروانی حیزبو ئەو هەڵوێستانەی کە لەڕوی نیشتمانیو نەتەوایەتیو جیهانییەوە هەیەتی بە دەرخستنی ئەو جیاوازەش کە حیزب لە وڵاتا لە سەرکەوتنی شۆڕشی حەفدەو سی تەموزەوە سەرکردایەتی ئەکات .

لە وەڵامدانەوەکانیا هاوڕیی عزیز لە بارەی پێوەندی عیراق و وڵاتە جۆر بەجۆرەکانی جیهانەوە دواو هەروەها ئەو دەورە بەکارەش کە لە چوارچێوەی وڵاتانی بێ لایەندا هەیەتی لەگەڵ وڵاتانی سوشیالیستا بینشکەو تنخواز لە ئوقیانووسەو تا خەلیج ، لە پێناوی بەختیاری کرێکارو جوتیارو هەموو زۆلە جوتیارو هەموو تیکوشەرەکانی گەلەکەمان ، لە پێناوی کۆکردنەوەی هەموو وزەوتوانایەکی جەنگیندا بۆخزمەتی تیکو شانی چارە نووسی نەتەوەیی دژی زایونیزمی دوژمنو ئیمپریالیزمو ڕەگەزپەرستی .

تەمەنی درێژی سێ دەیەی ڕابوردووی حزبەکەمان، لایەڕەی ڕووناکی تۆماری عەرەبایەتی ئازایانەیەکە بەخوین نووسراوەو بەنارەقی نەوچەوانو فرمێسکو ڕەنجو و تەقەلای نەبەزین خەملاوەو درێژەکانی بە هەولی چەساوو تیکوشانی بەردەوامو کاری وئسۆزانەی لە خۆ بوردو سوور بون لەسەر نەوەستانو نا ئومید نەبوونو خۆ بەدەستەوە نەدانی نوشتیو لە خۆ بوردن بەدی هاتوە ، لەپال ڕابەرینی بێ وێنەدا لە خزمەتی ئامانجو مەبەستی جەماوەرداو لە ڕێگای پایە بەرزی نیشتمانو نەتەوەدا .

ئەوەتا ئیوەش - هاوڕیان و تیکۆشەران لە هەموو لایەك - بەرهەمەکەتان شین بوەو خەملیوە لە عیراقی بۆ شەهیدانی نەمرمان .

جوانترین پیرۆزباییتان لێ بێو میهرەبانیو نەمری بۆ شەهیدانی نەمرمان .

ڕاپۆرت

لە بیرەوەری پێنجەمساڵی پەیمانی دۆستایەتیو هاوکاری لەگەڵ یەکیتی سوڤیەتدا ..

دۆستایەتیەکی چەسپاوو ... هاوپەیمانیەکی ستراتیژی بەتین

بەدرێژایی ئەو هەشتساڵەی کە شۆڕشی ١٧- ٣٠ تەموز بە سەرۆکایەتی حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب سەرکەوتوە، سیاسەتی دەرەوەی عیراقمان ئەوەی سەلماندوە ، کە ئەو ڕێگایەی هەڵبژاردوە کە پێشکەوتنخوازیی دژبەئیمپریالیزمو زایونیزمەو هەموجۆرێك دوژمنایەتیئەویش لە بۆچونی ڕوانگەیەکی نەتەوەیی سۆشیالیستی حزبەڕابەرەکەمانەوە لەگەڵ لیکدانەوەیەکی بیروباوەڕانەی‌بۆ ئەرکەکانی تیکۆشانێکی بەردەوام دژی سیاسەتی ئیستیعماری و هەژوتی ڕەگەزایەتیو مەسەلەی هێنانەدی لیکدانی تیکۆشانی هەمو هێزی پێشکەوتنخوازیو ئازادیو خەبات لە بەرەیەکی پانو بەرینی ئەوتۆدا کە بتوانی بەرەنگاری ئوردوگای ئیمپریالیزمو زایونیزمو کۆنەپەرستان بێتەوە ..

بەپێی حیساباتی هەڵوێستێکی ستراتیژی سیاسەتی دەرەوەی وڵاتەکەمان بەپێوەندی عیراق و ئوردوگای وڵاتە سۆشیالیستیەکان وە، لە سەروی هەموبانەوە یەکێتی‌ی سۆڤیاتی دوست ،بەشێوەیەك پێك هاتوە کە بەرە بەرە قولو پتەو دەبێتەوەبە جورێك تا ڕادەی هاو پەیمانیەکی ستراتیژی بەهێز بلند بکرێتەوە ..

بە پیاچونەوەیەکی ساکاری‌نەخشەی ئەم پەیوەندیانە بەئاشکرا ڕاستی ئەوە دەرئەکەوێت کە هیلی بەیانی ئەوە نیشان دەدات‌کە هەنگاوی‌فراوانتری ڕۆژ لە ڕوای ڕۆژ بە شێوەیەکی ڕاست‌تر ئراوەتاگەیشتە ئەو پەری ڕادەی بەر هەمداری‌و ڕاستی بەبەستنی پەیمانی دۆستایەتیو

بڕوانە ل : ١١

سەرۆکی فەرمانڕەوای پیرۆزبایی لە سەرۆکی چاد ئەکات ..

سەرۆکی بەرێز احمد حسن البکر، پیرۆز بایەکی ناراستەی - فیلکس مالوم - ی سەرۆکی ئەنجومەنی بەرزی سوپایی وسەرۆکی دەوڵەتی چادکردوە ، بەبۆنەی جەژنی نیشتمانی وڵاتەکەیەوە ونەمەش دەقی بروسکەکەیە :

بەرێز فیلکس مالوم - سەروکی ئەنجومەنی بەرزی سوپایی‌و سەروکی دەوڵەتی چاد - نجامینا .

شادمانم بەبۆنەی بیرەوەری جەژنی نیشتمانی‌چادەوە بەناوی گەلو حکومەتی عیراق وبەناوی خۆمەوە ، گەرمترین پیرۆزبایتان لێ بکەم ، هیوای تەندروستی‌باشی ئێوەو پێشکەوتن‌و خۆشی گەلی‌چادی دۆست ئەخوازین .

احمد حسن البکر

سەرۆك کۆماری عیراق

سەرۆکی فەرمانڕەوای پیرۆزبایی لە سەرۆکی هیندستانەوە بۆ هاتوە ..

بەرێز سەرۆك احمد حسن البکر بروسکەیەکی سوپاسنامەی لە بەرێز - بی. دی جاتی - جێگری سەرۆك کۆماری هیندستانەوە پێ گەیشتوەو وەڵامی پرسەنامەی سەرۆکی بەرێزە کە بەبۆنەی کۆچی دوایی خوالی خۆشبوو - فخرالدین علی احمد - وە ناردبووی . ئەمەش دەقی سۆپاسنامەکەیە :

بەرێز احمد حسن البکر سەرۆك کۆماری عیراق .

تکایە سوپاسی گەرممان قبول بکەن ، بەرامبەر پرسەنامە ناسکەکەتان کە بە بۆنەی کۆچی دوایی سەروکی خوالێ خۆشبومانەوە - فخرالدین علی احمد - وە ناردبووتان، ئێمە لە کاتێکا ڕێزی ئەو هەستەتان ئەکرین ، خوالی خۆشبوتان بە ڕەمزی مرۆڤایەتیو کاری خێر دانابوو ، وشەکانتان جوانترین سەرخۆشیو دڵنەوایی بوو بۆ ئێمە لەم کاتەی کە لە پرسەی نیشتمانیداین‌و غەم خۆری دۆستەکانمان لە نیشتمانی عەرەبدا لەم کارەساتە گرانەدا وای کرد بەرگەی ئەم نەهامەتیە بەخۆڕاگرتنە وەبگرین .

بی. دی. جاتی

جێگری سەرۆك کۆماری هیندستان

میوانداری کۆشکی کۆماری

دوێنێ بەیانی بەرێز احمد حمد صالح سەروکی دەزگای کشتی مەشقی لاوان سەری لە کوشکی کۆماری‌دا وە ولەدەفتەری میوانداری‌داسوپاسی سەرۆکی کردوە بەرامبەر بەرزکردنەوەی بلەی.

دیسان بەرێز عبدالکریم بن محمود وەزیری پەروەردەی جەزائیر سەری لە کوشکی کۆماری‌دا و بەبۆنەی سەر دانەکەیەوە ناوی خۆی لە دەفتەری میوانداریا نووسی دیسان دوکتور مصطفی رجب بەرتوبەری کشتی کومپانیای سیکورتەکردنەوەی عیراقی وبەرێز بدیع احمد عبدالجلیل بەریوبەری کشتی کومپانیای سیکورتەی ژیان لە عیراق سەریان لە کوشکی کۆماری‌دا بۆ ئیزن وەرگرتن بەبۆنەی سەر دانیانەوە بۆ دەروەی وڵات .

Institut kurde de Paris

سه‌رکرداییه‌تی حزب و شۆرشی به‌بۆنه‌ی یادی سێیه‌می دامه‌زراندنی حزبی سه‌رکرده‌وه به‌رده‌وام بروسکه‌ی پیرۆزبایی پێ‌ئه‌گات

سه‌رکرده‌ی دامه‌زرێنه‌ر هاوڕێ میشیل عفلق ئه‌میندارى گشتی حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست و هاوڕێ شبلی العیسمی ئه‌میندارى گشتی یارمه‌تیده‌ر و هاوڕێ احمد حسن البکر ئه‌میندارى نهێنی سه‌رکرداییه‌تی قوتری و هاوڕێ صدام حسین جێگری ئه‌میندارى نهێنی سه‌رکرداییه‌تی قوتری و هاوڕێیان ئه‌ندامانی سه‌رکرداییه‌تی نه‌ته‌وه‌یی و قوتری حزب ، به‌بۆنه‌ی یادی سێیه‌مین له‌دایك بوونی حزبی شۆرشی عه‌ره‌بیه‌وه به‌رده‌وام بروسکه‌ی پیرۆزبایی پێ‌ئه‌گات.

نێره‌ری ئه‌م بروسکانه ئه‌وه‌یان دوپات کرده‌وه که له دایك‌بوونی به‌عس به‌ره‌ه‌ج دانه‌وه‌یه‌کی شۆڕشگێرانه‌ی وه‌سه‌نه دژ به‌هه‌موو ئه‌و ئاماوانه‌ی که بۆ نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب که له سه‌رده‌مه‌کانی ده‌ست به‌سه‌راگرتن و زولم و زۆرو دابه‌ش‌کردن و زه‌بروزه‌نگی ئیمپریالین .

هه‌روه‌ها گشت وزه‌یه‌کی شارستانی و مرۆڤایه‌تی‌ی که له نساخ و ده‌رونی نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌بدابوو خسته‌روو .

هه‌روه‌ها که‌له‌پووری مه‌زنی مرۆڤانه‌ی بوژانده‌وه ئه‌م بروسکانه بایه‌خێکی گه‌وره‌یان داوه‌ته هه‌لوێسته پڕ به‌ه‌ی پرواکانی حزب بۆ به‌ره‌به‌ستکردن و به‌ره‌نگاربوونی پیلانه‌کانی ئیمپریالیزم و زایونیزم و کۆنه‌په‌رسته‌کان که ئه‌یانه‌وێ ده‌ست‌درێژیکه‌ن بۆ مه‌له چاره‌نووسیه‌کان و کۆسپ خستنه ڕێگای به‌ره‌و دامه‌زراندنی کۆمه‌ڵگای دیموکراتی سۆشیالیستانه‌وه .

ئه‌مه‌ش ناوی هه‌ندێك له‌وانه‌یه که بروسکه‌ی پیرۆزبایان ناردووه :-

- سه‌رکرداییه‌تی قوتری‌ی حزب له لوبنان .
- حزب له قوتری یه‌مه‌ن .
- حزبی کۆمۆنیستی عیراق .
- سه‌رۆکی ئه‌نجومه‌نی ئه‌رجه‌وانان و ده‌سته‌ی لاوان .
- ئه‌نجومه‌نی ڕابه‌ڕاندنی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی .
- ڕێکخراوه میلله‌یه‌کان له‌لسته‌نیه‌کان له وولاتدا .
- وه‌زیری ناوخۆیی .
- به‌کێتی لاوانی عه‌ره‌ب .
- ئه‌نجومه‌نی ئاشتی و هاوکاری .
- به‌کێتی ئشتی لاوانی عیراق .
- به‌کێتی ئشتی ئافره‌تانی عیراق .
- مه‌کته‌بی سوپای ڕزگاری به‌خشی فه‌له‌ستینی له‌عیراق‌دا
- ئه‌میندارى پای‌ته‌خت .
- به‌رێوه‌به‌ری ئاسایشی ئشتی .
- ئه‌نجومه‌نی گه‌ل له پارتزگای به‌غدا .
- پارتزگاره‌کانی صلاح الدین ، زی قارو نه‌جه‌ف .
- قونابیانی وولات .
- به‌شداراني ده‌وره‌ی ئاماده‌کردنی سه‌رکرده‌کانی هێزشی نیشتمانی نه‌هێشتنی نه‌خوێنده‌واری .
- هونه‌رمه‌ندانی وولات .
- برا ئاسوریه‌کان .
- جیۆلۆجیه‌کان .
- ئه‌ندازیاره کشت‌وکالیه‌کان .
- ئه‌نجومه‌نی به‌کێتی هه‌ره‌وه‌زی گشتی .
- به‌ره‌ی میللی سه‌رکرداییه‌تی ئشتی .
- به‌شداراني میهره‌جانی شعری به‌که‌می قوتابیانی وولات .
- سه‌رکرداییه‌تیه‌کانی لقه‌کانی حزب له به‌سره ، دیالی ، سه‌رووی وولات ، تامیم ، صلاح الدین ، زی قار ، بابل ، ئه‌نبار ، نه‌ینه‌وا .
- ڕێکخراوه‌کانی حزب له به‌کێتی سۆڤیه‌تدا ، سه‌نغال ، ته‌هران ، ئه‌لمانیای دیموکرات ، یۆگۆسلافیا ، بۆن ، تورکیا ، نه‌مسا ، به‌ریتانیا ، نایجیریا .
- لیژنه‌کانی به‌ره‌ی نیشتمانی له دیالی ، که‌ربه‌لا ، واست ، به‌سره .
- سه‌رکرداییه‌تیه‌کانی لقه‌کانی حزب له مثنی ، قادسیه ، واست ، نه‌جه‌ف ، که‌ربه‌لاو میسان .
- لیژنه‌ی مه‌رکه‌زی به‌ره‌ی ڕزگاریخوازی عه‌ره‌بی - به‌یروت .
- به‌کێتی عیراقی فوتبۆڵ
- ئه‌و زنجیاریانه‌ی که له وولاته‌که‌ماندا ده‌ژین .
- قوتابیانی زنجیار له عیراق‌دا .
- کۆمه‌ڵه‌ی دێهاتیه‌تی عیراق و نورکیا .
- به‌ره‌ی میللی ڕزگاریخوازی فه‌له‌ستین سه‌رکرداییه‌تی ئشتی .
- به‌کێتی ئشتی تیره بازرگانیه‌کان .
- ڕێکخراوه نه‌ته‌وه‌یی و پێشکه‌وتنخوازه‌کان له براغ .
- قوتابیه عه‌ره‌به‌کان له وولاتدا .
- هاونیشتمانیه عه‌ره‌به‌کانی دانیشتووی ئه‌رجه‌نتین .
- تایفه‌ی ئاسوری‌ی ڕۆژهه‌لاتی له جیهان‌دا .
- ئه‌نجومه‌نی یاسادانان .
- ڕۆژنامه نووسانی وولات .
- مامۆستایانی وولات .
- به‌کێتی ئشتی قوتابیه عه‌ره‌به‌کان .
- مێژوو نووسه عه‌ره‌به‌کان .
- بزوتنه‌وه‌ی ڕزگاریخوازی نیشتمانی فه‌له‌ستین « فه‌تح » .
- نووسه‌ران و ڕۆژنامه نووسه فه‌له‌ستینیه‌کان له عیراق‌دا .
- به‌ره‌ی میللی ڕزگاریخوازی فه‌له‌ستین .
- به‌کێتی نیقابه ته‌ندروستیه‌کانی عه‌ره‌ب .
- پزیشکان .
- ئه‌ندازیاران .
- ئه‌جزاچیه‌کان .
- کیمیاویه‌کان .
- موحاسیب و موده‌قیقه‌کان .
- خاوه‌ن پیشه ته‌ندروستیه‌کان .
- لیژنه‌ی سیاسی شۆرشی فه‌له‌ستینی .
- حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست له سودان .
- به‌کێتی ئشتی لاوانی عیراق ده‌سته‌ی لقی سلیمانی .
- به‌کێتی نیشتمانی قوتابیانی عیراق لقی ئینگلتره و ئیرله‌نده .
- فه‌رمانبه‌رانی به‌رتوه‌به‌رایه‌تی خزمه‌تگوزاری به‌سرا .
- لیژنه‌ی ناوخۆیی حزبی کۆمۆنیستی عیراق له میسان .
- ئه‌نجومه‌نی گه‌ل له مه‌عقه‌ل .
- کۆمه‌ڵه‌ی هه‌ره‌وه‌زه‌کاری نیشته‌جێکردنی فه‌رمانبه‌رانی به‌نده‌ره‌کان .
- به‌کێتیه قوتابیه عه‌ره‌بیه‌کان له فه‌ره‌نسا .
- ڕێکخراوه قوتابیه عه‌ره‌بیه‌کان له به‌کێتی‌ی سۆڤیه‌ت .
- به‌کێتی قوتابیانی لوبنانیه‌کان له فه‌ره‌نسا .
- قوتابیانی یه‌مه‌ن .
- به‌کێتی قوتابیانی میسر له عیراق .
- قوتابیه عه‌ره‌به‌کان له ئۆگه‌ندا .
- کرێکاراني پارتزگای صلاح الدین .
- ئه‌نجومه‌نی گه‌ل له دهۆك .
- فه‌رمانبه‌رانی ئه‌کادیمیای هونه‌ره‌جوانه‌کان .
- ئه‌نجومه‌نی گه‌ل له پارتزگای به‌سره .
- کرێکاراني به‌سره .
- به‌کێتی بیناکاری له زی قار .
- کۆمه‌ڵه کۆنه جه‌نگاوه‌رانی له ناوچه‌ی تامیم .
- ژوری بازرگانی له بابل .
- لقی چواری حزبی شۆرشگێری کوردستان پارتزگای دهۆك .
- کۆمه‌ڵه‌ی ماف شوناسانی .
- ژوری بازرگانی که‌ربه‌لا .
- ئه‌نجومه‌نی گه‌ل پارتزگای هه‌ولێر .
- کرێکاری به‌نده‌ره‌کانی به‌سره .
- یانه‌ی عه‌شتار .
- کۆمه‌ڵه‌ی کۆنه جه‌نگاوه‌رانی بابل .
- ئیشکه‌رانی ده‌زگای گشتی‌ی خزمه‌تگوزاریی گواستنه‌وه‌ی ئاوی له به‌سرادا .
- نیقابه‌ی مامۆستایان له به‌سرادا .
- سه‌رۆکی زانکۆی به‌سرا
- ئیشکه‌رانی ده‌زگای گشتی گواستنه‌وه‌ی نه‌وت .
- به‌رێوه‌به‌رایه‌تی په‌روه‌رده‌ی به‌سرا .
- ده‌زگای گشتی وه‌کالانی ده‌ریایی .
- قوتابیانی عه‌ره‌ب له ئه‌نقه‌ره .
- به‌کێتی نیشتمانی قوتابیانی عیراق لقی ئه‌نقه‌ره
- ئه‌نجومه‌نی گه‌ل قه‌زای عه‌لی غه‌ربی .
- قوتابیانی ئه‌سیوبیا له عیراق‌دا .
- جه‌ماوه‌ری گه‌ره‌کی « یه‌کی ئه‌یار » له پارتزگای ئه‌نبار .
- کۆمه‌ڵه‌ی کۆنه‌جه‌نگاوه‌ران له به‌سره .
- کۆمه‌ڵه‌ی ئابوری‌ناسه‌کان له نه‌ینه‌وا .
- ئیشکه‌رانی بانقی رافیده‌ین له به‌سره .
- هونه‌رمه‌ندانی به‌سره .
- نیقابه‌ی خاوه‌ن پیشه ئه‌ندازیاره هونه‌ریه‌کان له به‌سره .
- ده‌سته‌ی لقی به‌سره‌ی به‌کێتی‌ی لاوانی عیراق .
- نیقابه‌ی ئه‌ندازیاران له به‌سره .
- یانه‌ی وه‌رزشی‌کوت .
- به‌کێتی‌ی هه‌ره‌وه‌زیه کشت‌وکالیه‌کان له به‌سره .
- سه‌رکرده‌ی سوپای میلی له به‌سره .
- ئه‌نجومه‌نی شاره‌وانی سلیمانی .

چه‌ژن و ئاهه‌نگه‌کانی « ٧ی » نیسان له سلێمانی‌دا

ڕۆژی پێنجشه‌مه‌ی ڕێکه‌وتی « ٧ »ی نیسان و به‌بۆنه‌ی تێپه‌ڕبونی « ٣٠ » سال به‌سه‌ر دامه‌زراندنی حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست له‌هه‌مو لایه‌کی شاری سلێمانی‌دا ، ده‌سکرا به‌پێشوازی ئه‌م ڕۆژه مێژوییه‌یه .

به‌رێز بارێزگاری سلێمانی و سه‌رۆك دایره‌کان و لێ‌پرسراوان رویان کرده باره‌گای حزب و پیرۆزبایان لێ‌کرد .

هه‌روا ڕێکخراوه میلله‌یه‌کان له‌وانه‌ش یه‌کێتی قوتابیانی کوردستان و به‌کێتی لاوانی سلێمانی گه‌لێ چوست و چالاکیی جیا جیایان سازدا ، له‌وانه‌ش : ئاهه‌نگ گێران و کردنه‌وه‌ی پیشانگای پۆسته‌ری سیاسی و فۆتۆگرافی ..

له باره‌گای به‌کێتی لاوان‌دا ، چاومان به‌سه‌رۆکی به‌کێتی کاك عبدالقادر محمد امین که‌وت و ئه‌م چه‌ند پرسیاره‌مان خسته به‌رده‌ستی :

پ : بۆ ئه‌م بۆنه پیرۆزه چیتان ئاماده کردوه ؟

له وه‌ڵاما ووتی : به‌کێتی ئێمه ، گه‌لێ جه‌وجوڵی و ئاهه‌نگی چه‌شناو چه‌شنی ئاماده‌کردوه ، که تا « ٢٢ » نیسان درێژه ئه‌کێشی ، له‌وانه‌ش : یاریه‌کی پاڵه‌وانێتی‌ی تۆپی باله‌ی نێوان هه‌مو لێژنه‌کاندا سازدراو لێژنه‌ی « ٧ »ی نیسان به‌یه‌کم ولێژنه‌ی « ٣٠ » ته‌موز به‌دوه‌م ده‌رچوو .. له ڕۆژی ٦-٤شدا پۆسته‌رێکی سیاسی وفۆتۆگرافیمان کرده‌وه که له به‌رهه‌می نه‌وجه‌وانان و پێشره‌وانی یه‌کێتیه‌که‌مان بوو .. له رۆژی ٢٢-٤ یشدا ، مه‌سیره‌ی نه‌وجه‌وان سازدا .. له ڕۆژی ٨-٤ یشدا یاریه‌کی تۆپی پی‌ی نێوان لاوانی موسل و سلێمانی .. له ڕۆژی ٩-١٠ یشدا ئاهه‌نگێك .. له ١٠-٤ یشدا گۆڕێکی ئه‌ده‌بیمان سازدا .. له ڕۆژانی ١٤-١٥-١٦/٤یشدا چه‌ند شانۆگه‌ریه‌ك پێشکه‌ش ئه‌کرێت .

پ : ئه‌ی چۆن بیر له لاوانی ئه‌مڕۆ ده‌که‌نه‌وه و جیاوازیان له‌گه‌ڵ لاوانی دوێنێ‌دا چیه ؟

کاك عبدالقادر ووتی :

بێگومان کۆمه‌ڵ هه‌میشه به‌ره‌وپێشه‌وه ئه‌ڕوات ، به‌ڵام به‌مه‌رجێ ئه‌بێ سه‌رکرده‌یه‌کی وریاو هۆشمه‌ندی هه‌بێ .. لاوانی دوێنێ لاوانی ئه‌مڕۆ نین .. ئه‌مڕۆ لاوان له‌هه‌مو لایه‌که‌وه پشتگیری ئه‌کرین و حکومه‌تی شۆڕش بایه‌خێکی زۆری بۆداون و گه‌لێ مه‌لبه‌ندویانه‌و ده‌سکه‌وتی بۆ ڕه‌خساندون .. هه‌ر له‌به‌ر ئه‌و مه‌به‌سته‌یش ، به‌کێتی لاوان هاتۆته کایه ، تاکو لاوان له سه‌ر بیروباوه‌ڕێکی ڕاسته‌قینه دا ، په‌روه‌رده‌بکات و لاوانی ئه‌مڕۆ له‌گه‌ڵ لاوانی دوێنێ‌دا جیا بکاته‌وه .

کۆڕێکی ئه‌ده‌بی له سلێمانی

ڕۆژی ٨-٤-٩٧٧ ، کۆڕێکی ئه‌ده‌بی له هۆڵی مامۆستایان‌دا له‌ژێر سه‌رتاوی « چوار چیرۆك و لێکۆڵینه‌وه‌یه‌ك » سازکرا .

چوار چیرۆك نووسی تیا به‌شدار بوو :

١ - احمد سعید علی به‌رزنجه‌یی : چیرۆکی « سێ شوکی‌ته‌ڕ » .

٢ - احمد سلام : چیرۆکی « پاکه‌تێ جگه‌ره‌و فوتویه‌ك شیر »

٣ - عبدالکریم شێخانی : چیرۆکی « دزوپه‌ئه له چله‌ی هاوین »دا .

٤ - ایمان کمال چیرۆکی « یاخی‌بوونێکی بچکۆله » .

ئه‌وه‌ی شایانی سه‌رنج بێت « خوشکه ایمان » بۆ یه‌که‌م جاره دێته نێو کۆڕی ئه‌ده‌بی‌و به چیرۆك روو ئه‌کاته ئه‌م دنیایه .. به هه‌لم زانی و ئه‌م پرسیارم لێکرد : « که‌ی‌و چۆن ..!؟ » له وه‌ڵاما ووتی : ده‌مێکه به‌عه‌ره‌بی ئه‌نووسمه‌وه ، به‌ڵام دوای ئه‌وه‌ی چوومه ، له‌شی زمانی و ئه‌ده‌بی کۆلێجی ئه‌ده‌بیاتی زانستگای سلیمانی ده‌ستم کرد به کوردی نووسین .. هیوادارم بتوانم ئه‌م به‌هره‌و زمانه‌م زیاتر بده‌م .

دوای ته‌واوبوونی خوێنده‌نه‌وه‌ی چیرۆکه‌کانیش ، مامۆستای ره‌خنه‌گر « محمد امین احمد » یه‌که‌یه‌که چیرۆکه‌کانی هه‌ڵسه‌نگاند .. دوای به‌دوای ئه‌ویش ، میوانه‌کان سه‌رنجو ڕای تایبه‌تی خۆیان ده‌ربڕی .

له‌ سه‌ر ڕێ

● باوکی به‌ختیار ●

ره‌نگه تا ڕاده‌یه‌ك زۆر که‌س سه‌رسام بێت له‌م سه‌ر گۆزشته‌ی بۆتانی ده‌گێرمه‌وه‌له‌دم هاوڕێکه‌مه‌وه . وا ڕێکه‌وت هاوڕێ که‌م هه‌روه‌کو من‌بێ ده‌رامه‌ت بوین چه‌ند ساڵێك له‌مه‌و به‌ر هه‌ردوکمان پێویستیمان به‌یارمه‌تی هه‌بو . ئه‌و برا ده‌رانه‌م هه‌رگیز له‌بیر ناچێته‌وه که ده‌ستی یارمه‌تیان بۆ درێژ ده‌کردین . چونکه ساڵانی زووکه سانێکی نیشتمان په‌روه‌ر یان هاوڕێ ده‌ست داره‌کانیان یارمه‌تی‌ده‌دان وه‌یا ئه‌وڵایه یارمه‌تی‌ده‌دان که په‌یوه‌ندی سیاسی‌یان پیوه‌یان هه‌بو . هاوڕێکه‌م زۆر ده‌ست کورت بو وه‌کو من یاری ژیانیش تاو تاو وای لێده‌کردین ئه‌گه‌ر شتێك پاره‌مان بهاتایه ده‌ست جارێ قاتی جلی باشمان‌لێده‌کرد وامه‌زانن لای به‌رگ‌درو ئه‌و به‌رگه‌مان ده‌کرد لای مام احمد که شوره‌تی ده‌کردبو به فرۆشتنی که‌لوپه‌لی کونه‌وه قاتی‌جلی چاکمان ده‌کرده به‌ر یه‌کی دینارو نیوێکی تی‌ده‌چو ناشوکری نه‌بێت ئێستاکه ئه‌و جۆره جلانه‌ش وه‌ده‌ست ناکه‌وێت زوربه‌ی خلقه‌که فێری‌بون چاره‌نی‌یه !

چه‌رخی گه‌ردون سه‌یر ده‌گه‌ڕێت ، هاوڕێ که‌م ئێستاکه زۆر زله چه‌ند جارێك چومه‌ته ئه‌و شوێنه‌ی ئه‌وی لێ‌یه به‌پسوله‌ش ده‌ستم ناکه‌وێت . تاو تاو هه‌ناسه‌ی سارد هه‌ڵ ده‌کێشم داخو ده‌بێت ئه‌و چ جیاوازیکی هه‌بێت له گه‌ڵ‌منداا ؟

وابزانم ئه‌گه‌ر له‌و خوێنده‌وارترو چالاکترو به‌فامترو بابێنین ره‌سن تریش نه‌بم ، که‌متر نیم هه‌روه‌کو یه‌کمان خوێندوه ، جا ئه‌و کاره‌ی ئه‌وکردویه‌تی داخو چی بێت ؟ ئه‌ئاوا شیرین بوه ! هه‌نگی چه‌رخ ئێستاکه بۆنی پیوه ده‌کات و هه‌نگوینی لێ‌بێك ده‌هێنێت سه‌یر ئه‌وه‌یه هاوڕێکه‌م ئه‌مه زۆرباش ده‌زانێت ئه‌گه‌ر به (١٠) شه‌و جارێك سه‌ری لێ‌نه‌دامایه مانگی دوجار ده‌هاته لام سکاڵامان پێکه‌وه‌ده‌کرد . نه‌خشه‌ورێگه‌مان داده‌نا بۆ روناکی ژیان . ئاواتی سه‌یرمان هه‌بو داخوروژێك بێت دان‌بنرێت به‌مافی گه‌له‌که‌ماندا ؟ ده‌توانین بڵێین ئێمه کوردین ؟ یا ده‌توانین بڵێین ئۆتۆنۆمیمان ده‌وێت ؟ تو بڵێت روژێك بێت نه‌وت خۆماڵی بکه‌ین ؟ به‌ره‌ی یه‌کگرتوی نیشتمانی پێکه‌بهێنین ؟ خوێنده‌واری خوشه‌ویست زۆری ئه‌م ئاواتانه‌و شتی‌تریش هاته‌دی به‌ڵام داخه‌که‌م ره‌وشتی چه‌وتو کرداری ناشیرین‌و به‌ت‌به‌تین چاره سه‌رنه‌کرا زۆر که‌س له‌ژیر ئه‌و ره‌وه‌ی که نیشانتی ده‌دمن رویه‌کی تریان هه‌یه ئه‌و ره‌وه بریتیه له‌کینه و ره‌واڵه‌تو کرداری ناشیرین . به‌ته‌مای ئه‌وه‌یه هه‌میشه هه‌ڵی وه‌ده‌ست که‌وێت تا هاوڕێ کانی‌تری پێشێل‌بکات له بێناوی چه‌ند ده‌ست که‌وتێکی تایه‌به‌تی خوی .

ئه‌و لاف‌وگه‌زافه هه‌روانامێنێ زۆر که‌س هه‌بون که ده‌ڕێشتن له‌به‌ر خویانه‌وه فیکه‌یان لێ‌ده‌دا که چی ئێستاکه وان له که‌لاوه‌ی میژودا که‌س نی‌یه باسیان بکات . ده‌ستیان کردۆته‌وه به‌کرینی به‌رکی‌ژێرته‌کی‌یه .

دیاره هاوڕێکه‌ی که ئه‌م سه‌ر گۆزشته‌یه‌ی بۆ گێرامه‌وه زۆر دڵشکاوه وابزانم ئێستاکه کاکی زۆر زل ئه‌م جیروکه‌ی بۆته ئاش جاو چاوێك ده‌گێرێت به ره‌وشتی خویداو سه‌ریکی هه‌روا به درێژیش بێت له هاوڕێکه‌ی ده‌دات ئه‌گینا ده‌لیم بۆزۆره‌ڕێ .

له‌ گه‌ڵ داهاتنی هاوینداا به‌لاجه‌ی زۆر له‌ بازاردا

ئه‌و کاروو باره‌گورج و گواه‌ی که له‌کومپانیای بیشه‌سازی سوکه‌له‌داده‌ستی‌پی‌کردوه ، به‌به‌ستی زیادکردنی وزه‌ی به‌رهه‌می کارگه‌ی « ئلاجات »ه بێجگه‌له چه‌نه‌به‌رهه‌مێکی‌تر .

ئه‌مه‌ش به‌رێز صالح شکر به‌رێوه‌به‌ری کومپانیاکه رای‌گه‌یاندو وتی : کومپانیاکه له‌م دوایه‌دا ژماره‌یه‌کی زۆری سه‌لاجه‌ی خسته‌ته بازاره‌وه ، وه‌ك پێش‌ده‌ستی بۆ بڕکردنه‌وه‌ی پێویستیه‌کانی ئه‌م هاوینه .

هه‌روه‌ها وتی : کومپانیاکه متمانه‌یه‌ی شیوه‌ی چالاکی سۆشیالیستی کردوه له‌ئیش‌کردناو به‌رهه‌می سه‌لاجه له‌ماوه‌ی ماتمتی نادارى رابوردوا که‌شێزکه (٧) هه‌زاروانه ، که ئه‌م ژماره‌یه به‌لکه‌ی زیاد بوونی به‌رهه‌می مانگی رابوردوه .

وه بڕیار وایه وزه‌ی به‌رهه‌م هێنانی ساڵی ١٩٧٧

بگاته (٨٥) هه‌زار سه‌لاجه ، وه ساڵی ١٩٧٦

کومپانیای ناوبراو (٦٠) هه‌زار سه‌لاجه‌ی به‌رهه‌م هێناوه .

هه‌روه‌ها وتی : کومپانیا که له‌ناوه‌راستی ئه‌م مانگه‌دا به‌رهه‌می نوێی «فریزر» به‌پێی شیوازی جیهانی‌و به‌وزه‌یه‌کی تاقی‌کردنه‌وه (١٥-٢٠) هه‌زار فریزه‌ر له‌ساڵێکا ده‌ست‌پی ئه‌کات .

به‌رێوه‌به‌رایه‌تی کومپانیاکه ، باداشتی کارکردنی داوه‌به چه‌ند کرێکارو ته‌کنیکێك له‌کارگه‌کانیا که که‌یشتوته (٦)هه‌زار دینار ، ئه‌مه‌ش ته‌نیا له‌مانگی رابوردواو وه‌ك ده‌ستی ڕێزنان له‌ته‌قه‌للایان له‌رووی چالاکردنی به‌رهه‌مه‌وه .

ئیستاش کومپانیاکه ، خه‌ریکی ئاماده‌کردنی لێکۆڵینه‌وه‌یه‌که بۆ زیادکردنی وزه‌ی‌تێکرای به‌رهه‌مه‌کانی .

Institut Kurde de Paris

پاشماوەی : دەقی وتارە هەمولایەنیەکەی فەرماندەی دامە زرێنەر هاوڕێ میشیل عفلق

قوتری میری بوو لەسەر ڕێگای یەکگرتن ، ئێستاکە ڕێژیمەکەی وای لێهاتوە ڕێگای خۆیەدەستەوەدانو ڕیککەوتن لەگەڵ دوژمن ئاسان ئەکات وە دوای ئەوەی سوریا لەگەڵ میسر لەسەر ڕاستە ڕێگای بەکەڕا جوونی ئیمپریالیزمو هاوسوێندانیدا بەیەک ئەکەیشت ، ئێستاکە بەیەکگە یشتنیان لەباوەشی ئیمپریالیزمدا بوە بە پێشەکی یەک بۆ یەیەک گەیشتنیان لەگەڵ قەوارەی زایۆنیزمو ئەوەتا بەرگری فەلەستینو خەباتگێرانی بزوتنەوەی نیشتمانی لە لوبنان بە کوللەی دەسەلاتی سوریا ئەمرن .

ڕاستی ئەم ڕژێمە بۆ جەماوەری عەرەبی ناو قوتری سوریاو بەدرژایی خاکی عەرەب ئاشکرا بووە ، وە دوا حوکمیشی بەسەرا داوە . ئیتر لەمڕۆ بەولاوە هەوڵە هەڵخەڵەتێنەرەکانی بۆ خۆدەرخستن بەمڕۆڵیواکە سەر تیکدانو شاردنەوەی ڕاستی یەکەی بگەیەنن کە ئامرازیکە بەدەست نەخشەکانی ئیمپریالیزمەوە ، دادی نادات و سودی پێ ناگەیەنێ .

قۆناخی بوژاندنەوە

هاوڕێیانی تێکۆشەر
جەماوەری نەتەوە
مەزنەکەمان

بۆ چوونمان دەربارەی قۆناخە مێژوییەکە ، هەمیشە وابوە کە ئەم قۆناخە قۆناخی بوژاندنەوەو باشبوونی ئەتەوەی عەرەبە . ئەمەش ڕاستە بەپێی کە نوشستیو باشەکشێو ساتەکانی سربوونو چەقین تەنیا دیاردەی لەناوچوو ساتی ئاناسایینو ئەڕونو نامێنێتەوە لەسەر ڕێگای ڕابەرینی دژ ڕخایەنی بلندا وە ئەوانە لەزوربەیاندا کاردانەوەو بەرگری کردن لە خۆی هێزە دواکەوتوە بەچۆکا هاتوەکانو ئەخشەی ئیلانگیرانەی دژمنانی ئەتەوەن ئیمپریالیزمو زایۆنیستەکان سوود لە کە لەبەرو لایەنە لاوازەکانی بزوتنەوەی شۆڕشی عەرەبو کۆمەڵی کۆن وەرنەگرن کە تائێستا بەهای نوێی تیدادا جێگیر نەبووە . شۆڕشی عەرەب بە مەنتیقی دیالەکتیکی گەشە ئەکاتو بەرەوپێش ئەچی وانە لەگەڵ ئەو دیاردە نالەبارانەدا کارتیکەردن ئەکات کە دێتە بەردەم ڕەوتەکەی لەناوخۆ یان لە دەرەوەدا بەشێوەیەک یارمەتی خێراکردنی کاری ڕاستکردنەوەو کامل بوونو یەکگرتنی بدات .

پێزانینی ئەم ڕاستیە شۆڕشگێران لەوانیتر جیانەکاتەوە ، شۆڕشگێران ئەم ڕاستیە لە نەخشەکانیاندا بەکار ئەهێنن و لە خەباتی ڕۆژانەیاندا حیسابی بۆ ئەکەن . ئەمەش ئەوە لێك ئەداتەوە کە ئێمە چۆن شان بەشانی دیاردەی باشەکشێو پاش کەزبونەوەدا دیاردەی گەشە کردنو بێشکەوتن ئەبینین . شۆڕشی پیرۆزی حەفدەی تەموز لە عیراق کە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بەڕیای کرد یەکەم بەرووبورمی باشی شۆڕشگێرانەی نوشستی پێنجی حوزەیران بوو ، وە تولەسەندنەوەی نوشستی نەتەوەیی بوو ، دیساتەوە تۆلە سەندنەوەو وەلامی بەلایەکاخەرانەی هەڵکەڕانەوە شوباتی یە حزبی یەکە بوو لە قوتری سوریادا ڕووی‌دا .

هەروەها لەدایك بوونیکی شورشگێرانە لە قوتری لوبنان ڕوویدا بەلام شێوەی کودەتای کوتوپڕیی وەرنەگرت ، بەڵکو شێوەی کارتێککردنی لەسەرخۆو قولی وەرگرت لەگەڵ نوشستیی یە نەتەوەییەکەدا ، لوبنان ڕۆژ بەڕۆژو ساڵ لەدوای ساڵ بوو بە پشوگری وێڕدانی بریندارە عەرەبو بیری شورشگێری عەرەبو شانۆی خەباتی ئەلی سەر بە عەرەبایەتی کە بەرەی فەلەستین نەچوو .

لەکاتێکدا ئیمپریالیزمو زایۆنیزمو کۆنەپەرستان وادەرنەکەون کە لە هێرش بردندا دەست پێشکەری دەکەن ئالەمکاتەدا سەرنج دانێکی قول لایەکەی تری وێنەکەمان بۆ دەرئەخات ، کە جموجۆڵی دوژمنان وەك هێرشێکی پێچەوانە دەرئەکەوێت بۆسەر ئەو تەقینەوەیەی هێزی عەرەب کە ئەگەر کۆسپی خرایە سەرڕێگا لەلایەك ، دنیا بەڵێشاوە ڕامالەکەی ئەحەپەسێنی و دەرژێتە لایەنەکەی تریەوە .

وێنەی دۆخی ئێستای عەرەب کە تەلخ دەرئەکەوێ نامانترسێنێ . چونکە ئیمە باوەڕمان بەوەهەیە کە ئەتەوەی عەرەب لە قۆناخو سەردەمی بوژاندنەوەی هێزویدایە ، وە ڕوخسارو دیاردەی ئاهەموارییو وەختیو بەسەرچووە . لەهەمانکاتیشدا لەبەرامبەریا ڕوخسارو دیاردەی پێشکەوتنو شۆڕش هەیە کە ئاوەنجین یان لە حیسابی خەباتگێرانەدا لابیران .

نیشانەدەری ڕوداوەکان لە لوبناندا

ئەوەی لە لوبناندا ڕوویدا لەئاکامدا ڕوخسارکە لە ڕوخسارەکانی پێشکەوتن لەسەر ڕێگای شۆڕشی عەرەب، چونکە مەسەلەی شەڕی عەرەبو زایۆنیزمو مەسەلەی شۆڕشی عەرەبی لە لوبنان گەلالەکرد ڕووداوەکانی ئەم دواییە عەرەبایەتی لوبنانیان چەسپاند . هەروەها ساخی کردەوە کە گەلەکەمان لە لوبنان ئامرازێکی کاریگەرە لە ئامرازەکانی شۆڕشی عەرەب ، بۆیە ئەبێ جەماوەر کە لە دژای سەرکردایەتی یە گۆشەگیرەکان ئەڕویشت ، چاوبەستەکی یە ئەورەکەیان ئاشکرا بکات کاتێك پیلانەکە ئەڕوخێو ڕووی عەرەبی ئەم قوترە تێکۆشەرە دەرئەکەوتەوە .

ئەو ڕابەرینە فراوانە گەلی یەی لەم دواییەدا لە میسر ڕوویدا ڕوخسارو دیاردەیەکی تری پێشکەوتنو بەرەوپێش چوونە لەسەر ڕێگای شۆڕشی عەرەب . چونکە سەرەڕای ناهەمواریی سیاسیو ئابوریو ئەتەوەیی کە لەم قوترە خەباتگێرەدا ڕوویاندا گەلی عەرەبمان لە میسر ڕۆڵە کۆمەڵایەتیو نیشتمانیو یەکگرتن خوازەکەی دەستخستەوە . گەلی عەرەب لە میسر بزوە بە ئاغای خۆی چونکە لەو ـ وصایەتە ـ ڕزگاری بوو کەساڵانێکی دوورو درێژ بەسەریا سەپێنرابوو . وە ئێستاکە بەو پەیوەندیە دەزانێ کە لە نێوان وەزعی خۆیی و لە نێوان چارەنووسی عەرەبدا هەیە ئەمەش لە ئەنجامی ژانو هەستکردن بە لێپرسراویی ئەتەوەیی و سوورپوون لەسەر دەوری عەرەبی میسر ئەکاتو هەڵنەسورێنی .

وە ئەو قوربانیبانەی جەماوەری فەلەستین پێشکەشکردونو ئەیانکاتو ئەو قارەمانیەتیەی ئەینوێنێ لەبەرەنگاری کردنی زایونیزمی دوژمن لە خاکی زەوتکراودا یاخود لە بەرەنگاری کردنی پیلانو غەدر لەسەر خاکی لوبنان ئەمانە لە پێشەوەی ئەو کارکردە لە بارانەوەدان کە ئەبنە هۆی ئەشبینیو بڕوابوون بە پاشەڕۆژ ، ئەم ئاستەی هوشیاری شۆڕشگێرانەو خۆڕاگریو دلێریی لەلای ئەم جەماوەرە یەکەم دەستەبەریی بەردەوام بوونی بەرگری فەلەستینو دەورە شۆڕشگێریەکەی ئەبارێزن هەروەها لە هەمانکاتدا بانگەوازە بۆ جەماوەری عەرەب تا ئەرکی خۆی بگرێتەئەستۆ لە ڕوچەڵکردنەوەی پیلانی سازدانی خۆبەدەستەوەدەرانەو بەرەنگاری کردنی ئەوانەی دەستیان تیابدایەتی .

ئیمپریالیزمو زایۆنیزم بەوبەری خۆنامادەکردەوە قورسایی هێرشەکانیان خستۆتە سەر ئیستای عەرەبمان لەبەر دوو هۆ :

یەکەم : دژی جیان کە ئێستاکە ماوەی بوژانەوەو سەرکەوتنی وەختی ڕژیمە سەرمایەدارە ئیمپریالیستیەکانی تیادا ئەبینرێ بەسەرکردایەتی ولاتە یەکگرتوەکانی ئەمەریکا کە ئەویش بەشەوەی بالادەستی ئەکەئەڕۆچیاو شێوازی پیلانگێران خۆی ئەنوێنێ .

دووەم : بایەخی ستراتیجی نیشتمانی عەرەبو گرنگی ئەو سامانە نەوتەی تیابدایە لەئەل ئەوەی ئیمپریالیزمو زایۆنیزم پێئەزانن کە ئەتەوەی عەرەب خاوەن چ توانایەکی پێشکەوتنو شۆڕشە .

ئەخشەکەی ئیمپریالیزمو زایۆنیزم پێش پڕکردنی ئەو پێشکەوتنەیە کە لەمەودایەکی دووردا هەر ئەبێ ببێت . ئەویش بەمەبەستی پەرچێزی دان لە ڕەوتەکەیو دواخستنی .. ئەوەی بەئاسانی تێبینی ئەکرێ ئەوەیە ، ئیمپریالیزمە پەرەیەکی باشی بە شێوازەکانی داوە کەچی شۆڕشی عەرەب لەدۆخی مەیینو دەستەو ئەزنۆدا ماوەتەوە ، ئەمەش ڕێگای بۆ ئیمپریالیزم خۆش کردوە کە بە ئارەزوی خۆیی و لەو مەیدانو کاتو بەو شێوازانەی هەڵی ئەبژێرێ زۆرانبازی لەگەڵ بکات .

وایتویستە کە هەڵبژاردنی مەیدانو کاتو شێواز بەدەست شۆڕشەوەبێت ئەمەش پێویستی بە هەبوونی دوو کارکردەهەیە :

١ ـ خەباتی جەماوەریی فراوان .

٢ ـ خەباتی یەکگرتوی عەرەب کە نیشتمانی عەرەب یاخود زوربەی مەیانەکانی بگرێتەوە .

ئەم دوو هۆ کارکردانە هەمیشە دەستەبەری باڵا دەستیی و لاسەنگبوونی تای تەرازوی شورشی عەرەبئەکەن بەسەر دوژمنانیدا . خەباتی قوتری ناتوانێ لەگەڵ هێزی دوژمنان هاوسەنگو بەرامبەر بێتو یەکگرتنیش بەبێ خەبات ناتوانی هیچ لەبارسەنگی هێزکان بگۆڕێو دەستگرتنیش بەدامێنی دیاردەو ڕوخساری پەرەسەندنی ئاشتیبانەو هەڵخەڵەتانو تەفرەخواردن بە ئەنجامە ڕووکەشو سنوردارەکانی دوژمنمان لێدوور ناخەنەوەو نامانجەکانیشمان بەدی ناهێنن .

نەهێشتنی گەندەڵی

ئەرکی ڕاستکردنەوەو زاڵبوون بەسەر ڕوخسارەکانی گەندەڵیدا ئەرکی سەرشانی حزبو بزوتنەوە شۆڕشگێڕیەکانی نیشتمانی عەرەب وە لە پێشەوەی ئەو کارکردە لە بارانەوەدان کە ئەبنە هۆی ئەشبینیو بڕوابوون بە پاشەڕۆژ ، ئەم ئاستەی هوشیاری شۆڕشگێرانەو خۆڕاگریو دلێریی لەلای ئەم جەماوەرە یەکەم دەستەبەریی بەردەوام بوونی بەرگری فەلەستینو دەورە شۆڕشگێریەکەی ئەبارێزن هەروەها لە هەمانکاتدا بانگەوازە بۆ جەماوەری عەرەب تا ئەرکی خۆی بگرێتەئەستۆ لە ڕوچەڵکردنەوەی پیلانی سازدانی خۆبەدەستەوەدەرانەو بەرەنگاری کردنی ئەوانەی دەستیان تیابدایەتی .

ئیمپریالیزمو زایۆنیزم بەوبەری خۆنامادەکردەوە قورسایی هێرشەکانیان خستۆتە سەر ئیستای عەرەبمان لەبەر دوو هۆ :

یەکەم : دژی جیان کە ئێستاکە ماوەی بوژانەوەو سەرکەوتنی وەختی ڕژیمە سەرمایەدارە ئیمپریالیستیەکانی تیادا ئەبینرێ بەسەرکردایەتی ولاتە یەکگرتوەکانی ئەمەریکا کە ئەویش بەشەوەی بالادەستی ئەکەئەڕۆچیاو شێوازی پیلانگێران خۆی ئەنوێنێ .

دووەم : بایەخی ستراتیجی نیشتمانی عەرەبو گرنگی ئەو سامانە نەوتەی تیابدایە لەئەل ئەوەی ئیمپریالیزمو زایۆنیزم پێئەزانن کە ئەتەوەی عەرەب خاوەن چ توانایەکی پێشکەوتنو شۆڕشە .

ئەخشەکەی ئیمپریالیزمو زایۆنیزم پێش پڕکردنی ئەو پێشکەوتنەیە کە لەمەودایەکی دووردا هەر ئەبێ ببێت . ئەویش بەمەبەستی پەرچێزی دان لە ڕەوتەکەیو دواخستنی .. ئەوەی بەئاسانی تێبینی ئەکرێ ئەوەیە ، ئیمپریالیزمە پەرەیەکی باشی بە شێوازەکانی داوە کەچی شۆڕشی عەرەب لەدۆخی مەیینو دەستەو ئەزنۆدا ماوەتەوە ، ئەمەش ڕێگای بۆ ئیمپریالیزم خۆش کردوە کە بە ئارەزوی خۆیی و لەو مەیدانو کاتو بەو شێوازانەی هەڵی ئەبژێرێ زۆرانبازی لەگەڵ بکات .

وایتویستە کە هەڵبژاردنی مەیدانو کاتو شێواز بەدەست شۆڕشەوەبێت ئەمەش پێویستی بە هەبوونی دوو کارکردەهەیە :

١ ـ خەباتی جەماوەریی فراوان .

٢ ـ خەباتی یەکگرتوی عەرەب کە نیشتمانی عەرەب یاخود زوربەی مەیانەکانی بگرێتەوە .

ئەم دوو هۆ کارکردانە هەمیشە دەستەبەری باڵا دەستیی و لاسەنگبوونی تای تەرازوی شورشی عەرەبئەکەن بەسەر دوژمنانیدا . خەباتی قوتری ناتوانێ لەگەڵ هێزی دوژمنان هاوسەنگو بەرامبەر بێتو یەکگرتنیش بەبێ خەبات ناتوانی هیچ لەبارسەنگی هێزکان بگۆڕێو دەستگرتنیش بەدامێنی دیاردەو ڕوخساری پەرەسەندنی ئاشتیبانەو هەڵخەڵەتانو تەفرەخواردن بە ئەنجامە ئەم دوو هێزەدایە .

هاوڕێیانی تێکۆشەر
جەماوەری نەتەوە
مەزنەکەمان .

ئەو دیمەنو ڕوخسارە ئاڵۆزانەی قۆناخە مێژوییەکە جیانەکەنەوە ، کە قۆناخی بوژاندنەوەو بلندبوونەوە سەبارەت بە نەتەوەی عەرەب، دەرکەوتنی بەرچاوی چەکداری فەلەستینە بەر لە دوانزە ساڵەوە .. وەك کاردانەوەیەك بەرامبەر بە ڕاکردنو هەڵاتنی ڕژێمەکانی عەرەب لە شەڕی ڕزگارکردنی فەلەستینو پاشەکشێ کردنیان لە ڕێگای یەکگرتن ، ڕێگای ڕزگاربوون .. لەدروستبوونی بزوتنەوەی بەرچاوی‌دا دوو لایەن هەبوو ، لایەنی نالەبارو لەبار نالەبارەکە قوتریەکی تەسك و کاردانەوەبوو بەرامبەر بە ڕژێمەکانی عەرەب کە بەشێوەیەکی قوتو حوکمدارو ئیستیغلالیانە ڕەفتاریان لەگەڵ مەسەلەی فەلەستینیدا ئەکرد ، وەلامی بزوتنەوەی بەرچاویش لەمەدا ئەمەبوو : قوتریەت بە قوتریەتو ئیستیغلال بە ئیستیغلال . وانە ئەویست سوود لەهەموو ڕژێمەکان وەربگرێ بەبێ ئەوەی کۆنەپەرست لە پێشکەوتنخواز جیابکاتەوە ، هەروەها ئەویش بەدەست هێنانی دەسەلاتی وانە بەدەستهێنانی دەوڵەتی فەلەستینی ، کردە ئامانجی خۆی .

بەڵام لایەنە لەبارەکە کە ئەتیایدابوو بریتی‌یە لە لایەنی شورشگێرانە کە لەئەل شۆڕشی عەرەبو ئامانجە ڕزگاریخوازە پێشکەوتنخوازە بەگرتنەکانیدا بەیەکئەتات ، چونکە بەشێوەو ڕێگای خەباتی جەکدارو کاری فیداکارانە کە بەرزترین ڕێگان لە بەرەنگاری کردنی شۆڕشگێرانەدا ، لە مەیدانی ناوەندی عەرەبداکە فەلەستینی زەوتکراوە بە ئیمپریالیزمو زایۆنیزمدا ئەچێت .

سەرکردایەتی بەرگری ئەم دوولایەنەی

بەکارهێناوە ، هەندێ جار هاوکێشەو بەرامبەر ڕایگرتنو هەندێ جاریش تای تەرازوی یەکمیانی لاسەنگ کردوە کە قوتری سیاسی‌یە بەسەر تای‌ترازوی دوەمیاندا . لاسەنگ‌کردنی تای تەرازو بەلای قوتری سیاسی‌دا هەڕەشە لە شورشگێری‌ی بەرگری‌و توانای بەردەوام بوونی ئەکات . زۆرجاریش قوتری‌یەت‌و هەویەتی فەلەستینی تێکەڵ‌و یەکەڵ ئەکرێن ، پێناسی فەلەستینی پێناسی نەتەوەیی لەباری ڕەوایە کە شورشی عەرەب بەهۆیەوە وەك پوختەی مەسەلەی عەرەب لەشەڕی‌دا دژی ئیمپریالیزمو زایۆنیزم ئەڕوانێتە جیهانو بەهۆیەوە پشتگیری جیهانی‌ی وەدەست ئەهێنێ . بەڵام جیهانی ڕۆژئاوا کە هاوپەیمانو سوێندخۆری زایۆنیزمە هەوڵئەدات ئەو پشتگیری‌کردنەی لەسەر گران بکەوێت . ئەویش بەوەی قوتری‌یەتی فەلەستین بچەسپێنێو لەوێدا گەمارۆیان بدات‌و لەو پەیوەندی‌یە چارەنووسی‌یە دووریان‌بخاتەوە کە لەگەڵ شورشی عەرەبداهەیانە .

بڕوامان‌وایە کە دۆخی عەرەبو مەنتیقی شۆڕشی عەرەب وەك پێویستی‌یەکی مێژوی بوونی بەرگری فەلەستین دووبات‌ئەکەنەوەو هەوڵئەدەن بێگرنە‌وە سەر دەورە شۆڕشگێری‌یە پێشڕەوەکەی ئەگەر هاتو لەژێر زەبرو باڵەپەستۆی ئەو دۆخە سەختەی ڕژێمەکانی سازاندن بەدەوری‌دا خرلقاندویانە، لێ‌ی‌دوور‌کەوتەوە یاخود ئەگەر بەرگری لە ئەنجامی پاشەکشی وڕیایی شورشگێرانە لەلای هەندێ سەرکردەکانی لەم دەورە دوورکەوتەوە .

ئەو ڕاستەقینە مەوزوعی‌یەی کە بڕیار ئەدات مەسەلەی فەلەستین مەسەلەی ناوەندی‌یە ـ مرکزی ـ لە شۆڕشی عەرەبدا ئەرکو بەرپرسیاری ئەخاتە ئەستۆی بەرگری فەلەستینو مافو دەوری پێشڕەوانەی دیاری پێ‌ئەبەخشێ . هەروەکو ئۆپانی پاراستنی بەرگری‌و بەپێزکردنی بەخششی خەباتی هەمیشەیبانەی کەوتۆتە ئەستۆی شۆڕشی عەرەب ناوەهاش بەرگری داواکراوە کە مەسەلەی فەلەستین لە ئاستە مێژوییەکەی‌دا بهێڵێتەوە ، کە ئاستی ئەتەوەی عەرەبو ڕابەرینە هاوچەرخەکەیەتی ، بەکردەوە دەربڕینی ئەمەش پترنزیك بوونو تێکەڵبوونە لەگەڵ خەباتی جەماوەری ڕەنجدەری عەرەب لەپێناو ئامانجە نەتەوەییەکانی‌دا .

تاقیکردنەوەکەی حزب

هاوڕێیانی تێکۆشەر
جەماوەری نەتەوە مەزنەکەمان

ئەو تاقی‌کردنەوەیەی کە حزبمان لە شۆڕشی چواردەی تەموزەوە لەعیراق سەرکردایەتی ئەکات تاقی‌کردنەوەی تێکرای حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبە بەلقو ڕێکخراوە نەتەوەییەکانیەوە لەهەموو جێگایەکدا . وەتاقی‌کردنەوەی تێکرای بەعسە بەرابوردوو ئیستایەوەو بنکەیەکە بۆ هەنگاونان بەرەو پاشەڕۆژ بەهەموو هیواو ئامانجە نەتەوەیی‌و بیروباوەڕە ئاکاریی‌و مرۆڤ بەرووری‌یەکانیەوە . بڕە نەتوانین بڵێین کە ئەم تاقی‌کردنەوەیە تەنیا هەر بەندێ‌یە بەحزبی بەعسەوە بەڵکو تاقی‌کردنەوەی هێزە نیشتمانی‌و پێشکەوتنخوازەکانە لەعیراقو لەنیشتمانی عەرەبدا . وەسەبارەت بەهەڵو مەرجی دۆخی عەرەبو توانا کانیەوە پێشکەوتنێکی چۆنایەتی‌یە لەڕەوتو کاروانی شۆڕشی عەرەبدا .

ئەو خوێنەگەشەی شەهیدان پێشکەشیان کردوەو ئەو ئازارو ئەشکەنجەیەی ئەوەخەباتگێڕەکانی حزب چەشتویانە لەبەردەم ئەم ڕاستەقینەیەدا سارێژ‌و ئاسان ئەبێت کە ئەمەیە : ئەمەمڕۆ بەعسی سوشیالیستی عەرەب لە زروفێکی مێژویی چارەنووس‌و لەسەر خاکی قوتریکدا وەستاوە کە بەئەندازەی دەورو بایەخی عیراقی عەرەب و دەوڵەتان گرنگ‌و بایەخدارە . بۆئەوەی جارێکی‌تر خواستی خۆڕاگری‌ی ئەتەوەی عەرەبو دەستبەردار نەبوونی لەماف‌و بیروباوەڕو ساخ‌ودروستی‌ی پاشەڕۆژی خۆی بنوێنی، بەبێ پاشەکشێو دەستەڵ بەردان . هەروەها بۆ ئەوەی ئاڵای خەباتی عەرەب بەرزوشەکاوە بێتو مەشخەڵی بیروباوەڕەکانی پرشنگدارو کلێسەندوو بێت . ئەو شەرەفەش کە بو حزبی بەعس ئەگەڕێتەوە بەڕووبوومی بڕوابوونی حزبە بە وڕیایی جەماوەری گەڵو گیانە بەپێزە نوێخوازەکەی تێکۆشانی کەهەمیشە خاوەنی دواوشەو بڕیارەبوە .

حزبمان لەعیراق لەئەنجامی پەیوەندی‌بوونی بەجەماوەری ڕەنجدەرەوە توانی یەکەم تاقی‌کردنەوەی حزبی‌ی لەنیشتمانی عەرەبدا پێك‌بهێنێ کە ڕەگ‌وڕیشەی لە خاك داکوتاوەو پاشەڕۆژێکی تەمەن درێژ چاوەڕێی ئەکات . زروفە سیاسی‌یە سەختەکەی عیراق بەدرێژایی چارەکەسەدەیەك ، یارمەتی‌داوە کەبەدامەزراندنێکی بیروباوەڕی‌و خەباتی بەتین خۆی بنیاتبنێ ، بەندیخانەو ئازارو ئەشکەنجەو میحنەت قاڵان‌کردوە تاوای‌لێهات شیاوی‌گرتنە ئەستۆی ئۆپانی حوکم کردن‌بێت .. سەرکەوتنی حوکم‌کردنیش بەنده بەپاراستنی ئەو کارو ئەریتە جوامێرانەی تێکۆشان کە حزبیان والێکردوە شیاوی ئەو دەورە ئەتەوەییە دیارەبێت .

لەبەرئەوە کە من باسی حزبمان ئەکەم لەم قوترە خەباتگێڕەدا ، سۆزێکی خۆش‌ویستنی قول ئەم هەژێنێو هەستی بێ لەسەربەرزی‌و ڕێز دامئەگرێ ، مێژووەکەی داستانێکی بەبیتی بڕوابوون‌و خۆگرتن‌و قارەمانێتی‌و قوربانی‌دانە ، ئێستاشی جێگای هیواو ئاواتی خەباتگێڕانەو مەشخەڵێکە ئەو تاریکیە ئەڕەوێنێتەوە کەبەسەر ناوچەکەداکشاوە .

جەماوەری ڕەنجدەرانی عەرەب لە هەموو لایەکی نیشتمانی عەرەبدا کە لە زروفی باری هەڵکەڕانەوەی کۆنەپەرستی ئیمپریالیستی‌دا ئەژین‌و مەوداو لایەنەکانی ئەو بیلانە ئەبینن کەدژی عیراقی جێگای هیواو ئاواتی خەباتگێرانی عەرەب‌و ئازادیخوازانی جیهانی سێیەم سازئەکرێ بۆ ئەوەی ئەو دەنگەی کپ بکەنەوە کە هیواو ئاواتو خۆاستی خۆ ڕاگرتنی پێدەر ئەبڕێ . ئەم جەماوەرە بە هەموو تووانایەوە پشتگیری حوکمی شورشگێرانەی عیراق ئەکات .

ئەو توانا وزە خەباتگێڕی‌یەی لەبەر ئەم قوترە تێکۆشەردا هەیە ، بەکرێکارو جوتیارو ئافرەت‌و لەشکرە دڵێرەکەیەوە، وە بە خەباتگێرانی لە لەشکری گەلی‌داو لاوانی کە جەژنەکەیان والێکردوە لەگەڵ جەژنی دامەزراندنی حزبی شۆڕشی عەرەبدا یەك‌یەکەوێت ، وەبە پێشەنگە قوتابی‌و ڕۆشنبیرە شۆڕشگێڕەکانی‌یەوە ، بەهێزە نیشتمانی‌و نەتەوەییە پێشکەوتنخوازە هاوپەیمانەکانیەوە ... ئەم توانا‌و وزەکانی جەماوەری تێکۆشەرمان لەم قوترەدا لەگەڵ جەماوەری نەتەوەی عەرەبماندا دەستەبەری ڕەت‌کردنەوەی ئەو بیلانەکە دژی هێزە خۆڕاگرەکانی نیشتمانی عەرەب‌و دژی شۆڕشەکەی عیراق سازئەکرێت . چەندە پشت‌بەستنی هێزەکانی عەرەب بەجەماوەر زیاتربێ‌و لە جوارچێوە کلاسیکی‌یەکەیان بێنە دەرەوە بۆ مەیدانی بەپێزو بان‌و بەرینی کاری نەتەوەیی لە سەرانسەری خاکی‌عەرەبدا ، لە بەرەیەکی فراوانی نەتەوەیی پێشکەوتنخوازدا ، ئەوەندە خێراتر ئەبێت لە گواستنەوەی بزوتنەوەی لە مەلبەندی بەرگری‌کردن لەخۆ بۆ مەلبەندی هێرش‌بردن‌و زاڵبوون بەسەر هیلانەی سەرشۆڕی‌و خۆبەدەستەوەدان‌و بیلانگێران لەمەیدانی عەرەبدا کە هێزەکانی دژی شۆڕش پێك‌ئەهێنن . ئەو هێزانەی بێ‌هودە هەوڵئەدەن کۆسپ‌بخەنە بەردەم کاروانی ڕابەرینی عەرەب‌و نەخشەکەشدەوە مێژوییەکانی‌ی .**

جەماوەری نەتەوە مەزنەکەمان
هاوڕێیانی تێکۆشەر

حزبەکەتان ئۆپانێکی مێژویی لەئەستۆیە ، ئەویش ئۆپانی ڕابەرانەی نەتەوەو وەدی‌هێنانی یەکگرتن‌و بزگارکردنی خاکە زەوت کراوەکەی .

شەرەفێکی گەلێ گەورەیە کە ئەوەیە خەباتگێرەکانی عەرەب وەك ئالا لە شەڕدا ئەم ئۆپانەی ئەستاودەست پێیکەن‌و بیدەنە دەستیەکتری‌ی ، تاوەکو ئالای دەوڵەتی یەکگرتوی عەرەب ئالای یەکگرتن‌و سەربەستی‌و سوشیالیستی بەرزبێتەوە .

بڕوابوونی قوڵمان بەنەتەوەکەمان ، باوەڕبوونی بێسنورمان بەوزەو تواناکانی جەماوەری خەباتگێڕمان ، لەو زروفە ئاڵەنووسی‌یەی کە یادی سی ساڵەی دامەزرانی حزبمان ، حزبی شورشی عەرەب پیایدا تێئەپەڕێ ، هێزو تواناو سووربونمان پێئەبەخشێ بۆ خۆڕاگرتن‌و بەرگەگرتن لەبەردەم هەموو ئەو هەڕەشەو دەستدرێژی‌یانەی ئەکرێنە سەر نەتەوەکەمان بۆ ئەوەی کەرامەتی بپارێزێن‌و خواستی وەدی‌بهێنێن‌و پیاوانەو ڕاستۆ‌و بەشەرەفەوە ئەو ئەرکو ئەمانەتە بەجێبگەیەنین کە ئەسەرشانمانە .

ـ سڵاو لە شەهیدە جوامێرەکانی حزبمان‌و شەهیدانی نەتەوەی عەرەب لە هەموو شوێنێك لەسەر خاکی عەرەب .

سڵاو لەهەموو ئەوکەسانەی شەرەفی بەشداریی دامەزراندنی ئەم حزبەو خەبات‌و یەدی‌هێنانی سەرکەوتنەکانیان هەبوەو لە میحنەت‌و تەنگانەدا پاراستویانە .

ـ سڵاو لەو هاوڕێیانەمان کە لە یەندیخانەو گرتوخانەکاندا بەدرێژایی مەیدانی عەرەب‌و بەتایبەتی لە یەندیخانەکانی کاربەدەستانی دیمەشقدا نەبەردانە خۆیان ڕاگرتووە .

ـ سڵاو لەو هاوڕێ قارەمانانەمان کە جەنگاون‌و دلێرانە گرانبەهاترین قوربانی‌یان داوە بۆ داکۆکی‌کردن لە شەرەفی عەرەبایەتی لە لوبنان‌و ئەوانەی تائێستاش بەرەنگاری پیلانە زایونیستەکانەبن لە ئەبەرستەکە ئەبن لە خواروی لوبنان .

ـ سڵاو لە جەماوەری گەلە خۆڕاگرتوەکەمان لە نیشتمانی داگیرکراودا .

ـ سڵاو لە هێزەکانی خۆڕاگرتن‌و شۆڕش لە نیشتمانی عەرەب .

ـ سڵاو لە جەماوەری گەلەکەمان لە نیشتمانی عەرەب‌و ئەو شوێنانەی کۆچیان بۆکردوە .

ـ سڵاو لە هاوپەیمانانی حزب ، هێزە نیشتمانی‌و نەتەوەییە پێشکەوتنخوازەکان کەلەگەڵیا بۆ وەدی‌هێنانی ئامانجە شۆڕشگێڕی‌یەکان کارئەکەن .

ـ سڵاو لە بزوتنەوە پێبکەوتنخوازو بزوتنەوە ڕزگاریخوازە دۆستەکان لەجیهاندا .

ـ سڵاو لە ئەوەلاوە بێکەپشتووەکانی عەرەب کە مەشخەلی باشەڕۆژی عەرەبیان هەڵگرتوە وسڵاو لە لاوانمان لەم قوترەدا لەجەژنەکەی‌دا کە ئەمڕۆیە .

ـ سڵاوی خوش‌ویستن‌و ڕێز لە جەماوەری نەتەوەی عەرەبمان بێ‌و بەڵێن ئەدەینەوە کە بەردەوام بین لەسەر ڕاستە ڕێگای خەبات بۆ وەدی‌هێنانی ئامانجە نەتەوەییەکانمان .

Institut kurde de Paris

ناوچەی ئۆتۆنۆمی مەلبەندی گەشتوگوزارە

لە پێشەکی باسەکەماندابە پێویستی دەزانین بە شێوەیەکی کورت هەلکەوتنی ناوچەکە بخەینە بەرچاو . کاتێ ئەم هەلکەوتنەش بە ئاسەدەکەین دەبینین ناوچەکە بریتیە لە سروشتێکی هەمەچەشنی دلگیر چەندزنجیرەیەکی درێژی چیایی کە ناوچەی شاخاوی لە باکوری عێراق دەگرێتەوە بەشێکی ئەوچیایانەش بەوزایەکی لەچەند هەزار پێیەك لەسەر دەریاوە تێپەردەکات هەروەکو چیای (حەسارۆست)و لوتکەکەی (هەلگزرد) کە بەرزترین لوتکەی چیای یە لە عێراقدا لەلایەکی ترییش کردودۆڵو کانیاوو ڕوبار جێگای خۆیان سەپاندوە بەسەر سروشتداو بەشێکی تری پێدەکەنەوە .

هەروەها دەشتایی و زەویش پانتاییکی دیاریان هەیە . ئەوە لە بارەی سروشتەوە . کەچی ئاووهەوای سازگارو زۆری بالندەو ئاژەڵی کێوی و سەوزایی ناوچەکەو بەرهەمی ئاباوری گرنگیێکی تریشی پێدەبەخشن و وامان لێدەکەن پلێین زۆری چیاو شاخی سەختو کەمی دەشتایی دەبێتە هۆی کەلك وەرگرتن لە چیاکان بە مەبەستی بەکار هێنانی دەشتو زەوی بۆ کاروباری کشتوکالو پێشەسازی . دەمێنێتەوە دروستکردنی بنکەی ڕابواردنو گەشتو گوزار کە ئەوانیش لەسەر چیاو گردو کەنار ڕوبارەکان دا جێگای خۆیان دەکەنەوە ، بە تایبەتی کە جولانەوە گەشتو گوزاریەکانی ناوچەکە زۆریان بە سروشت بەستراونەتەوە هەروەکو :

١ ـ بەچیا هەنچوون : بەشێکی زۆری چیاکانی ناوچە بە شێوەیەکی سەختی ستوونی هەلکەوتون کەماندوو بوونو ئەزیەتێکی زۆر دەخەنە بەر ئەو کەسانەی کە پێکەی هەڵدەوون دەگرنەبەر بۆ دەیانەوێ بگەنە سەرلوتکە بەرزەکانیان . هەر چەندە ئەم جۆرە گەشتانەش دەتوانین زۆر بەلام گشتگیر بە وەکو گشت میللەتانی تری جیهان فۆلکلۆرێکی تایبەتی خۆی هەیەو شێوەی جل و بەرگی جیاوازە لەگەل میللەتانی ترو هەر لە خۆیەوە جۆراوجۆرە . هەروەکو بەرگی ئافرەتان کە سەرنج ڕاکێشی هەموو کەسێکە .

دیسان پیشەسازی دەستکرد لە ناوچەکەدا لەم لایەنە گرنگە هەروەکو (چنینو دروستکردنی سۆڵو کڵاوو کاڵەش ... هتد) ئیتر لێرەدا باشترین شوێنین بۆ دەتوانین بڵێین کە چیاکان دامەزراندنی بنکەی تەندروستی لەبەر پاکی هەواو دیمەنی دڵڕفینو سروشتی ڕەنگاو ڕەنگ دیسان باشترین شوێنین بۆ بنکەی وەرزشو هاوینە هەوارو هەوارگەی زستانان . هەرچەندە چەند شتێك بەرگری ئەم پێشکەوتنە دەکات وەکو :

١ ـ زەحمەتی کێشانی ڕێگاوبان .

٢ ـ کەمی کادری گەشتو گوزار .

٣ـ کەمی مێوانخانەو بنکەی ڕابواردنی گەشتو گوزار .

٤ ـ بایەخ نەدان لەلایەن خەلکەوە بەم بارەی ئابووری وولات کە (گەشتو گوزارە)

٥ ـ ڕاگەیاندنی دوژمنانی وولاتمان وەکو ئیمپریالزمو زایونزم کە دەور دەبینی لە دواخستنی ناوچەکە . جا بۆیە ئەبێ بەرهەلستێکی تەواو بخولقێنین بۆ زالبوون بەسەر ئەم تەگەرانە . کاتێ دەمانەوێ ڕێگای بەردەوبێش چوون بگرینەبەرو بێنە ڕێزی گەلانی تر .

نوسینی : نزار خەیلانی

کارگەی جگەرەی سلێمانی و بەرهەمی وەرەی "٧"ی نیسان

بەبۆنەی بیرەوەری «٧»ی نیسانەوە چوینە کۆمپانیای گشتی دروستکردنی جگەرەی سلێمانیو توانیمان چاومان بە بەڕێز مامۆستا احمد محسن علوان بەڕێوەبەری کارگە بکەوێتو پرسیمان :

١ ـ ئایا بەبۆنەی بیرەوەری لەدایك بونی حیزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستەوە شتێکی نوێتان هەیە ؟

وەلام : بەم بۆنەیەوە چەند پرۆژەیەکمان هەیە کە نیستا کۆتایی پێهاتودو چاوەڕوانی بەدی هێنانیان ئەکەین لەوانە دروست کردنی (١٠٦) خانوو بۆ کرێکاران و (٥٠) خانوو بۆ فەرمانبەران لەگەل (١٠) خانووی تر کە لە تەواو بوندان ، ئەمانەش نزیکەی (٤٠٠) هەزار دیناریان تێچووەو ماوەی ساڵو نیوێك خەریکی ئەم پرۆژەیەبوین ، بەم چەشنە ژمارەی خانوی کرێکارە کانمان دەگەنە (٤٧٢) خانوو هەروەها ژمارەی خانووی فەرانبەران دەگەنە (٦٠) خانوو بێگومان ئەمە جگە لە (١٠) خانوی تر کە لەماوەی سێمانگی ئاینەدا تەواو ئەبن .

پ : ئەم خانوانە چۆن دابەش ئەکرێن ؟

بێگومان دابەش کردنی خانوەکان بەپێی ئەو ئۆبەیە دەبێت کە دەزگای گشتی داینناوەو لەسەر ڕێکەی «خاڵ نقاط » دەبرێت بەڕێوە . وانە یەك نیشدا دینە کایەوەو بۆ ئەو کرێکارەی یان ئەو فەرانبەرەی چەند ژمارەی خانەکانی زۆرتر بێت ئەو کەسە هەقی وەرگرتنی زیاتر دەبێت ، بەم چەشنە یاساو هەق جێگەی خۆیان ئەگرن ، ئەمە جگە لەو فەنیانە کە کارتە بە شێوەیەکی بەردەوام پێویستی پێیان ئەبێت .

پ : ئەی سەبارەت بە ناوەوەی کارگەکە ؟

بۆ ئەمەش پرۆژەی بەردەبێدانو فراوان کردنی کارگەی جگەرەمان هەیە ، کە ئەمەش جگەرەی فلتەری کینك سایز وە بەردەنو نزیکەی (١٠) ملیۆن جگەرە لە ماوەی ئەم مەبەستەش دوو ماوەی ئیش کردنمان هەیەو ئەوەی شایانی باسە ئەم پەرەپێدانو فراوان کردنە هەموو قۆناغەکانی بەرهەمی ئەم چەشنە جگەرەیە دەگرێتەوە .

لەلایەکی ترەوە زانیمان کە هەر بەم بۆنەیەوە لەم کارگەیەدا خەریکی خۆئامادە کردنن بۆ سازکردنی چەند ئاهەنگێك کە وابزیارە لە ٣ـ٤ تا ٧ـ٤ بەردەوام بێت .

فریا عبدالله

پ . هاوکاری لە سلێمانی

ڤینە

پێناسەکە کوانێ ؟!

بەدوای (تۆوی کەرەوز)دا بەگەڕام .. لە دوکانی مریشك فروشەکەدا پاوم بە پاکێتێکی جوانی زامەزراوی کەرەوز کەوت ، لەپشتی پاکێتەکە ، بە چوار زمان چەندناوێکی سەرنجێکی لەسەر نوسرابوو . نرخی هەر پاکەتەی (٤٥) فلس بوو .. بێگومان هەرزانە .. بریاسکەیەکی چکۆلانەی تۆوی لەبیام تە کابرا کری . هەندی لەبیای ناو بریاسکەیەکی شرو شێواو .. زۆر بێ قیمەت .. بە پەنجا فلسە .. کۆنە هیوایەکە .. زۆر جار خەونم پێوە دیوە ، تا هەندێ دەستی دلسۆزانە بکەنە هانای لەسەر خاکی بەیتو بەرەکەی ولاتەکەماندا بیچێنن .. نەك ناوا لە نێو بریاسکەیەکی نایلۆنی شرووڕو بێ پێناس حەشار بدرێ .

ـ بدریە ... ـ

چاوپێکەوتنێك لەگەڵ هونەرمەند عبدالواحد مرجان دا

ئەوەی ئیستا لەنێو هونەرمەندانی کوردو لەمەیدانی هونەری کوردیدا بەدیدەکرێت وەیە بەدەگمەن هونەرمەندمان هەیە بە تەواوەتی هەموو کایەکی خۆی بۆ هونەرەکەی تەرخان کردبێت بەلکو زوربەی هونەرمەندانمان هونەرەکەیان بە بابەتی دووەمی ژیانیان دانەناوو لەکاتی پشودانو دەستبەتالیو کە ئیشی سەرەکیان تەواوبوو ئەوسا خەریکی هونەرەکەیان ئەبن خۆئەگەر دەربارەی ئەم دیاردەیە لەهونەرمەندان بپرسیو بڵێی بۆ ؟ لەوەلامدا کۆمەڵو نزمی ی ئاستی هونەرئەکەن بەبیانوو !!

بۆ لێکۆڵینەوە لەم بابەتەو بۆ پرسیاری تر ڕوومان کردە دەزگای ڕۆشنبیری جەماوەری لە هەولێر بۆئەوەی چاومان بەکاك عبدالواحد مرجان بکەوێتو لەگەڵیا بدوێین ... هەرچەندە هونەرمەند عبدالواحد تەمەنی هونەری ئەوەندە درێژ نیە بەڵام لەگەڵ ئەمەشدا بە هونەرمەندێکی کۆنی شاری هەولێر ئاسراوەو لەهونەری موسیقاو نواندنو نەخشوکێشاندا دەستێکی باڵای هەیە.

جا بۆئەوەی پتر شتدەربارەی ئەم هونەرمەندەو بابەتە هونەریەکانی بزانین بەم جۆرە ڕووی پرسیارمان تێکرد :

پ : ـ کەی سەرەتای ژیانی هونەریت دەست پێکردوە ؟!

و : ـ سەرەتای ژیانی هونەریم لەقوتابخانەی سەرەتاییەوە دەستپێئەکات بەڵام کە خوێندنی خانەی مامۆستایانم تەواوکرد لەهەرسێك لایەنی هونەری نواندو مۆسیقاو وێنەکێشاندا چالاك بوم .

پ : لەم سێ بابەتە کامیان بە ئیختیساسی سەرەکی خۆت دائەنێی ؟!

و : نەخش کێشان .

ـ ئەتوانین بڵێین لەبەرئەوەی خۆت بۆ لەنەخش کێشان تەرخانکردوە بۆیە لەئاوازو مۆسیقا خۆت دوورەپەرێز راگرتوە ؟

× من لە ئاوازو مۆسیقادوور نەکەوتوومەتەوە بەڵکو تەنیا لەبەردەم چەماوەردەناچم بەڵکەشم ئەوەیە لەم دوایەیدا دوو ئاوازم بۆ هونەرمەند فوئاد ئەحمەد داناوە ..

ـ کەوابوو چارێکی ترئەگەرێتەوە بۆ لای چەماوەر؟!

× بەڵێ ئەم نیازەم هەیە.. بەڵام سەرقاڵی ی دەرفەتم نادات .

ـ ڕات دەربارەی هونەری کوردی چی یە ؟!

× بەتێکڕایی هونەر لەهەولێر دواکەوتوە . لە سلیمانیش بۆ ماوەیەك چالاکی لەنێو کۆڕە هونەریەکاندا بەدیئەکرا بەڵام ئەوانیش ماوەیەکە ستی دایکرتوونو هەر شتە کۆنەکان دووبارە ئەکەنەوە .

ـ بۆ پێشخستنی هونەرچی بکرێت باشە ؟!

× پێویستە هونەرمەندان بارمەتی یەکتری بدەنو هاوکاری لەگەڵ یەکتری دابکەنو لەچیاتی ڕقو کینە ، مونافەسەیکی ڕەوا بخەنەنێوانیانەوەو هونەرەکەشیان بەشتێکی سەرەکی ژیانیان دابنێن .

ـ جمو جۆلی ی و چالاکیت لەبواری شانۆدا لەچ ڕادەیەك دایە ؟!

× « چیرۆکی کۆن »یەکێکە لەو شانۆگەری یانەی کەوا دەوری باڵەوانیم تیادابینیوە . مارەیی و چلباو دوو چیرۆکی تازەن کە بۆ تەلەفزیۆن تۆمارم کردوون .

● ماوە بڵێین هونەرمەندعبدالواحد مرجان ئاوازی ئۆپەرێتی «کاروانی خەباتی »داناوە کە لەمیهرەجانی فوتری لەبەغدا سالی ١٩٧٣ بەیەکەم دەرچوو .

هونەرمەند لەچەند پێشانگای چیاوازی ڕەگەزا ـ ڕەتی دا نیشاندرا پاداشتی وەرگرت . هونەرمەند عبدالواحد لەسەر شێوازی ڕیالیستی یانە ئەڕوات و تابلۆکانی باسی مرۆڤایەتی و سەردەمن ، لەمانەش :

● پەیامی ئەمر .
● ڕەگەزپەرستی ی .
● قەلاچۆکردنی ئەخوێندەواری .
● چریکە .
● لوبنان ...

کاك عبدالواحد خەریکی خۆئامادەکردنە بۆ ڕێکخستنی پێشانگایەکی نوێ ... هیوادارین تیایدا سەرکەوتوو بێت .

پەیامنێری هاوکاری لە هەولێر

Institut Kurde de Paris

میهرەجانی قوتری شانۆو موسیقاو شیعرو وتار خوێندنەوە لە هەولێر

لەگەل دوایی هاتنی سەرماو سۆلی زستانو هەلهاتنی رۆژی بەهار شاری هەولێر جموجۆلێکی یەکجار فراوانی کەوتۆتە ناو.. چالاکی یەك دوایی نایەت هەتا چالاکیکی تر دەست پێنەکات. لە رۆژی ٢٢-٣ بەریزەبەرایەتی بەروەردە ـ مەلبەندی چالاکی قوتابخانەکان ـ بەچاو دێری ئەمیندارى گشتی پەروەردەوزانیاری بەریز مومۆستا موسی عبدالصمد لەژێر.

دروشمی (هونەر لە خزمەتی شۆرشدایە) مهرەجانێکی فراوانی شانۆو مۆسیقاو شیعرو وتار خوێندنەوە لە هۆلی گەل ریکخست..

ئەم میهرەجانە بۆ ماوەی پێنج رۆژ بەردەوام بوو پارتیزگاکان بەم جۆرە چالاکی خۆیانیان پێشکەش کرد.

٢٢-٣ پارتیزگای سلێمانی.
٢٣-٣ پارتیزگای نەینەوا.
٢٤-٣ پارتیزگای دهۆك و صلاح الدین.
٢٥-٣ پارتیزگای تامیم.
٢٦-٣ پارتیزگای هەولێر.

سەبارەت بە پارتیزگای سلێمانی چەند چالاکیەکی هەمە جۆری جوان جوانیان پێشکەش کرد مایەی ماندوبوونێکی زۆر بوو وە لەو چالاکیانەدا هەر لە قوتابیانی ئۆلی یەکەمو دووەمی سەرەتایی یەوە هەتا قوتابیانی ئامادەیی تیایدا بەشداربوون.

تیپی مۆسیقای ئامادەیی کچان چەند پارچە مۆسیقایەکی بەسۆزە کانی کچانی بەسۆزە کانی کچانی قوتابخانەکە پێشکەش کردو جۆش و خرۆشیان خستە ناو جەماوەر.

تیپی مۆسیقای قوتابخانە سەرەتاییەکانیش بەو بەنجە نەرمو بچو کۆلانەیان چەند ئاوازێکیان پێشکەش کرد نیشانەی چێژی هونەری تیادا هەستی پێ ئەکرا.

هەروەها قوتابیانی قوتابخانەکانی سەرەتایی هونەرو توانایکی زۆریان لە شانۆی (بەیتی رێزانکی) یان تواند.

وە لە نێوان ئەم شانۆگەریانەو مۆسیقایانەدا قوتابیان چەند پارچە شیعرو پەخشانیان خوێندەوە جێگای رەزامەندی هەموو لایەك بوو.

بەلام ئەوەی چاوەروانی نەووین و لە پرۆگرامەکەدا دەستنیشان نەکرابوو، لە پرمنالێکی بچوکی سێ چوار ساڵی بەراکردن بەرەو ئۆرگە نەکەرای کردو نەیتوانی لەسەر کورسیەکە دانیش بەنکو یەکێ لەسەر پەرشتەکەرەکان هەڵی گرتو داینا ئەو منالە که (ئاریعەلی) ناو بوو هەناسەی لەبەر خەنك بڕی بەو ئاوازە ناسکانەی کە پێشکەش کرد.. هونەرمەندی بچکۆلە هێشتا نازانێ پیتو ژمارە بخوێنێتەوە بەلام قری ئۆتەی موسیقا بووەو بە جوانی ئەیخوێنێتەوە.

هاوکاریش بەدەوری خۆی لەم میهرەجانەدا ئامادە بوو ئەم ووتوویژەی لەگەل مامۆستا « جلال عزیز » سەرپەرشتیکەری چالاکی قوتابخانەکانی پارتیزگای سلێمانی کرد.

مامۆستا عزیز لە سەرەتای دوانەکەیدا سەبارەت بە ئامادەبوونیان لەم میهرەجاندا دواو ووتی.

★ ئەم بەرهەمانەمان بۆ ئەم میهرەجانە لە ماوەی چل روژا ئامادەکردووە، ٣١٥ قوتابی کورو کچ بەشداریان کردوە.

ئەم میهرەجانەش هەموو ساڵێك لەسەر داواکردنی وەزارەتی پەروەردە لە هەموو عیراقدا ئەکرێت.. وەزارەت بۆ ئەم میهرەجانە عیراقی کردۆتە سێ بەشی واتا لەناوچەی باکورد ناوەراست و خواروی عیراقدا میهرەجانی وەها رێك ئەخرێت. وەهارێك ئەخرێت.

بەنسبەت باکوری عیراق هەر ساڵە پارتیزگایەك رێکی ئەخات وەبۆ ساڵی داهاتوو لە پارتیزگای سلێمانی رێك ئەخرێت و هەر لە ئیستاوە خزمانی بۆ ئامادە ئەکەین.

بەشداریمان لەم میهرەجانەدا بۆ هەڵسەنگاندن و پلە وەرگرتن نیە بەلکو مەبەستمان دەرخستنی رووی راستی هونەری کوردیە بۆ جەماوەری کوردستان.

ـ بۆ گومان چل رۆژ ماوەیکی دوورو درێژە بۆ قوتابی ئایا چۆن ماوەی راهێنانتان بۆ قوتابیان رێك ئەخست بە جۆرێك کار ئەکاتە سەر دەرسەکانیان ؟

× قوتابخانەکان هەموو سێ رۆژ بەیانی و سێ رۆژ پاش نیوەرۆ دەوام ئەکەن ئەمەش بۆ ئەم مەبەستە ئەوانەی بەیانیان دەوامیان ئەبرد چی بۆ قوتابی بەهرەدار ئەکەن ؟

× جگە لە میهرەجانی ناوچەی باکور هەموو ساڵێك میهرەجانی تایبەتی پارتیزگا هەیە وەلەو میهرەجانەدا قوتابی بەهرەدار دەرئەکەوی ئەمە بایەخێکی تایبەتیان ئەدەین زیاتر هانیان ئەدەین وەیەکەم کەس بۆ میهرەجانی ناوچە ئەوەن هەڵئەژێرن.

ـ ئەی سەبارەت بە گیروگرفتی بەشدار بوونی کچ چۆن ؟

● ئەم گیروگرفتە لەلای ئێمە زۆر کەم بۆتەوە ئەوەش بە هیمەتی بەرێوەبەرایەتی بەروەردەیە کەوا بەرێوەبەرانی قوتابخانەکان بەردەوام کۆ ئەکاتەوە بۆ ئەوەی هانی قوتابیان بدەن لە کۆبوونەوەی دایکانو تیان بکەنێن کەوا چالاکی قوتابخانەکان چێژیە و هەول بۆچی ئەدا.. ئەمەش بە قوتابخانە کاندا ئەکرێتی مەبەستمانیان بۆ رووکەنەوە هونەرە بۆ خزمەتی میللەتە وەلێرەدا ئەلێم تەنانەت پار بەشدار بوونمان لە کچ زۆر لە پێویست زیاتر بوو ناچار رەفزمان ئەکردن.

ـ سەبارەت بە سەرکەوتنی هونەر لە سلێمانیدا کاك عزیز وتی:

ئەوە ئەکەرێتەوە بۆ بەرێوەبەرایەتی پەروەردەی سلێمانی کە بە هەموو جۆرێکی مادی ومعنوی یارمەتیمان ئەدات وە تەنها ئامادە بوونی ئەسالمان بۆ ئەم میهرەجانە ٣٠٠٠ دیناری تێچوو وە ئەمەوێ ئەمە هەڵی بزانم سوپاس و رێزم بۆ بەرێوەبەرایەتی بەروەردە بکەم یارمەتی بکەم بۆ یارمەتی یەکانی هەروەها سوپاس ئەمینداریتی گشتی بەرێوە بەرایەتی بەرزو بەرێوەبەرایەتی بەروەردەی هەولێرو چالاکی قوتابخانەکانی هەولێر ئەکەم کە توانیان بەم جۆرە سەرکەوتووە میهرەجانەکە بسورێنن.

پ. هاوکاری

لیکۆلینەوەیەکی زانستی ئەلێ:

گورگیش خووەوشت وەفتاری شارستانیتی هەیە

لە لیکۆلینەوەیەکدا کە دکتۆرەیەکی ئەمەریکی دەربارەی ژیانو رەفتاری گورك کردویەو ١٨ ساڵی کشاوە، دەرکەوتوە کە، گورگیش بە شێوەیەکی چاوکراوەو شارستانیانە لە گەلیەکدا ئەجوولێنەوەو، رێزیو رەفتاری تایبەتی خۆیان هەیە، لە ژیانیاندا کە هەموو کەسێك لێی نازانێ.

(میك) بۆ سەلماندنی قسەکەی بەلگە بۆ چاوکراوەیی گورگ ئەهێنێو ئەلێ، ئەمان زەوی و زار لە نێوان خۆیاندا دابەش ئەکەین و، هەرکۆمەلێك سنوورێکی تایبەتی بۆ زەویەکەی خۆی دانەنێت تا لە زەوی و زاری کۆمەلەکەی تر جیای بکاتەوە. دیسانەوە نیشانەی دیاری کراو هەن کە ئەم سنوورانە لەیەك ئەکەنەوەلە بەر ئەوە لە کاتی راوانانی نێچیرێكدا بە هیچ شێوەیەك گورگ لە سنووری زەویەکەی خۆی دەرناچێتو خۆی ناکات بەناو زەوی زاری بێگانەدا کە بەوەندی بەوەوە نیە، تاکو خۆی نەخاتە مەترسیو گورگەکانی دانیشتووی ئەمناوچەیە شالاوی بهێننە سەر، ئەوکاتە کە گورگەکە بینی نێچیرەکە لە سنووری ئەوەو دەرچووە ئەوەستێتو دوور بەدوور سەیری ئەکات.

لەو لیکۆلینەوانەی کە(میکی لە رۆژی تەواوکردنی زانکۆیدا دەربارەی گەمەی گورگ ئەیکات، هەول ئەدا گەلی چمکو زانیاری کە لەناوخەڵکا باوە بگۆڕێت.. بۆ نموونە میکی لەو باوەڕدایەکە گورگ هەروەکو ئەمە بیستوومانە دزیی نێچیرنیە.. هەروەها ئەلێ: هیچ بیانوویەك نیە کە ئیتر لە گورگ بترسین، چونکە گورك ئەك تەنیا هاوری مرۆڤە بەڵکو بگرە « ماڵیشەو هیچ مەترسی بو مرۆڤ نیە(میکی) کوتو پڕ سەر ژماردەیەك دەرئەهێنێ کە ئەوت رووی ئەداوە یەکێ لە دانیشتوانی ناوچەکەی لەلایەن گورگەوە تووشی دەست درێژیەك هاتبێ.

باشترین کاتیش بۆ لیکۆلینەوە دەربارەی گورگ وەرزی زستانە، چونکە لەوانەیە بە باشی لەسەر بەفر ببینرێت. هەروەها ئەتوانێت بەهۆی ئەو جیهازە لاسلکیەی کە لە سەربالی فرۆکەکەی.. دانراوە شوێنیان بکەوێت ئەم جیهازە ئەو نیشانانەکە چەند جیهازێکی بچووك کە بە پیل کار ئەکەنو (میك)وهاوریکانی بە ملی گورگەکانەوە قایمیان کردبوو وەرئەگرتەوەمیك لە کەل چەند هاورێیەکی کە پێکەوە زانکۆیان تەواو کردبوو وبووبوونە بسپۆر لە لقی (دارستان)دا لەگرتنی ١٤٠ گورگدا بەشداری کردووە لە دوای بەنسج کردنیانو کێشانیانو دەست نیشان کردنی رەسەنیانو خوێن لێ وەرگرتنیان، بازنەیان لە ملیانەو بەستاوەو ئەدواییدا بەرەلایان کردوونو هەریەکە بۆتەوە ناو گەلەکەی خۆی. جیهازە بچووکەکانیش هەریەکە کەوتۆتە کارکردن. میك لە لیکۆلینەوەکانیەوە وای بۆدەرکەوتوە کە هەریەکێ لە گەلەکان نوێنەری کۆمەڵگایەکی ناسراوەو، تەنیا ئیشارەتێك لە هەریەکێ لەم جیهازانە گەلەکە هەمووی ئەگرێتەوە.

هەروەها پشت بە ئەخشەی ناوچەکانی دارستانەکە ئەبەستێو لە سەر ئەخشەکان دەستنیشانی شوێنی کۆبوونەوەی گەلەکان ئەکات. سەرەڕای ئەوەی کە ئەمە رەی گەلەکە لەبەینی دوو تا نۆ گورگ ئەبێت، بەلام گورگەکان پارتیزگای سنووری دیارکراوی پێشووی خۆیان ئەکەن لەگەل هەرچەند بێت، هەروەها لە سەر ئەخشەکان وا دەرئەکەوێت کە هەرلە (١٠)(١٠) میلی چوار ئۆشەیی دا تەنیا تاقە گورگێك ئەبینین.

لە لایەکی ترەوە میك خەریکی هێرشێکی پرویاسەندەیە بۆ باراستنی گورگ لە قەلاچۆ کردنو قەدەغەکردنی راوکردنیان، تاوای لێهاتوە بەخۆش ویستنی گورگ بە ناو بانگ بووە. بەو رادەیەی کە زۆر جار ووتاری پرسەنامەی لە گەنێك خەلکەوە بۆدێت ئەنەبینیان گورگێك لە ولایەتی منسوورتاکوژراوە.

سەرژمێری ساماني ئاژەڵی ناوچەی ئوتۆنۆمی

پەرەسەندنی دەزگای ناوەندی سەرژمێری پاش شورشی ١٧ ی تەموز

لەکۆتایی ساڵی ١٩٧٦ دادەزگای ناوەندی سەرژمێری سامانی ئاژەڵی هەموو ناوچەکانی عیراقی سەرژمێر کرد لەسەر رێرەوی (عینە) ئەویش بۆ ئەوەی ژمارەو تەمەنو رەسەنی هەموو ئاژەڵەکان بزانرێت، ئەم سەرژمێرکردنە هەموو ناوچەی لادێو ئوندو شارو شارۆچکەو ناوچەکانی بیابانی کرتەوە، جگە دەرباسی پسپۆرەکانی بەروەردەی ئاژەڵ، وەك کیڵگە هەرەوەزیو کۆمەڵیەکانو دەزگای پەروەردە کردنی ئاژەڵی سەر بەوەزارەتی کشتو کاڵو چاکردنی کشتوکاڵ، ئەمەو جگە هەموو کیڵگەی مریشکەوانی حوکمەتیو ئەهلی ژمەش لە رەدا دەە ئەوەت وئەمەیەکی ئەواوی ئەو رووبێوکردنە ئەماوەی ئۆتۆنۆمیدا بخەینە پێش چاو لەئەن ژمارەی ئەو ئاژەڵەی لەناوچەکەدا هەن، بەرلەمەش پرویسمە شتێك دەربارەی رێرەو وشێوازی ئەو رووبێوکردنە بخرێتە پێش چاو.

● دانانی کات

کاروباری سەرژماردنی راستەقینەی سامانی ئاژەڵی ئەو ناوچانەی رووبێوکردنەکە لەناوچەی ئۆتۆنۆمیدا دەی گرتەوە دەست پێکرا، ئەویش یان کاتی بەیانیانی زوو بەر ئەوەی ئاژەڵەکان بچرێن بۆ لەوەرو کیڵگەکان، یان کاتی ئێواران کە ئاژەڵەکانیان دەهێنایەوە لە لەوەرو، ئەم کات دانانەش بووبە هۆی رێك وپێکی وەبەرکەوتنی هەموو جۆرە ئاژەڵێك و خۆیاراستن لەهەر هەڵەیەك کە لەوانەیە رووی بدایە، ئەم سەرژماردنەش مانگێکی رەبەقی خایاند هەر لەسەرەتای (١-١١-١٩٧٦)ەوە بگرەتا (٣١-١١-١٩٦٧)، لەو ناوچانەی رووبێو کردنەکە گرتبوویانیەوە.

ئەوەی بەیوەندیشی بە ناوچە بیابانەکانەوە هەبێت، خاوەندی ئاژەڵەکان کە ئاژەڵەکانیان سەرژمارەدکرا، تکتی تایبەتیان پێ دەدرا پێشانی لێپرسراوانی سەرژماردن دەدرا، بۆ ئەوەی دووبارە ئاژەڵەکانیان سەرژمار نەکرێتەوە چونکە ئەمانە کۆچەرنو هەر رۆژە لەشوێنێکن.

● راگەیاندن

بایەخدان بەهۆشیار کردنەوە بەهۆی راگەیاندنەوە، گرنگیەکی تایبەتی هەیە بۆ بەشداری کردن لەپێناوی سەر خستنی ئەو رووبێوکردنانەی کە دەزگای ناوەندی سەرژماردن بۆیان دەرچووە لە ولاتدا، بۆ ئەم مەبەستە ش هەریکاری لە هەل هەریەکێ راگەیاندن وەك نیزەو ئەلەفزیۆن، گرا. هەروەها لەهەن پەیتی گشتی کزمەلانی جووتیاران و کزمەڵە هەرەوەزی یەکانیدا.

بۆ هۆشیارکردنەوە لە رێگەی پرۆگرامو ئەو کۆرانەی کە لە لادێو گوندەکانیدا بۆ جووتیارانی دەبەستن، بۆ ئەوەی ئامۆژگاری جووتیاران بکرێت کە پێویستە هاوکاری لەگەل تیپەکانی سەرژماردندا بکەن لەکاتی سەرژماردندا، بۆ ئەوەی ئاژەڵەکانیان ئەشارنەوەو ئەوەشە دووبات بکرێتەوە کە پێویستە زانیاری راستەقینی بدەنە دەستەوە، تا رووبێوکردنەکە سەربکەوێت، لە ئەل ئەمەشدا کاروباری ئەخشە دانانی نابووری و ولاتمان پەرەبسێنێت.

● کادیری مەیدانی

دەزگای ناوەندی سەرژماردن چەند دەورەیەکی مەشق پێکردنو کەسانە کردەوە کە بەشداری کاروباری رووبێوکردنە کەیان کرد، ئەم دەورانەش بەهەر لە دەست پێکردنی کاروباری رووبێو کردە کەکرانەوە، لەلایەن تیوری و مەیدانیەوە مەشقیان پێکرا بۆ ئەوەی کردنەوەی لیستەو ئامۆژگاری یەکانی رووبێو کردنەکە بۆ ئەوەی پەیرەوی بکەنو لەکاتی کۆکردنەوەی زانیاری ئامادە کردنی بەئەواوەتی جێبەجێی بکەن.

● وردەکاری مەیدانی و مەکتەبی

بۆ دەرخستنی راستی ئەو زانیاریانەی کە تیپەکانی کەرەکان وەدەستیان هێناوە، سەرپەرشت کەران، کاروباری مەیدانی ژمارەیەك لەوانەی ئاژەڵیان هەیەو بەر ئەو (عینە)یە کەوتوون لەبارتزگاکاندا، دووبارە کردەوە، بۆزانینی راستی ئەو ژمارەو زانیاریانە دوای بەراوردکردنی لەگەل ئەو ژمارەو زانیاریانەی لەیەکەم جاردا بەدەست هێنرا ئەگەر جیاوازیشی تیدا هەبوو ئەو لەخاوەندی ئاژەڵەکان پرسیار دەکرێت ئایا هەندێکی لەئاژەڵەکانی فرۆشتووەیان وون کردووە یان ئاژەڵی تری سەندووە، ئەوەی پەیوەندیشی بەوردکاری مەکتەبی یەوە هەیە، دوای تەواوبوونی کاروباری ژمارەدنی راستەقینە لەمانگی ناوبراودا.

وردکاری یەکی مەکتەبی دەست پێ دەکرێت سەبارەت بەو لیستانەی ئەو پارتزگایەیان ئەو ناوچەیە بەپێی ئەو ئامۆژگاریانەی بۆ ئەم مەبەستە لەلایەن بەرپرسی سەرژماردنو چاودێری کشتوکاڵی یەوە دانراون پێش ئاردنی بۆ دەزگای ناوەندی سەرژماردن..

هەر وەك لەسەرەتاش ووتمان ئەم رووبێو کردنە ناوچەکانی وولاتی گرتەوە، لەلایەکی ترەوە وێنەیەکی سەرژماری و جۆرەکانی ئاژەڵ لەهەر پارتزگایەکدا. لەبەر ئەوەی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لەو ناوچەگرنگانەیە کە ئاژەلی تیدا پەروەردە دەکرێتو لەوەرێکی بەپێتی هەیە، بۆیە لەرەدا ئەنجامی رووبێوکردنەکە لەناوچەی ژوورودا دەخەینە رو:

پارتزگای سلیمانی :

١٩.٦١١ مانگا، ١٥.٨ گامیش، ٥٥٦.٨ مەر، ٥١١٥٦٦ بزن، ٥٥٤٥ ئەسپ، ٣٢٨٦٦ گوێ درێژ، ١.٦٢١ هێستر.

پارتزگای دهۆك :

٢٤٤٩٤ مانگا، ٢١١ گامیش، ١٤١٦٣١ مەر، ٢٥.٤٩٣ بزن، ٣٣٢١ ئەسپ ١.٨٨٦ گوێدرێژ، ٦٣٦٦ هێستر.

پارتزگای هەولێر :

٤٢٩٩١ مانگا، ٦٦٩ گامیش، ٣٩١٣١١ مەر، ٢٨٧٣٠٥ بزن، ٣١٥٨ ئەسپ، ٢١٦٤٧ گوێ درێژ، ٤٦٩١ هێستر.

دوای کۆتایی هاتنی ئەم رووبێوکردنە بۆمان دەردەکەوێت کە ناوچەی ئۆتۆنۆمی خوشتری تیدا نیە چونکە خوشتر یەکێکە لەو ئاژەلانەی کە لەبیاباندا دەژێت، ئەمەش ئەوەدەگەیەنێت کە ناوچەکە بیابانی تیدا نیە.

تێبینی یەکیش هەیە پێویستە دەری بخەین، ئەویش ئەوەیە کە عیراق وولاتێکە سنووری هەندێك لەوولاتە عەرەبیەکانەوەیە وەك سعودیەو سوریاو ئەردەنو کوێت، ئەمەش هانی، هەندێك لەوانەی لەناوچەی بادیەی عیراقیدا ئاژەل بەخێودەکەن، دەدات کە هاتو چۆی نێوان ئەم سنوورانەبکەن بەدوای ئاوو بووش و لەوەرداً، لە نێوان ئەم لیکۆلینەوە مەیدانیەوە کە دەزگای ناوەندی سەرژماردن پێی هەستا، ئەوە رووندبووە کە (٦٦١١٧٦) سەربزنو، (١٨١٥٥٣) سەر مەر هەن ئەم رووبێوکردنە نەبانی گرتۆتەوە نە لەوەوپێش و نەلەوەوباشیش

چیاد ترکی

Institut Kurde de Paris

پاشماوەی رابورتی سیاسی

بۆ داگیرکردن‌و داکوتانی زایۆنیستانە لە فەلەستین و زەوی‌یە داگیرکراوەکانی تردا .

بەم جۆرە ، روزبەروز راستی ئەو لێکدانەوانە دەر دەکەوێ کە حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست‌و هێزە نەتەوەیی‌یە پێشکەوتنخوازەکان خستیانە رووەلبارەی بروژەکانی سازاندنی خۆبەدەستەوە دەرانەوە ، ئەو بروژانەی کە ئازایانە و بەجەرئانە لەرۆیدا وەستاوو هەموو لایەکی لەبارەیانەوە وریاکردەوە مەترسی کەوتنە ناو تیرەنگی بەئێنەکانی ئەمەریکای ئاشکراکردبێ ئەوەی گورانی شتی رووکەشی ، بەتایبەتی گورانی حکومەت‌و ئەم کەس‌و ئەوکەس کار بکاتە سەر مەسەلەکە .

هەموو ئەو بەئێنی سەزاندنەی کە حکوومەتەکانی ئەمەریکا بەك لەدوای یەك بەملاوبەولادا بلاویان کردەوە ، و کەلێ لێ‌پرسراوی ئەمەریکایی ، لە شیوەی بڕۆڕەو بیروڕادا ، بو ئیرەو ئەوێیان دەبرد هەمویان ، تا ئێستا هەر چەند ئەنجامتکیان داوە بەدەستەوە ئەو ئەنجامانەش هەر چوونەتە ئیرفانی ئەمەریکاوە وریان بۆ چاوچنوکی پاك کردوەتەوە لەناوچەکەدا . بەلام سازاندن جگە لە سەپاندن‌و چەسپاندنی داگیرکاری زایۆنی‌و تێکشکاندنی هەر بیرکردنەوەیەك لە بەرەنگاری کردنی داگیرکردن و پلیشاندنەوەی مافە رەواکانی گەلی فەلەستین‌و ئەرانەوەی بوخاکی داگیرکراوی ومسۆگەرکردنی مافی چارەنووسی لەسەر زەوی وزاری خۆی بەولاوە هیچی‌تر نەگەیاند ... لەتەك ئەمانەدا ، ئیمپریالیزمی جیهانی هەندێ دەسکەوتی بەنرخی لەبروژەکانی سازاندنەوە وەدەست هێناوە ، ئەمەش لەوسەردانەواندنە ئاشکرایەی رژێمەکانی سازاندن بە سیاسەتی ئەمەریکا دەرئەکەوی ، هەروەها لەوەی کە ئەم رژێمانە هەموو توانای خۆیان بۆ ئەو سیاسەتە تەرخان‌کردو وبەتەواوی گوێی خۆیان نایەمستیەوەو خۆیان بۆ مەرامە چەپەل وتاوانبارەکانی بەخت‌کرد .

پاش چەند رۆژێکی‌تر کارتەری سەرۆکی ئەمەریکا جاوی بە حافظ اسدی سەرۆکی رژێمی سوریادەکەوی ئەم جاوپێکەوتنەش لە چوارچێوەی ئەو جاوپێکەوتنانەدا رووئەدا کە حکومەتی تازەی ئەمەریکا لەگەل حوکمران و رژێمە خۆ بەدەستەوە دەرەکان‌دا پێکی‌دەهێنێ بو هەلسەنگاندنی باری ئێستا لە ناوچەکەداو وزانینی ئاکامی ئەو « هەولانە »ی کە ئەم حوکمران‌و رژێمانە بۆ بەدی هێنانی خواستەکانی سیاسەتی ئەمەریکا داویانەو پێکەوە لێك‌دانەوەی ئەم سەروئەوسەری باری نوێی ناوچەکە ، دوای ئەوەی رژێمەکانی سازاندن ، بە ئایەتی رژێمی سوریا ، ئەو ئەرکانەی بۆی دانرابوو بەجێبانی هێناوە ، ئەو ئەرکانەی کە بریتین لە حەساردانی جولانەوەی بەرگری و بەزۆر چەککردنی .. ئەو کاتەی کارتەرو اسد بەم زوانە بە دیداری یەکتر شادئەبن ، تۆبلێی هێشتا کارتەر لەدلی‌دا هەبێت هێشتا فرمانی‌تر بە رژێمە خیانەتکارەکە بسپێری باش ئەو هەموو زنجیرە کردارەی کە فەرمانرەواکانی دمشق لە لوبنان بەجێیان هێنا و باش ئەوهەمو تەنازولات و باش‌گەزبوونەوەیەی کە گەیشتنە دەستهەلگرتن لەزەوی و کەرامەت و شەرەف ؟... ئەبێ هێشتا داواکاری‌ی ئریش مابی ؟! بەڵێ ، بێ‌کەمترین گومان ، رژێمی سوریا و فەرمانڕەوا وەرگەڕاوەکانی هێشتا ئەگەیشتونەتە ئەو سەری ئامانجی لە شکرگەشیە خەستەکەیان بو ناو و خاکی لوبنان .. هێزی بەرگری هێشتا ئەو بەکەی فرێنەدراوە کە لە دژی هێزە رشەگیرە گونەبەرستەکان لەلایەکەوە ، و لەدژی زایۆنی دوژمن ، لەلایەکی‌ترەوە ، هەی گرتبێ و هەر بالەوانانە بەردەوامە لە بەگژدا چوونی وبەرەنگاربوونی لەخۆ ئاوی لوبنان‌دا .. جولانەوەی نیشتمانی لوبنان هێشتا دەستی لە ئامانجەکانی هەلنەگرتو و ئەو ئامانجانەی کە بریتین لە ئازادی نیشتمانی و نەتەوەیی ئەگەر چی‌ئەم جولانەوەیە بە لەناوچوونی سەرکردە تیکۆشەرەکەی ، کمال جنبلاط ، کە چەتەکانی رژێمی سوریا کوشتیان کوستێکی گەورەی لێ‌کەوت .

کاتێك کە حافظ اسد ، باش جاوپێکەوتن لەگەل سەرۆکی ئەمەریکادا ، ئەگەڕێتەوە ، باسی تورەیی ئارتەربان بۆ ئەگێڕێتەوە لەسەر سەرنەکەوتنی لەبەجێهێنانی ئەو فرمانانە کەلەسەرەوە باس کران .. بەلام ئایا لە قۆناغی ئایندەشدا هەر دەتوانێ ئەو ئەرك‌و فرمانانە بەجێ بهێنێ ؟! هەرگیز نەء ... هەرچەند خۆی بکوتی‌و لۆچ لەخۆی ببڕێ ، هەر چەند سەرکردایەتی کونەپەرستی ناوچەکە خەرواری زیری بو سەرەوژێر بکاتەوە چونکە مێزوو دەڵێ نەء .. مەنتیق دەڵێ . ئەء چونکە رژێمەکەی دمشق لەوناوە بەتەنها رەقی‌و تەق ماوەتەوە . وهەربەجاری ئەفەرۆزکراوە ، کاروباری ئابووریشی بەکجاری فشق بوەو لە ناو خۆشدا هەئدە گەندەل بوە کە خۆ بە خۆ خەرنکی خوخواردنن ، حکومەتی ئەمەریکاش ، هەروەها هاوپەیمانەکانی لە ناوچەکە ، واتە فەرمانڕوا کونەپەرستەکان و رژێمەکانی تری سازاندن ، لەرژێمی سوریا خوشتری رانابوێرن ، بویە ئەمانیش ، تێکڕا ، ناتوانن هەر موعجیزە دروستکەن بو رزگارکردنی رژێمێك کە پێی لەگوێی کوڕی ئەمانە .

بەڵێ ئەمەش تەنگە بەرتکی ترە چاوەروانی رژیمە وەرگەراوەکەو وهەمو رژێمە هەلاتوو خو بەدەستەوەرەکان دەکات ، لەم ماوەیەدا کەدادێت .

پاشماوەی : هاوڕێ بەکر پرۆژەبایی .. لە سەرکردەی سوفیەت‌ەکات ..

بۆ داناوەو پەرەی‌پێداوە .

پەیمانی دۆستایەتی‌و هاوکاری نێوان عیراق و یەکێتی سوفییەت ، نموونەیەکی زیندوی بەیوەندی پێشکەوتوەو دیاردەیەکی پتەو و بەختی سوودی ناوکوی وەك‌یەکە لە نێوان هەردوو ولاتداو باوەری‌وەك‌یەك وریز گرتنی سەربەستی نیشتمانی‌و پەرەپێدانی تێکوشانی ناوکۆیی دژی ئیمپریالی‌و ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم .

ئێمە لەکاتێك‌دا ئەم بۆنەیەبەهەل ئەزانین بۆ سلاوکردن لە بیرەوەری پێنجەم ساڵەی پەیمانی عیراق‌و سوفییەت ، هیوامان‌دەرئەبرین بەرەپێدانی ئەیوەندی‌یەکانی نێوان ولاتەکەمان‌و یەکێتی سوفییەتی دۆست‌و باوەرمان‌و سووربون لەسەر توندوتۆلکردنی بەیوەندی دۆستایەتی نیوانمان دووبات ئەکەینەوە تا رادەیەکی بەرزو بەو جۆرەی سوودی وەك‌یەك ژامن ئەبێ‌و لەگەل باوەرەکانی تێکوشانی ناوکویی دژی ئیمپریالی‌و ئیمپریالیزم‌و زایونیزمدا ئەگونجێ .

لەدوایدا، ئەم بۆنەیەختبارەبە هەل ئەزانم هیوای تەندروستی باشی‌و بەختیاری شیوەو پێشکەوتنی زیاترو شادمانی بۆ گەلانی یەکێتی سۆڤییەتی دۆست‌بخوازم .

احمد حسن البکر
باوەڕپی‌کراوی سەرکردایەتی قطری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست سەرۆك کۆماری عیراق

پاشماوەی : هاوڕێ بەکر پرۆژەبایی سەرکردەکانی سوفیەتی پێ ئەگات ..

سۆشیالستی‌یەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست ئەخشەی پێشکەوتنی کۆمەلایەتی لەرۆژهەلاتی ناوەڕاست‌دا .

یەکێتی سۆڤیەت کە بەبیروباوەڕی کۆمەك بەیەك کردنی دەولەتان رابەریی ئەکات ، بەشێوەیەکی چەسپاو لایەنگیریی تێکۆشانی گەلی‌عەرەب ئەکرێ ، لە پێناو چەسپاندنی سەربەخۆیی نیشتمانی‌و لەپێناو لە ناو بردنی شوێنەوارەکانی دوژمنی ئیسرائیلی‌دا .

لەم رووەوە بروامان‌دەرئەبڕین کە پەیوەندیی بەتینی دۆستایەتی‌و هاوکاری کردن‌لە هەموو مەیانێکەوە لە نێوان یەکێتی سۆڤیەت‌و عیراق‌دا پەرە ئەسێنێت‌و قوولترئەبی‌ی بەپێی‌بەرژەوەندیی هەر دوو گەلەکەمان‌و بەرژەوەندیی دامەزراندنی ئاشتی‌یەکی دادپەروەرانە لەرۆژهەلاتی ناوەڕاست‌دا بەر فراوانتر ئەبێت .

دەرفەت‌لەوریکەوتە ئەبینین بۆئەوەی خواستی خۆمانتان بەتەندروست ساغبتان بەئێوەو هاوریکانتان لەسەکردایەتی حیزب‌و حکومەت لەکۆماری‌عیراق‌دا بشکەش بکەین ، هیوامان سەرکەوتنتانەلەچالاکی‌یەکانتان‌دا لەگەل دەسکەوتی نوێ بۆ گەلی‌دۆستی عیراق لە رێبازی پەرەسەندنی پێشکەوتنخواز‌انەدا کە بۆ کاروانەکەی گرتوویەتە بەر .

ل . بریژنیف
ن . بۆدگۆرنی
أ . کۆسیگین
موسکۆ کرملین ٨ نیسان ١٩٧٧

پاشماوەی : ڕاپورت .. هاوکاریی لە نیوان عیراق‌و یەکێتی‌ی سوفیات‌دا لە رۆژی نوی مانگی نیسانی ساڵی ١٩٧٢دا .

ئەو پەیمانی دۆستایەتی‌و هاوکاری‌یەی لەسەر بناغەی بیرو باوەڕیکی هاوشانی‌و بەرژەوەندی هاوبەش لە نیوان هەر دوو ولات‌دا بێك هاتوە ، وە لەسەر بنچینەی تێکۆشان دژی ئیمپریالیزم وەبە دوورکەوتنەوەی لە دەست تێوەردانی کاروباری ناوخۆ نمونەیەکی چاکی هەلسەنگاندنی واقیعی تێکۆشانی نیشان دەدات بۆ خۆمەت کردنی تێکۆشانی نەتەوەیی‌و مرۆڤایەتی ..

ئێمە بەرەوروی‌پێنجخولی مۆر کردنی پەیمانی دۆستایەتی‌و هاوکاری ئەچین‌لەگەل یەکێتی‌ی سۆڤیات‌دا ، رێبازی رەسەن‌و پرشنگداری سیاسەتی نیو ولاتانمان تیشك‌و پرشنگ دە دانەوەوە لە رێبازدا نیشانەیەکی روناك وەدەردەکەوێت کە رێبازی راستمان نیشان دەدات کە لەسیاسەتی نیو ولاتانداگرتومانەتەبەر . ئێمە بەم بۆنە مەزنەوە چاوەروانی سەرکەوتنێکی فراوانتریش لە مەیانی هاوکاری‌و بنیاتنانێکی بە بەرهەم لە نیوان هەر دوو ولاتی دۆستا بۆبەهێز کردنی تێکۆشانی هاوبەشمان دژی هێزی‌دوژمن ئەو هێزەی کە هیچی مەبەست نی‌یە لەوە بەولاوەکە جێ‌گەپی‌ی ئیستیعمارو ئەنقە لە گوێکانی لە ناوچەکەدابە هێز بکات .

پاشماوەی : نوسەر‌و‌ڕۆژشنبیرەکان

رۆژشنبیری ئەو گەلانەوە ئەبێ‌وەرگێڕانی بەرهەمی ئەدەبی بێگانە ، سەرچاوەیەکی‌دەولەمەندی ئەدەبیمان ئەخاتە بەردەست کە ئەتوانین زۆرسوودی لێ‌وەربگرین ، بێگومان وەرگێڕانیش هونەریکی ئەدەبی‌تایبەتیە بێویستی بە شارەزایی تەواو هەیە ، لەهەردوو زمانەکە ، لەو زمانەی لێی وەرئەگرین‌و لەو زمانەی‌بۆی وەرئەگرین ، ئەمەش بێویستی بە سەلیقەولێهاتوی وەرگیر هەیە .

● لە کۆتاییدا ، داوامان لەکاك جیهان کرد ، دەربارەی مەسەلەی کەلەپوری میللی‌وسوودلێ‌وەرگرتنی لەبەرهەمی نوێی ئەدەبدا باری سەرنجی خۆیمان بۆبلێ ، وتی :

ـ ئەگەر کەلەپورو بەرهەمی‌میللی کۆن ئەبێت ، هەرگیز بەرهەمی نوێی ئەدەبی چاوی‌رووناکی ناکاتەوە ، ئەم راستیەش دەمێکە ساغ‌بۆتەوەو نووسەرو رۆشنبیرەکانمان دووباتیان کردۆتەوەو بێ لەوەنراوە کە سوود وەرگرتنی هوشیارانە لە کەلوپور رنگ‌کەرەوەی نوێیە .

ئامادەکردنی‌بەشی لیکۆلینەوەی رۆژنامەگەری « هاوکاری »

پاشماوەی : هاوڕێ بەکر پرۆژەبایی .. لە سەرکردەی سوفیەتەکات ..

بۆ داناوەو پەرەی‌پێداوە .

پەیمانی دۆستایەتی‌و هاوکاری نێوان عیراق و یەکێتی سوفییەت ، نموونەیەکی‌زیندوی بەیوەندی پێشکەوتوەو دیاردەیەکی پتەو و بەختی سوودی ناوکوی وەك‌یەکە لە نێوان هەردوو ولاتداو باوەری‌وەك‌یەك وریز گرتنی سەربەستی نیشتمانی‌و پەرەپێدانی تێکوشانی ناوکۆیی دژی ئیمپریالی‌و ئیمپریالیزم‌و زایونیزم .

ئێمە لەکاتێك‌دا ئەم بۆنەیەبەهەل ئەزانین بۆ سلاوکردن لە بیرەوەری پێنجەم ساڵەی پەیمانی عیراق‌و سوفییەت ، هیوامان‌دەرئەبڕین بەرەپێدانی ئەیوەندی‌یەکانی نێوان ولاتەکەمان‌و یەکێتی سۆڤیەت‌و عیراق‌دا پەرە ئەسێنێت‌و قوولترئەبی‌ی بەپێی‌بەرژەوەندیی هەر دوو گەلەکەمان‌و بەرژەوەندیی دامەزراندنی ئاشتی‌یەکی دادپەروەرانە لەرۆژهەلاتی ناوەڕاست‌دا بەر فراوانتر ئەبێت .

دەرفەت‌لەوریکەوتە ئەبینین بۆئەوەی خواستی خۆمانتان بەتەندروست ساغبتان بەئێوەو هاوریکانتان لەسەکردایەتی حیزب‌و حکومەت لەکۆماری‌عیراق‌دا بشکەش بکەین ، هیوامان سەرکەوتنتانەلەچالاکی‌یەکانتان‌دا لەگەل دەسکەوتی نوێ بۆ گەلی‌دۆستی عیراق لە رێبازی پەرەسەندنی پێشکەوتنخواز‌انەدا کە بۆ کاروانەکەی گرتوویەتە بەر .

ل . بریژنیف
ن . بۆدگۆرنی
أ . کۆسیگین
موسکۆ کرملین ٨ نیسان ١٩٧٧

پاشماوەی : هاوڕێ بەکر پرۆژەبایی سەرکردەکانی سوفیەتی پێ ئەگات ..

سۆشیالستی‌یەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست ئەخشەی پێشکەوتنی کۆمەلایەتی لەرۆژهەلاتی ناوەڕاست‌دا .

یەکێتی سۆڤیەت کە بەبیروباوەڕی کۆمەك بەیەك کردنی دەولەتان رابەریی ئەکات ، بەشێوەیەکی چەسپاو لایەنگیریی تێکۆشانی گەلی‌عەرەب ئەکرێ ، لە پێناو چەسپاندنی سەربەخۆیی نیشتمانی‌و لەپێناو لە ناو بردنی شوێنەوارەکانی دوژمنی ئیسرائیلی‌دا .

لەم رووەوە بروامان‌دەرئەبڕین کە پەیوەندیی بەتینی دۆستایەتی‌و هاوکاری کردن‌لە هەموو مەیانێکەوە لە نێوان یەکێتی سۆڤیەت‌و عیراق‌دا پەرە ئەسێنێت‌و قوولترئەبی‌ی بەپێی‌بەرژەوەندیی هەر دوو گەلەکەمان‌و بەرژەوەندیی دامەزراندنی ئاشتی‌یەکی دادپەروەرانە لەرۆژهەلاتی ناوەڕاست‌دا بەر فراوانتر ئەبێت .

دەرفەت‌لەوریکەوتە ئەبینین بۆئەوەی خواستی خۆمانتان بەتەندروست ساغبتان بەئێوەو هاوریکانتان لەسەکردایەتی حیزب‌و حکومەت لەکۆماری‌عیراق‌دا بشکەش بکەین ، هیوامان سەرکەوتنتانەلەچالاکی‌یەکانتان‌دا لەگەل دەسکەوتی نوێ بۆ گەلی‌دۆستی عیراق لە رێبازی پەرەسەندنی پێشکەوتنخواز‌انەدا کە بۆ کاروانەکەی گرتوویەتە بەر .

ل . بریژنیف
ن . بۆدگۆرنی
أ . کۆسیگین
موسکۆ کرملین ٨ نیسان ١٩٧٧

پاشماوەی : هاوڕێ بەکر پرۆژەبایی سەرکردەکانی سوفیەتی پێ ئەگات ..

سۆشیالستی‌یەی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست ئەخشەی پێشکەوتنی کۆمەلایەتی لەرۆژهەلاتی ناوەڕاست‌دا .

یەکێتی سۆڤیەت کە بەبیروباوەڕی کۆمەك بەیەك کردنی دەولەتان رابەریی ئەکات ، بەشێوەیەکی چەسپاو لایەنگیریی تێکۆشانی گەلی‌عەرەب ئەکرێ ، لە پێناو چەسپاندنی سەربەخۆیی نیشتمانی‌و لەپێناو لە ناو بردنی شوێنەوارەکانی دوژمنی ئیسرائیلی‌دا .

لەم رووەوە بروامان‌دەرئەبڕین کە پەیوەندیی بەتینی دۆستایەتی‌و هاوکاری کردن‌لە هەموو مەیانێکەوە لە نێوان یەکێتی سۆڤیەت‌و عیراق‌دا پەرە ئەسێنێت‌و قوولترئەبی‌ی بەپێی‌بەرژەوەندیی هەر دوو گەلەکەمان‌و بەرژەوەندیی دامەزراندنی ئاشتی‌یەکی دادپەروەرانە لەرۆژهەلاتی ناوەڕاست‌دا بەر فراوانتر ئەبێت .

دەرفەت‌لەوریکەوتە ئەبینین بۆئەوەی خواستی خۆمانتان بەتەندروست ساغبتان بەئێوەو هاوریکانتان لەسەکردایەتی حیزب‌و حکومەت لەکۆماری‌عیراق‌دا بشکەش بکەین ، هیوامان سەرکەوتنتانەلەچالاکی‌یەکانتان‌دا لەگەل دەسکەوتی نوێ بۆ گەلی‌دۆستی عیراق لە رێبازی پەرەسەندنی پێشکەوتنخواز‌انەدا کە بۆ کاروانەکەی گرتوویەتە بەر .

ل . بریژنیف
ن . بۆدگۆرنی
أ . کۆسیگین
موسکۆ کرملین ٨ نیسان ١٩٧٧

پاشماوەی : سەروتار

هێزەکۆشەگیرەکان بەدەستیان هێناون شتێکی زانراو دووبات دەکەنەوە ئەویش ئەوەیەکە هێزە هاوبەشەکانی فەلەستین‌و لوبنان لەهەموو کاتێك‌و لەهەرهەل‌و مەرجێك‌دا دەتوانن هێزە کۆشەگیرە ترسەنۆکەکان بهاڕن هەرچەندی ریژیمی سوریاش بە فازانجی کۆشەگیرەکان بێتەناوەوە .. ئەم سەرکەوتنانە بەلگەیەکی تازەن بۆ ئەو دەورە خەیانەتکارانەی رژیمی وەرکەڕاوی سوریا گیرای بۆ دیاری‌کردنی ئەنجامی نەوشەرەکە چەماوەری لوبنان‌و فەلەستین لەدژی هێزەکۆشەگیرەکان‌و بیلانەکانی ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم‌و دەیان‌کرد .

ئەو بیلانەی لە خوارووی لوبنان‌دا هەیە مەبەستی ئەوەیە ئەهێلێ بەرگری فەلەستین کردەوەی فیداکارانە لە خاکی داگیرکراودا جێبەجێ بکاو بەوجۆرە دامەزراوەکانی زایۆنی دوژمن بپارێزێ ، ئەمەش بەگوترەی ئەو بەئێنە کە حافظ اسد بە ئاغا ئەمریکاییەکانی داوە .

بیلانەکە ئەو مەبەستەشی ئێدایە کە دۆخێکی تازەیێك بهێنێ‌و پشتێنەیەکی ئاسایش بۆ قەوارەی زایۆنی دروست بێت‌و قەوارەیەکی تایفەگەری لاواز دابمەزرێ کە ئەخشەی دابەش‌کردنی لوبنان جێگیریکا . هەروەها ئەو مەبەستەشی ئێدایە کە هەل ومەرجێکی تازە دروست بێ بۆ دەسکاری‌کردنی رێکەوتنامەی قاهیرە بۆ ئەوەی رێگا ئەدری هێزەکانی بەرگری لەمەلبەندەکانی خوارووی لوبنان‌بن و لەهەموو شوێنەکانی‌تری لوبنانیش سنوور بۆجم‌وجۆلیان دابنرێ‌و ئۆردووگاکانی فەلەستین بخرێنە ژێرچاوەدێری هێزە دامرکێنەرەکانی سوریاوە .

هەموو چارەسەرێکی خۆبەدەستەوەدەرانە لەگەل فەوارەی زایۆنی سەرەنجامەکەی تێشکانە ، ئەویش بەهۆی بەربەرچدانەوەی جەماوەری بەرین بۆ داگیرکاری زایۆنی‌و لەبەرئەوەی دژی فازانج‌و باشەرۆژی ناوچەکەن‌و جەماوەری عەرەبمان تووشی نوشوستی‌دەکەن .

عیراقی حەقدەی تەموز نیشانی‌داوە کە رێگای بەگخستنی هەموو توانا بەربلاوەکانی نەتەوەی عەرەب و وەکارخستنیان لە زۆرانبازی جارەنووس‌دا و خۆراگرتن بەرامبەر دەستدرێژی زایۆنیزم‌و بەکارهێنانی هەموو شێوەیەکی خەباتی فکری‌و سیاسی‌و عەسکەری‌و تێکەیاندنی دەولەتانی جیهان لە رەوایی مەسەلەکانمان‌و رەت‌کردنەوەی هەموو چەشنە نەرمی بەکارهێنانێك لەگەل ئیمپریالیزمی ئەمریکا پشتیوانی زایۆنیزم .. تەنیا رێگایە بۆوەرگرتنەوەی مافەزەوت کراوەکان‌و خاکە داگیرکراوەکانمان .

هەر ئەوەش ئەو رێگایەیەکە نەوەکانی وشیاری دوارۆژ ئەوانەی هەست بەلێپرسراوی دەکەن‌و دەتوانن بناخەی ژیانی تازەدامەزرێنن ، لە قۆرت‌و پێچەکانی‌و لە مەیدانە هەلگیرساوەکانی‌دا لە دایك دەبن .

پاشماوەی : لەکونگرەیەکی‌ی‌رۆژنامەنوسیدا ..

هەیەو ئەو یارمەتی‌و پشت گرتنەی عیراق هەیەتی بۆ بزوتنەوەی ئازادیخوازانی ئەفریقاو ئەمریکای لاتین‌و ئاسیا .

هاوڕێ عزیز ئەو هەلوێستە مەبدەئیە چەسپاوانەی سەرکردایەتی حیزب‌و شۆڕشی لە گەلێ کێشەی ئازادیخوازی نیشتمانی عەرەبدا نوێ کردەوە لەپێش هەمویانەوە کێشەی فەلەستین .

ئەوکۆنگرەیە کە لەپانەی راگەیاندن گیرا زیاتر لە (١٠٠) رۆژ نامەچی ئامادەبوبون‌و بەرێزان هەردوو وەکیلی وەزارەتی راگەیاندن‌و کاربەدەستانی وەزارەتی ناوبراو بەشداریان کرد .

پاشماوەی سازاندن پلە بە پلە بکرێ

ووتی ئەو حەزی لێ‌یە هەندی بەشی ئەم کەنارە بهێلرێتەوە بو «سەوداکردن» پێی لەپێناوی (سازاندن)دا پێرێز تەسەرلەبەیانی ئەمرۆ سەرەکایەتی حزبی زایونی «العمل»ی وەرگرتوە .

ئەم حزبە زایونیستە پێرێ پیریزی هەبژار دبوو (تەمەنی ٥٣ ساڵە) بو سەروکایەتی حزبەکە لەو هەلبژاردنە گشتیەی کە لە(١٧)ی ئایاری ئایندەدا ئەکرێ ، باش ئەوەی اسحاق رابینی سەرەك وەزیرانی قەوارەی زایونی لەکار لاچوو دوای ئەوەی دانی بەوەدا ناکە خۆی وژ کەی بارەی زۆریان خستوەتە یەك لەبانقەکانی واشنتونەوە .

هاوکاری
هەفتانە کوردی یە
لە دەزگای رۆشنبیری‌و بلاوکردنەوەی کوردی دەردەچێ
بغداد - ساحة الخلاني
ص . ب ١٤١٦
تەلەفون ٥/٦٨٣١١ خدات
ژمارەی سپاردنی بەکتێبخانەی نیشتمانی ١٥٦
بۆ بڵاوکردنەوە و بۆ ژیان و سەر دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی بدەن

پاشماوەی راپورتی سیاسی

بۆ داگیرکردن‌و داکوتانی زایۆنیستانە لە فەلەستین و زەوی‌یە داگیرکراوەکانی تردا .

بەم جۆرە ، روزبەروز راستی ئەو لێکدانەوانە دەر دەکەوێ کە حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست‌و هێزە نەتەوەیی‌یە پێشکەوتنخوازەکان خستیانە رووەلبارەی بروژەکانی سازاندنی خۆبەدەستەوە دەرانەوە ، ئەو بروژانەی کە ئازایانە و بەجەرئانە لەرۆیدا وەستاوو هەموو لایەکی لەبارەیانەوە وریاکردەوە مەترسی کەوتنە ناو تیرەنگی بەئێنەکانی ئەمەریکای ئاشکراکردبێ ئەوەی گورانی شتی رووکەشی ، بەتایبەتی گورانی حکومەت‌و ئەم کەس‌و ئەوکەس کار بکاتە سەر مەسەلەکە .

هەموو ئەو بەئێنی سەزاندنەی کە حکوومەتەکانی ئەمەریکا بەك لەدوای یەك بەملاوبەولادا بلاویان کردەوە ، و کەلێ لێ‌پرسراوی ئەمەریکایی ، لە شیوەی بڕۆڕەو بیروڕادا ، بو ئیرەو ئەوێیان دەبرد هەمویان ، تا ئێستا هەر چەند ئەنجامتکیان داوە بەدەستەوە ئەو ئەنجامانەش هەر چوونەتە ئیرفانی ئەمەریکاوە وریان بۆ چاوچنوکی پاك کردوەتەوە لەناوچەکەدا . بەلام سازاندن جگە لە سەپاندن‌و چەسپاندنی داگیرکاری زایۆنی‌و تێکشکاندنی هەر بیرکردنەوەیەك لە بەرەنگاری کردنی داگیرکردن و پلیشاندنەوەی مافە رەواکانی گەلی فەلەستین‌و ئەرانەوەی بوخاکی داگیرکراوی ومسۆگەرکردنی مافی چارەنووسی لەسەر زەوی وزاری خۆی بەولاوە هیچی‌تر نەگەیاند ... لەتەك ئەمانەدا ، ئیمپریالیزمی جیهانی هەندێ دەسکەوتی بەنرخی لەبروژەکانی سازاندنەوە وەدەست هێناوە ، ئەمەش لەوسەردانەواندنە ئاشکرایەی رژێمەکانی سازاندن بە سیاسەتی ئەمەریکا دەرئەکەوی ، هەروەها لەوەی کە ئەم رژێمانە هەموو توانای خۆیان بۆ ئەو سیاسەتە تەرخان‌کردو وبەتەواوی گوێی خۆیان نایەمستیەوەو خۆیان بۆ مەرامە چەپەل وتاوانبارەکانی بەخت‌کرد .

پاش چەند رۆژێکی‌تر کارتەری سەرۆکی ئەمەریکا جاوی بە حافظ اسدی سەرۆکی رژیمی سوریادەکەوی ئەم جاوپێکەوتنەش لە چوارچێوەی ئەو جاوپێکەوتنانەدا رووئەدا کە حکومەتی تازەی ئەمەریکا لەگەل حوکمران و رژێمە خۆ بەدەستەوە دەرەکان‌دا پێکی‌دەهێنێ بو هەلسەنگاندنی باری ئێستا لە ناوچەکەداو وزانینی ئاکامی ئەو « هەولانە »ی کە ئەم حوکمران‌و رژێمانە بۆ بەدی هێنانی خواستەکانی سیاسەتی ئەمەریکا داویانەو پێکەوە لێك‌دانەوەی ئەم سەروئەوسەری باری نوێی ناوچەکە ، دوای ئەوەی رژێمەکانی سازاندن ، بە ئایەتی رژێمی سوریا ، ئەو ئەرکانەی بۆی دانرابوو بەجێبانی هێناوە ، ئەو ئەرکانەی کە بریتین لە حەساردانی جولانەوەی بەرگری و بەزۆر چەککردنی .. ئەو کاتەی کارتەرو اسد بەم زوانە بە دیداری یەکتر شادئەبن ، تۆبلێی هێشتا کارتەر لەدلی‌دا هەبێت هێشتا فرمانی‌تر بە رژێمە خیانەتکارەکە بسپێری باش ئەو هەموو زنجیرە کردارەی کە فەرمانرەواکانی دمشق لە لوبنان بەجێیان هێنا و باش ئەوهەمو تەنازولات و باش‌گەزبوونەوەیەی کە گەیشتنە دەستهەلگرتن لەزەوی و کەرامەت و شەرەف ؟... ئەبێ هێشتا داواکاری‌ی ئریش مابی ؟! بەڵێ ، بێ‌کەمترین گومان ، رژێمی سوریا و فەرمانڕەوا وەرگەڕاوەکانی هێشتا ئەگەیشتونەتە ئەو سەری ئامانجی لە شکرگەشیە خەستەکەیان بو ناو و خاکی لوبنان .. هێزی بەرگری هێشتا ئەو بەکەی فرێنەدراوە کە لە دژی هێزە رشەگیرە گونەبەرستەکان لەلایەکەوە ، و لەدژی زایۆنی دوژمن ، لەلایەکی‌ترەوە ، هەی گرتبێ و هەر بالەوانانە بەردەوامە لە بەگژدا چوونی وبەرەنگاربوونی لەخۆ ئاوی لوبنان‌دا .. جولانەوەی نیشتمانی لوبنان هێشتا دەستی لە ئامانجەکانی هەلنەگرتو و ئەو ئامانجانەی کە بریتین لە ئازادی نیشتمانی و نەتەوەیی ئەگەر چی‌ئەم جولانەوەیە بە لەناوچوونی سەرکردە تیکۆشەرەکەی ، کمال جنبلاط ، کە چەتەکانی رژێمی سوریا کوشتیان کوستێکی گەورەی لێ‌کەوت .

کاتێك کە حافظ اسد ، باش جاوپێکەوتن لەگەل سەرۆکی ئەمەریکادا ، ئەگەڕێتەوە ، باسی تورەیی ئارتەربان بۆ ئەگێڕێتەوە لەسەر سەرنەکەوتنی لەبەجێهێنانی ئەو فرمانانە کەلەسەرەوە باس کران .. بەلام‌ئایا لە قۆناغی ئایندەشدا هەر دەتوانێ ئەو ئەرك‌و فرمانانە بەجێ بهێنێ ؟! هەرگیز نەء ... هەرچەند خۆی بکوتی‌و لۆچ لەخۆی ببڕێ ، هەر چەند سەرکردایەتی کونەپەرستی ناوچەکە خەرواری زیری بو سەرەوژێر بکاتەوە چونکە مێزوو دەڵێ نەء .. مەنتیق دەڵێ . ئەء چونکە رژێمەکەی دمشق لەوناوە بەتەنها رەقی‌و تەق ماوەتەوە . وهەربەجاری ئەفەرۆزکراوە ، کاروباری ئابووریشی بەکجاری فشق بوەو لە ناو خۆشدا هەئدە گەندەل بوە کە خۆ بە خۆ خەرنکی خوخواردنن ، حکومەتی ئەمەریکاش ، هەروەها هاوپەیمانەکانی لە ناوچەکە ، واتە فەرمانڕوا کونەپەرستەکان و رژێمەکانی تری سازاندن ، لەرژێمی سوریا خوشتری رانابوێرن ، بویە ئەمانیش ، تێکڕا ، ناتوانن هەر موعجیزە دروستکەن بو رزگارکردنی رژێمێك کە پێی لەگوێی کوڕی ئەمانە .

بەڵێ ئەمەش تەنگە بەرتکی ترە چاوەروانی رژیمە وەرگەراوەکەو وهەمو رژێمە هەلاتوو خو بەدەستەوەرەکان دەکات ، لەم ماوەیەدا کەدادێت .

بۆزانین
لە پرۆژەکانی پرۆگرامی بەرهەمهێنان

موناقەسەیەکی نهێنی بۆ دروست‌کردنی خانویەك بۆ بەریوەبەری ناحی‌یەی بەرواری بالا قەزای ئامیدی پارێزگای دهۆك . بەمە ئەو موناقەسە نهێنی‌یەی سەرەوە بلاودەکەینەوە بەگوترەی ئەم مەرجانەی خوارەوە :ـ

١ ـ هەمو ئیستیمارەو مەرجی موناقەسەکە لەم بەریوەبەرایەتی‌یەو بەریوەبەرایەتی ئەشغالی دهۆك بە بێنج دینار چنگ دەکەوێت کە نادرێتەوە ، بە مەرجێك موناقەسەکە مەرجە گشتی‌یەکان بکرێت لەگەل مواسەفاتە فەنیکان ئەگەر هەلت‌و ئیشەکە کەوتە ئەستوی ئەو .

٢ ـ دواکاتی پێشکەش کردنی عەتاتاتەکان کۆتایی دەوامی رۆژی شەمەی رێکەوتی ٢٣ـ٤ـ١٩٧٧ ، وە دەبێت لە دیوانی ئەم بەریوەبەرایەتی‌یە پێشکەشی سکرتێری لیژنەی کردنەوەی عەتاتات بکرێت .

٣ ـ لەگەل عەتاتاتەکاندا دەبێت تامینەاتێکی سەرەتایی ١٥٠٠ هەزارو پێنجسەد دیناری لەگەڵدابێت . لە شیوەی کەفالەتێکی بانقدا کە بۆ ماوەی شەش‌مانگ دوای موناقەسەکە بڕ بکات یا بە چەکێك کە لەلایەن بانقەوە مۆرکرابێت ، لەگەل هەویە

بەیارمەتی ئێوە

بنیادنان .. ئای‌که چەند قورسە .. !
روخاندن .. ئای چەند ئاسانە ..!
ـ بەرلەئشت شتێ ـ بنیادنان پێویستی بە جگەرسۆزی‌و هەیە . ئینجا رەنجکێشان‌و ئارەقەی رەش‌و شین .. ـ هەروا ـ زانیاری‌و کولنەدان .

کەچی روخاندن ، تەنیا قولنگ راوەشاندنی کوێرانەیەو بەس .. زمانێکی درێژو وێرانکارەو راست‌و چەپ ، هەڵیەی هەراو زەناو رەخنەی دەغەزدار .. بێ ئەوەی هیچ جۆرە پێویستیەك بۆ ئەم دەسدرێژی‌و زماندرێژی‌یە کوشندەو ئارەواو بێ‌ئینسافانەی دور لە راستی‌و رەوشتەوە هەبێت .

ئەوەی ئەیڵێم : رووی چەند راستیەکەو لە کارو ژیانی رۆژانەما تاقیم کردۆتەوە .

ئا ئەلێرەوە ، من وای ئەبینم ، کە ووشەی هاندان‌و رێزلینان ، ئەنجامێکی باش ، لە ئەڵ مرۆڤی دڵو دەرون‌پاك ، ئەدات بەدەستەوە ، با جار ناجاریش ئەو مرۆڤە هەندێ وردە هەڵەی بێ مەبەستی لێ روبدات ، کە پێویستە چاوی لێ‌بپۆشرێ . من وای بۆ ئەچم ، کە خۆش‌کردنی‌گری گیانی موناقەشە کاری‌و خۆراگرتن‌و کۆڵنەدان ، ئەبێتە مایەی ئەڵی دەسکەوتی گرانبەهاو گەورە .. بەم بۆنەیە ، خۆمو ، لە جیاتی خوتەرانی ئازیز ، بەڵێرسراو ئەبینم ، لە دەس خستنە نێو دەستی هەمو ئەو کارئەرانەی کە بەو پەڕی لە خۆبوردن‌و هۆشمەندی‌و دلسۆزی‌یەوە ، لە چاپەمەنیەکانی ئەم دەزگایەدا : هاوکاری .. بەیان .. رۆشنبیری‌نوێ ، کار ئەکەن ... بە ئەرمی دەستیان بێوشم‌و هەر کەس بە پێی توانا‌و لە چێناوی سەرکەوتنی بەردەواما ، هان بدەم .

چەند هەست بە شانازی ئەکەم ، کاتێ ئەبینم ، سەرباری ئشت بارکی ژانی‌و مەوزوعی ، بەردەوام چاپەمەنیەکانی ئەم دەزگایە دەر ئەچێت .. ئەم خوارەللا ، کاتێ کە خەڵکی‌تر بەر لە من ، شایەتی بۆ ئەو پەڕەسەندە بەرکوشادەی ـ روخسارو ناوەرۆك ـ کە لەم دەزگایەدا رویداوە ، ئەیدەن.. سەرباری هەموو ئەو هەوڵانەی ، کە لە لایەن هەندێ کەسەوە درا ، بۆ رووشێواندنی حەقیقەتی چێژو بیری خوێنەری کورد .

دەها پتریش ، هەست بە شانازی دەکەم ، کاتێ کە ئەبینم ، ئەو رەنجە بنەما بەیەی کە بەو پەڕی هوشمەندی‌و بەرتەرتنەوە ئەدرێ ، وای لە زەر کەس کرد ، تا بە وردی لەو شتانەی کە بیستبوویان ، بکۆڵنەوەو هەڵوەستیکی مەوزوعیانە ـ لە سەرەتاوە ـ لە ئەڵ خۆیان دا بکەن‌و ((ئینجا)) لەگەڵ راستیەکان‌و بەرەو باوەشی ((خێزانەکەمان)) ، بە هەمو بەهاو بیرو بەیوەندیەکانیەوە ، هەنگاو هەڵێنن .

من بەش بە حاڵی خۆم ، بە خۆشەویستی‌و زۆر بە وردی‌و بەو پەڕی شادمانیەوە ، سەیری ئەنجامی کارو رەنجەکانی « خێزان »ی ئەم دەزگایە ئەدەم‌و بە دڵنیایی‌و بە متمانەیەکی قوولەوە ، چاو لە هەتاوە بەردەوامەکانی ئەبڕم ، لە بێناوی بەجێ گەیاندنی هەمو خواست‌و ئامانجەکانی دا .. بێگومان هیوایەکی بتەویشم بە سەرکەوتنی هەیە .

لێم ببورن .. چونکە سۆزی من سنوری بۆ نیە .. بێشکەوتنیش ، سەر باری هەمو ((چالاك))و گەندو گۆسپێك شتێکی ئەوەندە ئاسان نیە .

کە مرۆڤێکیش ، لە ئەنجامی سەرکەوتنەوە ـ با نەختیکیش بێ ـ شادمان‌و دڵنەوا ئەبێت ، خۆی لە خۆی دا ، هەست‌و ئەستێکی مرۆڤانەیە .

ووتم : بمبەخشن .. چونکە من مرۆڤم .

● عثمان محمد فائق ●
١٩٧٧/٤/١٠

لە "بیرون" ەوە بۆ "گیفارا" ...

نووسەری بەریتانیایی بەناوبانگ جینی‌کالدر لە کتێبەکەیدا کە ناوی (بالەوانەکان)ە. لە بیرونەوە بۆ گیفارایە . باسی پێویستی ئادەمیزادی ئەم سەردەمەی کردوە بۆ ناسینی بالەوانەکان‌و بەپێناوبردنی ئەو جۆرە بالەوانانە. نووسەر دەری‌بڕیوە کە ئێمە پێویستیمان هەیە دڵ‌ودەرونمان بە ئازایەتی ئاوبدەن ئەك ئێمە ئەوان خەریك‌بکەین بە پەرستنیانەوە. لەو بروایەدایە کە ئەم بالەوانانە خاوەن توانایەکی داهێنەری‌تایبەتین ...

هەروەها نووسەری بەریتانی‌لەباسەکەیدا بالەوانە زۆرکەوتوەکانی لەبیرنەچووە کە‌لە هەموو خەنك بڕوەترن وەکو (گیفارا) هەروەها باسی(بیری بالەوانێتی) لەئەڵیك نووسراوی ئەدەبیداکردوە ..

کاری سینەمایی لە فەرەنسەدا لە مەترسی‌دایە ..

ئاخریی کارگەکانی سینەمالە فەرەنسەدا هاواریان‌لێ‌هەڵسا ..

هاواریان کرد : سینەما لە فەرەنسەدا لە مەترسی‌دایە.. هەندێ هۆ هەن ناهێڵن کاروباری سینەماگەریی بەردەوام بێت ، ئەو هۆیانەش‌وەك ئەمان ئەیڵێن ، یەکەمیان هۆڵاودەو دووەمیان تەلەفزیۆنەو ئینجا مەسەلەی ئەکتەریش کە هۆیەکی ترەو دوا بەدوای دوو هۆکەی پێشوو خۆی لەمەیانا قوت ئەکانەوە ..

تەلەفزیۆنم بەلاوە باشترە .. خۆم‌و خێزانەکەم‌و یارمەتی دەرەکەم بەئاسانی ئەتوانین هەموو ئەو دەورانە هەڵسەنگێنین کە لە تەلەفزیۆندا نیشان‌ئەدرێن ..

ئێستاکە زیاتر بە تەنێ خێزانەوەم .. وە لەبەرئەوەی سینەما لە خێزان دوورم ئەخاتەوە ، خووم داوەتە تەلەفزیۆن .

جان پۆل بلمۆندۆش کە ئەکتەرە ئافرەتەکانی هۆلیۆد ئاگریان بۆ تێبەربووبوو .. پارەوبوولێك داوائەکات کە سینەمای فەرەنسە لە توانایا نی‌یە بیداتێ .. لەبەرئەوە وای پێچاکترە رووبکاتە ئەوێ .

ئەوەی دەربارەی هۆلیۆد زانراوە ئەوەیە کە هەمیشە ئەستێرە مەزنەکانی وەك رومی شیندەرو جان پۆل بۆلمندۆو ئالان دیلۆن کەلێکی تریش لەو سینەماگەریی‌یانەی لە بایتەختی رۆشنبیری‌دا بەیەکەم ئەستێرە ئەژمێرێن ، هۆلیۆد پریان ئەداتێ‌و ئەیانبات .. ئاشکراشە کە هۆلیۆد پارەو بوولێکی زۆرو زەوندیان ئەداتێ .. دوایی دەوری تەلەفزیۆن دێت وە ئەبێ ئەوەی ئێستاکە خۆنواندن لەسەر شاشەی بچووکدا تەلەفزیۆن لە مالانا بایەخێکی ئەوەی هەیە ، ئەبینین ئەکتەرەکان بەرەو خۆنواندنی سەرشاشەی بچووك ملەنێن‌و ئەیان بەلاوە بەستەرە .. چاکە لەوەی کە لە سینەما ئەربیش زیاتر ناوبانگی بەیداکردووە .

بەڵام ئەستێرە مەزنەکانی سینەما لەبەر ئەوەی ئیش‌و کاریان زۆرە ، ناچارئەبن کە هەمیشە خۆیان لەسەر شانۆ پیشان‌بدەن ، هەرچەندە ئەو دەورانەی ئەشی‌نوێنن جیاواز کاری‌یەکی تەواویان لەناودایێت . لەو بارەیەوە ئالان دیلۆن ئەڵێ :

لەو چیرۆکانەدا کە پێم پێراون هیچ دەورێکی نوێیان تیا بەدی‌ناکەم کە دڵم‌بیکرێت‌و ئەو روخسارەشم بکۆڕێت کە چەماوەران لێی‌بێزار بوون ..

بەڵام لویس دیفینیس ... سەرەڕای ئەو ناوبانگی‌یەی لە دەوری کۆمیدی گێڕاندا هەیەتی ، ئێستاکە لە هیچ فلیمێکی کۆمیدی‌دا بەشداریی ناکات .. وە ئەوانەی خۆشیان بەسەر سینەماگەریی فەرەنسەدا سەباندووە هیچ دەورێکی تری‌نادەنێ .

رومی‌شنیدریش.. ئەڵێت ! هیچ شتێکی نوێ بەدی‌ناکەم ..

ئەنیا ٢٠ سەعات بۆ گەڕانەوەی قاچێکی بڕاو بۆ شوێنی خۆی

(تسوی فیندستی)ئەمەنی ٢٢ ساڵەو ئافرەتکی کرکارە، لە شاری (پەکین) لە « چین» ماڵەکەی ٦٠ کیلومەتر لە شوێنی نیشەکەی دورە هەموو ڕۆژێ بەشەمەندەفەر ئەچێت بۆسەر نیشەکەی ڕۆژێك شەمەندەفەر لێی‌داو هەردوو قاچەکانی پەڕاند .

بردیان بۆ خەستەخانە لەگەڵ قاچە براوەکانی کە یەکێکیان ئەخێن باش بوو ئەوی‌تریان بەجارێك هەنجێترا بوو پزیشکەکان یەکورجوگۆڵی چوونە سەری‌و دەستیان کرد بە عەمەلیات کردنی تاوەکو توانیان بەدرێژایی ٢٠ سعات قاچێکی یەکەڕێنەوە شوێنی خۆی ئەمەش بەدرێژترین عەمەلیات ئەژمێردرێ کە لە چین‌دا کرابێ ئافرەت کە ژۆر خۆشحالە چونکو یەکێ لە قاچەکانی دراوەو پزیشکەکانیش پریاریان داوەتێ عەمەلیاتێکی جوان‌و لەبارتر بۆ قاچەکەی بکەن ..

جورج ساند

ئەوا سەد ساڵ بەسەر مردنی ئەدیبی فەرەنسی جۆرج ساندا تیپەڕی ، بەم بۆنەیەوە کتێبخانەی نیشتمانی لە پاریس پیشانگایەکی بۆ پێك‌هینا کە هەتا دەی مانگی نیسانی رابووردووی خایاند .

لەم پیشانگایەدا کومەڵێك تابلۆ وێنەو دەسخەت‌و کتێب نیشان‌دران کە ژیانی ئەم ئەدیبە دەرئەخەن‌و ئەو زروف‌و بارە دەرئەخەن کە تێیدا ژیاوە .

ئەوەی جێی سەرنجە ئەوەیە/ژۆرنەی ئەو شتانەی ساند نوسیونی‌و دانیاون خراونەتە پشت‌توێ‌و جگە لە لێکولەرەوە شارەزاکان کەسی‌تر بەلایانداا ناچێت ، ئەمەش ئەساند ئەو ریتمە بۆپەلاکی بەناوبانگی‌و ئەئەیخاتە ناو گۆشەی لەبیر چوونەوە ، هۆی ئەمەش ، وەکو ئاکاداران پەنجەی بۆزرا ئەکێشن ، ئەوەیە ئەو نوسراوانەی کە ئامانجی کۆمەڵایەتیان هەیە لەگەڵ جەرخەکەی خۆیاندا کۆتاییان‌دێ‌و لە برەو ئەکەون، ئەمە جگە لەوەی نوسراوەکانی ساند کە لە ساڵی ١٩٦٤دا بلاوکرایەوە وخۆیان دا لەبەنجا هەزارنامە ، زوربەیان بابەتی میژوویی‌و شەخسین .

ئەشێ کتێبی ((لەژێر سایەی جورج ساندا » کە ماری لویز فونتانا داینەاوە بەباشترین کتێب دابنرێ کە ئەدەبی ساند لێك ئەداتەوە ، چونکە ئەم کتێبە بو ئێمە دانەوەی کردارە سەیرەکانی ساند لە ناوەوەی دەروونی‌دا ئەگەڕێ ، و لیرەوە بۆمان دەردەکەوێ کە ئەو هەمو چەرمەسەرێ‌و کۆسپ‌و ڤۆرتەی خۆی پێداکردوە ،تەنها بۆ ئەوەبوە کە بگاتە مانای خوشەویستی راستەقینە ، خوشەویستی سەرانسەر کەپرە لە دلسۆزی ..

جورج ساند هەمو ژیانی خۆی لە گەڕان بەدوای ئەم مەبەستەدا بردە سەر ، بەڵام هەرگیز پێی نەگەیشت تەنانەت لەوکاتەشدا کە لەگەڵ شوبان‌و موریە پەیوەندی دلداری هەبرو .

کەلی پیاوی لەژیاندا هاتەرێ ، بەڵام هەموو وەك بروسکە بەتەکیا تێپەڕین‌و ئەم هەربەنابەدڵی مایەوە .. لە خۆشەویستی‌دا سەرنەکەوت بۆیە کەوتە سەرنووسین‌و لەرێی نووسینەوە ئازارو مەینەتی خۆی خستەروو .

سوشیالیزم سەرنجی راکێشا ، بۆیە کەوتە سەر لێوردبوونەوەی وشی‌کردنەوەی هاندەریش بۆ ئەمە هەمیشە ئایدیالیزم‌و موتلەقیەت لەم بارەیەوە جاریک تووسی دەڵێ : نازانم چون زولم لەگەڵ دەکەن ، لەکاتوکدا ئەم لەئەوپەڕی بی‌دەسەڵاتی‌دایە .

گۆڤاری بەیان

ژمارە (٤٠ ـ ٤١)ی گۆڤاری (بەیان) دابەش کرا ، گەلێك بابەتی وەکوو ئەمانەی خوارەوەی تیدا دەخوێنیتەوە :

- جەنابی پێنج لەسەد ـ لێکۆڵینەوەی سیاسی ـ .
- نەوت‌و ئابوروو ـ لێکۆڵینەوەی سیاسی .
- مرۆڤ‌و نیشتمان ـ فوءاد حسین .
- رۆشنبیری‌و پەرەپیدان ـ جلیل کمال‌الدین ـ و ـ حمید عزیز .
- ئۆلتێر ـ مصطفی عباس .
- ترس ـ لێکۆڵینەوە ـ اکرم قەرەداخی .
- ئەدەبی سۆشیالیزم ـ احمد زەردەشت .
- ئەدەبی ناماقوول ـ فوءاد حمە خورشید .
- دیلاکروا ـ لێکۆڵینەوە ـ ناواز زەنگنە .
- جوولەناو ـ لێکۆڵینەوە ـ مکرم رشید .
- ناسناوەکەی نالی ـ لێکۆڵینەوە ـ ئەدەبی ـ ع. بەسۆز .
- گۆشەی خێزان .
- نەخۆشی لەبیرچوونەوە ـ ماکسی ڕینێ ـ .
- کللەیی ـ شیعر ـ فریا عبدالله .
- پاداشت ـ میرۆك ـ اسماعیل رسول .
- خەیالی شاعیرانە ـ لێکۆڵینەوە ـ حلمی مرزوق .
- سیامەندو خەج ـ کەلەبوور ـ صادق بهاءالدین .
- کاروانسەرا ـ چیرۆك ـ محمد رشید فتاح .
- رەشەڕاو ـ چیرۆك ـ سلام محمد .
- سێ پێنج خشتەکی ـ لێکۆڵینەوە ـ سۆران مەحوی .
- جوار وەرز ـ شیعر ـ محسن ئاواره .
- هیرۆشیما ـ شیعر ـ عارف حمە امین .
- ئۆرانی گارسیا لۆرکا ـ وەرگێڕانی ـ ئەحمد فەرهادی .

لەگەڵ پاشکۆیەکی تایبەتی بەرژنەی حەژن‌و ئاهەنگەکانی ئازارو ئەورۆزەوە .

گۆڤاری رۆشنبیری نوێ

ژمارە (٥٨ ـ ٥٩) گۆڤاری (رۆشنبیری‌نوێ) کەوتە بازاڕەوە : کەلێك بابەتی ئەدەب و فیکرو هونەرو پەروەردەیی‌و زمانەوانی‌ی تیدایە بەپێنووسی ئەم نووسەرانە :

- حیکایەتی میللی ـ لێکۆڵینەوە ـ اسماعیل رسول .
- منیش ووتم ـ شیعر ـ کاکەی فەللاح .
- ئۆپێك ـ لێکۆڵینەوەی سیاسی ـ .
- گرەو ـ چیرۆك ـ عبد الرزاق الخالدی .
- شێخ طاهای مایی ـ عبد الرحمن مزوری .
- لە لادێ ـ چیرۆك ـ جاسم الیاس .
- کۆچ‌و کۆچباری زایۆنیزم ـ عمر ابراهیم ـ و ـ محمود زامدار .
- قازانجی ئەم جارە ـ چیرۆك ـ مصطفی زنگنە .
- دیمەشق‌و خەونی سەوز ـ مکرم رشید .
- پۆچیەن پۆنیسکو ـ لێکۆڵینەوە ـ .
- چەند خۆزگەیەك ـ شیعر ـ فریا جاف .
- شیزەکانی کوردی ـ ڕێزمان ـ فیصل مصطفی .
- سۆمەت مۆم ـ لێکۆڵینەوە ـ
- من ئەزانی ـ شیعر ـ فوزی عزیز .
- فۆنەتیکی کوردی ـ ڕێزمان ـ م. و .
- سەرە ـ چیرۆك ـ حسین عارف .
- ئاقرەتی کورد ـ لێکۆڵینەوە ـ وداد مهدی .
- ژنهێنان ـ چیرۆك ـ منیر عامر .
- یەکێکی تر ـ چیرۆك ـ صلاح احمد .
- ئەی زایۆنیزم ـ لێکۆڵینەوەی ئەدەبی ـ ابو بکر عبدالله .
- خەیال‌و نیگا ـ چیرۆك ـ هژیار سیوەیلی .

ئەمەو لە گەڵ گەلێك بابەتی بەپێزی بەشە عەرەبی‌یەکەی‌دا.

قولەرەشێك پاش لەرزو تا رەنگی سپی ئەبێ

جیم براون زنجیرەکە لەشاری دیترویت لە ئەمەریکا توشی ئازارەتا بوو پاش نەوەی چاك بۆتەوە وردە ـ وردە تا ئەهات ڕەنگە رەشەکەی لائەچوو تا بە تەواوی ڕەنگی سپی بوو تەنها چەند خاڵێکی‌رەش ئەبێ کە لە دەموچاویا ماوە ئەمەش بەیتا بەیتا سپی‌ئەبێ تاوەکو ئێستا هیچ لێکدانەوەیەك بۆ ئەم رووداوەسەیرە نەدۆزراوەتەوە بەڵام پەیوەندیەك لە نێوان تا گرتنی‌ورەنگ سپی بوونی‌دا هەیە هەر چەندە تا ئەمڕۆ بە شێوەیەکی‌زانستی ڕۆن نەبۆتەوەو هیچ بەڵگەیەك نیە بۆ ئەم دیاردەیە هەڵنەفراوە ..

Institut Kurde de Paris

سەرنووسەر
عثمان محمد فائق

هاوکاری

١٢ لاپەڕە — ٢٥ فلسە

کانونی دووەمی ١٩٧٠ دامەزراوە

● چوارشەممە ٢٠ی نیسان ١٩٧٧ ژمارە ٣٦٤ ●
● الاربعاء ٢٠ نیسان ١٩٧٧ العدد ٣٦٤ ●

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتی یە لە دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی دەردەچێ

شۆرش بەردەوامو بەهەمو شێوەیەك بەدوای زیرەكو بەهرەدارو بلیمەتەكاندا ئەگەڕێ كە لە لقەكانی زانستو تەكنولۆژیادا سەر كەوتنیان وە دەست هێناوەو هەمیشە چاودێریان ئەكات و هەول ئەدات بەهرەكانیان پەرەبسێنێو بەولایەدا ئاراستەی بكات كە لەگەڵ ئارەزووو بەهرەیاندا ڕێك ئەكەوێ .

سەرۆكی فەرماندە
احمد حسن البكر

بەیاننامەیەکی دووەم قۆڵی لە نێوان عراق و ڤیەتنامدا

پشتگیریەکی نوێی ئەمەریکا بۆ ڕژێمەکانی سازاندن

بەڕێز صدام حسین چاوی بە وەزیری گەشت وڕاگەیاندنی ئێران کەوتوە

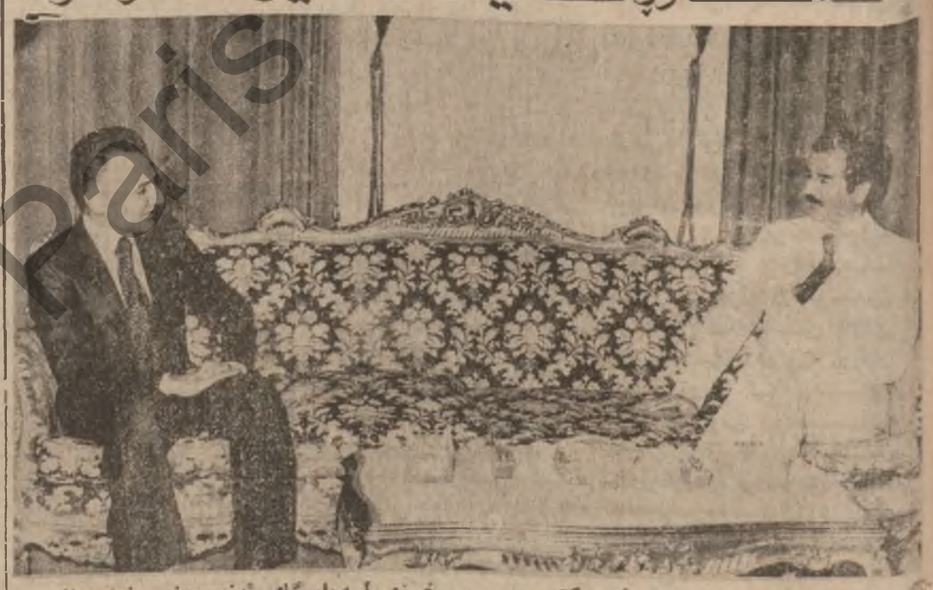

بەڕێز بەرز صدام حسین لە مەکتەبی ڕەسمی خۆی لە بارەگای ئەنجومەنی نیشتمانی چاوی بە نگوین ذوی ترینەی چینگری سەرۆك وەزیران وەزیری دەرەوەی کۆماری سۆشیالیستی ڤیتنام کەوتوە .

لەم چاوپێکەوتنەدا بەڕێزان هوانگ نبگ شەن چینگری وەزیری دەرەوەی ڤیتنامو منذر عریم چینگری وەزارەتی دەرەوەو بالریزی ڤیتنام لە بەغدا ئامادەبوون .

واشنتۆن ١٩ نیسان ئاژانسەکان :

سایرۆس ڤانس وەزیری دەرەوەی ئەمەریکا بڵاوی کردەوە کە ئیمسال قەبارەی یارمەتی یەسەربازی یەکانی ئەمەریکا بۆ وولاتانی دەرەوە ئەگاتە (٣) هەزار ملیۆن دۆلار

ئەمە لە کاتێکدا کە ڤانس لەبەردەمی یەکێك لە لیژنەکانی کۆنگریسی ئەمەریکادا دەربارەی ئەو بارانە ئەدوا کە لە بەرنامەی یارمەتیدانی ئەمەریکا بۆ وولاتانی دەرەوە دانراوە .

وە ووتی زوربەی ئەو بارانەی لە بەرنامەی یارمەتی دانا دانراون بۆ دۆستەکانی ئەمەریکا ئەنێرنت لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا . وە ئانس دۆستەکانی ئەمەریکای لە ناوچەکەدا دیاری کردو ووتی : یارمەتیەکە ئیسرائیل و میسر و سوریاو ئوردون ئەگرێتەوە . وە ووتی هەزار ملیۆن دۆلار لەو یارمەتیە بە شێوەی بەخشین پێشکەش بە دۆستەکانی ئەمەریکا ئەکرێت .

ڕژێمی سوریا سەرلە نوێ هەوڵ دەدات یەکیەتی ڕێزی نیشتمانی لوبنان تێك بدات

بەیروت ـ١٨ـ ئاژانسەکان

هاوبەیمانە زایۆنیست و گۆشەگیرەکان بەردەوامن لەسەرجێبەجێکردنی ئەو نەخشەیەی ئیمپریالیزم بۆی کێشاوەو ئامانجی لەناوبردنی بەرگری فەلەستینو بزووتنەوەی نیشتمانی لوبنانە ، هەرلەو کاتەشدا ڕژێمی سوریا هەول دەدا لە درێژەی دەوری پیلانگێڕانەی خۆی لەرووداوەکانی لوبنان‌دا یەکیەتی ڕێزی نیشتمانی لوبنان تێك‌بدا .

ڕۆژنامەی « الصمود » کە بەزمانی بەرەی ڕەفزی فەلەستینەوە قسەدەکا ئەمڕۆ ئەو هەڵوتەقەلایەی وەبیرهێناوەتەوە کە دەزگاکانی ڕژێمی سوریا دەیدەن بۆ تێکدانی یەکیەتی ڕێزی نیشتمانی لوبنان .

ڕۆژنامەکە گوتوویە ڕژێمی سوریا بەهەموو ڕێگایەك هەوڵدەدا بۆ لەبەریەك ترازاندنی ڕیزی هێزە نیشتمانیەکانی لوبنان و هەر لە نەژمی سیاسی و مەعنەویەوە بگرە تا ئاراوەچیەتی و نۆقاندن و تەماع وە بەرنان هەموو شێوەیەك بەکاردێنێ .

لەلایەکی ترەوە ئەمڕۆ بەپێی شاری « نبطیە » لەحرارووی لوبنان کەوتۆتە بەر بوردومانی توپە تورەکانی هێزە گۆشەگیرو زایۆنیەکان .

ئەو مەعلوماتەی لەباوچە سنووریەکانەوە کەیشتووە وادەکەیەنێ کە شارەکە لەنیوەشەوی دوێنێی شەوەوە سێ جار بەتۆپی مەیدانی ١٥٥ میلیم بۆردوومان کراوە .

لەلایەکی ترەوە بەشیر جمیل یەکێك لە سەرکردەکانی جەبهەی گۆشەگیران لە لیدوانێکدا کە ئەمڕۆ گۆڤاری « مۆندای مورنینگ » بڵاوی کردۆتەوە دوپاتی کردۆتەوە کە ڕژێمی سوریاو کەتاییبدا هەیە لە چەشنی ئەو پێوەندیانە کە لەکاتی تەنگانە لەنێوان هاوپەیمانانداهەیە .

ئەولاشەوە ئیلیاس سەرکیس سەرکۆماری لوبنان بەردەوامە لەسەر ڕاوێژ لەگەڵ تاقم و شەخسیەتە جۆرەبەجۆرەکان بۆ لێکۆڵینەوەی دۆخی خواروی لوبنان .

دوکتور سلیم الحص سەرۆك وەزیرانی لوبنانیش ئەمڕۆ چاوی بە ڕیچارد بارکەر بالیۆزی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا لە لوبنان کەوتوە .

ڕادیۆی بەیروت کە ئەم هەواڵەی بڵاوکردەوە باسی ئەو مەسەلانەی نەکرد کە لە چاوپێکەوتنەکەدا باس دراون ، بەڵام چەند سەرچاوەیەکی ئاگادار لە بەیروت گوتوویانە دۆخی خواروی لوبنان یەکێك لە گرنگترین باسەکانی ئەوچاوپێکەوتنەبووە .

لە ئەنجەزانیریش قوتابیە لوبنانیەکان تاوانەکانی ڕژێمی سوریاو پیلانگێڕانی خەیانەنکارانەی ئەو ڕژێمەیان لەسەر بزووتنەوەی شورشگێرانەی عەرەبو لەسەرووی هەمووپەوە مەسەلەی فەلەستین گوناهبارکردوە .

لە بەیاننامەیەکدا کە ئەمڕۆ بەبۆنەی بیرەوەری گوشتارەکەی ساڵی ١٩٧٥ی عین الرمانەوە بڵاویان کردۆتەوە تاوانەکانی ڕژێمی سوریایان دەربارەی گوشتنی سەرکردەی لوبنانی کەمال جنبلاط و کوشتن و ڕاونانی خەباتکەرە لوبنانی و فەلەستینیەکان گوناهبارکردوە ، کە هەمووی ئەوانە لە چوارچێوەی دەوری خۆی لە نەخشەی ئیمپریالیزم‌دا بۆ لەناوبردنی مەسەلەی فەلەستین جێبەجێدەکا .

جینگری سەرۆك وەزیرانی ڤیتنام وولات بەجێ بێلە هیلایت

دوێنێ بەیانی بەڕێز نگوین دوین ترینە ئەندامی مەکتەبی سیاسی پارتی کۆمۆنیستی ڤیتنام جینگری سەرۆك وەزیران ، وەزیری دەرەوەی کۆماری ڤیتنامی سۆشیالیستیو وەفدەکەی لەئەنیا بوو ، دوای سەردانێکی وولات کە چوار ڕۆژی خایاند بەغدایان بەجێ هێشت ..

وە بەڕێز نگوین لە ڕاگەیاندنێکا بۆ ئاژانسی دەنگوباسی عیراق ووتی : سەردانەکەمان هاوبەشی کردن لەچەسپاندنی پەیوەندیی دۆستایەتیو هاوکاری کردن لە نێوان هەر دوو وڵاتماندا و ئاسۆیەکی نوێشی کردەوە بۆ پتەوکردنو چەسپاندنی هاوکاری کردنی تێکۆشانی هاوبەش لە نێوان هەر دوو گەلی وولاتەکەمان‌دا ..

وە لە بەڕی کردنی وەفدەکەلە فڕۆکەخانە دکتۆر سعدون حمادی وەزیری دەرەوەو ژمارەیەك لە کاربەدەستانو باڵوێزی ڤیتنامی سۆشیالیست لە بەغداد ، ئامادەبوون ..

ئەمەو سەعات هەشتی دوێنێ ئێوارە لە بەغداو لە هاوێی بەیاننامەی ناوکۆیی دەربارەی سەردانی وەفدەکەو گفتوگۆکردنی لەگەڵ کاربەدەستان‌دا بڵاوکرایەوە .

وە لەبەری ئەو ئاوارە بەڕێز صدام حسین جینگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە مەکتەبی ڕەسمی خۆی لە بینای ئەنجومەنی نیشتمانی پێشوازیی بەڕێز نگوین کرد .

هەروەها بەڕێز طە محی‌الدین معروف جینگری سەرەك کۆمار پێری نیوەڕۆ لە بینای ئەنجووەمەنی نیشتمانی پێشوازیی بەڕێز نگوین دوی ترینەی کرد .

دەقی بەیاننامە هاوبەشیەکە لە لاپەرە حەوتە

ڕابین دەری دەخات، لە بیروڕای کارتەر لە زایۆنیزم وەك یەك کەن

دوێنێ ئیسحاق ڕابین سەرۆك وەزیرانی زایۆنیزمی دوژمن ، ئەنجومەنی وەزیرانی ئاگادارکردوە کە حکومەتەکەی جێمی کارتەری سەرۆکی ئەمەریکا چاوی بری وەتە ڕابەڕاندنی « سازاندنی تێکڕایی » لەناوچەی عەرەبی‌داو لەماوەی ٤ تا ٨ ساڵ بخایەنێ . ڕابین باری سەرنجی کارتەری وا باس کردوە ، کەزۆر لەباری سەرنجی زایۆنیزمەکانەوە نزیکە .

ئیشارەتی بۆ ئەوەش کردوە کە کارتەر لەوباوەڕە دایە پێویستە هەندی زەوی وزاری عەرەب کەلەساڵی ١٩٦٧دا داگیرکراوە هەر لەژێر دەستی زایۆنیزمەکاندا بمێننەوەو هێزەکانی لێ نەکێشرینەوە ، بۆ ئەوەی سنووریکی وا دروست بکرێ توانای بەرگری لێ کردنی هەبی .

قسەکانی ڕابین پێکەوە گونجاوی لەگەڵ باری سەرنجی ئەمەریکادا دووبات ئەکاتەوە کە جێمی کارتەری سەرۆکی ئەمەریکا دوای گێبوونەوەی ، مانگی ڕابوردوو لەگەڵ ڕابین‌دا ڕای گەیاندو ئەوەی دەربڕی کەوڵاتە یەکگرتوەکانی ئەمەریکا لەرووی چارەسەری سازاندنەوەیە بە پەلەیەهەروەکو سوار چاکەکانی ئەم جۆرە چارەسەرەبۆی بەپەرۆشنو ئەیانەوی خەڵکی بێفریوبدەن ، دیسان نە کشانەوەش لەهەموو ئەو زەوی‌و زارانەی کەلەساڵی ١٩٦٧دا داگیرکراون .

دیسان ئەم قسانە لەکاتێکدایە کە سەرۆکانی ڕژێمەکانی سازاندن بەردەوامن لەسەردان بۆ واشنتون‌و لەگەڵ لیژنەسراوانی ئەمەریکا بۆ « لێکۆڵینەوەی سازاندن » گفتوگۆ ئەکەن .

لەلایەکی ترەوە ، مەلیك حسین ، مەلیکی ئەردەن کە ئیستاکە لەندنە لە ((٥))ی ئەم مانگەدا ئەچێ بۆ واشنتون‌و لەگەڵ جێمی کارتەری سەرۆکی ئەمەریکادا کۆئەبێتەوە . کەئەمەش لە چوارچێوەی ڕاویژی کارتەردایە لەگەڵ سەرۆکانی ئەو ڕژێمانەی بایەخ بە ((سازاندن)) ئەدەن .

لەلایەکی ترەوە ، جینگری سەرۆك کۆماری میسر گەیشتوتە مەنامە . دوای سەردانەکەی لەتاران ، وە لەوێ لەگەڵ ـ شیخ عیسی بن سلمان ال خلیفە ـ گفتوگۆ ئەکاتو نامەیەکی ئەنوەر ساداتی سەرۆکی میسری ئەداتێ کە پەیوەندی بەسەردانەکەی ئەم دواییەوە هەیە لە ئەمەریکاو فەرنساو ئەلەمانیای ڕۆژئاوا .

ئەوەی شایانی باسە ، شای ئێران نامەیەکی ئەنوەر ساداتی سەرۆکی میسری وەرگرت کە ئەویش هەرپەیوەندی بەسەردانەکەیەوە بوە بۆ واشنتون‌و باریس‌و بۆن .

سەرەوتار :

بەهەر ڕوناکایی وتارەکەی هاوڕێ صدام حسین لە سیمیناری دامەزراوی گشتی بازرگانی کەلوپەلی بەکارهێنان‌دا :

سۆشیالیزم ڕێگای سەربەرزی و ژیانی بەختیارانەیە

بەشداربونی هاوڕێ صدام حسین لە سیمیناری دامەزراوی گشتی بازرگانی کەلوپەلی بەکارهێنان‌دا تەنیا دەربڕینی ئەو ڕێبازە بەردەوامە نەبوو کە سەرکردایەتی سیاسی گرتوویەتیەبەر بۆ شوێنکەوتن وچاوەدێری کەرتەکانی دەوڵەت‌و بەشداربوون لەو سیمینارانەدا کە پێوەندی ڕاستەوخۆیان بە پێشخستنی بزووتنەوەی دەوڵەت‌و کۆمەڵەوە هەیە ، بەڵکوو ئەو ئامادەبوونو بەشداریە کاریگەرە ئەو شوێنە تایبەتیەش دەردەخا کە کەرتی بازرگانی هەیەتی لە بارەی پێوەندی ڕاستەوخۆو ڕۆڵەی بەژیان‌و گوزەرانی کۆمەڵەوەو هەروەها نیشان‌دەدا کە سەرکردایەتی هەست بە نێشو نازاری هاونیشتمانان لە دیاردەکانی کەموکورتی ئەو ـ کەرتەدەکا .

هاوڕێ جێگر لەوتارەبەنرخەکەی لە سیمیناردا نیشانی‌دا کە کەرتی بازرگانی لەچاو چەند ساڵ لەمەوبەرو لە ماوەی چەند ساڵێکی کەمی دوای شۆڕش‌دا پێشکەوتنێکی بەرچاوی وەدەستهێناوە ، بەڵام دیسانیش ئەگەیشتۆتە ئەوڕادەیە کە شۆڕشی چاوەڕوانیەتی . بەڕێز جێگر ئەوەشی دەست نیشان کرد کە کەمو کورتیەکە بەڵەیەکی بەکەم خۆییە واتە لە توانای هەآسووڕتەڕانی ئەوکەرتەدایە .

سەرکردایەتی حزب و شۆڕش هەر لە سەرەتای شۆڕشەوە بێ لەسەر مەسەلەی (دانانی بیاوی لەبار لەشوێنی لەباردا) داگرتوە ، ئەویش لەبەر دڵسۆزی بۆ بەرەو ژووروچوونی ڕێرەوی دەوڵەت‌و بۆ دەستەبەرکردنی باش جێبەجێکردنی کاروبار بە چەشنێك کە بەرژەوەندی

● هاوکاری ●

بڕوانە ل : ٧

دوای نیمچە هیمنیەك

شەڕ لە خواروی لوبنان تازە بوەوە

بەیروت نیسان ئا.د.ع :

بێری ئێوارە دوای نیمچە هێمنیەك کە حەفتەیەکی زیاتر ئەخایاند ، لە خواروی‌لوبنان‌دا شەڕ لە نێوان هێزە ناوکۆییەکانو هێزە گۆشەگیرە زایۆنیزمەکان تازەبۆوە .

هەواڵەکان ووتیان : هێزە ناوکۆییەکان لە هێڵی ڕووبەڕووی زایۆنیزمیەوەلەگەڵ کۆمەڵە سەربازی زایۆنیزمی‌دا گولەیان پەیەکەوە ناوە .

هەروەها ووتی : تۆپبارانەکەی دوژمنی زایۆنیزم بۆپشتگیریی کردنی هێزە گۆشەگیرەکان بە ژێری بۆ سەر شاری (نبطیە) بوو .

بانگ کردنی حزبی بەعس وحکومەتی عیراق بۆ بەشداری کردنی ڕۆژی ڕز گرتنی شەهید جنبلاط

بێری ئێوارە وەفدێکی جوڵانەوەی نیشتمانیو پێشکەوتنخوازی لوبنان گەیشتنە بەغدا وە چەند ڕۆژێك ئەمێننەوە .

ئەم وەفدە حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو حکومەتی عیراق بانگ ئەکەن بۆ بەشداری کردنی ڕۆژی ڕز گرتنی شەهید هاوڕێ کەمال جنبلاط کە لە یەکەم ڕۆژی مانگی داهاتودا لە بیروت سازئەکرێ .

Institut Kurde de Paris

● راپۆرتی سیاسی ●

دیدەنی یەکەم دوای یەک .. هەموشی بۆ یەک ئامانج

نووسەری سیاسی «هاوکاری» نووسیویەتی دەڵێ : ـ

هێزە کۆنەپەرستەکان [illegible] لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست [illegible] لیبەرالیزم کە بریتیە لە ڕێزیمە عەشیرەتەریەکانو [illegible] سەرشۆڕکەرەکانی لایەنگری [illegible]ازانو سات‌و سەودا یەکەوە هاوتێکی زۆر دەدەن بۆ ئەوەی [illegible]خی نازی خواروو[illegible] لوبنان بوەستێنن ، ئەگەر [illegible]ری لە خۆتن ڕشتن [illegible] ڕزگارکردنی هێزە هاوبەشەکانی [illegible]ی نیشتمانی لوبنانو بەرگری فەلەستین .. بەڵام لەلایەک بۆ ئەوەی هێزە کۆشەگیرەکان دوای ئەو زەبرە [illegible]و برانەی لەو چەند ڕۆژی دوایی‌دا لەلایەن هێزە هاوبەشەکانەوە لێیاندرا ، پشوویەکیان بێتەوە بەبەرداو لەلایەکی تریش بۆ ئەوەی هێزەکانی زایۆنی دوژمنو هێزە کۆشەگیرەکان دەرەتانیان بێتە دەست بۆ دیاری کردنی شوێنی ئەو پشتێنەی ئاسایشە « الحزام الامنی » کە کە دوژمن بە درۆزایی سنووری خۆی لەگەڵ سوریا بناغەی داڕشتوەو ئێستا دەیەوێ بە درۆزایی سنوور لەگەڵ لوبنانیش بناغەی داڕێژێ ..

داستانی ئەو « پشتێنەی ئاسایش !! » کە ئێستا بێوەندی بە ڕێڕەوی چارەسەری خۆبەدەستەوە دەرانە بەرفراوانکردنی مەیدانی داگیرکاری زایۆنیەوە بە تەواوی ڕوونبۆتەوەو بۆ ئەوەیە کە هەروەک جیمی کارتەر سەرکۆماری تازەی ئەمریکا دەڵی داگیرکەرەکان سنوورێکیان هەبێ کە « بتوانن بەرگری لێ بکەن » ، ئەو داستانە بەدرێژی لە نیزیک‌و دوور هەموو کەس دەیزانێ‌و شتێکی وێ‌و نادیاری تێدانەماوە ، بەڵام ئاڵ‌و گۆڕەکانی مەیدانی شەڕی لوبنان کە ئێستا لە دەستی ئەو لایەنانە دەرچوون کە ماوەیەک بوو هەموشتێك لەدەست خۆیان دابوو ، هێندێك شێوەی تازەی ڕەفتاری ڕۆژانەی بەسەر ئەو لایەنانەدا سەپاندوە کە زیاتر لە پێش‌چاوی بیروڕای گشتی ئاڕووی پیلانە کەدەبێ‌و ئەولایەنانەش تووشی زیاتر لە تەنگانەیەك دەکەن .

ڕاستە کۆنەپەرست‌و کۆشەگیرەکانی لوبنان‌و ڕێژیمە کۆنەپەرستە ئاسراوەکانی لە سەنگەری دژبەیەکتردا نین ، ئامانجی هەموویان یەکەو ئەو مەبەستەی لەم قۆناغەدا بۆیان دیاری‌کراوە ئەوەیە کە بەرگری فەلەستین لە خواروی لوبنان خاشەپێ بکەن‌و هەموو خاکی لوبنان لە فەلەستینیەکان پاك بکەنەوەو پاشان ئەو قۆناغانە چێبەجێ بکەن کە دەیانگەیەنێتە خاڵەسەری خۆبەدەستەوەدەرانە .. بەڵام هێندێ ڕاستەقینەی مەوزوعی هەن کە ناکرێ لە لێکدانەوەی دۆخی سیاسی ئێستای ناوچەکە بەگشتی‌و لە لێکدانەوەی دۆخی ئێستای لوبنان‌دا بە تایبەتی لەبیربچێنرێ ، ئەویش ئەوەیە کە ڕێژیمی سوریاو ڕێژیمە سەرشۆڕکەرەکانی ترو سەرکردایەتی ئاو مەیدانی کۆنەپەرستی لە ناوچەداو سەرکردایەتیە فەلەستینی‌ی‌ات‌و سەوداکەرەکان ڕێویستیان بە هێندێك مرۆڤ هەیە کە بیان بەنە ئەو قەوارە تازەیەی ئێستا دەکەرێن خاکێکی بۆ پەیدابکەن بۆ ئەوەی لە چوارچێوەی یاری یەکەی ئیمپریالیزم‌دا [illegible] دابمەزرێنن .. دیارە هەمووی ئەو ڕەیانەش بەسەریەکەوە نایانەدی بزووتنەوەی بەرگری کەتا ـ ئێستا تفەنگ بە ڕێگای ڕزگاری دەزانێ بە پشتیوانی بزووتنەوەی نیشتمانی لوبنان لە شەڕەکانی خواروی لوبنان‌دا سەرکەوتن بەدەست بێنێ‌و سەرئەنجام لایەنی دژی خۆبەدەستەوەدان‌و سەرنەوێ کردن بەهێزبکا .

بۆ ئەوەی دیمەنەکە ڕوون بێتەوە پێویستە زیاتر هەوڵ‌و تەقەلای ئیمپریالیزم‌و کۆنەپەرستی بۆ سەرلێ شێواندنی بیروڕای گشتی ڕوون بکەینەوە کە دەیانەوێ وا نیشان بدەن کۆتایی جەشنە ناکۆکی‌یەك لە ئەنجامی ڕێژی کۆنەپەرستەکان‌دا هەیە ، بەڵام ئەو هەڵ‌و تەقەلایە کە خۆی ئەدا لە دیواری حەقیقەت دەری دەخا ئەو ناکۆکی‌یە وەهمیە تەنیا دەور کۆڕینەوەیەکە لەئێوان دەستەو تاقمە کۆنەپەرستەکان‌دا بەگوێرەی پێداویستیەکانی جێبەجێکردنی نەخشەو پیلانەکان‌و بە بێ ئاڵ‌و گۆڕو هەڵ‌و مەرجەکان .

ئەگەر وادەرکەوت کە ئەو دەستەو تاقمە تایفەگەری‌و کۆشەگیرە لە ناوچەیەکی لوبنان‌دا زیاتر نامادەن بۆ بەژداچوونی بزووتنەوەی بەرگری فەلەستین ، بەو مانایە نیە کە دەستەو تاقمەکانی ڕزگاری کۆنەپەرست‌و ئەسەگیران کە لە ناوچەکانی خۆیان‌دا لە دۆخێکی نارام دادەنین نامادەیی‌یان بۆ هاریکاری بەرگری‌و بزووتنەوەی نیشتمانی کەمتر ، بەڵکو بە وێڕای دۆخی شەڕ چاوەڕوانی دەرکەوتنی ئەنجامی شەڕەکانن بۆ ئەوەی سروشت وڕادەی پشتگیری خۆیان لە ناوچەکەی تر دیاری بکەن ..

بەڵگەی ڕوونیش بۆ ئەزۆکی هەوڵ‌و تەقەلای نیشان‌دانی بوونی ناکۆکی لە ڕێزی کۆنەپەرستان‌دا لێدوانی سەرۆکانی هێزە کۆنەپەرستەکانە لە دووهەفتەی ڕابردوودا کە باس سەردان لە دیمەشق‌و عەممان « قوولی‌و بتەوی بیوەندیەکانی » نێوان خۆیان‌و کاربەدەستانی سوریاو ئەردەنیان دووپات کردەوە .

یەکێك لە بەڵگە ئاشکراکانی بێ کەلکی ئەوشێوە سەرشێواندنە کە هێزە کۆشەگیرەکان ورێژیم‌و کاربەدەستە هاوبەیمانەکانیان بەکاری‌دێنن ، چاوبێك کەوتنی ئەوان لە گەڵ کارتەرو ئەو قسانەی‌بەدوایان‌دا هاتوون‌و دێن کە هەموویان ڕادەی بەسترانەوەیان بەڕەوڕەوەی ئیمپریالیزمی ئەمریکاو بەو نیازی دوژمنایەتی‌و پیلانگیرانەوە ئاشکرا دەکەن کە لە واشنتۆن‌و تەل‌ئەبیب نەخشەیان بۆ دەکێشرێ‌و سەرۆکانی ساڕاندن بەو پەڕی بێ خۆشبوونەوە چێبەجێیان دەکەن .

چەکی ئەمەریکی بۆ دوژمن و ساڕاندنی نەخشەی تەفروتونا کەرانە لە ناوچەکەدا

لەگەڵ هەردەکەی وەزیری دەرەوەی ئەمەریکا بۆ ناوچەی عەرەبی‌و ، لەگەڵ ئەو گفت‌و گۆیانەشا کە وەزیری ناوبراو لەگەڵ نوێنەرانی ڕێژیمە خۆبەدەستەوە دەرەکانی عەرەبی‌و قەوارەی زایۆنیزمی‌ئەمەریکا بارەی هەنگاوانی بەرەو ـ ڕێکەوتنی ئایینەو کۆنگرەی جنێف کردی ، ئیمپریالیزمی‌ئەمەریکا هەوڵی ئەوە ئەدا کە لەڕێی بڵاوکردنەوەی هەوالی کۆڕینی بۆمبای لەرژنەر ـ القنابل الارتجاجیە ـ ی‌دوژمن داوای‌کردبوو بە چەکی‌تر کە بریتی‌یە لە (تانکی ئیم ، تۆپی‌ی مۆرتەری ١٥٥ م ، دەزگای ڕادیاری زۆر نوێ) هەندی سەرنج دەربارەی‌سیاسەتی خۆی کە بڕچەك‌کردنی قەوارەی زایۆنیزمە بە ئەو پەڕی‌چەکی کوشندەی نوێ‌لە خشتەبەرێت‌و ڕێیان‌بۆ هەڵەبکات ، وە ئەوەی بە بڵاوکردنەوەی ئەوهەوالە وا پیشان‌بدات کە ئەمەیەوێ‌ڕێکەوتنەگومان لێ‌کراوەکە بە ئەنجام بگەیەنرێت . ئاشکراشەبۆ هەموو ئەوانەی چاوبان‌بڕیوەتە ڕووداوەکان ، کە تەنها بە کڕینی‌ئەو چەکە نوێیە ئەیکێشن ، تەنها پیلانێکەو بۆ گەیشتن بە ئەنجامی ئەو نەخشەیە ساز کراوە کە بۆ ناوچەی عەرەب‌کێشراوە دایەرەکانی ئەمەریکاش بۆ بە جێهێنانی نەخشەکە بەلەئەکەن لەهەمان‌کات‌دا بەردە لەڕووی بارەچەکی نوێش بۆ دوژمن هەڵئەمالرێ ، بەهەولی ئەوەی کە وا لە ڕێژیمە ڕێکەوتن خوازەکان بکات زیاتر بێ لە حەق بهێنەخوارەوە .

ڕای‌گشتی‌ی پێشکەوتن‌خوازو هەموو هێزی سەربەستی‌ی جیهان بەنجەی تاوان بۆ ئەو نەخشەیە ڕائەکێشن‌و هەموو ئەوانەش تاوانبارئەکەن کە هەوڵ ئەدەن نەخشەی ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزمی‌یەکە ئاپۆشن‌و ئەو ڕێکەیە خۆش‌ئەکەن کە ڕێی دوژمنانی گەلەکەمانە وە لەسەر حیسابی خاك‌و مەسەلەکە ملکەچی‌یەکی بێ‌ئابروانە پێشکەش بە دوژمن‌ئەکەن .

★

بەردەبەردە کۆشەگیرەکان‌و هێزەکانی ڕێژیمی سوریا بۆلیدانی هێزی بەرگری‌و زەوت‌کردنی خواروی لوبنان لەسەر سنوور بچەسپێنێت .

ئەو ڕاستی‌یەش بەئاشکرا وەزیری دەرەوەی دوژمنی زایۆنیزم بڵاوی کردەوە کاتێك بە ڕۆژنامەی (داقار)ی ڕاگەیاند کە (ئیسرائیل وای لە شەڕی لوبنان کرد کە سوودێکی چاکی لێ‌دەستگیر بکرێت ، تاوەکو زیاتر چەکی ئەمەریکی‌ی دەستبکەوێت ..)

لەلایەکی‌ترەوە دایەرەکانی زایۆنیزم هیچ جۆرە ڕووگرژی‌یەکیان بەرامبەر بە بڕیاری سەرکۆماری ئەمەریکا پیشان‌ئەدا بەوەی کەمەسەلەی تەقەمەنی‌ی ـ ارتجاجی ـ کە لیازبوو بەدرێت بە دوژمن دوابخرێ .. ئەو دایەرە زایۆنیزمی‌یانە ئەو بڕیارەیان وا لێك‌دایەوە کە (لە بتداویستی دۆخ‌و باری ئیمڕۆیە کە بێویستە زیاتر بایەخ بە هەوڵی ڕێکەوتن بدرێت) . بەم چەشنە دەرئەکەوێ کە ئەو یاریەی ئەمەریکاو زایۆنیزم دەربارەی ئەو چەکە نوێیە ئەیکێڕن ، تەنها پیلانێکەو بۆ گەیشتن بە ئەنجامی ئەو نەخشەیە ساز کراوە کە بۆ ناوچەی عەرەب‌کێشراوە دایەرەکانی ئەمەریکاش بۆ بە جێهێنانی نەخشەکە بەلەئەکەن لەهەمان‌کات‌دا بەردە لەڕووی بارەچەکی نوێش بۆ دوژمن هەڵئەمالرێ ، بەهەولی ئەوەی کە وا لە ڕێژیمە ڕێکەوتن خوازەکان بکات زیاتر بێ لە حەق بهێنەخوارەوە .

ڕای‌گشتی‌ی پێشکەوتن‌خوازو هەموو هێزی سەربەستی‌ی جیهان بەنجەی تاوان بۆ ئەو نەخشەیە ڕائەکێشن‌و هەموو ئەوانەش تاوانبارئەکەن کە هەوڵ ئەدەن نەخشەی ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزمی‌یەکە ئاپۆشن‌و ئەو ڕێکەیە خۆش‌ئەکەن کە ڕێی دوژمنانی گەلەکەمانە وە لەسەر حیسابی خاك‌و مەسەلەکە ملکەچی‌یەکی بێ‌ئابروانە پێشکەش بە دوژمن‌ئەکەن .

★

شارەزایان زەنگی مەترسی لێدەدەن :

● ساڵ بەساڵ ڕووداوی‌ڕێوبان لە جیهاندا زیادەبێت پاریس لە دوا مانگەکانی ڕابردوو کۆنفرەنسی دەوڵەتانی بۆ لێکۆڵینەوەی‌ئەو گیروگرفتانەی‌بینی کە لەزیادبوونی بەردەوامی ژمارەی ئەو ئۆتۆمبیلانەوە پەیدادەبن کە لە دەوڵەتە پیشەسازیە پێشکەوتوەکان‌دا بەکاردێن .. گیروگرفتەکانیش بریتیبوون لەپیسبوونی هەواوە کە لە دووکەڵی ئۆتۆمبیلەوە پەیدادەبێت‌و ، ئەو هەڕاو ـ هۆریایەی لە مۆتورو هۆرنانەوە پەیدادەبێت‌و ، ئەو ڕووداوەلەیەك دانانەی کە ساڵی هەزارەها کەس لەناودەبات .

وەزیرەکانی هاتووچو لە ئەورۆپا شارەزایانی باراستنی دەوربەری سەر بە نەتەوە یەکگرتوەکان لەم دوو کونفرەنسە ئامادەبوون‌و ، ئەو لێکۆڵینەوەو سەرژمێرە زۆرانەی خرانە بەردەم ئامادەبووەکان دەریان‌خست کە ساڵی ١٩٧٥ ژمارەی کۆژراوو بریندارە ڕووداوەکانی ڕێوبان کەم بووبوەوە ، کەچی ساڵی پاشتر بەکەمەر زیادی‌کردەوە .

ڕاپۆرتی شارەزایانیش سەلماندی کە دیاریکردنی خێرایی لە ڕێگا خێراکان‌و بەکارهێنانی ڕەقابەی چالاکی دەزگاکانی هاتوچو لە دەوڵەتە هەمەجۆرەکان‌و بڵاوبوونەوەی بەکارهێنانی پشتێنەکانی سەلامەتی بۆ شۆفێرونەفەر بوون بەهۆی کەمبوونەوەی ماوەی ڕووداوەکان .

هەروەها دیاریکرا کە گیروگرفتی ووزە لە دەوڵەتە پیشەسازیەکان خێرایی بەرزی دیاریکردو ، ئەمیان گیانی هەزارەها پێتاوانی ئەوتۆی ڕزگارکرد کە هەرساڵ بەهۆی ڕووداوەکانی ڕێوبان لەناودەچوون .

«٥٠٠» ملیۆن ئۆتۆمبێل

سەرژمێرەکان دەریان‌خستوە کە ئێستا (٣٠) مەلیۆن ئۆتۆمبیل لە جادەکانی جیهاندا هاتوچوودەکەن‌و ، ساڵی (٢٠٠٠) ژمارەی ئۆتۆمبیلەکانی جیهان دەگاتە نیومەلیار ئۆتۆمبیل‌و ، ئەوکەسانەی لەم دوو کونفرەنسەدا ئامادەبوون ترسی‌خۆیان بەرامبەر ئەو بیسبوون‌و هەڕاوهۆریایە دەبڕی کە لەم زادبوونەیەوە پەیدادەبێت .. هەروەها دیاریانکرد کە ڕۆژانە بەرهەمهێنانی ئەم ژمارە بابەخ بدرێتە شۆفێری ڕۆژەی ئۆتۆمبیل زۆر لەو ئۆمبیلەکان تایبەتی‌و فۆری مادە خاوانەی کە ئێستا هەن هاژوان‌و ڕیزگرتنی یاساکانی بۆ خۆی دەگێڕێتەوە .. هاتوچوو بکرێن .

ئەو مەترسیانەی لەوانەیە ڕوو بدەن

شارەزایەکی نەتەوە یەکگرتوەکان لە کونفرەنسی پاریس‌دا گوتی ساڵی ١٩٨٠ نیوەی خەڵکی شارەکانی جیهان تووشی ڕادەیەکی مەترسی بیسبوون‌و هەڕاوهۆریا دەبن .. هەروەها شارەزای دەوڵەتان گوتی لەوانەیە پێشکەوتنی تازەی نەخشەکێشانی موتورە نوێکان هەڕاوهۆریا کەمکاتەوە هەروەها گوتی پێویستە خەڵکی شار خانووەکانیان دووربخەنەوە بۆ ئەوەی خۆیان لە مەترسی هەڕاوهۆریای زۆر بەرزو پیسبوونی هەوا بپارێزن .

گواستنەوەی گشتی جێگای ئەگرێتەوە

ئامادەبووەکان داوایان لە بەرهەمهێنەرانی ئۆتۆمبیل لە دەوڵەتە پێشکەوتووەکانی جیهان‌کرد کە ئۆتۆمبیلی تازەی تەمەن‌درێژی‌وا دروست‌بکەن‌و بەرهەمبێنن کە بەلای‌کەمەوە (٢٠٠) هەزار میل واتە (٣٢٢) هەزار کیلۆمەتر ببڕێن . بەمەرجێك هۆیەکانی سەلامەتی شۆفێرو نەفەرەکانیان تێداهەبن‌و کەمێك سووتەمەنی بەکاربێنن‌و بیسبوون‌و هەڕاوهۆریایان کەمبێت .

هەروەها دوێنێ‌ئەوە داوایان لە لێپرسراوەکانی شارە گەورەکان‌کرد کە هۆیەکانی گواستنەوەی گشتی بێش‌بخەن‌و زیادیکەن بۆ ئەوە ڕۆژترین ئەفەر بگرێتەوەو بەرهەمهێنانی ئەم ژمارە بابەخ بدرێتە شۆفێری ڕۆژەی ئۆتۆمبیل زۆر لەو ئۆمبیلەکان تایبەتی‌و فۆری مادە خاوانەی کە ئێستا هەن هاژوان‌و ڕیزگرتنی یاساکانی بۆ خۆی دەگێڕێتەوە .. هاتوچوو بکرێن .

مۆنۆپۆلە ناودەوڵەتیەکان‌و نرخی تەکنۆلۆژیا

لەگەڵ وونەوەو تووێژەکانی «کۆنفرانسی وتووێژی عەرەب‌و ئەورووپا »دا کە ناودراستی مانگی شوباتی ئەمسال لە تونس بەسترا ، دەرکەوت کە ئەودەوڵەتانەی ئەورووپای ڕۆژ ئاوا کە تەکنۆلۆژیا بۆدەرەوە دەنێرن ڕێگا بەکومپانیا خاوەن جنسیە جۆراو جۆرەکان دەدەن کە دوونرخ لە سەر بەرهەمەکانیان دابنێن ، بەکێکیان بۆ دەوڵەتانی ڕۆژئاواو ئەوی تریان بۆ دەوڵەتانی بۆدەرەوە نێری نەوت .

هێندێك کۆڕوکۆمەڵی فەنی ورەسمی عەرەبی ئاوەڕۆکی ئەو جیاوازی دانانەیان بۆ دەرکەوت کە کومپانیا مۆنۆپۆلیە گەورەکان لەپێشکەش کردنی پێشنیارەکانی دامەزراندنی پرۆژەکانی بەرەبێدان لەوڵاتانی عەرەبی‌دا بەکاری دێنن . هەروەها هێندێك لەکارناسەکان لێکیان داوەتەوە کە دامەزراندنی پرۆژەیەك لەوڵاتانی عەرەبی‌دا سێ ئەوەندی پرۆژەیەکی لەوبابەتەی لە دەوڵەتە پیشەسازیە سەرمایەداریەکان‌دا تێدەچێ . بەوکارەکومپانیا خاوەن جنسیە جۆراوجۆرەکان ڕەفتارێکی نارەوای تازە دژی وڵاتانی (اوپك)و بەتایبەتی وڵاتانی عەرەبی بەکاردێنن بۆ بەتاڵان‌بردنی‌دا هاتەکەیان‌و یاری‌پێ‌کردنیان لەورێکایەوە .

وەك کۆنفرانسی و تووێژی عەرەب‌و ئەورووپا دەری خست کۆمپانیا خاوەن‌جنسیە جۆراوجۆرەکان دەیانەوێ بەشێوەورێکای ئاشکراو نهێنی کۆسپ بخەنە بەردەم بەرەسەندنی ئابووری وڵاتانی جیهانی سێهەم . ئەمەش بۆ ئەوەی ئەو وڵاتانە لە باری ئابووری‌یەوە هەر بە پاشکۆی چالاکی خۆیانەوە بیەستنەوەو بیانکەنە سەرچاوەیەکی بنەڕەتی کەرەستەی سەرەتایی هەرزانی پیشەسازی خۆیان .

بۆیە بۆیستە مامەڵە لەگەڵ ئەم کومپانیایانە زۆر بەبارێزەوەو بەگوێرەی‌ی‌ی‌و شوێنێکی کومپانیا وردبکرێ چونکە کومپانیا مۆنۆپۆلە دەوڵەتی‌یەکان کاتێك لەوڵاتێکی تازە بەرەسەندودا چالاکی‌یەکی دیاری‌کراویان هەبێ بەهەمودشارەزایی‌و تاقیکردنەوەی قەنی خۆیانەوە تێدەکۆشن بەهەرجۆرێك بێ ئەو وڵاتەهەر لەدواکەوتوویی دارا بکرن .. وەك دەبینین ڕێکاناداەن کادیرە نیشتمانیەکان فێری تەکنێکی نوێ ببن‌و کۆچ‌کردنی لێوەشاوەکان بۆ وڵاتانی خۆیان هان‌دەدەن‌و دەیان خەنە خزمەتی مۆنۆپۆلەکانەوە ، وسەرچاوە سروشتیەکان هەر بەشێوەی کەرەستەی خاو بەکاردێنن .. ورێکاناداەن پیشەسازی ئەساسیە نیشتمانیەکان دابمەزرێن .. بەچەشنێکی کشتی کومپانیا خاوەن جنسیە جۆراوجۆرەکان هەوڵ دەدەن بۆ کۆسپ نانەوە لەبەردەم بەرەسەندنی وڵاتانی پەرەسەندنی‌دا لەمەبدانی بەرهەمهێنان‌و بەرێوەبردن‌و ناردنە بازاردا ، ولەئەنجامدا

بڕوانە ل : ١١

باشکۆیەتی ئابووری‌و سیاسی ئەم وڵاتانە بۆ دەوڵەتە ئیمپریالیستەکانیان زیاتر دەکەن .

کومپانیا خاوەن جنسیە جۆراوجۆرەکان بەوئیمکانیاتەی هەیانەو بە پشتیوانی حکوومەتی وڵاتەکانیان لەسەردەمی ئەمەدا بوونە دارەدەستێکی تازە بەدەست ئیمپریالیزمی جیهانیەوە . کۆنفرانسی جوارەمی

کاروباری جیهان

دۆخی قارەی ئەفریقا هەروا بیروڕای گشتی جیهانی بۆ لای خۆی ڕاکێشاوەو لەلایەکەوە هەموو مرۆڤایەتی پێشکەوتنخوازو لە لایەکی‌ترەوە ئیمپریالیزم‌و ئۆکەرەکانی جاوی هیوایان بڕیوەتە ئەنجامی‌ڕکدانی هێزە ڕزگاریخوازەکان‌و دوژمنەکانیان . بە جۆرکی‌تر بڵێین دۆخی ئەفریقا بە تایبەتی لە چوار چێوەی‌دەوڵەتە ڕەگەزپەرستەکان‌و دەوڵەتەکانی بەرەوڕوویان دایەکێك لە جەبهەکانی ئەکدانی هێزەکانی شۆڕشی جیهانی‌و ئیمپریالیزم‌و هاوبەیمانە خۆماڵیەکانی پاك هەناوە . بۆیە هەر لایەك هەوڵ ددا ئەنجامی ئەکدانەکە بەرێتەوە .

هێزە شۆڕشگێڕەکان لەباری جەندی‌و جۆنی‌یەوە ئیمکاناتێکی زۆرو بەربڵاویان‌هەیە . لە ئەنجامی خەباتێکی دوورو درێژدا چەند دەوڵەتی‌پێشکەوتنخوازی وەك ئەنگۆلاو موزەمبیق دامەزراون ، وپاشان لەو دەوڵەتانەدا کە ڕەگەز پەرستان بە سەریان دازاڵن وەك ڕودیسیاو خواروی ئەفریقا خەباتی چەکدار هەیەو ئەو خەباتە ڕۆژ بە ڕۆژ پەرە دەگرێ‌و زەبری توند لە ڕژێمە ڕەگەز پەرستەکان دەدا . لە بەرامبەریشدا . هێزە کۆنەپەرستەکان‌و ئەو لایەنانەی پشتیان دەگرن هەمیشە بەرەو بێ هێزی دەچن . ڕژێمە ڕەگەزپەرستەکان لە ڕادەی جیهانی‌دا تووشی تەریك مانەوەیەکی‌خنکێنەر بوون‌و لە کۆمەڵەی ناو دەوڵەتان‌دەرکراون بەجۆرە لە هێندێك‌دەوڵەتی‌سەرمایەداری‌و ڕژێمی ڕەگەز پەرستی فەلەستینی داگیرکراو . زۆر بە ڕوونی پارسەنگی کێشەکە بەلای قازانجی هێزە ڕزگاریخوازو پێشکەوتووەکان‌دادەکەوێ . بەڵام بڕوا

نووسینی : جەزا صالح

دیاردەیەو دەست لە سەردانانی نابێ ئەم دیاردانەی خوارەوەمان لەبەر چاولابەرێ :

یەکەم : ئەو شەڕەی ئیمپریالیزم‌و بەکرێگیراوەکانی لە ئەفریقا تێی ـ کەوتوون شەڕی مردن‌و ژیانە . بۆیە هەموو گرانایی خۆیان دەخەنەمەیدانی شەڕەوەو زیاتر درندەیی‌و توندو تیژی بەکاردێنن .

دووهەم : هێزە کۆنەپەرست‌و ڕەگەزپەرستەکان یەنا بۆ ئەوە دەبەن‌کە سروشتێکی ئەفریقایی بدەن بە شەڕی خۆیان لەگەڵ‌هێزە ڕزگاریخوازەکان‌دا ، واتە ئەوەندەی بۆیان بکرێ‌هەوڵ دەدەن تابنۆی ڕێکخراوی یەکیەتی ئەفریقا بەکار بێنن . بەڵکەش بۆ ئەمە ئەو بانگەوازەیە کە سەرۆکی‌ڕژیمی زائیر دای بە ڕێکخراوی یەکیەتی ئەفریقاوداوای کرد کە یارمەتی بدا بۆ سەرکوت کردنی شۆڕشی‌پەرەسەندووی زائیر .

سێهەم : هێزە کۆنەپەرستەکان‌و ئاغاکانیان لە کاتێك دا لە ژووری خۆیان دازەبریان لێ دەدرێ ، تێدەکۆشن کێشەکە بگۆنزنەوەبۆ دەرەوەی سنووری خۆیان، واتە دەستدرێژی بکەنە سەردەوڵەتە ئەفریقاییە ڕزگاریخوازەکان . مەبەستیشیان ئەوەیە وا نیشان بدەن کە کۆیا ئەوەی‌لەناوەوەی وڵاتەکەیان دا ڕوو دەدا بەهاندانی دەرەوەیە ! !((ئۆگستینۆ نیتۆ)) سەرۆکی کۆماری گەلی ئەنگۆلا پیلانێکی‌ئیمپریالیزم‌و کۆنەپەرستی

بڕوانە ل : ١١

Institut Kurde de Paris

هۆشیاری شۆرشگێڕانەو

خێراکردنی گۆڕانکاریە بنەڕەتیەکان

ئەو گۆڕانکاریە بنەڕەتیانەی کەوا جولانەوەی شۆڕشگێڕانە دەست ئەنات بە دروستکردنیان لە کرمەڵادا، پەیوەندیەی پێیەویان بە دەوری مرۆڤەوە هەیە ، چونکە مرۆڤ هەم ئامانجو هەم ئامرازی ئەم گۆڕانکاریەیە ، لێرەشەوە ، هەر چەند هۆشیاری زیاتر بێت بەنرخی بەشداربوونی لە قووڵبوونەوەو بەرین بوونەوەی ریبازی ئەم گرداره شۆڕشگێڕانەیەدا ، ئەوا ، بێ گومان توانای تازە دەتەکایەوە کە ئەبێتە هۆی خیراتر کردنی ریرەوی کردارەکە ، لەکانیکدا نزم بوونەوەی ئاستی هوشیاری ئەو کەسە دەبێتە هوی خاوکردنەوەو نووچدنی رێرەوە کە چونکە ئەو نزم بوونەوەیە خۆی لەخۆیدا ئاستی ئەو هەوڵتەفەللایە دائەشکێنی کە پیوستین بو گۆڕانکاری شۆڕشگێڕانە .

لیرەدا ، دەبی ئەو پەیوەندیەی کەلەنێوان گۆڕانکاری بنەڕەتیو هۆشیاری شۆڕشگێڕانەدا هەن بەتەواوی بناسرێن ، چونکە ئەم ناسینە ئەبێتە هۆی زانینی تەواوی ئەو کارە کاریگەرەی کەبلندبوونەوەی هۆشیاری شۆڕشگێڕانە لەناو کۆمەڵانی خەڵکدا ئەیکاتە سەر ئاستی قووڵبوونەوەو بەرین بوونەوەی رێرەوی گۆڕانکاریە شۆڕشگێڕانەکان ، چونکە لەوکاتەدا کەبەم گۆڕانکاریانە کارێکی قووڵ ئەکەنە سەر بلندبوونەوەی هۆشیاری شۆڕشگێڕانەی کۆمەڵانی خەڵک کە بەرزەوەندیان تێیدا هەیە ، هەر ئەو بلندبوونە ودیە ئاستی هوشیاریە بەباشی ئەبێتە هۆی بال پێوەنانو خیراکردنی رێرەوی گۆڕانکاریە پیشکەوتنخوازەکان ، وئالیرەدا ، گرنگی ڕراندنی هۆشیاری شۆڕشگێڕانە لەمیشکی کۆمەڵانی خەڵکداو کارکردنی بەردەوام بو بەرزکردنەوەی ئاستی ئەم هۆشیاریە بەجۆرێك کەهاوشان بێت لەگەڵ کاروانی بنیاتنانی شۆڕشگێڕانەدا ، دەردەکەوێت .

ئەکەرچی سەرکردایەتی حیزبی شۆڕشگێڕ خۆی بەرپرسیاری دانانی پروگرامەکانی گۆڕانکاری شۆڕشگێڕانە لەدامو دەزگاکانی دەوڵەتدا دەخاتە ئەستۆ ، بەڵام بۆ ئەوەی ئەم پروگرامانە بهێنرێتە دی ، دەبی بەشی خۆارەوەی حزبو کۆمەڵانی خەڵك باوەڕی پتەویان بەگرنگی هەبێ ، ئەوەبزانن کە ئەمە ئەبێتە هۆی گۆڕینی لایەنە جوراوجورەکانی ژیانیان .

لیرەوە ، ئەتوانین بڵێین سەرەڕای بایەخی مەزنی ئەو گۆڕانکاریانەی کە لەمەیدانی پەیوەندیەکانی بەرهەم هێنانداڕوودەدەن ، ئەم گۆڕانکاریانە هەرگیز ناکەنە ئەو مەودا شۆڕشگێڕانەیە ، بۆیان رەچاو کراوە ، ئەگەر شان بەشانی ئەوان ، واتە گۆڕانکاریەکان ، گۆڕانکاری هاووێنە لەمەیدانی رۆشنبیری و هۆشیاری شۆڕشگێڕانەدا نە هێنرێتەدی ، لێرەدا دامو دەزگای شۆڕش بەرپرسیاری دارشتنی پیوستیەکانی رۆشنبیری سۆشیالیستی شۆڕشگێڕانەی ئەکەوێتە ئەستۆ ، کە ئەبێتە هۆیەکی کاریگەری کوکردنەوەو لێك دانی توانا دروستکەرەکانی کۆمەڵانی خەڵك و بەکارهێنانی لەرێرەوی کردارە شۆڕشگێڕانەکەدا .

جیاوازی رۆشنبیری سۆشیالیستی شۆڕشگێڕانە لەئەمڕۆ رۆشنبیریدا

لەوەدایە کە ئەم بەخوێندنی ئەکادیمیو هەوڵدانی تایبەتی نایەتە دەست هەر چەند ئەم خوێندنو هەوڵدانە کاریگەر بێت ، ئەگەر لەبنەڕەتدا لەسەر باوەربوون بەفیکری شۆڕشگێڕانەی هاوشان لەگەڵ کردارداو بنیات نەنرابێت ، هۆشیاری شۆڕشگێڕانە تەنها بە لەبەرکردنی تیکستی تیۆریو ووتەرەی فسەووتەی شۆڕشگێڕانە نایەتەدەست ..چونکە هوشیاری شۆڕشگێڕانە ، توندی بەندە بەریزە نامانجو ئارایەکی ڕداراوەو ئەو روەو دروستکردنی تەتەگاریەك لەواقیعی بینای ئابوریو کۆمەڵایەتیو سیاسی کۆمەڵای کۆندا دروستبوون بەئامانجی هەرەس پێهێنانو لەناوبردنی ئەم واقیعەو دروستکردنی کۆمەڵگای شۆڕشگێڕانەی تازە لەجیاتی ئەو ، بویە ، بۆ ئەوەی بگەینە وەدەست هێنانی هوشیاری شۆڕشگێڕانەی راستەو دروست دەبێ هەموو ئەو کولەکانە دەستنیشان کەین کەئەم هۆشیاریەیان لەسەر جێگیر دەبێ .

یەك هێنەرە بنەڕەتیەکانی هوشیاری شۆڕشگێڕانە

کامڵبوونو خەملینی هۆشیاری شۆڕشگێڕانە لەمێشکی هەموو ئەو کەسانەدا کەبەشیان بەرێرەوی گۆرانکاریەوە هەیە ، هەر لەخۆیەوەو بە ئاسانی نایەتەدی ، بەڵکو پیوستی بەرەخساندنی ئەو پێکهێنەرە بنچینەییانەیە کە ئەم هۆشیاریەی لەسەر جێگیردەبێ ، وهۆی چەسپاندنو گۆڕانی بو پێکدێنی ، ئاشکراترینی ئەم پیکهێنەرانەش ئەمانەی خوارەوەن :

● خۆبەستانی هۆشیارانە بەبیروباوەڕەکانی حزبەوەو ، وەرگرتن وتێکەڵبوون وردی بنەڕەتە سوشیالیستە شۆڕشگێڕانەکانی .

● دانانی بنەڕەتە تیۆریەکانی حزب بەچرایی ڕۆشنکەرەوەی ریگای کردارو هەمیشە گەڕانەوە بو بیرودانکە بیروباوەڕەکانیو شوێنەوارە رەوشنیەکانی لەکاتی دانانی جۆری رەفتاری رۆژانەو ئەمو ئەوسەری ئەو شتانەی کە لەهەر قۆناغێك دا دەبی هەڵبژێردرێن .

● ئاسینی قووڵی ئەو شی کردنەوەیان لەبەر رۆشنایی کرداردا دەردەکەون وبەوردی بەڵگەو دیاردانەی کە لەمەیدانی بنەڕەتە فیکریەکانی حزب ، وەرگرتنی ئەو پەڕی سوود لێیان بەرەو دەوڵەمەندکردنی حزب بەشتی تازە کە لەرێبازە شۆڕشگێڕانەکەیدا دەردەکەون .

● زانینی پیداویستیەکانی وەدیهێنانی گۆڕانکاری بنەڕەتی لە کەرتە ئابوریە جۆراوجۆرەکاندا ، وەکو کەرتە کشتوکاڵیو پیشەسازی وبازرگانی وخزمەتگوزاریەکان وموتوریەکردنی ئەم زانینە بەهۆی ئەو ریگەیەی شۆڕشگێڕانەی کەچینە ناخی هەمو لایەنەکانی ئەو کەرتەوە کەئەو کەسە خۆی کاری تیدا دەکات .

● زانینی پیداویستیەکانی هەر قۆناغێك لەقۆناغەکانی گۆڕانکاریە بنەڕەتیەکان بەجۆرێکی بەسترا و لەئەمڕۆ ئەو نامانجە ستراتیژیانەدا ، کە ئەم گۆڕانکاریانە هەوڵی بەدیهێنانیان دەدەن لەدوا قۆناغدا .

● هۆشیاری شۆڕشگێڕانە بەئاودانی بەهەمو شتە نوێو جوراوجۆرەکانی زانستو بەهەمو گۆڕانکاریو راستیە تازەدەرکەوتوەکان لەمەیدانەکانی جوراوجۆری بەکارهێنانی شۆڕشگێڕانەدا ، رەسەنترو نوێتر ئەبێتەوە .

سووربوون لەسەر جەسپاندنی ئەم پێکهێنەرە بنەڕەتیانەی هوشیاری شۆڕشگێڕانەی سوشیالیستی لەمێشکی کۆمەڵانی خەڵکدا ، دەبێ شان بەشان بکرێ ، لەئەمڕ دوورکەوتنەوە لەهەندێ هەڵخلیسکان کە لەرێرەوی هۆشیاری شۆڕشگێڕانەدا دەردەکەون ، کەبەکورتی لەخوارەوە باسیان دەکەین :

● مەیلی ئەوەی تێکەتە شۆڕشگێڕانەکان بخرێتە قالبێکی بیروزەوە و بەکار بهێنرێن ، تەنها بو راباواردنی فیکری دوور لەتێکەڵ بوون لەگەڵ واقیعو بارەگۆڕاوەکانیدا .

● هەوڵدان بۆ وەدەستهێنانی ئەحکام هۆشیاری شۆڕشگێڕانەی شکلی لە پیناوی ئامانجی تایبەتیو خۆیدا ، کە دوورە لە پەیوەستی تێکەهەڵچوو لەگەڵ تێکوشانی راستەقینەدا .

● کەوتنە ناو ئەو خەیاڵەوە کە وایە «روشنبیری کەرتێکی تایبەتیە » وتەنها بۆ کۆمەڵێك شارەزا دانراوە کە تردوبانە بە پەنە بۆ خۆیان ، ئەو کارەی کە لە باشدا ئەبێتە هۆی دوورکەوتنەوە لە تێکەیشتنی ئەم سەروەرئەوەری پیری شۆڕشگێڕانە وبەکار هێنانە جۆراو جۆرەکانیو خۆ حەشاردان لە کونجی « شارەزایی »دا ودروستکردنی چەپەری دەسکرد لە نێوان پیری شۆڕشگێڕانەو لقەکانی تری زانستو زانیاریدا .

خۆ رۆشنبیرکردن بە جورێك کە پەیوەندی بە دیسیپلینی فکریو سیاسی ئاشکراوە نەبێتو ، هەنجانی بی بەرنامە لە سەرچاوە روشنبیریە جۆراو جۆرەکان وبەکار هێنانی کام وشەی شۆڕشگێڕانە کە لە وانیتر توندترە ووەرگرتنی شتی پیشکەوتنخوازانەی تشتی لێیان .

● هەڵخلیسکان بەرەو ئەو خەیاڵەی کە وایە ئەگەر پیاو لە هۆشیاری شۆڕشگێڕانەو روشنبیریی سوشیالیستیدا سوارببو ، ئەوا ئیتر پیویستی بە تێکوشانی بیو جان لەناو کۆمەڵانی خەڵکداو هاوبەشکردن لە ژانەکانیان و خەم وخەفەتەکانیادندا نیە ، سەرچاوەی ئەمەش فیزو نە خۆ پایی بوونە .

ئەمەش ئەو کەسانەی کە لە رێرەوی کرداری شۆڕشگێڕانەدا کاردەکەن خاوەنی زانست بن لە بارەی شتە بنەڕەتیەکانی هۆشیاری شۆڕشگێڕانەوە ، وبەیەبەرن بە مەترسی ئەو هەڵخلیسکانانەی کە لە رێبازی وەدەستهێنانی ئەم هۆشیاریەدا دەردەکەون ، ئەوا هیزێکی گەورەو کوژمێکی بەتاو دێتە دی کە دەبێتە سەرچاوەی ورەو توانای نوێ بو کاروانی گۆڕانکاریە شۆڕشگێڕانەکانو ئەمەش ئەبێتە هۆی قووڵبوونەوەو وبەرین بوونەوەو و بەدەوام بەرەو پێشچوونی ئەم گۆڕانکاریانە ، چونکە دەوری هۆشیاری شۆڕشگێڕانە ، بەتەواویو بە ڕوونی ، لەو ئەنجامە باشانە دەردەکەوێ کە دەیداتە دەستەوەو کە بە شێوەیەکی راستەوخۆ لە خیراکردنی گۆڕانکاریدا هاوبەشی ئەکەن.

ئەنجامە باشەکان

ئەنجامە باشەکانی دەوری هۆشیاری شۆڕشگێڕانە لە خیراکردنی گۆڕانکاریە بنەڕەتیەکاندا ، ئەتوانری لە هەندی کردارداببینرێ کە ئەم هوشیاریە رەنگی تیدا داوەتەوە هوشیاری ئابووری شۆڕشگێڕانە ، بۆ وتنە ئەوەیە کە بال بە کارکەرانی کەرتی بازرگانی سوشیالیستیبەوە ئەنی کە چەهەوڵنك پیوستە بیدەن بو ئەوەی کەلوپەلو کوتال بنەیەنری بو کۆمەڵانی بەرینی خەڵك ، وئەو ناوبردنی بنچینەیی هەمو ئەو تەگەرەو کۆسپانەی کە ئەبنە هۆی دەست نەکەوتنی کەلوپەلیك و پیوداگێکی بنەڕەتی ئەو عورفە شۆڕشگێڕانەیەی کە ئەبی سەرمەشقی هەمو رەفتارو چالاکیو کردارمان بێت . دروشمی « ئەوەی بەرهەمی نیە نان ناخوات » ، بوونە ، کاتی ئەچینە مەودای تەواوی کاریگەری خۆیەوە ، کە کۆمەڵێکی زورو زەبەندەی وزەی بەشەریی کە لە کەرتی چوراوچۆری بەرهەمهێنانو خزمەتگوزاریدا کاردەکەن بکەونە بەکار هێنانی ، هەمان شت ئەو کارتێکردنە باشە کاریگەرانە ئەگرێتەوە کە بەکارهێنانی باشتری دروشمەکانی حزب ئەیخاتە روو ، واتە ئەو دروشمانەی کە دەڵێن دەبی کات بەشیوەیەکی شارستانیانەو زیرانە بەکار بهێنرێ هەروەها ئەو دروشمانەی کە کار بەشتێکی پیروز دادەنێن وەکو بایەخێکی کۆمەڵایەتی زور پیویست لە دروستکردنی کۆمەڵگای سوشیالیستی شۆڕشگێڕانەدا .

گونجان لە فکرو دەروونو رەفتاردا لەگەڵ رێرەوی ئەو گۆڕانکاریە بنەڕەتیانەدا کە ئێستا لە ولاتە کەماندا روو ئەدەنو ناسینی سەرانسەری ئامێرکانی دوا رۆژیو ئەنجامە باشەکانی لە ژیانی کۆمەڵانی رەنجکیشدا، بال بەو رێرەوەوە دەنین تا بگاتە ئەو پەڕی ئامانجەکانیو، رۆژبەرۆژ شتی تازەی ئەخەنە سەر کە ئەبێتە هۆی قایم بوونیو خۆگرتنی لە رووی هیزەکانی وەڕگەڕانو تاریکیداو زیاتر لەگەڵ کۆمەڵانی بەرینی خەڵکدا بیکەوە دەڵکێن .

هەر چەندە کۆمەڵانی خەڵك هۆشیاری شۆڕشگێڕانەیان . لە بارەی ریبازی گۆرانکاریە بنەڕەتیەکانەوە زیاد بێتو لەوە بکەن کە ئەم گۆڕانکاریانە خزمەتی بەرژەوەندیە بنەڕەتیەکانی ئەو دەکەن ، ئەوەندە بیرو باوەڕی بە رەوایی مەسەلەکەی زیاد دەبێتو بی گومان ئەوەندە بەخشنی زیاترو بی سنوورتر دەبێت ، ئەو بەخششەی کە رێرەوی کرداری شۆڕشگێڕەکە بە وزەی شەبۆل وەشێن پر تر دەکاتو توانای ئەوەی دەدائی کە بگاتە ئامانجەکانی واتە دروستکردنی کۆمەڵگای سوشیالیستی بیشکەوتەو رێ بڕین لە هەوڵو تەفەللای هیزەکانی دوشمن بو کەمی هەندی کەرەستە ، هەر خۆشی پایان پێوە ئەنێ کە باز بەسەر روتینداا بدەن بۆ مسۆگەرکردنی پیویستیەکانی هاووڵاتیانو سەلماندنی راستی هەڵبژاردنی سوشیالیستانە کە سەرکردایەتی حزبو شورش دای ناون ، ئەمەش بە هەوڵدانی بەردەوام بەرەو کارامە بوونو وەستایی لەزانینو ناسینی پیویستیەکانی بازارداو وشێوە راستو بەجیکانی شت خستنە بازارەوە ودوور کەوتنەوە لە هەموو شتیکەکە قازانجی تایبەتی تیدابێت لە سەر حیسابی زۆربەی خەڵك یاخۆ بەکار هێنانی وەزیفە بو یارمەتیدانی خزمو دوستو ناسیاو .. هەمان پێوانە ئەبێ بو کار کەرانی تری دامو دەزگاکانی تری دەوڵەت ، لە هەر جێگاو پلەیەکدابن ، بەکاربهێنرێ ، کە هۆشیاری سوشیالیستی شۆڕشگێڕانە دوریان ئەخاتەوە لە تەلەی بیروکراسیەت کە زەرەر بە پروگرامەکانی شۆڕشو رێرەوی گۆرانکاریەکان دەگەیەنێ بەوەی کە گیانی خولقینەری ئەکوژێو تەلەی وزەو توانای باشی کارکەرە بچوکەکانی دەزگا دەوڵەتیەکان ئەخنکێنێ .

لە لایەکی ترەوە ، هۆشیاری شۆڕشگێڕانەی ساغ بالیان پێوە ئەنێ کە واز لەو رەفتارە وشکەبێنن کە لەکاری فەرمانبەریدا فیری بوون وایان لێ ئەکات هەوڵو تەفەللای زیاتر بدەن بو بەجێ هێنانی ئەرکەکانیان بە جۆرێك کە لە ئەمڕەوەدا بەونجێ کە شۆڕش چاوەروانیەتیو بە جۆرێك کە بەشداری بکات لە بەجێ هێنانی پروگرامەکانیدا ، بەم جۆرە ، بۆمان دەردەکەوێ کە بلاو بوونەوەی هوشیاری شۆڕشگێڕانە لە ناو سەرکردەکانی شۆڕشو هیزە بنەڕەتیەکانیدا کە بریتین لە کرێکارو جوتیارو روشنبیری شۆڕشگێڕو و رنجدەرانی تر ، ئاسۆی فراوان ئەکاتەوە لە بەردەم دەوڵەمەندبوونی دروشمە ناوەندیەکانی حزبدا کە سەرکردایەتی حزبو شۆڕشی دایانی رشتوەو کردوونی بەخزانەناوی .

ئەلێ (کردارێکی ناراستەکراوو بەمەبەستە بۆ پەیداکردنی گۆڕانکاریەکی دڵگیر لە رەفتاری مرۆڤو کۆمەڵدا) .

بەڵام بەشی دووەم باسی سۆشیالیستیو پەروەردەو ، پەیوەندیی سۆشیالیستی بە پەروەردەو ، پەروەردە لە رێژیمی سەرمایەداریداو ، پەروەردە لە رێژیمی سۆشیالیستیدا ئەکات . وەدەربارەی ئەمەی دواییانەوە ئەڵێت (زانستو تەکنیکو هەموو دۆزینەوە گەشەدارەکانی بلیمەتانەی مرۆڤایەتی بۆ خزمەتکردنی میلەت دائەنرێ ، ئیشو کاریان سووك ئەکاتو بەشداریی پێشخستنی ئەنداماتی کۆمەڵ ئەکات تشت ئەنداماتی گۆمەڵ ئەکات پێشخستنێکی گونجاوانە » .

خوێندن لە بیروڕای سۆشیالیستیدا پێویستیەکی مرۆڤایەتی زیندووە ، ولەبنیادویستە ماددیەکانی سەرەکیەکانی مرۆڤە ، لە بال ئەوەشا کە توخمێکی بنەڕەتی توخمەکانی بەرەلاکردنی هێزە خولقێنەرەکانی ، وەمەبەستی پێکهێنانی رێژیمێکی کۆمەڵایەتی نوێیە کە دۆخو بارێکی ئابووریی مەوزوعیو کۆمەڵایەتیو فیکریو سیاسی نوێ ئەخولقێنێ ، مرۆڤ لە هەموو جۆرە چەوساندنەوەو خزبەسەرا سەپاندنو ووشکەوە بوونێك ئازاد ئەکاتو دەرفەتیشی لەبەردەما ئەرەخسێنێت بۆ ئەوەی ببێتە مرۆڤێکی سەربەست) .

وە لەبارەی بیروڕای پەروەدەشەوە لێکۆڵەرەوەکە پاراستنیو بەرەلاکردنی هێزە خولقێنەرەکانی ، وەمەبەستی پێکهێنانی رێژیمێکی کۆمەڵایەتی نوێیە کە دۆخو بارێکی ئابووریی مەوزوعیو کۆمەڵایەتیو فیکریو سیاسی نوێ ئەخولقێنێ ، مرۆڤ لە هەموو جۆرە چەوساندنەوەو خزبەسەرا سەپاندنو ووشکەوە بوونێك ئازاد ئەکاتو دەرفەتیشی لەبەردەما ئەرەخسێنێت بۆ ئەوەی ببێتە مرۆڤێکی سەربەست) .

وە لەبارەی بیروڕای پەروەدەشەوە لێکۆڵەرەوەکە توانای پێکهاتنی کۆمەڵایەتی یەو هۆیەکیشە لە هۆکانی بەرەلاکردنی هێزەکانی بەرهەمهێنان بۆ دروستکردنی بنکەی ئابوریی سۆشیالیستی دامەزراندن .

بەڵام دەربارەی پەروەردە لە رێژیمی سەرمایەداریداو ئەڵێت :

لەناو کۆمەڵە سەرمایەدارەکاندا ئەتوانرێ بووترێت ، سێ هۆ بالی بەو رێژیمانەوە ناوە کە قوتابخانە دابەمەزرێنن ئەو هۆیانەش ئەمانەن :

١ - پاراستنی رێژیمی کەنیسە بە تایبەتی لە رابووردودا ، لەو بیرو رایانەی خرایەی ئەدەنە پال یاخود لە ئەنیا ناگونجێن .

٢ - جێگیرکردنی پێکهاتنی چینایەتیو ، خوێندنیش والێبکرێ کە هەر بۆ چینێکی دیاریکراو رەخسابێت بۆ ئەوەی لە ئەنجاما پەیوەندییە ئابووری کۆمەڵایەتیەکی شێوە کۆنەپەرستانە بەسەر کۆمەڵدا بسەپێنرێت .

٣ - بەدیهێنانی سوودی ئابوریی تاکە کەسی چەوسێنەرەوانە بەهۆی جۆرە پەروەردەدانێکی دیاریکراو بە ئەندازەیەکی دیارکە بەرژەوندیی چینەکەو رژێمەکە مسۆگەر بکات .

● وەلێکۆڵەرەوەکە بەشی سێیەمی لێکۆڵینەوەکەی بۆ بنچینەکانی پەروەردەی سۆشیالیستیی تەرخان کردووە ، چونکە ئەخشەکێشانی پەروەردەیی لەکۆمەڵی سۆشیالیستیدا ، تێکرایی و ئەرمو نیانیو زانستیو دیموکراتی تیدا رەچاو ئەکرێت . وە دانەرەکە ئەو بنچینانەی بەپێز وەك خوارەوە بیشان داوە :

١ - خوێندن تەنها ئەرکی دەوڵەتەو هیچ تاقمو رێکخراو دەستەو کۆمەڵەیەکی نارەسمی یا هیچ کەسێك مافی ئەوەی نیە دەزگایەکی خوێندن فێرکردن دابمەزرێنێت یا بەڕێوەی بەرێت .

٢ - خوێندن بەرۆژ

بڕوانە ل : ١١

پەروەردەی سۆشیالیستی

نوسینی : حکمت عبدالله

پێشکەش کردنی : محمد بدری

● لە بڵاوکراوەکانی وەزارەتی راگەیاندن کتێبێکی مامۆستا حکمت عبدالله بەناز بە ناونیشانی - پەروەردەی سۆشیالیستی - دەرچووەو بریتیە لە لێکۆڵینەوەیەکی ئەکادیمی بەنرخ کە (١٣٦) لاپەڕەی گرتۆتەوەو لە (٧) بەش پێکهاتووە ، لە بایەخی لێکۆڵینەوەو ئامانجەکانی و ، لە سۆشیالیستیو پەروەردەو ، بنچینەکانی پەروەردەی سۆشیالیستیو ئامانجەکانی پەروەردەی سۆشیالیستیو پروگرامی پەروەردەی سۆشیالیستیو مامۆستای سۆشیالیستخوازو چۆنیەتی باری خوێندن لە عیراقدا دواوە .. هەروەها لێکۆڵینەوەکە کۆتایی پێهاتو پاشکۆیەکی سەرژمارەکانو چەند خشتەیەکیو لیستەیەکیشی بەناوی ئەو سەرچاوانەوە تێدایە کە دانەر لە چوونە ناو باسەکەیەوە سوودی لێ بینیون .

لێکۆڵەرەوەکە لە بارەی بایەخی لێکۆڵینەوەکەیەوە ئەڵێت !

گرنگی لێکۆڵینەوەکە لە سروشتی ئەو باسەوە سەرهەڵئەدات کە هەوڵی لێکۆڵینەوەدانی ئەدات ، باسێکە لە قۆناغی شۆڕشگێڕیی ئێستاو دوارۆژماندا بایەخێکی گەلێ دوورەمەودای هەیەو لێکۆڵینەوەو ڕوونکردنەوە کردنی لەوانەیە بەشداریی دیاری کردنی ئاسۆکانی پەروەردەی سۆشیالیستیی مامۆستایانو پەروەردەکەرانو قوتابیانی دەزگا پەروەردەییەکان بکات ، سەرەڕای ئەوەش لەوانەیە ئەو لێکۆڵینەوەیە ببێتە بەردەبازێك بۆ لێکۆڵینەوەی شارەزایانەترو بۆ پشت بەستنیش بە سەرچاوەو کارامەیی تری ئەوتۆ کە لێکۆڵەرەوەکە دەرفەتی پەیداکردنیانی نەبوە ، کە ئەوەش لەوانەیە ببێتە سەرەتایەکی ساغو دروست بۆ دەوڵەمەندکردنی بیروڕای پەروەردەی سۆشیالیستیی و پشخستنیشی بە شێوەیەك بالیشتنێك بۆ شۆڕشی هاوچەرخی عەرەب بهێنێتەدی

● لێکۆڵینەوەکە هەروەکو مامۆستا بەزاز دەری ئەبڕێ بە مەبەستی وەڵامدانەوەی ئەم پرسیارانەی خوارەوەیە :

سۆشیالیستیی پەیوەندیی بە پەروەردەوە چیە ؟

ئەو بنچینانە کامانەن کە ئەبێ پەروەردەی سۆشیالستیبان لەسەر دابمەزرێنرێت ؟

ئامانجەکانی پەروەردەی سۆشیالیستی چین ؟

پڕۆگرامی پەروەردەی سۆشیالیستی چیە ؟

مەرجەکانی مامۆستای سۆشیالیستی چین ؟

ئەرکەکانی مامۆستای سۆشیالیستی چین ؟

ئەو هەوڵو کۆششانە چین کە لە عیراقدا لەم ریگەیەوە بۆ گۆڕینی خوێندنی ئامادەییو دامەزراندنی بناغەی سۆشیالیستیی نراون ؟

● بەشی یەکەمی کتێبەکە بریتیە لە پێشەکیو بایەخی لێکۆڵینەوەو ئامانجەکانیو پلانو سنوورەکەی ، لەگەڵ ئەو زاراوانەی لە کتێبەکەدا بەکارهێنراون ، هەروەها ئەو بەشە پێناسەیەکی بیروڕای سۆشیالیستی و بیروڕای پەروەردەی تێدایە . لە پێناسەکردنی سۆشیالیستیدا ئەڵێ (هۆیەکە بۆ ریکخستنی کۆمەڵو رزگارکردنی مرۆڤو پاراستنیو بەرەلاکردنی هێزە خولقێنەرەکانی ، وەمەبەستی پێکهێنانی رژێمێکی کۆمەڵایەتی نوێیە کە دۆخو بارێکی ئابووریی مەوزوعیو کۆمەڵایەتیو فیکریو سیاسی نوێ ئەخولقێنێ ، مرۆڤ لە هەموو جۆرە چەوساندنەوەو خزبەسەرا سەپاندنو ووشکەوە بوونێك ئازاد ئەکاتو دەرفەتیشی لەبەردەما ئەرەخسێنێت بۆ ئەوەی ببێتە مرۆڤێکی سەربەست) .

وە لەبارەی بیروڕای پەروەدەشەوە لێکۆڵەرەوەکە

Institut kurde de Paris

له ئاسۆی دەبیدا

«هونەر» لەنێوان هونەرو قسەی ڕوتدا ..

- صلاح احمد -

« هونەر لە گشت ئاتێکداو بە درێژایی مێژوو ، جۆرێك بووە لە جۆرەکانی دەربڕینی کۆمەڵایەتی » . باوەڕناکەم کەس نکووڵی لە ڕاستیی ئەم تەعریفەی دوور بکات ، بەڵام وەك کاك « احمد محمود » لە ژمارەی شەووی ئەم ڕۆژنامەیەدا بۆی چووە ، هەر ئەوەندە ئەو « هونەر » بە تەنها یەك تەعریفێك لە کۆڵ ببێتەوە ، بەکوماڵ هەر کەسێك دەست بداتە هەر کتێبێك دەربارەی هەر بەشێکی هونەر ، بە دەیان تەعریفو لێکدانەوەی بەرچاو دەکەوێت ، ئەمە جگە لەو کتێبانەی کە ، تایبەتی بۆ ئەم مەبەستە داناون . لەبەر دوورو درێژووەوە نەبوایە چەل ، بەنجا نووسەرەکمان لێرەدا دەخستە بەرچاو .

لێنجا ئەگەر کاك « احمد » لەو تەعریفە زیاتری نەبینیوەو ، دەیەوێت لە هونەرشدا بابەتێك ، یان ڕەخنەیەك بنووسێت ، هێشتا وەخت ماوەو ، کەسیش لە بڕێك ناپێت بە کوڕێكو ، بارارێش بڕە لە کتێب بۆ ئەو کەسانەی مەبەستیانە .

ئایا ڕاستە وەك ئەو دەڵێت : « بۆ داپژشینی دواکەتوویە لە ڕووی ڕۆشنبیریو ، لە هەلویستی فیکریدا .. هتد ، یان مەسەلەکە ئەوەیە کاك « احمد » هەر ئەوەندەی لێدەزانێتو ، ناشتوانێت بزانێت لەوەی ئەو دەیزانێت زیاتریش هەیە ؟!

من وتوومە : « ئەگەر هونەر تیشکدانەوەیەکی ناخی ئادەمیزاد بێت بۆ ناوەوەو ، لێنجا بۆ دەرەوەی خۆی .. هتد » . « بۆزیس شۆچکزف »یش لە لاپەڕە «٦»ی کتێبی « المصائر التاریخیه للواقعیه »دا دەڵێت : « هونەر هەروەها دنیای ناوجەرگەی - ناوەوە - ی مرۆڤەو ، شەخسییەت و ، ناقیکردنەوەو ، بەیوەندییەتی بە دنیای - دەرەوەوە » . « طراد الکبیسی »یش لە لاپەڕە « ١١٨ »ی « شجر الغابه الحجری »دا دەڵێت : « هونەر تەعبیرە لە پێویستیی بە خولقاندن لە - ناوەوە - ی هونەرمەنددا » چونکە هونەر لە « ناخ »دا دروست دەبێتو هونەرمەندو گشت ئادەمیزادێکیش بەبێ « ناوەوە » تەنها قاوغێکەو ناتوانرێت ناوی « ئادەمیزاد »ی لێبنرێت ، کەچی کاك « احمد » ئەم وشەیەی نەبیستووەو وادەزانێت من وامهێناوە ، بڕیە دەیخاتە ناو کەوانەوە . پاشان وادەزانێت « کۆمەڵ »و « گەلان »و « مێژوو » شتێکن و ، تاکە کەس شتێکی تر ، وەك ئەوەی گەلانو کۆمەڵو مێژوو .. هتد هەر ئەو گشتە نەبن کە لە هەموو تاکە کەسەکان پێکهاتوون ! ئەی ئەو هەموو « ناو »ی تاکە کەسانەی کە گەلانو کۆمەڵو مێژوویان پڕکردووە ، لە کوێوە هاتوونو ، بڕچی ناو دەبرێن ؟! تۆ بڵێیت « بیتهۆڤن »و ، پیکاسۆو ، دیستۆفسکی و ، ئەرستۆو ، و ، و ، و ، وو هەموو ناوی گەلانو کۆمەڵ بن ؟! نازانم چۆن دەتوانرێت بیر لە کۆمەڵ ، یان گەلێك بکرێتەوە بەبێ ئەوەی [illegible] بیرای ببڕە گشت شتێك [illegible] دەرەوەشەوە - لە بچووکترین [illegible] ، دەست پێدەکات بۆ گشتو ، هیچ شتێك نەبووەو نابێت ئەگەر بڕینی نەبێت لە کۆمەڵێك بەش .. ئەم جۆرە لێك دابڕکردنە سەرنجێکی هەڕەمەکییانەیەو نووتنی ئاسایانەو بەبێ هیچ بیرکردنەوەیەك دەڕاوە ، بە ئاك « احمد » دەیەوێت ئەم سیفەتە بدانە پاڵ من گوایە لاسایی کۆلن ویلسنو سارتەرو [illegible] بیداری پێدەبەمەوە؟ من حەز ناکەم باسی [illegible] بکەم کە بۆ هیچ حیسابێك نەمنو بە ئاك « احمد » بێت ئاحەیەین بە قولەپێیاندا ، با هەر چەندەش لە دڵیاندا نازرك ، یان کزك بین .

من نووسیبووم : « .. - هونەر - ئەو کەسانە دوور دەکەوێتەوە کە لەناویانەوە سەری هەڵداوەو ڕەگەو ڕیشەی تیداکوتاون .. چونکە لێو ڕۆیی لەو ڕادە کشتییە بەرزترە کە ئێکراکەی تیادا دەژیوو دەیبینن » ، بەڵام هەر لە کتێبی « شجر الغابه الحجری »دا کە وەزارەتی ڕاگەیاندن چاپی کردووە ، « طراد الکبیسی » لە لاپەڕە « ٣٢-٣٣ »دا لەمەش زیاتر دەڵێت : « لەبەر ئەوەی هوشیاریی خەڵکی لەچاو داهێنەرەوە ، ئەنەبەرە .. بڕیە زۆر جار ئەو بزاڤییەی کە دەکەوێتە نێوان خوێنەرو داهێنەرەوە ، لێی بابەتە شوورە بۆ خۆ دروستکردنانەیە کە ئەقڵی خوێنەر بە دەورەی خۆیدا دەیکات » پاشان دەڵێت : « خوێنەری چاك .. دەبێت ڕۆشنبیرییەکی قووڵی هەبێت ، یان بەڵای کەمەوە بەقەدەر شاعیر (هونەرمەند)ەکە ڕۆشنبیریبێتو ، بتوانێت لە پێشکەوتنە نوێیەکانی فیکرو هونەر لە جیهاندا بگات » .

بەڵام کاك احمد بە چەند وشەیەکی سووکە دەست دەیەوێت ئەم ڕاستییانە بسڕێتەوە کە خەڵکی لەبری ئەمەنیان بە تاقیکردنەوە پێیکەیشتوون ، بڕیە هەر لە خۆی دەپرسم کۆمەڵەکەی ئێمە لەسەدا چەندی خوێندەوارە تاوەکو بتوانێت ئاگای لە - پێشکەوتنە نوێیەکانی فیکرو هونەر بێت لە جیهاندا - ؟ تاکو ئێوە وا بزانن من مەسەلەکەم « کردووە بە دژکردارێکی نەرجسییانە بۆ دەربڕینی ڕاتبیەتی تاکە کەس » ..! چۆنیش ؟ « لەسەر حیسابی جووڵانەوەی کۆمەڵو .. هتد » دیارە ئەگەر هەموو شتێك وەکو هەواڵی ڕۆژنامە بخوێنرێتەوە ، ئەم

بڕوانە ل : ١١

تەلەفزیون

شانۆگەری «هونەر وژیان» وچەند سەرنجێك

مەسعود جەوهەر پەرتشان

ماوەیەك لەمەوبەر ، تیپی « هونەرووێژەی کوردی »لقی هەولێر لەتەلەفزیۆنی کەرکوکەوە شانۆگەری« هونەروژیانی » پێشکەشکرد .. ، کە لەنووسینو دەرهێنانی « مەهدی نومید گەرمیانی »بوو .

ناوەڕۆکی شانۆگەریەکە ، بەکورتی بریتیبوو لە « نەمانی دەرەبەگایەتی ... بەرهەڵستی کردنی بیری کۆن .. بن بڕکردنی کۆنەپەرستی .. سەندنەوەی زەوی لەدەرەبەگەکانو دابەش کردنی بەسەر جوتیارەکاندا .. پێویستی کارکردنی هەموو مرۆڤێكو بەرهەم هێنان بەنارەقەی نێوچەوان .. هەوڵدان بۆ ئەوەی ئافرەتی کورد بێتە ڕیزی خزمەتکردنی هونەری کوردی .. دادپینی پەچەی خەوش لەڕووی نەرێتە کۆنەکانی کۆمەڵایەتی کۆمەڵگەی کوردەواری .. هتد »

لایەنە باشەکانی شانۆگەریەکە :

● لەڕاستیدا ئەوەی سەرنجی ڕاکێشام ، بەشداری کردنی ئەو هونەرمەندە لاوانە بوو ، کە بۆ یەکەمجار دەوری ئواندنیان بینیوەو ، سەرکەوتنێکی چاکیشیان تیدایدا وەدەستهێنا ، بەتایبەتی - سەردارو خوشکە نیران شێتەکان - .

● ناوەڕۆکی شانۆگەریەکە، زۆر هێمنانە هەوڵی جارەسەرکردنی هەندێ لە نەخۆشییەکانی کۆمەڵایەتیمان دەدا ، بۆ نموونە « کەسەردار ، دەچێتە لای شێتەکانی شێتخانەو ، گفتوگۆیان لەگەڵدا دەکات ، لەهۆی شێتبوونی هەموویان دەکۆڵێتەوە » وەدواجارکە « دەیکا بەشانۆگەریەکو پێشکەش دەکرێ » لێرەدا شانۆگەریە ڕاستەقینەکە ، بەشێکی کرێ لێجیادەبێتەوە ، کە ئەویش دروستکردنی بانیشاندانی واقیعێکی ترە لەمەسەلەکانی ناوەخۆیداو چارە بۆ دووەمیان دەرنەچووە .

● [illegible] لە سەردار بەخولەی [illegible] باوکی دەڵێت [illegible] پێویستە هەر کەس بەدەست و بازووی خۆی کار بۆ خۆی کاتو بەنارەقەی ناوچەوانی بەرهەم وەدەست بێنی » وە لەدوای ئەوەشدا ، کە منالانی [illegible] بارام بەگ » « سەردارو [illegible] ی خرشکی » کە هەوڵی [illegible] وەدەدەن خولەی خزمەتکار [illegible] لەنۆکەری باوکیان بهێنێو ، چێتە جێگایێك بۆ خۆی کار کات ، کاتێ خولەش بەگوێیان دەکاتو واز لەنۆکەری دەهێنێ .. هەوڵدانێکی بەسوودە بۆ پێشەکێش کردنی ڕەگەو ڕیشەی دەرەبەگایەتیو نەمانی چەوساندنەوەی یەکتریو دواهێنانی کۆیلایەتی لە کۆمەڵگەی کوردەواریدا ، کە تائێستاش کۆتایی پێنەهاتووە .

دەربارەی نووسینەکە :-

● ئەگەر چی ، نووسەری شانۆگەریەکە ، هەوڵێکی چاکیداوە بۆ چارەسەرکردنی ئەو مەسەلانەی کە ناوەڕۆکی شانۆگەریەکەن .. بەڵام من وەکو بۆ ڕوون بووبێتەوە ئەوەیە ، کە نووسەر زۆر بەبەلە نووسیویەتیەوەو ... بەنیوەچڕی مەبەستی هەندێ شتی وەدەست هێناوە ، بۆنموونە : لەو ڕوایە دایە ، هیچ مرۆڤێك تەنها بەبینینی شانۆگەریەك ، ڕای خۆی بگۆڕێو بڕوای بەو بیرەی نەستێنێ کە تا ئەو کاتیش لەگەڵیدا ژیاوەو ... جگە لەمەش لەدەقی کاتا بڕوابەو شانۆگەریە بکات کە دژی خۆیەتیو دواجار کچو کوڕی خۆیشی بەشداری ئەوەو شانۆگەریەیان کردووە ، وەهەروەها تا ئامادەبوونی لەئاهەنگەکەدا دوژمنی هونەر بووەو ، بڕوای بەهیچ جۆرە پێشکەوتنێك نەبووە ... جا لێرەدا پێویست بوو کاك « مەهدی نومید » زیاتر ئاگاداری ئەم خاڵە بوایەو ، بەمەوزوعی چارەی ئەومەسەلەی بکردایە ، لەبەر ئەوەی شانۆگەریەکە هەر لەسەرەتاوە تا کۆتایی ، هەوڵدانە بۆ گۆڕینی ڕای بارام بەگ بەرامبەر بە هونەرو پێشکەوتنو ڕەش کردنەوەی بیرەکانەکەیەتی .. لێترچێن بەوسانایی بە ئێمە دەتوانێن ڕای بارام بەگ بگۆڕێو ، تەنها بەبینینی شانۆگەریەك وای لێبکەین بڕوای بەهەموو جۆرە پێشکەوتنێك هەبێت .

● وە بۆ زمانی نووسین ، من لەو بڕوایەدام ، پێویستە زمانی نووسینی شانۆگەری بەپێی دەورەکانو کاتی ڕووداوەکانو شوێنیان بێت .. بۆنموونە : « خولە » کە نۆکەری « بارام بەگە »و ... بەچکە کوردێکی کرمانجە ، چۆن ئەتوانێ بەوسانایی بە زمانی خۆی بگۆڕێو بەزمانی شارستانێك بدوێت ؟ بۆ بەکوردێکی پەتی لادێیی ... یا بەزمانی جوتیارێك نەدوێ ؟ کە زیاتر مەبەستەکە ڕوون دەکاتەوەو ، لەلایەنی هونەرپێشەوە پڕ بەپێستی خۆی سەرکەوتن وەدەست دێنێ .

دەربارەی دەورەکان : -

« عبدالرزاق شمس الدین » کە دەوری خولەی خزمەتکاری بینیوە ، لەهەندێ کاتا ، بە تایبەتی لەسەرەتای دەست پێکردنی شانۆگەریەکە تا ئاوەڕاستی بەمرۆڤێکی گوێ گرای دەوری بینی ، چونکە هەر قسەیەکیان لەگەڵیدا دەکرد بەپێنج شەش جار لێنجا تێیدەگەیشت ... بەڵام نازانم بۆ لە هەندێ کاتی تردا ، بەتایبەتی لەوکاتەی کە دەرکرا یابڵێین ڕۆیی ، هەر جی قسەیەکیان لەگەڵیدا کرد بەسانایی تێی دەگەیشتو ، هەرزوو وەڵامی دەدانەوە . لێرەدا ئاوەژویی - تناقض - هەیە دا دەبێ بۆ لەسەرەتادا ڕێگران بوو ، لەکۆتاییدا چاك بووەوە نەمە دەگەڕێتەوە سەر دەرهێنەرو ، پێویستبوو ئاگاداری بوایە .

● داپەش کردنی دەورەکان بەپێی تەمەنی گونجاو بۆ هەر دەورێكو لەهەر شانۆگەریەکدا ڕۆڵێکی گرنگ دەبینێت بۆسەر کەوتنی ئەو شانۆگەریە لێرەدا هەندێ لە دەورەکان لەگەڵ تەمەنی هەندێ لەهونەرمەندەکان نەدەگونجا بۆ نموونە: « سەرۆك تیپ » کەدەبێ هەر جۆنێك بێت تەمەنی لە ٣٠ ساڵ کەمتر نەبێت کەچی لەم شانۆگەریەدا لەشێوەی لاوێکی جوانکیلە دەچوو ، کە تازە بگاتە تەمەنی موراهەقەو ئەو هونەرمەندانەی کە دەوری - شێت - یشیان بینیبو هەر بەم جۆرە .. جا پێویست بوو بۆ چارەکردنی ئەو شتە ماکیاج دەوری خۆی ببینیایە .

چەندسەر نجێکی تر :

● ئەو خاڵەی کەلە سەرکەوتنی شانۆگەریەکەی کەم کردبووەوە ، دەنگ زۆر ناڕێك تۆمارکرابوو . مرۆڤ بەچاکی تێی نەدەگەیشت ، هەندێ جارزۆر کردەبوو کە کەس تێی نەگات و لەهەندێ کاتیشدا بەچەند وشەیەکیان لەگەڵیدا کرد بەسانایی تێی دەگەیشتو ، هەرزوو وەڵامی دەدانەوە . لێرەدا ئاوەژویی - تناقض - هەیە دا دەبێ بۆ لەسەرەتادا ڕێگران بوو ، لەکۆتاییدا چاك بووەوە نەمە دەگەڕێتەوە سەر دەرهێنەرو ، پێویستبوو ئاگاداری بوایە .

● **دابەش کردنی تیشك زۆر کاردەکاتە سەر شانۆگەری .. بەڕاستی دابەش کردنی تیشك لەم شانۆگەریەدا لەقیمەتی کەم کردبووەوە .**

● **پێویستە زیاتر بایەخ بەدیکۆر بدرێتو ، بۆ هەر شێوێنێکی تایبەتی دیکۆرێکی ، تایبەتی دروست بکرێت ... نیستا لەوشانۆگەریەدا زۆر بەسانایی هەست بەوە دەکرا کەدەقی مانی بارام بەگەڕاوە بەشێتخانەو دواجار بەنەخۆشخانە .**

ئەم سێ خاڵەو چەندانێکی تر کەماوە نیە لێرەدا باسیان بکەم دەگەڕێتەوە بۆ سەرکەمی بایەخ پێدانی کادیرە هونەریەکانی ئەلەفزیۆنی کەرکووك . لێرەدا پێویستە زیاتر بایەخ بەم جۆرە شتانە بدەنو هەوڵ بدەن لە شانۆگەریە کوردیەکانی تردا دووبارە نەبێتەوە . چونکە سەرکەوتنی شانۆگەری تەنیا دەوربینینی سەرکەوتوو نیە ، بەڵکو پێویستە ئەم لایەنانەش فەرامۆش نەکرێن و بایەخیان پێبدرێت .

لەکۆتاییدا ، هیوای سەرکەوتن بۆ نووسەرو دەرهێنەری شانۆگەریە کە کاك « مەهدی نومید »و هونەرمەندەکانی کۆمەڵی هونەرو وێژەی کوردی دەخوازمو .. هیوادارم لەوازی داهاتوودا شتی زیاتر سوود بەخش و سەرکەوتوویان پێشکەش بکەن .

هەندێ بیروڕا بەرامبەر هونراوە

بورهان مستەفا مەعروف

هونراوە : ڕەخنەی ژیانە بەڵام شاعیری عەراقی بەیانی ئەڵێ هونراوە : شۆڕشە لەسەر ژیان .... بەڵام ماموستای ناسراوەمان گوران ئەڵێ : هونراوەی ڕاستەقینە دەبێ بەتێنو نەمرێ لەبەر ئەوە نابێ ببەسترێ بەناوی کەسێکەوە کە ئەمڕۆ ناوی دەهێنێ سبەینێ لێی پەشیمانە یاڕوداوێکی واوە کە سبەینێ باری سەرنجت دەربارەی دەگۆڕێت .

لەسەرەتای هەناوانی مرۆڤەوە سروشتو کۆمەڵ دوهێلی موازی بوون بەرامبەر بەهێلی زاتێتی مرۆڤ لەجەهانی زاتێتی ئەودا سروشت سەرچاوەی تەلیسمو ئەفسون بووە کۆمەڵیش مایەی هۆشمەندی بووە بەم جۆرە شێوەو ناوەڕۆك لەمەی ڕیسمانی واقیعدا تکەڵاو بوونو کۆرپەی نازداری هۆنراوە لەدایك بوو ... هونراوە دیاردەیەکی کۆمەڵایەتی یە لەگەڵ ئۆزانی دیاردەکانی تر ، ئۆزاوەو پەرەی سەندووە هۆنراوە ڕەنگ دانەوەی ئەو واقیعە ماددیە کەلەمێشکی شاعیردا گێنگل ئەخواو بەهۆنراوە دەرئەبڕێ ..

گەلێ بیروڕا هەیە بەرامبەر هۆنراوە : بەلای ئەغریقیەکانەوە هۆنراوە : باشترین وێنەی مرۆڤایەتییە .. ، بەلای بۆنانیەکانەوە بەمانا داهێنانە، بەلای فەیلەسوفی یونانی ئەرستۆ هۆنراوە : لەحەقیقەت ڕاستە بەمەرجێك شاعیر بتوانێ بچێتە بنچو بناوانی ئەوکەسانەی کە لاسایی یان لەکاتەوە ، بەلای شاعیری ئینگلیزی سەدەی هۆنراوە یەکەم سەرچاوەی ڕوناکی یە کەئەزانی لائەبات بەلای شیلی هۆنراوە : شتێکی خوایی یە تەعبیر لەئەندێشە ئەکاو فراوانی ئەدا بۆی بەلای شاعیری تورکی نازم حیکمەت هۆنراوە : بالاترین پێشکەوتنی شارستانی یە .. غایەو وەسیلەیە لەیەك کاتا . . . چەکی دەستی چەوساوەکانە

جوانترین گوێکە بەو مەرجەی موکی هەموو مرۆڤایەتی بێت بۆ ئەوەی تەنها بەشکی کەم بۆی لێوەرنەگرێت ... بەلای شاعیر ئەمی- ئالیوت هۆنراوە : ڕاکردنە لەهەڵچونو خۆخواردنەوە ... بەلای تومانس کارلیل هۆنراوە : بیرەو تابیعێکی مۆسیقای هەیە ... بەلای ماثیوار نولە

★

وەرشەیەکی ڕەخنەی ئەدەبی لەنێوانی «ڕۆشنبیری»یەوە

حسین عارف

لە هەر یلەیەکی نوێی کاروانی پێشکەوتنی هەر کۆمەڵگایەکدا ، ئەدەب وهونەر ڕووبەڕووی هەڵوێستێکی زەحمەتو ئاڵۆز دەبنەوەو بە دەستیەوە گیر دەخۆن . چونکە بە سەرێك ئەوا ئەو یلەیەی لەوەبەر بانگیان بۆ هەڵدەداو کۆششیان بۆ دەکرد هاتۆتە دیو بەم بارەدا دەبێ سیماو ڕەنگو ڕووی خۆشیان بگۆڕنو شان بە شانی بوەستنو پشتی بگرن ، کە ئەمە کارێکی ئاسان نییەو وەختی پێدەوێ . بە سەرێکیتر ئەگەر توانیشیان ئەمە بکەنو پێی بگەن ، ئەوا سەر لە نوێ ئەرکی بانگ هەڵدانیان بۆ یلەیەکی نوێتری کاروانی پێشکەوتنەکە دەکەوێتە ئەستۆ کە دەبێ پێشبینی بۆ بکەنو تەکانی بۆ بدەن بە کۆمەڵگاکە .

سا ئەو ئەدەبو هونەرەی بتوانن ئەم ئەرکە گرانە بەجێ بێنن و لەو هەڵوێستە زەحمەتو ئاڵۆزە دەرچنو ڕێگای هەردەم بەرەوپێش چوونی خۆیان بدۆزنەوەو بیگرنەبەر ، ئەدەبو هونەرێکی بەهەقیانەت شۆڕشگێڕن .

بەڵام کێ ئەدەبو هونەر دێنێتە بەرهەم ؟!. دیارە ئەدیبو هونەرمەند . واتە ئەرکە گرانەکە لە ئەستۆی مرۆڤە ئەدیبو هونەرمەندەکەیەو لێرەوە ئینجا ئیتر مەسەلە دێتەوە سەر ڕادەی لێهاتوویی و زیرەکی و تێگەیشتنی ئەمان کە چەندە دەتوانن بە وردی ئاگاداری بزووتنی مێژووین و بچنە بنچو بناوانیەوەو بە هەستو بیرو هۆشی ناسك و وردبینیان بزانن ڕوو لە کوێ دەکاو لە کوێوە هاتوە ، تا بتوانن بینە ئاوێنەی یلە نوێیەکەو بڕوانێتە ئاسۆی یلە نوێترەکەش کە بە دوایدا دادێتو بانگی بۆ هەڵدەن .

لە ژمارەی پێشوودا وتمانی دوورو درێژی احمد سید علی بەرزنجیم دەربارەی شانۆگەریی (لالۆ کەریم) خوێندەوە کە تیپی شانۆگەریی زانکۆی سلەیمانی لە تەلەفزیۆنی کەرکووکەوە پێشکەشی کردووە . لە شوێنێکی سەرەتای وتارەکەیدا نووسیویە: « بە ڕاستی ئەتوانین بەبێ هیچ سێو دوویەك بڵێین کە ئەم بەرهەمەو پێشکەشکردنی بەو چەشنە نیشانەیەکی دڵخۆشکەرەو هەنگاوێکی سەرکەوتوانەی شانۆی کوردیی یە بەرەو گەشەکردن » .

بێگومان من لێرەدا شانۆگەریی یەکەم وەك کارێکی هونەری مەبەست نییە . بەڵام ئەوەم مەبەستە بڵێم : هەڵبژاردنی ئەو جۆرە باسانەو پێشکەش کردنیان نە دڵخۆشکەرەو نە هەنگاوێکی سەرکەوتوانەی شانۆی کوردیی یشە بەرەو گەشەکردن . چونکە بە ڕای من دواکەوتنە لە کاروانی پێشکەوتن . ئەم چیرۆکی (لالۆ کەریم)ە بۆ ساڵی (١٩٥٤) کە چاپکراو بۆ ساڵانی دوایی ترو تا چەند ساڵێکیش دوای شۆڕشی تەموزی (١٩٥٨) پەسەندو بەجێ بوو .. بەڵام بە پێستی یلەکە بوو .. هاوشانی کاروانەکە بوو .. ڕووی لە ئاسۆی دوا ڕۆژیش دەکرد ، چونکە دەرەبەگو دەرەبەگایەتی ڕیسوا دەکردو بانگی بۆ پێویستی نەهێشتنو فەوتاندنی هەڵدەدا . بەڵام بۆ ئێستا .. بۆ ئەم یلەیەی کاروانەکە دەیتە تەنها باسێکی مێژووییە . نێ خۆ باسە مێژووییەکەش ئەوە نییە بکرێ یا کرابێتە کارێکی هونەری ئەمڕو بۆ هەموو دەورو زەمانێك کارێکەر بێ .

کە شۆڕشێك لە کۆمەڵگەدا ڕوو دەدات و لە یلەیەکەوە دەیگوێزێتەوە بۆ یلەیەکی تر ، خێرو بڕەکەی بۆ دەبێو هونەر ، تەنها نموونەیەکە لەئەنجامیدا بەر بەرەڵلا دەبێ ئەدیبانو هونەرمەندان بەوە [illegible] ڕی سەربەستییەوە دژی زوڵمو زۆرو خراپەکاری ڕووی ڕەش و تاریکی یلەی پێشوو بنووسن . بەڵکوو ئەوانە بەزەم کردنی یلە نوێیەکەو ئینجا بانگ هەڵدانە بۆ نوێیەی پێشکەوتووتر . ئەم دیاردەی دواکەوتن لە کۆنەو گیرخواردن لە سەر یلەی جێهێڵراو ، بە زەقی لە شانۆی کوردیدا دیارەو زۆربەی زۆری ئەوەو شانۆی ڕۆژی لە ساڵانی پێشوودا پشکش کراون لەم بابەتە بوونو (لالۆ کەریم) نموونەیەکی هێجار زەقێتی .

زۆر ئەریتو ڕەفتارو ڕەووشتو خوو ، یا زۆر شتوەی فەسادو خراپە کاریو زۆرداری کە سالەهایەك لەمەوبەر لە کۆنەوە ای کوردە واریدا وەك (قاعیدە) باو بوون ، ڕاستە یا هەر زەماوون یا بوونەتە (شاز) . کە ی سەیر دەکەیت شانۆی کوردی و شانۆگەری ی وەسانی کورد ، هێشتا هەر وەك (قاعیدە)کەی جاران مامەڵەیان لە گەڵدا دەکەن . بێگومان ئەمە بێ ئاگایی لە ڕۆشنبیری و ڕووی کۆمەڵگایەکو دواجار پەقینەو دراکەوتن لە کاروان .

من دەزانم ئەو برایانەی لە کۆڕی شانۆدا چالاکی دەنوێنن ، هاواری نەبوونی ئەو بابەتە شانۆگەریانەیان لێهەڵدەسی کە من مەبەستمە . چاکە .. ئێوە ڕاست دەکەنو لەم ڕووەوە لە سەر هەقن . بەڵام منیش دەڵێم : ئەگەر مەسەلە گۆڕینی جیروك بێ بۆ شانۆگەری ، بڕچی دەگەڕێنەوە بۆ چیرۆکێکی ساڵی (١٩٥٤) کە ناوەڕۆکەکەی هەر لە بنەڕەتەوە چۆنە ئەستۆی مێژوو ..!؟ بڕچی چیرۆکێکی ئەم ساڵانی دوایی یە نەبێ بە مەرجێ دەسبدا بۆ شانۆ ؟!

Institut Kurde de Paris

شیعری نوێو داهێنانو تاقیکردنەوە

• عبدالله عباس •

چەند بیریکی راگوزاری دەربارەی ئەدیبو بەرهەمی ئەدەبی (٦)

ئەوەی لەم باسەدا ، ئەمانەوێ دەستی بۆ بکێشین ، لە رووی تاقیکردنەوەکانی شیعریەوە ، تواناو لێهاتووی داهێنانە لە شاعێردا ، ئەوەی راستی بێ ، دەست کێشان بۆ ئەم لایەنە ، بەپێی باوەرو بۆچوونی ئێمە ، شایانی لێکولینەوەو لێوردبوونەوەی راستەقینەیە ، چی لەلایەن ئەوانەوە بایەخدانی شیعریانهەیەو ، چی لەلایەن رەخنە گرەکانەوە ، دەست کێشانودوان لەم باسەش ، ئامان نیەو ، پێویستی بە وردبینیوورپایی هەیە ، وردبینیو وریایی :

بەوجۆرەی نرخی وشەو ،نرخی شیعر ئەپارێزێو ئەتوانێ هەقی راستەقینەی خۆی بداتیچی لای شاعیر خۆیو چی لای خوێنەر .

کە لە هەردوو حالدا ،ئەنجامەکەی بەرزکردنەوەی رادەی رێزی شاعیر ئەبێ ،لەناوخوێنەرەکانیا ، بەم جۆرە ئەبینین ، ئێمە ، خۆمان ،لەلایەنێکی زۆر گرنگی تاقی کردنەوەی شیعر ئەدەین .

دوێنێ ، هەمان گیروگرفتهەبوو .. بەلام :

وەلام وابێ ، شتێکیسەیرو نهێنی درکانن نیە ، ئەگەر بڵێین ، بایەخ نەدان ،بەپەروەردەی توانای داهێنانو فراوان نەکردنی بەهرە لەناوەوەی شاعیردا ، چەند شۆڕە سواری ئەم مەیدانەی لە بزوتنەوەی ئەدەبی کوردیمانا خست ، لێرەدا ،ئامانەوێ بەناونیشانەوە ئەم بەلگەیە ساغ بکەینەوە ، لەبەر دوو هو :

یەکەم :

دەستکێشان بۆ ناوو ناونیشان ، لەوانەیە بەپێی « کاڵو کرچی تاقی کردنەوەی رەخنەی ئەدەبی »مانو رانەهاتنی زۆربەی زۆری خوێنە رانمان بەم شەقڵە ئەدەبیە گرنگە « رەخنەی ئەدەبی »، کارێکی وابکات ، زۆر لە خوێنەران ، مەسەلەی دەست کێشانەکە ، لە گۆشەی ئەدەبیەوە سەرنج نەدەنو ، ئەمەش ، بەمانخاتە ، بێنەو بەرەیەکەوە ، کە ، هەر هیچ نەبێ ، ئیستا نامانەوێ بۆی بێنە کایەوە !

دووەم :

کە ئەم هویەیان ، دیار ترو مەوزوعیانە ترو هاوچەرخیانە تر خۆی فەرز ئەکات ، لەباری ئیستای بزوتنەوەی شیعری نوێی کوردیو تاقیکردنەوەکانیا ، چاکتر وایە ،خۆمان بە دۆزینەوەی وەلامی نوێ ،بۆ گیروگرفتە کۆنەکانی ئەم بزوتنەوەیەوە خەریك نەکەین ،بەلکو لەسەرمانە ، بەرەو بەکار هێنانی چاکتری وشەی کوردی لە شیعری نوێدا ، لە پاشە رۆژدا ، پرسیار بەرچاوبخەینو مەوزوعیانەو وردبینانە ، هەولی گەیشتن بە وەلام دانەوە بدەین .

دوای ئەم سەرەتایە :

زۆرمان لە کۆڕەکاندا ، کەبۆ خوێندنەوەی شیعر سازکراون ، گوێمان لەدەنگی تازە بووە ، یان لەسەر لایەڕەی رۆژنامەکان ، دەنگی نوێ ،لە شیعردا ئەخوێنینەوە ، توانای داهێنانی باش لەهەندێدەنگدا ، زۆر بە ئاشکرا خۆی ئەنوێنێ ، بەلام لەدەربڕینو « دروست کردنی شیعریدا » ـ ئەگەر ئەم وتنەگونجاو بێ ـ بێهێزی خۆی ئەنوێنێو ئەمەش ، وا ئەکات،شیعرەکە ، تامی شیعری کاڵو کرچ بێ ، چاوەڕێ ئەکەین ،بەرهەمی ترو .. هی تریش بەدوایا دێ ، بەلام بەداخەوە،هەر هەمان دیاردە بەزەقی دیارە :

« توانایەکی داهێنانی باش،بەلام بەکار هێنانێکی شەلو گێرو هەتا هەندێ جاریش ئیفلیجانە !! »

ـ جا ئەمە چۆنو .. بۆچی ؟!

لە وتاری داهاتودا وەلامی ئەم پرسیارە ئەدەنەوەو چاکتر ئەچینە باسەکەوە .

پۆستەی رۆشنبیری

نوسەرو رۆشنبیرەکان دەربارەی باری ئیستای رۆشنبیریمان ئەدوێن .. ـ ٢ ـ

سەلام مەنمی، پێویستیمان بەرەخنەی ئەدەبی وزانستی ومەوزوعیە ...

وەك لە ژمارەی رابوردوودا، رامانگەیاند ، لە چوارچێوەی لێکولینەوەو لێدوانێکی وردو بە سوودی باری ئیستای بە رەهەمی ئەدەبیو رۆشنبیریمان ، پەیوەندیمان کردوە ، بە ژمارەیەك لەنووسەرو رۆشنبیرانەوە ، خوێنەران ، لەماوەی بەرهەمەکانیانەوەو لەسەر لایەڕەی رۆژنامەو گۆڤارەکان ، وەك نووسەرو رۆشنبیرانی ئەمرۆمان پێیان ئاشنابوون .

وا لەم ژمارەیەدا ، ئەو گفتوگویە بڵاوئەکەینەوە کە دەربارەی باری ئیستای رۆشنبیریمان ، لەگەل چیرۆك نووس ، کاك «سەلام مەنمی»دا کردومانە . بۆگومان خوێنەرانی بەرێز ، نووسەریان لەماوەی ئەو چیرۆکانەوە ناسیەوە ، کە وەك بەرهەمی تایبەتی خۆی چاپیکردوون ، یان لەسەر لایەڕەی رۆژنامەو گۆڤارەکان بڵاوی کردونەتەوە .

● لە کاك « سەلام »مان پرسی : باری بزوتنەوەی نووسینیچیرۆك لە ئەدەبی ئەمرۆماندا چۆن ئەبینن ؟!

ـ ئەتوانین بڵێین ، چیرۆکی کوردی، لە سەرەتای سالەکانی حەفتاوە ، تەکانی بەرەپێشەوەی داوەو لەرووی شێوە وە خۆی لە تەوقی تەنیا گێڕانەوەو قسەوقسەجوینەوە رزگار کردوە و بەرگێکی هونەری نوێی لەبەرکردوە ، لەرووی ناوەرۆکیشەوە ، هەنگاوی باشی ناوە ، لە بەر چاوخستنی نموونەی راستی ژیانو تەتەللاو هەلسوکەوتی مرۆڤی هاوچەرخدا . بەباوەری من ، ئەوژمی بەرەوپێشەوە چونەکە لە چیرۆکی کوردیدا ، رووبەرووی هەندی سەلبیاتو شێواویەك بووە ، کە لە بەرهەمی هەندێ چیرۆكنووسدا بەزەقی دیارە ، وەك زۆر دوورکەوتنەوە لە ئاسانی بەر چاوخستنی بابەتەکانو زۆر زیاد داپۆشینیبە پەردەی تەموومژ بە جۆرێ کە نایەلی چیرۆك خزمەتی راستەقینەی خۆی بە کۆمەڵ بگەیەنێ .

● **هەروەها لە کاك (سەلام مەنمی)مان پرسی : ئایا بەرای ئێوە ، هوی لاوازی رەخنەی ئەدەبی ، لە بزوتنەوەی ئەدەبیمانا چیە ؟ !**

ـ ئەمە راستەو باری رەخنە لە ئەدەبەکەمانا، لاوازە، وئێمە پێویستمان بە رەخنەی ئەدەبی زانستیو مەوزوعیە ، رەخنە دەوری رێکەنیشاندەر ئەبینیو بەرهەمی ئەدەبی بەوردی شیئەکاتەوەو ئەیخاتە بەرچاوی خوێنەر ، ئەم ئەرکەش ئاسان نیەو پێویستی بە بەهرەی لێ هاتوویو رۆشنبیری رەخنەگر هەیە ، بەڵام لای ئێمە تا ئێستا ، هەندێ لەو نووسەرانەی خۆیان لەم بوارەداوە یان ئەوەتە ئاستی رۆشنبیریان لاوازەو لە نووسینەکانیانا چەند (مصطلحات) یکی رەخنەیی ئەجوونەوە یان ئەوەتا ئەنیا لە چاوی بۆچوونی خۆیانەوە نووسین هەڵئەنگێنن ، بەم جۆرە ، نەیان توانیوە خزمەتی رەخنەو چەسپاندنی ئەم شەقڵە گرنگە لە بزوتنەوەی ئەدەبیمانابکەن . کە ئەمەش زۆر جێگای داخە .

ـ **لە دواییدا ، کاك «سەلام» باری سەرنجی خۆی دەربارەی مەسەلەی کەلەپوری میللیو کارتێکردنی بۆسەر بزوتنەوەی نوێی ئەدەب وچونیەتی سوود لێوەرگرتنی بەم جۆرە روون کردەوە :**

ـ ئاشکرایە کە ئیستامان درێژە پێدانی رابوردووەو لەسەر زەمینەی ئەو رابوردوە وەستاوینو چاومان بریوەتە پاشەرۆژو رەنجی بۆ ئەدەین ، لەبەر رووناکی ئەم راستیەدا سوود وەرگرتنی زانستیانەو هوشیارانە لە کەلەپووری میللی ، لەبەرهەمی ئەدەبی هاوچەرخدا ، ئەو بەرهەمە دەوڵەمەندو رەسەنئەکات بۆگومان ، کەلەپووری میللی ، ئەو لایەنە رووناك بینانەیە مەبەستە کە خزمەتی مەسەلەی ئەمرۆو پاشەرۆژمان لە بۆچوونی پێشکەوتنخوازانەوە ئەکات .

● **ئامادەکردنی : بەشی لێکولینەوەی ●**

دەنگی

وشەشیعرو ... مەرگ

محمود زامدار

● ئەر قەسیدەی نوێی (شارستانی !) بە خشتێکی بە بیتو رێژەنی ئەدەبی هاوچاخی کوردیمان بێت .. ئەوا بێگومان دوا ئەزمونو دوا بەخششی ئەم ئەدەبە هەڵچوە ، نیەو نابێو ڕەگەو ماکەکەی بەندە بە قەلسەفەی بەرەوپێشەوەچوونی ژیانو شیعرەوە ..!

(تێگەیشتنی) ئەم شیعرەیش هەروا بەختو خۆڕاییو لە رێی وەسفو وەسفکاریەوە نایەتەدی و وردە مەسەلە هەڵایساوەکانی ئەم قەسیدە نوێیە لە باوەش ئاگرینتو شتیکیش ناخاتە سەر مێزووی رەخنەی ئەدەبیمانەوە ، کەچی لەبەر رۆشنایی برۆژەکتەرەکانی رێبازی تۆژینەوەدا ، مەبەستە راستەکانی رەخنە ، دەها بتر بەنجە بازینەکاو خۆی ئەنوێنێ ..!! هەربۆیەشە ، ئەو کەسەی ئەبەوێ نەخوازەللا (رەخنەگر) لە پارچە شیعرێکی سەردەم بکۆلێتەوەو خۆی لە رۆخی جیهانی سەراسیمەی شیعرو شاعیر بخشێنێ ، ئەبێ بە گیانێکی زیندووی پر لە چۆژەوە رووی تێبکات .. یەکە دیاردەی ئەو ویستو رەخنەیەش،سەردەقشکاندنی (ووشە)و دنیای پر لە جادوبەندی (ووشە)یە ..! لێکۆلینەوەی ووشەو نرخاندنی ووشە ، راستە شەقامی چوونە نێو جیهانی پر لە خەونو هەستو خرستو حەزو زامو زریکەو ئارەزوەکانی شیعرو شاعیرە .. ووشەیش ، یەکە کەرەستەی باکو خاوی شاعیری زیرەکو لێهاتوە ..!! گەر یەکێ ـ هەریەکێ ـ ئەتوانێ بە عەشقێکی ئاگرینەوە ، مەلە لە زەریای بێبنی ووشەدا بکاتو لە هەمو دەنگو هاژەو شەڤڵو چرەو هەناسەو ستیەرو ئیقاعەکانی بکات، بەر لە (مانا) دابڵرساوەکەی ئەبێی ئەلوێ بەوردی شۆربێتە ناخی ناخەوەی شیعرو ئەبکۆلێتەوەو ئەچێزی لێ وەرگرێتو ئەسۆژوناسەی خۆی بیارزێرو ئەشیدەمەرگ بێتو ئەمیچ ..!!

● ووشە ئاشقەو ماشقەکانی شیعری نوێ ، ئەنیا (مانا)یەکی روتو ڕوتنیە ، ووشەیش ئەنیا لە زیو دنیای شیعردا مانای هەیە ـ چەشنە مانایەك ـ دەنا لە دەرەوەیدا شتێکی رووتو ردنگ پەڕیوو نا ڕێزەیە ..! لە نێو قەرەخەرەمانی ئەم شیعرەدا ، ووشە ئەبێ بە : مزگێنی ، هەست ، دەنگ بە ژیانو مێرووو سروشتو گەردونو شۆرشو وتەو مەردایەتی ..! وانیە ئەرکی (ووشە شیعر) ئەنیا لاسایی کردنەوەو تووتیو تووتیەوانی بێ ، چونکە لە گیانو خودی ئەو ووشەیەدا، هەزاران هەزار ، درامەاو ئەفسانەو ژانو ژوان حەشاردراوەو دەورێکی دیار لە جوڵانەوەو تێکچڕژانو زاخدانی ئەزموونەکانی شاعیری (راستەقینەدا .. !) ئەبینیو (زمانو ژیان) ئەکا بەیەك شتو یەك دەنگ ..!

شاعیری نوێش ،وانیە ئەنیا هەربۆ رەمزو بۆفشەو فشەبازی (ووشە) بەکاربێنێو یاریو ساتو سەوای لایەلایی لەتەکا بکات .. یا بیگلمێنێو بیکا بە لغەلغێکی زمانو بەس .. نابەلکو وەکو ئافەریدێکی زیندوی پر لە عەشقو پر لە ژیانو پر لە خەون ، سەودای لە گەڵا ئەکات .. هەروەکو چۆن دلدارێکی شەیدا ، سەرتا بەپای لەشو جەستەی یارەکەی لە هەمێز ئەکاو هەمو ئەندامەکانی ئەلاوێزێتەوەو زاخی ئەدات ، شاعیری شەیدایش ئاوا ..!

ووشەو شەبەنگە بەرۆژی ووشە ، لەلای ئەم شاعیرەدا ، کەمەرەی سیحرو جوانیەکی بێ پایانی بەستوەو هەزاران هیماو نیشانەی سەوزو نالۆزی لێ ئەکەوێتەوەو مانای تازەو زەرگ، فتکراو ئەدات بەدەستەوەو لە بەستەلەکی مانا گۆنەکەی دایئەپلۆسێو لە سنوری تەسك و تروسکی رۆژانەو فەرهەنگیانەی دەربازنەکاتو کاڵای ئاسنی بێ لەبەر ئەکاتو ئەیخاتە سەررێگای خەباتێکی بێ ووچانو رەندەوە ..!

(ووشە) لەلای شاعیری لێهاتووی شارستانیدا ، لە زاووزێ دایەو ژنێکی بەسزوو شفتە رێیە .. کۆترێکی بەدۆغە دۆغو گری رەشەبەهارێکی بڕ لە ئازارو هەڵچوونە .. گیانلەبەرێکی بەتواناو جیهانێك و ژنێکی سەرمزوو دەق نەشکاوە .. !! لە رێی ووشەوە ، تەجروبەو خەونو ژانەکانی خۆی لە ڕاڕەوو شادەماری دڵو دیدەو مێشکی خەلکیترا ئەچێنێ ..!!

ئەو هونەرمەندەی دڵداری لە گەڵ ووشەدا ئەکات، هەمو کونجو لایەنی ئەو دڵداریەی لاروونو ئاشکرایە ، بۆیە هیچ پێویستیەکی بەوەنیە ، تا بڕۆ (بەراوێز) یا (فەرهەنگۆکە) بۆ ووشە (قورسەکانی ..!!) نێو قەسیدەکەی بنوو سێتەوە ..!! چونکە ووشەی کرمی ئاوریشمانەی لای هونەرمەند ، غەیری ووشەی لای (رێواس فرۆش)ئکە .. (ووشە شیعر) غەیری ووشەو زمانی نێو بازارو راپۆرتو راپۆرتکاریو ژیانی رۆژانەی دڵساردو ووشك و برنگی ووشەیە ..!!

● جێی داخو نیگەرانیشە گەر بڵێم : بەشێکی زۆر لە (شاعیرانی ..!) ئەوەی ئەمرۆمان ، ئەم حەقیقەتەیان فەرامۆش کردوە .. یا هەر بە باشی نایزانێو بۆی ناچن ، یانە خۆیان لە مەرێکی تووشو ناقۆڵا لە نێوانی زمانو هونەر ژانو داهێناناا ، دانەنین .. وەکو بڵێی ، زمان یەکە دەستاوێژو کەرەستەی زاخداوی شاعیر نەبێت ..!؟ سەیریشنیە ، گەر ئەو جۆرە (شاعیرانە ..!) زوو سەر هەڵبەدنو بە تەنگەتاویش بکەونە لنگە فرێو بەمرن .. بەڵام چۆن مردنێ .. !!

دەنگی رۆشنبیری

ئەم نامەیە سەرنج رانەکێشیت

کاك محمد ملاحسین لە کولیجی ئەندازیاری بەغدا

نامەیەکی بۆمان ناردووە گلەییمان لێئەکاتو ئەڵێت :

(زۆر پێم سەیربوو کە ناوم لە ڕۆژنامە قشتەکەتان ژمارە (٣٥٧) رۆژی (چوارشەممە) ناوی خۆمدیت کە کورتە چیرۆکێکم بەناوی (رووداوێك لە سێتاقان) دا ناردووە ئەم شتە راست نیەو من هیچ شتیوام نەناردووە ئەمەشم نووسی بۆ دەست پاکی ئەدەبە ئیتر سوپاس .

ـ شیعر ـ

● **کاك نجم‌الدین عبدالله خلف ●**

نامەیەکمان بە دەستگەیشت لە لایەن کاك نجم‌الدین عبدالله خلف لە پۆلی شەشەمی ئەدەبی ئامادەیی « الاخوه » لە هەولێرەوە ، نامەکەش هۆنراوێکی تێدایە بە ناوی « من دەمەوێ گەشت بکەم » هونراوەکەش لاوازەو ناوەرۆکەکەی ئەشکە نجاوی‌یە بەڵام هیوادارم کاك نجم ئەم شتە لە هیمەتت کەم نەکات خۆ هەر خۆت لە نامەکەت ئەڵێی « من ئومێدەوارم لە بەشی راگەیاندنی کولیجی ئەدەبیات وەربگیرێم » پێویستیشە بە سەر ئەوەی ئارەزووی لە ڕۆژنامەگەری‌دا هەیە هەرگیز ڕەشبین نەبێتو پێویستە قوربانی بە زۆرشتدا . بەردەوامبە لەنووسینی شیعر ئەوەشت لە بیرنەچێت کە شیعر سۆزە .

● **کاك کمال رشید :**

نامەکەت دوو هۆنراوەی تێدابوو ، من لەو بروایەدام کە هۆنراوەی « ئەرەوینن » لەهی دووەم چاکتریوو . بەڵام تۆ ، لێرەدا ، هەر وەکو ئەو کابرا کوێرەوایت کە چەند نووسینێکی نایابی نوسی لە وەسفکردنی دلدارەکەی خۆی بێ ئەوەی ببینێت ، بێ ئەوەی بتوانی ببینێت .

شیعر تەنیا وشەنیە . ئەم عیبارەتە زۆر بە کەمی ئەکەوێ . جا ئەگەر شیعر تەنیا وشە نەبێ ، ئەی گوایاچی‌یە ؟

یەکەم : شاعیر مرۆڤە بێویستە رێزی مرۆڤایەتی خۆی بگری . دووەم هەژانەوەکانی پێویستە راستگۆیی ئەگینە سوودی چیە هەر چەندە رنگوپێکو جوان بێ . سوقرات ئەیگوت «خۆت بناسە » ئەم سەردەمەش ئەڵێن «سۆزەکانی خۆت بناسە » چونکە ئەگەر سۆزەکانی خۆت نەناسی هەرگیز ناتوانی بەهیچ شتێك هەڵبستیت . ئاخۆ تۆ لەگەڵ من‌نی کە پێویستە تاقی‌کردنەوەکانی خۆت بەلێکولینەوەی سایکۆلۆژی بیەسینیەوە ، تاکوبزانی بۆچی یدەکەنین بۆچی دەگرێین ، بۆچی دلشاد ئەبین ... بۆچی شیعر دەنووسین ؟

● **کاك کمال صابر عزیز**

ـ ئامادەی سلێمانی کوڕان :

وشەی (ڕامال ناکات) لەکوردی‌دا نیە بەلکو ڕاستی‌ـ یەکەی (ڕانامالێ) ئنجا ناونیشانی هۆنراوەکەت ئەبێت بە (گەردەلوول خەمەکانم ڕانامالێ) . لە راستی‌دا شیعرەکەت ناسکە بەڵام لەتوانات‌دا نەبووە لەگەڵ شیعرەکە تا کۆتایی بڕۆی .

● **کاك جمال محمود حامد:**

ئەم جارەیان نامەکەت سەروسوراغی هەیە بەڵام ئایا توش لەو بروایەدا نی کە جێگای خۆی نی‌یە شیعری وا بڵاوبکەینەوە خۆ ئەگەر بڵاوبکرێتەوەش نابێت بە (دەرسێك بۆ باوەژنەکەی خۆتو چەندەها باوەژنی تو) وا دیارە باوەژنەکەی خۆت ئەو ئیلهامی شیعرت بۆ ئەهێنی کەواتە ئەگەر خۆی ئەمینیت ئیلهامی شیعربشت نامینی . خوا یارمەتیت بداو ئەوەی بەسەر تۆ هاتووە بەسەر کەسی‌تر نەبێ . ئامین .

● **کاك عزیز مەلا علی سەراوی بصرە :**

شتێکی ئاسانە بۆمان ساغ ببێتەوە کە باوکت پێشکەوتنخواز نەبووە . هەر وشەیەك لە وشەکانی شیعرەکەدا ئەمە ئاسەلێنن من وا ئەڵێم چونکە شیعرەکە تەنیا ڕێکخستنی چەند وتەیەکەو لەمە زیاتر نیە .

● کاك بەهرۆز کوێستانی (سلێمانی)و کاك شاکر فاتح (سلێمانی)و کاك کامران حسین محمد (سلیمانی) و کاك انور محمد احمد (سلێمانی)و کاك کامران حمه صالح عبدالله (سلێمانی) : تکا لەم برادەرانە ئەکەین پێرەوی ئەم خاڵانە بکەن : لەسەر یەك دیوی لاپەرە بنووسن ، پەرەکەوا باشترە فولسکاپ بێتو ، خەتەکە بخوێندرێتەوە . ئیتر سوپاس ..

ـ پەخشان ـ

● **ئیمپەراتۆر (چیرۆك) :**

لە هەولێرەوە کاك شیرازاد کاکەسور اسماعیل چیرۆکێکی سەیری بۆمان ناردووە بە ناونیشانی (ئیمپەراتۆر) دەربارەی شتێتك ئەدوێت‌ناوی (ئیسۆ)یە ئەیەوێت بەهەموو گێلاتی خۆی حوکمی جیهان بکات .

● دەنگی نارەزایی (وتار) :

نوسراوێك بە ناونیشانی (دەنگی نارەزایی) لەلایەن کاك ئاسۆی پیرۆت ـ سلێمانی بە دەستمان گەیشت بەڵام نووسینەکە بەداخەوە لەسەر هەردوو دیو نوسراوەتەوە . داوا لەکاك ئاسۆ ئەکەین بۆ چارێکی تر ئەم هەڵەیە نەکات چونکە هەر نوسراوێك لە هاوکاری‌دا بڵاوبکرێتەوە ئەبێ تەنیا لەسەر یەك دیو نوسرابێ .

● **ئەمیش رژێمی گومراوی کردی (چیرۆك) :**

لە کەرکووکەوە نامەیەکان بەدەست گەیشت لە لایەن کاك ئەرنجۆ ، نامەکە چیرۆکێکی تێدابوو بەناونیشانی (ئەمیش رژیمی گومراوی‌کردی) .

من لەو بروایەدام کە ئەمە سەرەتا پەلە کوتێکردنتە چونکە رەخنەی دورستکەر هەروەکو رونا‌کی‌یەکە . لەراستی‌دا ، زۆر بەنامەکەت بێ خۆش حال بووم‌و هەمووم خوێندەوە ، منیش لەگەڵ تۆدام کە شیعرەکانت (هەژارین، ئامانج ، کوردستان ، هەستە بەیانە) پیشانی مامۆستاکەت حسن جاف بدەیت هەمووو هیواشم ئەوەیە کە یارمەتیت بدات .

چیرۆکەکەت خراپ نیە ، بەڵام هەموو ئەو شتانەی باسکردوە شتێکی‌وا تازەی تێدا نیە .

حەزم ئەکرد نامەیەکی تایبەتیت بۆ بنێرم بەڵام تا ئیستا ناوتم بۆ ساغ نەبۆتەوە زۆر شت هەیە پێویستە ئەدیبی تازە شارەزای بێت .

چەند وەلامیکی کورت

● **کاك سمکو طالب داود :**

سوپاسی هەستی بەرزت ئەکەین لەمەو پاش هەر نامەیەك بۆ رۆژنامە بێت ، ژمارەیەکی تایبەتی خۆی لەسەر دەنوسرێتو چاوەروانی بڵاو کردنەوە ئەکات .

● کاك ابراهیم عثمان رشید ـ هەولێر :

ئیستا چوار نامەی تۆم لە پێش دایە یەکێکیان بۆ روشن‌ـ بیری نوێیە ئەوانی تر بۆ هاوکاری‌یە.ژمارەی داهاتووی هاوکاری چاوەروانی وەلام بە.

Institut Kurde de Paris

میوانداری کۆشک کۆماری

دوێنێ به‌یانی به‌ڕێز د.عام عبدالرشید وه‌کیلی وه‌زاره‌تی دارایی سه‌ری له کۆشکی کۆماری داو به‌ بۆنه‌ی گه‌ڕانه‌وه‌یه‌وه له ده‌ره‌وه‌ی وولات ناوی خۆی له ده‌فته‌ری میوانداری‌دا تۆمارکرد .

هه‌روه‌ها دکتۆر فریدان ئه‌میندار گشتی‌ی به‌کێتی ئازانسه‌کانی ده‌نگوباسی عه‌ره‌بی سه‌ری له کۆشکی کۆماری‌داو به‌بۆنه‌ی بوونی له به‌غدا ناوی خۆی له ده‌فته‌ری میوانداری‌دا تۆمارکرد .

به‌ڕێز صدام حسین بروسکه‌یه‌کی سوپاسنامه‌ی له‌جێگری سه‌رۆکی کۆماری میسری عه‌ره‌بیه‌وه پێ ئه‌گات

به‌ڕێز صدام حسین جێگری سه‌رۆکی ئه‌نجوومه‌نی سه‌رکردایه‌تی شۆڕش بروسکه‌یه‌کی سوپاس نامه‌ی له به‌ڕێز محمد حسنی مبارك جێگری سه‌رۆکی کۆماری میسری عه‌ره‌بی به‌بۆنه‌ی دوایی هاتنی سه‌ردانه‌کی بۆ وولات پێ ئه‌گات .

ئه‌مه‌ش ده‌قی بروسکه‌که‌یه: برای خۆشه‌ویست به‌ڕێز صدام حسین جێگری سه‌رۆکی ئه‌نجومه‌نی سه‌رکردایه‌تی شۆڕش .

به‌بۆنه‌ی دوایی هاتنی سه‌ردانه که‌مان له عیراقی ده‌سته‌برا خۆم به به‌ختیار ئه‌زانم که دلسۆزترین نیشانه‌ی سوپاس و مه‌مونیه‌تتان بۆ بنێرم بۆ ئه‌و پێشوازیه به‌ڕه‌سه‌نه‌ی له لایه‌ن ئێوه‌و له لایه‌ن طه معروفی براو هه‌موو ئه‌و برایانه‌ش که چاوم پێیان که‌وت پێشوازی کرام .

ئه‌و به‌یوه‌ندیی‌یه به‌هێزو رایه‌ڵه توندو تۆڵانه‌ی هه‌ردوو وولاته که‌مان‌و جه‌ماوه‌ری هه‌ردوو گه‌ل به‌یه‌که‌وه به‌ستۆته‌وه ، به‌یوه‌ندیه به‌ستێکن له چوارچێوه‌ی یه‌ك کاروانی ئه‌ته‌وه‌یی‌و نامانجی هاوبه‌شی عه‌ره‌بی‌یه‌وه شانازیان پێوه ئه‌که‌م .

ئالیزه‌وه‌یه که سه‌رۆك محمد انور السادات به‌ته‌نگ به‌رده‌وام بوونی راوێژو به‌یوه‌ندیی کردنه له‌گه‌ڵ سه‌رۆك احمد حسن البکرو سه‌رکرده عیراقیه‌کانی برای‌دا له پێناو به‌رژه‌وه‌ندیی ئه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌بدا له‌کاتێك‌دا سلاوو رێزی خۆمتان بۆ دووپات ئه‌که‌مه‌وه تکام‌وایه راسترین سلاوم به ته‌ندروست باشی‌و به‌ختیاریی‌و سه‌رکه‌وتن بۆ هه‌ووتان‌و هه‌موو به‌کێکیش له ڕۆله‌کانی گه‌ڵی عیراقی ده‌سته‌برا لێقبوڵ بکه‌ن .

محمد حسنی مبارك
جێگری سه‌رۆکی کۆماری
میسری عه‌ره‌بی
ئا.د.ع

دوێنێ لیژنه‌ی ڕێکخستنی ناوه‌ندی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی کۆبۆته‌وه

دوێنێ هاوڕێ بورهان الدین عبدالرحمن ئه‌ندامی سه‌رکردایه‌تی فطری حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست ، وه‌زیری ده‌وڵه‌ت بۆ ڕێکخستنی کاروباری ناوه‌ندی‌و ده‌زگاکانی ئۆتۆنۆمی، سه‌رۆکایه‌تی کۆبوونه‌وه‌ی لیژنه‌ی ڕێکخستنی ناوه‌ندی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمی کرد‌و باسی چۆنیه‌تی جێبه‌جێ کردنی بڕیاره‌کانی پێشوی لیژنه‌که‌و کراو دیسان پێویستیه‌کانی هاوولاتیه‌کان له ناوچه‌که‌و ڕێگای ڕاپه‌راندنیان‌و فراوان کردنی خزمه‌تگوزاری باس کران .

گفت‌وگۆ ده‌ربا‌ره‌ی پره‌پێدانی په‌یوندی هاوکاری نێوان لاوانی عێراق‌و یه‌کێتی سۆڤیه‌ت

موسکۆ -١٨-ئا.د.ع :

گفتوگوی نێوان وه‌فدی یه‌کێتی گشتی لاوانی عیراق به‌سه‌رۆکایه‌تی به‌ڕێز کریم محمود وه‌زیری لاوان‌و سه‌رۆکی یه‌کێتی‌و وه‌فدی ڕێکخراوی لاوانی سۆڤییه‌ت به‌سه‌رۆکایه‌تی به ڕێز تجنیکوف سکرتیری یه‌که‌می ڕێکخراوه‌که له موسکۆ ده‌ستی‌پێ کردوه .

هه‌ردوولا له ڕێکاکانی به‌ره‌پێدانی به‌یوه‌ندی هاوکاری نێوان هه‌ردوو ڕێکخراو کاروباری جیهانی لاوان دوان.

به‌ڕێز تجنیکوف مدحی ده‌وری یه‌کێتی لاوانی عیراقی کردوه له بزوتنه‌وه‌ی لاوانی جیهانی‌داو ئامادەیی کومسه‌ول‌ی ده‌ربڕی وه‌بۆ پته‌وکردنی هاوکاری له‌گه‌ڵ یه‌کێتی گشتی لاوانی عیراق له‌کونگره‌و میهره‌جانه له‌لایه‌کی تره‌وه ، وه‌فده‌که له‌گه‌ڵ به‌ڕێز یانایف سه‌روکی لیژنه‌ی ڕێکخراوی لاوان له یه‌کێتی سۆڤییه‌ت کۆبۆته‌وه‌و هه‌ردوو لاباری بیروڕای خۆیان ده‌رباره‌ی زۆر کاروباری سیاسی‌و لاوانی جیهان که هه‌ردوولایان بایه‌خیان پێ‌ئه‌ده‌ن به‌رچاوخستوه .

هه‌ردوولا ده‌ربڕیان له‌وه‌ی که هه‌ردوو ڕێکخراوی لاوان به‌ته‌واوی ده‌ستیان له‌گه‌ڵ ئه‌وانه‌ی ده‌یانه‌وێ ده‌ست‌وه‌ردان له کاروباری ناوخۆیی وڵاته‌کانیان‌دا بکه‌ن .

هه‌ردوولا ده‌ربڕیان له‌وه‌ی که ڕێکخراوی لاوان به‌ته‌واوی ده‌ستیان له‌گه‌ڵ ئه‌وانه‌ی ده‌یانه‌وێ ده‌ست‌وه‌ردان له کاروباری ناوخۆیی وڵاته‌کانیان‌دا بکه‌ن .

ئه‌نجومه‌نی سه‌رکردایه‌تی شۆڕش بڕیاری له سه‌ر به‌رده‌وام بوونی بانقی عه‌قاری دا به قه‌رزپێدانی ئه‌وانه‌ی یاسای چاودێری کردنی توانا‌داره‌کان ئه‌یانگرێته‌وه

ئه‌نجومه‌نی سه‌رکردایه‌تی شۆڕش بڕیاری‌کی ده‌رکرد ، که‌به‌پێی ئه‌و بڕیاره بانقی عه‌قاری به‌رده‌وام ده‌بێت له قه‌رزپێدانی ئه‌وانه‌ی یاسای چاودێری کردنی توانا‌داره‌کانی ژماره ((١٥٤))ی ساڵی ١٩٧٤ ئه‌یانگرێته‌وه به‌پێی هه‌مان ئه‌و مه‌رجو ده‌ستووره‌ی پێش‌ده‌رچوونی بڕیاری ئه‌نجوومه‌نی سه‌رکردایه‌تی شۆڕشی ژماره ((٦٥)) که له ١٧-١-١٩٧٧دا ده‌رچووه .

ئه‌نجومه‌ن قه‌رزی بانقی عه‌قاری به میقدارێك داناوه که نابێ له ((٤)) هه‌زار دینار تێبه‌ڕێت ، سه‌ره‌ڕای قه‌رزی خاوه‌ن توانا‌کانیش که له یاسای چاودێری‌کردنی خاوه‌ن توانا‌کان‌دا دیاری‌کراوه .

هه‌روه‌ها هه‌ردوو قه‌رزه‌که به‌یه‌که‌وه‌ی وا داناوه که نابێ له ((٥٠)) مانگانه‌ی ((اسمی)) تێبه‌ڕێت ، وه ڕێژه‌ی ئه‌و لێبڕینه‌ی لێشیان ئه‌بڕێت نابێ له ٥٠٪ی مانگانه‌ی ((اسمی)) و ((مخصصات غلاء المعیشه)) تێبه‌ڕێت ، جگه له‌وه‌ی به‌یوه‌ندیی به نه‌فه‌قه‌ی شه‌رعی‌و ماره‌یی دواخراوه‌هه‌یه که قه‌رزی خه‌زێنه‌ن .

هه‌روه‌ها ئه‌نجوومه‌ن قیست‌کردنی هه‌ردوو قه‌رزه‌که‌ی به‌سه‌ریه‌که‌وه واداناوه که نابێ له‌ماوه‌یه‌ك که له ((٢٠)) ساڵ تێبه‌ڕنه‌کات به‌شێوه‌ی قیستی مانگانه‌یه‌کی نه‌گۆڕ- بدرێته‌وه ،وه نرخی فازانجیش به‌سه‌ر قه‌رزی عه‌قاری به‌پێی بڕیاری ئه‌نجوومه‌نی سه‌رکردا- یه‌تی شۆڕشی ژماره ((١٠١)) که له ٧-٢-١٩٧٤دا ده‌رچوو ، بچه‌سپێنرێت .

ئه‌نجومه‌نی سه‌رکردایه‌تی شۆڕش بڕیاری بنکی هێنانی ده‌زگای ئاماده‌کردنی کۆنگره‌ی گشتی یه‌کێتی کۆمه‌ڵه فه‌للاحیه‌کان‌و هه‌ره‌وه‌زه‌کاری یه‌کان داوه

ئه‌نجومه‌نی سه‌رکردایه‌تی شۆڕش له کۆبوونه‌وه‌ی ڕۆژی پێنج شه‌مه‌ی ڕابوردودا ، بڕیاری‌دا به پێکهێنانی ده‌زگای ئاماده‌کردنی کونگره‌ی یه‌کێتی گشتی کۆمه‌له فه‌للاحیه‌کان‌و هه‌ره‌وه‌زکاری-یه‌کان که ئه‌و ده‌زگایه وه‌ك مه‌کته‌بی ته‌نفیزی ئه‌بێ .

بڕیاره‌که ، ڕێگای به‌دن به‌پێی یاساو سیسته‌می ده‌زگاکه‌داوه که :

١ - لیژنه‌ی لقی له پارێزگاکان دروست‌بکات .

٢ - سه‌ربه‌رشتی هه‌ڵبژاردکراوی لیژنه لقی‌کانی ئاماده کردن له پارێزگاکاندا موربکا .

٣ - پاره بۆ کونگره خه‌رج‌بکات ، پاره‌ی سه‌رف‌کراوی لیژنه لقی‌کانی ئاماده‌کردن له‌به‌ر‌کردن له‌به‌ر‌کردن له‌به‌ر

له به‌یاننامه‌یه‌کی هاوبه‌شی‌دا

عراق‌و فیتنامی سۆشیالیستی پشتگیری خۆیان له خه‌باتی گه‌لی عه‌ره‌بی فه‌له‌ستین دووباته کرده‌وه

عیراق‌و فیتنامی سۆشیالیستی پشتگیری ته‌واوی خویان له‌و خه‌باته قاره‌مانانه‌یه تازه کرده‌وه که گه‌لی عه‌ره‌ب به گشتی‌و گه‌لی عه‌ره‌بی فه‌له‌ستین به تایبه‌تی دژی ده‌ستدرێژی به‌رده‌وامی زایۆنیزم ده‌یکه‌ن له پێناوی رزگارکردنی هه‌موو خاکه داگیرکراوه‌کانی عه‌ره‌ب‌و وه‌دی هێنانی هه‌موو مافه نه‌ته‌وایه‌تیه ره‌واکانی گه‌لی فه‌له‌ستین له خاکو نیشتمانی خۆیدا .

له به‌یاننامه‌یه‌کی هاوبه‌شدا که دوێنێ له به‌غداد هاتۆته ده‌ربارەی سه‌ردانی به‌رێز نیگوین زوی تینه ئه‌ندامی مه‌کته‌بی سیاسی حزبی کومونیستی فیتنام‌و جێگری سه‌رۆك وه‌زیری ده‌ره‌وه بلاوکرایه‌وه ، هه‌ردوو ولات پشتگیری خۆیان بۆ خه‌باتی گه‌لی عه‌ره‌بی فه‌له‌ستین‌و به‌رگری چه‌کدار له ناوه‌و ده‌ره‌وه‌ی فه‌له‌ستینی داگیرکراودابۆ ده‌رکردنی زایۆنیزم‌و رزگارکردنی هه‌موو خاکی فه‌له‌ستین ده‌ربڕیوه .

وه‌فدی حزبی کۆمۆنیستی فیتنام پێرۆزبایی له حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سوشیالیست کرد به‌بۆنه‌ی سی ساله‌ی دامه‌زرانیه‌وه‌و ستایشی ده‌وری مێژوویی حزبی کرد له سه‌رکردایه‌تی گه‌لی عیراق‌دا دژی ئیستعمارو بۆ ده‌سه‌لات په‌یداکردنی ته‌واو به‌سه‌ر سامانه سروشتیه‌کانی داو بۆ دروست کردنی پێکه‌وه‌یه‌کی پته‌و بۆ پێشکه‌وتنی کۆمه‌ڵایه‌تی که خۆی به‌شداریکی مه‌زنه له خه‌باتی شۆرشگێرانه‌ی گه‌لی عه‌ره‌ب‌و گه‌لانی تری جیهاندا .

لایه‌نی عیراقیش خۆشحالی خۆی‌له‌و سه‌رکه‌وتنه ته‌واوو هه‌موو لایه‌نیه دووباره کرده‌وه که گه‌لی فیتنام له شه‌ڕی به‌رگری دژی ده‌ستدرێژی‌ئه‌مریکادا وه‌ده‌ستی هێناوه‌و پێخۆش بوونی خۆی له سه‌رکه‌وتنه مه‌زنه‌کانی به‌کخستنه‌وه‌ی فیتنام‌و به‌ئاکردنی کۆمه‌ڵی نوێی کۆماری سوشیالیستی فیتنام دەربڕی گه‌لی عیراق به‌ئه‌رمی پشتگیری مه‌سه‌له‌ی شورشگێرانه‌ی گه‌لی فیتنام ده‌کا له پێناوی سه‌ر به‌خۆیی نیشتمانی‌و پته‌وکردنی ئاشتی به‌رده‌وام‌و بیناکردنی کۆمه‌ڵی سۆشیالیستیدا .

به‌رێز نیگوین زوی تینه سوپاسی گه‌ل‌و حزبی کومونیستی فیتنام‌و حکومه‌تی کۆماری سۆشیالیستی وتوویژی کرد .

له‌م وتوێژانه‌دا لایه‌نی فیتنام خۆشحالی خۆی له‌و سه‌رکه‌وتن‌و ده‌سکه‌وتانه به‌رچاوانه ده‌ربڕی که کۆماری عیراق له بیناکردنی سۆسیالیزمدا به‌ده‌ستی هێناون به‌جۆرێك که ئاواته‌کانی گه‌لی عیراق بێنێته دی .

لایه‌نی فیتنام پێرۆزبایی له حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست کرد به بۆنه‌ی سیهه‌مین بیره‌وه‌ری دامه‌زرانیه‌وه‌و ستایشی ده‌وری مێژووی حزبی کرد له سه‌رکردایه‌تی گه‌لی عیراق‌دا دژی ئیستعمارو بۆ ده‌سه‌لات په‌یداکردنی ته‌واو به سه‌رسامانه سروشتیه‌کانی داو بۆ دروست کردنی پێکه‌وه‌یه‌کی پته‌و بۆ پێشکه‌وتنی کۆمه‌ڵایه‌تی که خۆی به‌شداریکی مه‌زنه له خه‌باتی شۆرشگێرانه‌ی گه‌لی عه‌ره‌ب‌و گه‌لانی تری جیهاندا .

له‌م وتوێژانه‌دا لایه‌نی فیتنام خۆشحالی خۆی له‌و سه‌رکه‌وتنه به‌رچاوانه ده‌ربڕی که کۆماری عیراق له بیناکردنی سۆسیالیزمدا به‌ده‌ستی هێناون به‌جۆرێك که ئاواته‌کانی گه‌لی عیراق بێنێته دی .

لایه‌نی فیتنام پێرۆزبایی له حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست کرد به بۆنه‌ی سیهه‌مین بیره‌وه‌ری دامه‌زرانیه‌وه‌و ستایشی ده‌وری مێژووی حزبی کرد له سه‌رکردایه‌تی گه‌لی عیراق‌دا دژی ئیستعمارو بۆ ده‌سه‌لات په‌یداکردنی ته‌واو به سه‌رسامانه سروشتیه‌کانی داو بۆ دروست کردنی پێکه‌وه‌یه‌کی پته‌و بۆ پێشکه‌وتنی کۆمه‌ڵایه‌تی که خۆی به‌شداریکی مه‌زنه له خه‌باتی شۆرشگێرانه‌ی گه‌لی عه‌ره‌ب‌و گه‌لانی تری جیهاندا .

لایه‌نی عیراقیش خۆشحالی خۆی‌له‌و سه‌رکه‌وتنه ته‌واوو هه‌موو لایه‌نیه دووباره کرده‌وه که گه‌لی فیتنام له شه‌ڕی به‌رگری دژی ده‌ستدرێژی‌ئه‌مریکادا وه‌ده‌ستی هێناوه‌و پێخۆش بوونی خۆی له سه‌رکه‌وتنه مه‌زنه‌کانی به‌کخستنه‌وه‌ی فیتنام‌و به‌ئاکردنی کۆمه‌ڵی نوێی کۆماری سوشیالیستی فیتنام دەربڕی گه‌لی عیراق به‌ئه‌رمی پشتگیری مه‌سه‌له‌ی شورشگێرانه‌ی گه‌لی فیتنام ده‌کا له پێناوی سه‌ر به‌خۆیی نیشتمانی‌و پته‌وکردنی ئاشتی به‌رده‌وام‌و بیناکردنی کۆمه‌ڵی سۆشیالیستیدا .

به‌رێز نیگوین زوی تینه سوپاسی گه‌ل‌و حزبی کومونیستی فیتنام‌و حکومه‌تی کۆماری سۆشیالیستی فیتنام له ماوه‌ی نێوان ١٦- تا ١٩ی نیسانی ١٩٧٧ دا سه‌ری له کۆماری عیراقدا .

له‌و سه‌ردانه‌دا به‌رێز صدام حسین جێگری سه‌رۆکی ئه‌نجومه‌نی سه‌رکردایه‌تی شۆرش‌و جێگری ئه‌مینداری سه‌رکردایه‌تی هه‌رتمایه‌تی حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست پێشوازی له به‌رێز نیگوین زوی تینه کردو باسی ڕێکاکانی پته‌وکردن‌و ئه‌شه‌پێدانی پێوه‌ندی دۆستایه‌تی‌و هاوکاری نێوان کۆماری عیراق‌و کۆماری سۆشیالیستی فیتنام له هه‌موو مه‌یدانێکدا کراو له‌سه‌ر دامه‌زراندنی پێوه‌ندی دۆستایه‌تی‌و هاوکاری له نێوان حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست‌و حزبی کومونیستی فیتنام بیروڕایان گۆڕیه‌وه‌و له ڕێگای به‌ره‌پێدانی ئه‌و پێوه‌ندیه‌و به‌هێزکردنی خه‌بات دژی ئیستیعمارو کۆنه‌په‌رستی‌و به‌گرتیگیراوه‌کانیان کۆتیه‌وه .

هه‌روه‌ها به‌رێز طه محیی الدین معروف جێگری سه‌رۆك کۆماری عیراق پێشوازی له به‌رێز نیگوین زوی تینه‌و وه‌فده فیتنامیه هاوڕێکه‌ی کرد .

وه‌فدی فیتنام به سه‌رۆکایه‌تی به‌رێز نیگوین زوی تینه له‌گه‌ل لایه‌نی عیراق به سه‌رۆکایه‌تی دوکتۆر سعدون حمادی وه‌زیری ده‌ره‌وی کۆماری‌عیراق فیتنامی‌و جێگری ده‌ره‌وی فیتنام‌و حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست‌و حکومه‌تی عیراق‌و له‌م ماوه‌یه‌دا له‌گه‌ل ئه‌ندامانی حکومه‌تی عیراق‌و له سه‌رووی هه‌موانه‌وه به‌ڕێز سه‌رۆك احمد حسن البکر ده‌ربڕی له سه‌ر پشتیوانی به‌رده‌وام‌و پشتگیری به‌هێز .

هه‌ردوو ، پشتگیری ته‌واویان بۆ خه‌باته پاله‌وانانه‌ی گه‌لی عه‌ره‌ب به‌گشتی‌و گه‌لی عه‌ره‌بی فه‌له‌ستین به‌تایبه‌تی ده‌ربڕی دژی ده‌ست درێژی به‌رده‌وامی زایۆنیزم که به پشتیوانی ئیمپریالیزمی ئه‌مه‌ریکا ئه‌یکات ، دیسان ئه‌و خه‌باته‌ی بۆ رزگاری ته‌واوی خاکی زه‌وت کراوی عه‌ره‌ب‌و زامن‌کردنی مافی نه‌ته‌وایه‌تی‌ته‌واوی له‌سه‌ر خاکو نیشتمانی فه‌له‌ستین ئه‌یکات .

هه‌روه‌ها پیشتگیریان ده‌ربڕی بۆ تێکوشانی گه‌لی عه‌ره‌بی فه‌له‌ستین‌و بڕوتنه‌وه‌ی به‌رگری چه‌کداری فه‌له‌ستین له‌ناو خاکی زه‌وت کراو ده‌ره‌وه‌ی دا له پێناوی ده‌رکردنی زایۆنیسته کانداو رزگار کردنی ته‌واوی خاکی فه‌له‌ستین‌و داوایان له گه‌لانی جیهان‌و بڕوتنه وه‌نیشتمانی‌و شۆڕشگێره‌کان کرد وه که هه‌موو لایه‌نێکی پشتگیری‌و پشتیوانی پشکه‌ش به خه‌باتی بڕوتنه‌وه‌ی به‌رگری فه‌له‌ستین بکه‌ن .

هه‌روه‌ها هه‌ر دوو لاش هه‌ڵوێستی ده‌وله‌تانیان به‌ر چاوخست ، بیرو رایان وه‌ك یه‌ك بوو ده‌رباره‌ی بارو نیستای ده‌وله‌تان که وای ده‌ر ئه‌برن : چه‌رخی نیستا چه‌رخی سه‌ر به خۆیی‌و سه‌رکه‌وتنی گه‌لانه له تێکوشانیاندا بۆ رزگاری نیشتمانی‌و پێشکه‌وتنی کۆمه‌ڵایه‌تی وه‌ه‌ر دوو ده‌ری ئه‌برن که پشتگیری ته‌واوی خه‌باتی گه‌لانی ئاسیاو فیتنامی‌و بۆ گه‌لی عیراق‌و حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست‌و حکومه‌تی عیراق‌و له سه‌رووی هه‌موانه‌وه به‌ڕێز سه‌رۆك احمد حسن البکر ده‌ربڕی له سه‌ر پشتیوانی به‌رده‌وام‌و پشتگیری به‌هێز .

هه‌ردوو ، پشتگیری ته‌واویان بۆ خه‌باته پاله‌وانانه‌ی گه‌لی عه‌ره‌ب به‌گشتی‌و گه‌لی عه‌ره‌بی فه‌له‌ستین به‌تایبه‌تی ده‌ربڕی دژی ده‌ست درێژی به‌رده‌وامی زایۆنیزم که به پشتیوانی ئیمپریالیزمی ئه‌مه‌ریکا ئه‌یکات ، دیسان ئه‌و خه‌باته‌ی بۆ رزگاری ته‌واوی خاکی زه‌وت کراوی عه‌ره‌ب‌و زامن‌کردنی مافی نه‌ته‌وایه‌تی‌ته‌واوی له‌سه‌ر خاکو نیشتمانی فه‌له‌ستین ئه‌یکات .

هه‌روه‌ها پیشتگیریان ده‌ربڕی بۆ تێکوشانی گه‌لی عه‌ره‌بی فه‌له‌ستین‌و بڕوتنه‌وه‌ی به‌رگری چه‌کداری فه‌له‌ستین له‌ناو خاکی زه‌وت کراو ده‌ره‌وه‌ی دا له پێناوی ده‌رکردنی زایۆنیسته کانداو رزگار کردنی ته‌واوی خاکی فه‌له‌ستین‌و داوایان له گه‌لانی جیهان‌و بڕوتنه وه‌نیشتمانی‌و شۆڕشگێره‌کان کرد وه که هه‌موو لایه‌نێکی پشتگیری‌و پشتیوانی پشکه‌ش به خه‌باتی بڕوتنه‌وه‌ی به‌رگری فه‌له‌ستین بکه‌ن .

هه‌روه‌ها هه‌ر دوو لاش هه‌ڵوێستی ده‌وله‌تانیان به‌ر چاوخست ، بیرو رایان وه‌ك یه‌ك بوو ده‌رباره‌ی بارو نیستای ده‌وله‌تان که وای ده‌ر ئه‌برن : چه‌رخی نیستا چه‌رخی سه‌ر به خۆیی‌و سه‌رکه‌وتنی گه‌لانه له تێکوشانیاندا بۆ رزگاری نیشتمانی‌و پێشکه‌وتنی کۆمه‌ڵایه‌تی وه‌ه‌ر دوو ده‌ری ئه‌برن که پشتگیری ته‌واوی خه‌باتی گه‌لانی ئاسیاو ئه‌فه‌ریقاو ئه‌مه‌ریکای لاتین ئه‌که‌ن دژی ئیمپریالیزم‌و ئیمپریالیزمی نێوێو ره‌گه‌زپه‌رستی‌و زایۆنیزم . به‌تایبه‌تی پشتگیری ته‌واویان ده‌ربڕی بۆ خه‌باتی گه‌لانی زمبابوی‌و نامیبیاو خواروی ئه‌فه‌ریقاو داوایان کرد وه‌ده‌ست تێکه‌ڵی بێگانه له کاروباری ناوخۆی گه‌لانی ئه‌فه‌ریقا بوه‌ستێنرێ .

دیسان بیروڕایان له سه‌ر ئه‌وه یه‌ك بوو که بڕوتنه‌وه‌ی بێ لایه‌ن بۆته هێزیکی گه‌وره دژی ئیمپریالیزم‌و ئه‌و ده‌وره‌ی ئه‌یگێڕی زیاتر له شانۆی ده‌وله‌تاندا بایه‌خدار بووه وهه‌ر دوولا بڕیاریان داوه به‌شداریان له‌م خه‌بات‌و بڕوتنه‌وه‌یه‌دا به‌کار تر بکه‌ن‌و دژی هه‌موو ئه‌و پیلانانه‌ی ئیمپریالیزم ڕێکیان ئه‌خات‌و هۆنڕێولی ده‌وله‌تان سازی ئه‌که‌ن، هه‌ر وه‌ها هه‌ردوولابه‌رگری ئه‌که‌ن له مافی گه‌لان بۆ بڕیاردانی چاره‌نوسی خۆیان‌و بنیاتنانی کۆمه‌ڵه کانیان‌و داماه‌زراندنی سیسته‌می ئابوری جیهانی نوێ له‌سه‌ر بنه‌ره‌تی ڕێزی وه‌ك یه‌ك‌و مافی ده‌سه‌ڵاتی ته‌واو یه‌کسانی‌و سوودی به‌رامبه‌ر .

هه‌ر دوو لاش ، به‌خوشحالیه‌وه ده‌ستیان بۆ ئه‌نجامه‌کانی پێنجه‌م کونفرانسی به‌رزی ولاتانی بی لایه‌ن کێشا که مانگی ئابی ساڵی ١٩٧٦ له کۆتایی‌و به‌سترا‌و خۆبه‌ستنه‌وه‌یان به به‌رباره‌کانیه‌وه ساغ کرده‌وه هه‌روه‌ها خۆشحالیان ده‌ربڕی به‌رامبه‌ر کونگره‌ی وه‌زیرانی ده‌ره‌وه‌و مه‌کته‌بی ڕێکخستنی ولاتانی بڕوتنه‌وه‌ی بێلایه‌ن که له ٦-و بۆ ١١ی نیسانی ١٩٧٧ له نیودلهی به‌سترا ، هه‌ردوو لاش به کۆماری عیراق به‌رامبه‌ریان توندی داوای کشانه‌وه‌ی عیزه عسکریه‌کانی ئه‌مه‌ریکایان کردو هه‌ڵوه‌شاندنه‌وه‌ی بنکه‌کانی له ئاسیاو کارکردن بۆ ئه‌وه‌ی ئۆقیانووسی هیندی‌و به‌رباڵاوی سروشتی ناوچه‌که، ناوچه‌یه‌کی ئاشتی‌و ئاسایش بێ .

هه‌ردوو لاش شادمانی خۆیان ده‌ربڕی به‌رامبه‌ر به‌وه‌ی ئه‌بینن دۆستایه‌تی‌و هاوکاری نێوان هه‌ردوو گه‌لی عیراق‌و فیتنام به‌رده‌وام له پته‌وبووندا‌یه‌و به‌ڕێزه‌وه سه‌یری ڕێکه‌وتنه‌کانی هاوکاری‌و ئابوری ساڵی ١٩٧٥ و ١٩٧٦ و ١٩٧٧ یان کرد که ده‌ربڕی زیندوی هاوکاری تێکوشانی نێوان هه‌ردوو که‌له له رابوردوو پاشه‌ڕۆژدا و له سه‌ر هه‌نگاونانی پێویستی زیاتر پته‌وکردنی ئه‌م په‌یوه‌ندیانه ڕێککه‌وتن .

ئه‌مه‌و ، له کاتی ئه‌م سه‌ردانه‌دا ، هه‌ردوو لا ڕێکه‌وتنی هاوکاری ئابوری‌و زانستی‌و هونه‌ریان له نێوان هه‌ردوو ولاتدا مۆر کرد .

هه‌ردوو لاشادیان ده‌ربڕی به‌رامبه‌ر سه‌رکه‌وتنی سه‌ردانه‌که‌ی وه‌فدی کۆماری سوشیالستی فیتنام‌و به‌شداری کردنی به‌کاری له به‌ره‌پێدانی هاوکاری دۆستانه‌ی نێوان هه‌ردوو ولاتدا . له کوتایی سه‌ردانه‌که‌شدا به‌ڕێز ((نگوین توی تینه)) و ئه‌ندامانی وه‌فدی کۆماری سۆشیالستی فیتنام سوپاس گه‌رمی گه‌لی عیراق‌و سه‌رکردایه‌تی حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالست‌و حکومه‌تی عیراقیان کرد به‌رامبه‌ر پێشوازی گه‌رمیان‌و هه‌ستی دۆستانه‌ی ته‌واویان ده‌ربڕی به‌رامبه‌ر به‌و ڕێزه‌ی له کاتی سه‌ردانه‌که‌یانا بۆ کۆماری عیراق به‌رامبه‌ریان نوێکراوه .

● له پاریزگاکاندا

● پێری هاوڕێ ئه‌مینداری نه‌ته‌وه‌یی مه‌کته‌بی کرێکاران له سه‌رکردایه‌تی حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سوشیالیست لقی (ته‌ئمیم) له‌یه‌کیه‌تی ناوه‌خۆی نه‌قابه‌ی کرێکاراندا سه‌رۆکایه‌تی کۆبوونه‌وه‌ی مه‌کته‌بی کاروباری لاوان‌و له‌ناوبردنی نه‌خوێنه واری کرد‌وه .. له‌م کۆبوونه‌وه‌یه‌دا سه‌رۆکان‌و ئه‌ندامانی لێژنه‌ی مه‌کته‌بی کارئه‌و دامه‌زراوه‌کانی به‌رهه‌م هێنانی به‌شداریان کرد‌وه‌ باسی ڕێ‌ره‌وه زانستی‌و کاری گه‌شه‌پێدان‌و به‌ره‌پێدانی توانایی لاوان له‌کارگه‌کانداو چۆنیه‌تی خسته‌ڕێی وزه‌و توانایان له‌پێناوی گه‌شه‌پێدانی زانیاری‌و به‌رهه‌م هێنانداکراوه ..

● پێری به‌ڕێوه‌به‌رایه‌تی ڕۆشنبیری جه‌ماوه‌ر له‌پارێزگای هه‌ولێر ده‌ستی کرد‌وه به هێرشێکی ڕاگه‌یاندن له گوندو قه‌زاکانی ناوچه‌ی هه‌ولێر ..

له‌م هێرشه‌دا چه‌ند کۆڕێکی جه‌ماوه‌ری بۆ ڕوون کردنه‌وه‌ی لایه‌نه‌کانی سه‌رزه‌نشتی گشتی‌و دوره‌ی هاوولاتیان له یارمه‌تیدانی ئه‌و که‌سانه‌ی که ئه‌م کاره ڕانه‌په‌ڕێنن ، پێك ئه‌هێنرێ ..

● پێری به‌ڕێز عبدالواحد ذیاب الخریبط پارێزگاری دیالی سه‌رۆکایه‌تی کۆبوونه‌وه‌یه‌کی ئه‌نجومه‌نی کشتوکالی کرد‌وه که هاوڕێی پرسراوی مه‌کته‌بی جوتیاری له پارێزگاکه تیا ئاماده‌بوه ..له‌م کۆبوونه‌وه‌یه‌دا بڕیاردراوه جۆگاوی (سعدیه) که (٢٠هه‌زار دۆنم زه‌وی کشتوکالی‌و بێستانه‌کان ئاوئه‌دات پاك بکرێته‌وه‌و هه‌شت ترومپا دابنێن له ناوچه‌که‌دا بۆ ئاودانی پانایه‌کی زیارتری زه‌وی کشتوکالی .

له سه‌ری

ئای چۆرانه‌یه‌که ؟

- باوکی به‌ختیار -

لێی چوم پێشه‌وه ورده ورده سه‌رنجم لێ ده‌دا به‌راستی خویشم نازانم چون چونی لێی ورد بمه‌وه ئایا که‌سانێك هه‌ن ئا ئاوا ره‌واله‌نی‌بن ئایا هه‌ر ئه‌و ئه‌و ساتێك له‌مه‌وپێش به‌سه‌رو پۆته‌لاکی برا‌ده‌ره‌که‌یدا ده‌هاته خوارێ چی قسه‌ی خراپ بوو پێی ده‌گوت .

له دڵی خومدا چه‌ند جارێك وه‌ك شریتێکی سینه‌ما قسه‌کانیم هێنایه پێش چاو . ئه‌ی گوایه ئه‌م هه‌موو قسه ناره‌واو ناشیرنیانه‌ی بوچ ئاراسته‌ی ئه‌م هه‌ناسه سارده ده‌کرد ؟ تۆ بڵێت مرۆڤانێکی وه‌ها هه‌بن ئا به‌م جۆره ده‌رباره‌ی یه‌کتری جۆره کاری وایکه‌ن . ده‌با جار جار ورد ببینه‌وه له‌و ره‌فتارانه‌ی ئه‌م جۆره که‌سانه بۆمان ده‌رئه‌که‌وێت که چه‌ند دواکه‌وتوین ؟

ڕۆژ به‌ڕۆژ ڕووی ئه‌و که‌سانه هه‌ڵده‌مالرێ که په‌ت‌به‌تێن ده‌که‌ن . به‌راستی مۆرانه‌یه‌کی ئێجگار درنده‌ن سه‌یر ئه‌وه‌یه ڕۆژ جار په‌ت په‌تینه‌که‌یان به‌سه‌ر که‌سانێکی ساویلکه‌دا ڕاده‌بورێت . براده‌ره‌که‌م مرۆڤێکی تا بڵێت خوو ره‌وشت به‌رز بو .

ڕوی تێکردم گوتی کاکه نازانم سه‌رنجت‌دا له‌و هێرشه‌ی که (...) کردی له‌و به‌سه‌زمانه که کاتێکیش خوی هات چ ره‌واله‌تێکی بۆ کرد . به‌شێنه‌یی پێم گوت برا ئه‌مه ده‌ردێکی پیسه له‌ناو کومه‌ڵدا هه‌روا زو ناتوانرێت به‌سه‌ریدا زاڵ ببین تاوانی ئه‌م جۆره ره‌فتاره‌ش ده‌که‌ویته ئه‌ستۆی نه‌فامی‌و نه‌خوێندواری .

دیاره براده‌ره‌که‌م به‌م قسه‌یه‌م زوو بڕوا ناکات هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه بوو یه‌کسه‌ر ڕووی تێکردم‌و گوتی بۆ کاکت (...) نه‌خوێنده‌وارو نه‌فامه خۆ ئه‌و خاوه‌نی شه‌هاده‌یه‌کی به‌رزه ... وه‌گومانیش نی‌یه فامیشی هه‌یه‌و ده‌رکیش به جاکی‌و خرابی ده‌کات برا نابێت تۆ کوێرانه بارێزیان لێ‌بکه‌یت . ڕووم تێکردو گوتم بروات بێت نامه‌وێت به هیچ جۆرێك کوێرانه بارێزیان لێ بکه‌م به‌ڵام ده‌ردی کومه‌ڵ هێنده زۆره وامه‌زانه پله‌ی خوێندنی به‌رزو پله‌ی خوێنده‌واریه‌کانی تر هه‌روه‌ها به زوبی زاڵ ده‌بن به‌سه‌ر ئه‌م ده‌رده‌دا من‌و تویش هیچ کاتێك بڕوامان وانه‌بو که‌سێکی وه‌کو کاك (...) تا ئاوا بێت کردارو رفتاری تا ئاوا په‌ت به‌تێن بکات که‌سانێکی وه‌کو ئه‌و هه‌میشه له‌ناو کومه‌ڵدا به چاوێکی سوك‌و بێ به‌ها ته‌ماشا ده‌کرێن کومه‌ڵ زۆر وریاتره له په‌ت به‌تێنی ئه‌وان . تا بتوانین ئێمه ده‌بێت که‌سانێکی وه‌ها له‌ناو کومه‌ڵدا ڕوویان هه‌ڵبماڵین‌و ئاشکرایان بکه‌ین‌تا که‌س به‌ره‌واله‌ته‌کانیان ده‌ست خه‌ڕۆ نه‌بێت .

ئه‌م جۆره که‌سانه ده‌بێت زوو ده‌ربخرین تاکومه‌ڵ توشی به‌ڵا نه‌بێت به هۆیانه‌وه .

ره‌نجی که‌سیش نه‌دزرێت له پێناوی ئه‌م جۆره په‌ت به‌تێنه‌دا . به‌هه‌موان ئه‌م جۆره که‌سانه ئافه‌رۆز بکه‌ین وه ڕێگه نه‌ده‌ین له‌ناو کومه‌ڵدا کنه بکه‌ن‌و ره‌گ داکوتن ئه‌کینا ره‌گی ئه‌م جۆره که‌سانه له ره‌گی گوڵی بیس تره .

له پاشماوه

پاشماوه‌ی : دەروتار

به‌رهه‌م له‌جێ‌به‌جێ‌کردنی ئه‌خشه‌و به‌رنامه‌کاندا وه‌دی‌بهێنێ .

ئه‌گه‌ر که‌سێکی واهه‌بێ که به‌هه‌مو شێوه‌یه‌ك تازانجی خۆی له‌بار چاوبگرێ‌و گوێ‌نه‌داته تازانجی جه‌ماوه‌ری باشه‌ڕۆژی شۆڕش‌و له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ش‌دا که ئه‌توانێ خۆی پێش‌بخاو کاره‌کانی به‌باشی ئه‌نجام‌بدا هه‌ربه‌وه‌ی مه‌رکه‌زه‌که‌ی خۆی بپارێزێ ، ئه‌وه کۆسپێك له‌به‌ردەم ڕێره‌وی شۆڕشدا‌دروست‌ده‌کا که ده‌تانه ڕادەی خیانه‌ت .

بۆیه که‌سێك دڵسۆزبێ ئه‌گه‌ر زانی له‌شوێنێك له‌کاره‌که‌ی‌دا سه‌رکه‌وتوو نیه‌ بۆیسته ئه‌وشوێنه به‌جێ‌بهێڵێ‌و بچێته شوێنێکی‌تر . هاونیشتمانی له‌سته‌ری ئه‌و بیناکردنه شۆڕشگێریه‌دا که ئامانجی خزمه‌تی جه‌ماوه‌ره‌و به‌هۆی ئه‌و هه‌ڵومه‌رجه ناماسابیه ناوخۆیی‌و خاریجی‌یانه‌ی ده‌وره‌یان داوه ، ته‌نیا ئه‌وه‌نده‌ی له‌سه‌رنیه‌که ئه‌وه‌نده‌یه‌کی ئاسایی له‌گه‌ڵ شۆڕش هه‌بێ‌و له‌گه‌ڵ بزووتنه‌وه‌ی گشتی ده‌وڵه‌ت‌و کۆمه‌ڵدا بێ ، به‌ڵکو له‌سه‌ری بۆیسته که ده‌ست‌بنشخه‌ری خولقێنه‌رو به‌شداری داهێنه‌ر بنوێنێ بۆ ده‌ربڕینی کارتێ کردنی دڵسۆزانه له‌گه‌ڵ ڕێباری شۆڕش‌و بۆ به‌ده‌نگه‌وه‌هاتنی وشیارانه‌ی پێداویستیه‌کانی دامه‌زراندنی کۆمه‌ڵی نوێ .

هاوڕێ جێگریش به‌نجه‌ی‌بۆ ئه‌و مه‌به‌سته دڕێ‌کردو گوتی : (ئه‌و که‌سه‌ی ته‌نیا به‌هۆی بزووتنه‌وه‌ی گشتیه‌وه ده‌جوولیته‌وه نه‌ك به‌هۆی‌بزووتنه‌وه‌ی خۆیه‌وه‌که‌ به‌شێکه له بزووتنه‌وه‌ی گشتی ، ئه‌وه ره‌وره‌وه‌یه‌کی قورسه که کۆمه‌ڵ به ره‌وداراده‌کێشێ .

دیارده‌ی که‌م‌وکورتی‌و ناته‌واوی له‌کرتی بازرگانی‌دا ناگه‌رێته‌وه سه‌رئه‌وه که سۆشیالیزم به‌رێگای بنیاتنان‌و پێشکه‌وتن دانراوه به‌لکو ده‌گه‌رێته‌وه بۆ کورت‌هێنان له‌جێ‌به‌جێ‌کردنی ناوه‌ڕۆکی سۆشیالیزم‌دا وله‌بشت به‌ستن به‌ڕێ‌وشوێنه‌کانیدا به‌ره‌وئامادەکردنی که‌ل‌و به‌ل بۆ هاونیشتمانیان به‌جه‌شنێك که خزمه‌تی جه‌ماوه‌ره‌کانو پێویسته‌کانیان دابین‌بکا .

بۆیه هاوڕێ جێگر له‌وتاره‌که‌ی‌دا سۆشیالیزم وه‌ك بیروباوه‌ڕو سیاسه‌ت‌و بۆچوون له‌گه‌ڵ ئه‌و شێوه‌و ڕێکایانه که بۆجێ‌به‌جێ‌کردنی سۆشیالیزم ڕه‌چاوده‌کرێن

لێك جیاده‌کاته‌وه ، ئه‌و شێوه‌و ڕێکایانه ده‌بێ له‌گه‌ڵ پێداویستی‌و سروشته تایبه‌تیه‌کانی کۆمه‌ڵدا بگونجێ‌و ئه‌گه‌ر له‌گه‌ڵ حه‌زی‌لێ‌نه‌کردن‌و ده‌گری وازیان لێ‌بهێنرێ له‌ئاڵه‌کدا سۆشیالیزم وه‌ك بیروباوه‌ڕو سیاسه‌ت هه‌ڵبزاردنێکی به‌کجاری حزب‌و شۆڕشه‌و له‌و باره‌وه هاوڕێ جێگر ده‌ڵێ : (ئێمه به‌هیچ جۆر نه ئه‌ڵێین ، له دواڕۆژدا له سۆشیالیزم لاناده‌ین چونکه ڕێگای سۆشیالیزم ڕێگای ژیانی گه‌ل‌و به‌ته‌نیا ڕێگای ده‌زانین بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌له‌که‌مان به‌سه‌ربه‌رزی‌و له ژیانکی به‌ختیارانه‌دا بژی) .

دۆزینه‌وه‌ی شێوه‌و ڕێ‌وشوێن بۆ جێ‌به‌جێ‌کردنی سۆشیالیزم له‌ولاته خه‌باتکه‌ره کانماندا به‌جۆرێك که له‌گه‌ڵ هه‌ڵومه‌رج‌و نه‌فسیه‌تی کۆمه‌ڵه‌که‌مان‌دا بگونجێ ، له بنیاتنانی شۆڕشگێرانه‌دا به‌یه‌کێك له بنچینه‌کانی دیموکراتی‌و دڕکرتن له جه‌ماوه‌رو به‌شێوه‌یه‌کی به‌رزی دامه‌زراندنی پێوه‌ندی دیموکراتی له‌نێوان حکومه‌ت‌و گه‌ل‌دا داده‌نرێ .

هه‌رله‌وکاته‌دا ئه‌و شێوه‌و ڕێ‌وشوێنه تایبه‌تیانه نیشانه‌ی ره‌سه‌نیه‌تی ڕه‌سازی سۆشیالیزمن که بناخه‌که‌ی له‌سه‌ر پێویستی‌و هه‌ڵومه‌رجه نیشتمانی‌و نه‌ته‌وه‌ییه‌کان دامه‌زراوه .

وتاره‌که‌ی هاوڕێ جێگر به‌ره‌ناوه‌ڕۆ ڕۆنیشاندانه‌ی تیئیدابوو به ڕێ‌نوێنێکی ئیشکه‌رانی که‌رتی بازرگانی ده‌ژمێردرێ‌و پێویسته لێپرسراوانی ئه‌وگه‌رته گرنگه ئه‌م ڕێ‌نوێنیانه بکه‌نه نه‌خشه‌ی به‌رنامه‌ی کارو بیانکه‌نه ده‌وره‌ی به‌هێزکردن له مه‌یدانی شاره زابوون‌و سیمیناره سیاسیه‌کان‌دا بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی پله‌ی وشیاری‌و ئیلتیزامی شۆڕشگێرانه بۆ به‌ره‌وروو‌بوونه‌وه‌ی دیارده‌کانی که‌م‌وکورتی تاکوو ناته‌واویه‌کانی ئه‌وگه‌رته نه‌بنه چه‌کێك به‌ده‌ستی ئه‌و دوژمنانه‌ی گه‌له‌وه که هه‌میشه له‌که‌لێ‌ندان بۆ ئه‌وه‌ی که‌م‌وکووڕیه‌ك به‌دۆزنه‌وه‌و که‌لکی لێ‌وه‌ربگرن .

گه‌له‌که‌مان که له‌ماوه‌ی ساله‌کانی خه‌باتی‌دا به‌سه‌ر که‌وتنه‌وه که‌وتۆته ناو کێشه نیشتمانیه‌کانه‌وه‌و به‌سه‌ر کردایه‌تی حزبی به‌عسی عه‌ره‌بی سۆشیالیست زۆر سه‌رکه‌وتنی مێژوویی که‌وره‌ی به‌ده‌ست هێناون هه‌میشه توانای ئه‌وه‌ی‌هه‌یه که ئه‌وره‌ترین سه‌رکه‌وتن له ئه‌رکی بنیاتنانی ئابووری‌و جێ‌به‌جێ‌کردنی سۆشیالیزم‌دا وه‌ده‌ست بێنێ‌و له‌وه‌ش‌دا شاره‌زایی له‌بیروباوه‌ڕو ئامانجه‌کانی حزبی سه‌رکرده وه‌رده‌گرێ .

پاشماوه

پاشماوه‌ی : لاوان‌و وه‌رزش

ته‌واوی خۆیان ته‌رخان‌بکه‌ن بو پێش‌خستن ناوی لاوانی عیراقمان ئه‌و خه‌رج‌و بارمه‌تیه‌ی ده‌درێت به‌یانه‌و یه‌کیه‌تیه وه‌رزشیکان نابێت به فێڕۆچێت ده‌بێت سه‌رکه‌وتنی له‌دواوه‌بێت توان به‌هه‌مو هێزیکه‌وه‌ته‌رخان‌بکرێت بو سه‌رکه‌وتن‌له‌سه‌ر بناغه‌یه‌ک

پێستی دەستکرد مانا ناوێ

پێستی دەستکرد زۆر لە پێستی ئاسایی و سروشتی هەرزانتره ، لەبەر ئەوەیش رەنگەکانی لە رەنگی سروشتیش جوانتره ، پیاوژن و منالان زیاتر ئارەزوی کڕینی ئەکەن ، بەتایبەتی بریقەی لە پشتین و جانتای دەستیدا زۆر سەرنج رائەکێشێ .

بەلام لەرووی تەندروستی-یەوە دەرکەوتوەکە پێستی دەستکرد زۆر زیان بەخشە ، بەتایبەتی بۆ پێلاوی منالان ، چونکە پێستی دەستکرد ئەوکونانەی تیانیە وەك پێستی سروشتی کە یارمەتی هاتووچوی هەوا ئەدات ، لەبەرئەوە پزیشکەکان ئاموژگاری ئەوەئەکەن پێلاوی منالان نەکڕی ئەگەر بە پێستی دەستکرد دروست کرابوو ، چونکە ئەبێتە هوی یەك خستنی پێستی نێوان پەنجەکان و دروست کردنی بۆنی ناخۆش لە قاچدا .

لەنێوان «٥» سالی تا «٧» سالی تەمەنی منالەکەت ئەم پیوییستیانەی بۆجێ بەجێ بکە

٩ - ماوەی رەفتارکردنی سەربەخۆی پێبەخشە ، وەك ئەوەی بیەوێت خۆی شتێك بۆ خۆی بکڕێت بە ئارەزووی خۆی بێت .

١٠- خەرجی یەکی زانراوی تایبەتی پێبدەو وازی لێبێنە لە هەوەسی خۆی چی پێدەکات یا بیکات .

١١- بێویستە ماوە بدرێتە منداڵ لەگەڵ دایك و باوکیدا بچێتە دەرەوە ، ئەگەر کوڕ بوو لەگەڵ باوکداو ئەگەر کچ بوو لەگەڵ دایکدا ، بەم چەشنە زۆر شت لە رەوشتی تەمەندارانی ئەو جنەی لێیەتی فێر دەبێت .

١٢- بە لایەنە باشەکانیدا هەڵبدە ، نەك بڕۆیت رەخنە لە لایەنە لاوازو خرابەکانی بکریت بە واتایەکی تر پەرۆشی ئەوە بە کە باڵی پێوە بنێیت بەهرەکانی پەرە پێبدات .

پارەی رۆژانەمان بۆتە بەشێك لە ژیانی رۆژانەمان بەڵکو یادگارەکانی هەر لە منالیەوە تا ئێستا لە خەیاڵماندا ماوەتەوە .. هەمیشە ئەو پرسیارەی کە رووبەرووی هەموومان ئەبێتەوە ئەوەیە : ئایا پارەی رۆژانە چی یە ؟ ئایا سنوورێکی دیارکراوی هەیە ؟

پرسیارەکەم لە زەینی خۆما هەڵگرت رووم کردە یەکێ لە پسپۆرەکانی شێتەڵکردنی سایکۆلۆجیەتی منال ئەویش وتی پیری رۆژانەی منالان بەلای منالەوە هێجگار گرنگە چونکە فێری ئەوەی ئەکات کە چۆن بێویستەکانی خۆی بکڕێت و پارەکەی کاڵی ماوەتەوە بکەرێنێتەوە .. کەواتە لێرەدا فێری ژماردن ئەبێت و هەست ئەکا کە چۆرە سەربەستیەکی هەیە کاتێ کە بڕێ پارەو بوول لە دەستخۆیا ئەبینیت و بە ئارەزووی خۆی ئەوشتەی کە حەزی لێیەتی ئەیکڕێ ، بەلام بێویستە ئاراستەبکرێت بۆ کڕینی شتی باش و چۆنیەتی هەڵبژاردنی ئەوشتانەو رەچاوی پاکژی هەموو جۆرە خواردن و شیرینیەك کە هەلی ئەبژێرێت بکات .. هەروەها بێویستە فێری ئەوەی بکەن و تێبگەن کە بارێکی کۆمەڵایەتی و خەڵکیکی جیاواز هەیە تاکو لە سنوورێ توانای خێزانەکەی زیاتر نەڕوات .

لێرەدا پرسیارێك لە د. فایزە ئەکەم ئایا ئەلوێ رۆژانەی منالان مانگانەبێت ؟ ئەویش وەڵامم ئەداتەوە ئەڵێت لە قۆناغی سەرەتاییدا رۆژانە پارە ئەدرێتە منال چونکە ناتوانی پارەکە بپارێزێت و مەبەستەکانیشی لەم تەمەنەدا هێجگار پەلەیەو ناتوانێت دوای بخات ، بەلام لە قۆناغی ئامادەیی دا هەفتانە پارە ئەدرێتێ لەگەڵ ئاراستەو ئاموژگاری بەردەوام و پەیتا پەیتا ئەگەتە پارەی مانگانە لە قۆناغی ناوەندی چونکە پارەی مانگانە فێری ئەوەی ئەکات کە چۆن ساتو سەودا بە پارەکەبکات هەروەها فێری پاشەکەوت کردنیش ئەکات .

جاروایە منالێك ئەبینین هەموو ئەو پارەو پوولەی کە ئەکاتە دەستی دەمو دەست ناهێڵێت ، یان منالێکی چاوچنۆك رۆژانەی کە لێرەولەوێ دەستی بکەرێنێتەوە .. کەواتە لێرەدا فێری ژماردن ئەبێت و هەست ئەکا کە چۆرە سەربەستیەکی هەیە کاتێ کە بڕێ پارەو بوول لە دەستخۆیا ئەبینیت و بە ئارەزووی خۆی ئەوشتەی کە حەزی لێیەتی ئەیکڕێ ، بەلام بێویستە ئاراستەبکرێت بۆ کڕینی شتی باش و چۆنیەتی هەڵبژاردنی ئەوشتانەو رەچاوی پاکژی هەموو جۆرە خواردن و شیرینیەك کە هەلی ئەبژێرێت بکات .. هەروەها بێویستە فێری ئەوەی بکەن و تێبگەن کە بارێکی کۆمەڵایەتی و خەڵکیکی جیاواز هەیە تاکو لە سنوورێ توانای خێزانەکەی زیاتر نەڕوات .

لێرەدا پرسیارێك لە د. فایزە ئەکەم ئایا ئەلوێ رۆژانەی منالان مانگانەبێت ؟ ئەویش ئەکەوێت هەمووی باشەکەوت ئەکات .. لەراستیدا چاوچنۆکی و دەستڕۆیی هەردووکیان دووخوون منالەکە فێربان ئەبێت .. چونکە هیچ منالێك نیە کە بە میراتگری چاوچنۆك بێت یاخود باش و دەست بڵاو بێت ، بەلام چەند خوویەکن لە دایك و باوکیەوە وەریان ئەگرێت و پێویستە دایك رەچاوی منالەکەی بکات تا بزانێت منالێکی ئاسایی یان نەء ، ئەگەر هاتوو زانی کە منالێکی چاوچنۆك و دەست بڵاوو ناراستەکردنی سوودی نیە ، ئەبێ پیشانی دکتۆری سایکۆلۆجی بدات بۆ ئەوەی بکاتە راستی .

پارەی رۆژانەو دواکەوتنی منال

یەکێ لە مامۆستاکانی سایکۆلۆجی ئەڵێ پێویستە منال فێربێت ریز لە پارەبنێت و چۆنیەتی خەرج کردنی بەپێی سنوورێ توانای خێزانەکەی و هیچشتێك رێگەی نادرێتێ وە رۆژانەکەی بدرێتێ بە مەرجێك فێری ئەوەبکرێت کە چۆن خەرجبکات و بەتایبەتی پێش ئەمەنی دەسالی چونکە ئەم سەرەتایە کەسیەتە کۆمەڵایەتیەکەی دروست ئەکات و رادێت کە خۆشیەکانی خۆی بخانەدواوە .

دەربارەی هەندێ لە قوتابخانە تایبەتییەکان کە لە حانوتە کە نوقڵ و بیبسی و کۆکاکولاو شیرینی لە دەرەوە ئەهێنن و بەنرخی بەرز ئەفرۆشن ئەڵێ : خراپ ترین شت کە منال هەستی پێئەکا هەست کردنە بە بەشی خوراوی چونکە وابیرئەکاتەوەکە ، ئەوانەی لەگەڵیدان هەووشتیان لە توانادایە بیکەن کەچی ئەو ناتوانێ ، ئەمە ئەبێتە هۆی پەیدابوونی دوژمنایەتی و توندوتیژی لەلای منالەکەو منیش لە قوتابخانەکانی دەوڵەتانی رۆژئاوا و رۆژهەلات حانوتی وەکو حانوتی لای خۆمانم ئەدیوە .

★

پارەی رۆژانەو دواکەوتنی منال

یەکێ لە مامۆستاکانی سایکۆلۆجی ئەڵێ پێویستە منال فێربێت ریز لە پارەبنێت و چۆنیەتی خەرج کردنی بەپێی سنوورێ توانای خێزانەکەی و هیچشتێك رێگەی نادرێتێ وە رۆژانەکەی بدرێتێ بە مەرجێك فێری ئەوەبکرێت کە چۆن خەرجبکات و بەتایبەتی پێش ئەمەنی دەسالی چونکە ئەم سەرەتایە کەسیەتە کۆمەڵایەتیەکەی دروست ئەکات و رادێت کە خۆشیەکانی خۆی بخانەدواوە .

دەربارەی هەندێ لە قوتابخانە تایبەتییەکان کە لە حانوتە کە نوقڵ و بیبسی و کۆکاکولاو شیرینی لە دەرەوە ئەهێنن و بەنرخی بەرز ئەفرۆشن ئەڵێ : خراپ ترین شت کە منال هەستی پێئەکا هەست کردنە بە بەشی خوراوی چونکە وابیرئەکاتەوەکە ، ئەوانەی لەگەڵیدان هەووشتیان لە توانادایە بیکەن کەچی ئەو ناتوانێ ، ئەمە ئەبێتە هۆی پەیدابوونی دوژمنایەتی و توندوتیژی لەلای منالەکەو منیش لە قوتابخانەکانی دەوڵەتانی رۆژئاوا و رۆژهەلات حانوتی وەکو حانوتی لای خۆمانم ئەدیوە .

★

لاوان وقوتابیان

هەواڵ و لێکۆڵینەوە

هەوال :- وابریاردراوە کە خانوبەرەکانی مەلبەندی لاوانی دەزگا و زاخۆو مەخمورو چەمچەماڵ بەزوترین کات تەواوبین ، ئەو مەلبەندانە هەریەکەیان ١٢٥ هەزار دیناریان تێدەچێت .. هەروەها (٣٠٠) هەزار دینار بۆ بنیات نانی هۆلێکی سەرگیراو تەرخان کراوە کە تە هەولێر دروست ئەکرێت لەگەڵ ئەمانەشدا ١٠٠ هەزار دینار بۆ بنیاتنانی مالێکی لاوان تەرخان کراوە ئەم مالە جێگای ١٠٠ قەرەویلەی تیادادەبێتەوە ، واچاوەروان دەکرێت ئەم پرۆژانە ئەمسال تەواوبین .

لێکۆڵینەوە :- زۆر جار باسی ئەوەمان کردوە کە حکومەتی شۆرش بایەختێکی تەواوی بە بزوتنەوەی وەرزشکاریی ناوچەیی ئوتۆنۆمی داوە ، بۆ وەجێ هێنانی ئەم مەبەستەش بارەیەکی زۆری داناوەو وزەیەکی مەعنەوی بەتینیشی بۆ ئامادە کردوە بەمەرامی ئەوەی بزوتنەوەی وەرزشکاری ناوچەکە بۆ جێگایەکی بالا بۆخۆی بگرێت .. لەچوارچێوەی ئەم چاودێریو سەرپەرشتیەدا ، ئەمسال مەلبەندی لاوانی پارزگای دەزگا و قەزاکانی جێبەجێدەکرێن ، هەروەها خانوبەرە یەك بۆ لاوان کە شوێنی ١٠٠ جێگای تیادا دەبێتەوە ، ئەم پرۆژەیە ١٠٠ هەزار دیناری تێدەچێت ، لە پارزگای ئاوبراودا هۆلێکی وەرزشکاری سەرگیراویش بنیات دەنرێت ئەویش ٣٠٠ هەزار دیناری تێدەچێ . ئەمە تەنیا شتێکی کەمە لەو پارەزۆرەی بۆ بزوتنەوەی ناوچەی ئۆتۆنۆمی تەرخان کراوە بۆ ئەمونە هێشتا مانەوە ئەك بۆ ئەوەی کە ئەوە ساغ بکەینەوە کە سەرکردایەتی حزبو شۆرش پشتگیری بزوتنەوەی وەرزش ولات دەکات بەڵکو بۆ ئەوەی ساغی بکەینەوە کە یارمەتی بۆچانی سەرکردایەتی وەرزشکاری خولقاندوەو رۆڵەی وای پێگەیاندوە کە لە مەلبەندە وەرزشیگاندا جەماوەرچەپلەیەکی گەرمیان بۆ لێدەدات شانازیان پێوەدەکەن .. وەرزشیش لە ناوچەی ئوتۆنومیدا ئەلقەیەکی زنجیرەی وەرزشکاریی هەمو ولاتە هیوامان سەرکەوتنی بزوتنەوەی وەرزشە لە ولاتدا .

عبدالوهاب ...

دەربارەی یاریەکی ئەمجارەی « دبی »

گومانی تیانیە حزبو شۆرش پارەیەکی زۆر بۆ دەزگاکانی یاری ولات تەرخان کردووەو بایەخێکی گەورەی پێئەدات ، ئەمەش شتێکی دوورنیە لە باوەرو بۆچوونەکانی شۆرشو لێبرسراوان فوتبۆلیش یەکیکەلەو یاریانەی کە بایەخێکی بێئەندازەی پێئەدرێتو مەشقکەری لێهاتووشارەزای لە دەرەوەی وولات بۆ ئەهێنرێتو پارەیەکی زۆری بۆ تەرخان ئەکرێت بۆ بەرزکردنی ئاستی ئەم یاریە کە بنکەیەکی فراوانو بەرینی لەناوجەماوەردا هەیەو بەپەرۆشەوە بەرەوپیریەوە ئەچن .

پیشاندانی یاریەکانیش لەسەر شاشەی تەلەفزیۆن هەنگاوێکی ترە بۆپشکەوتنی ئەم یاریەو یاریەکانی تر .. جالێرەدا جەماوەرکە خاوەنی راستەقینەی ئەم یاریە مافی ئەوەی هەیە لە میکرۆبی ئەخۆشی ئەم یاریەبکۆڵێتەوەو پەنجە بخاتە ناوچاوی ئەوانەی کە بە ئارەزووورەزامەندی خۆیان یاری بە مەشقکەرو یاریکەران ئەکەنو ئەبێتە کۆسپێك لەرێگای بەرەسەندنی ئەم یاریە .. ئایا ئەمە لەگەڵ هەموو ئەو یارمەتیانەی کە شۆرشو لێبرسراوان بۆ ئەم یاریە کە بنکەیەکی فراوانو بەرینی لەناوجەماوەردا هەیەو ئەڵێین نەء .. چونکە بە هیچ شێوەیەك لەخۆمان رازی نابین کە بڵێین توانامان ئەوەندەیە چونکە هەروەکو ووتمان هەموو شتێك بۆ لێبرسراوانی ئەم یاریە رەخنەیەو تەگەرەیان نایەتە رێگا . یاریەکەی تیبەکەمان بەهیچ جۆرێ لەیاریەکانی پێشو ئەچوو وەکو بڵێی ئەم یاریکەرانە هەموویان هەرزەکارن و تازەهاتوونەتە مەیدانی یاریکردنو وەکو جۆلەکە ئەهاتنە بەرچاو لەچاو یاریکەرانی دویێیو ئەیان ئەتوانی بەرابەریان بوەستنو تامویزیەکی خۆش بەیاریەکە ببەخشن . بەراستی جێی داخە کە یاریکەرەکانمان بەم شێوەیەبنو نوێنەری راستەقینەی تۆپی پێی ولاتەکەمانن .

جاری ئەگەر بێینە سەرئەوەی بەراوردێك لەنێوان سەرەتای پەیدابوونی تۆپی پێ لە ولاتەکەمانو کەنداوی عەرەبی بکەین ئەوە هەرناکرێ ئەوکە کەنداوی عەرەبی هەووی ١٠-١٥ ساڵ نابێت کە یاری تۆپی تیایدا بووە کەچی لەوولاتی ئیمەدا لەنیوە سەدەیەك زیاترە - سەرەرای ئەوەی کە وەکو ئیستا بایەخی پێنەدراوە - بەلام لەگەڵ ئەوەشدا تیمی دەولەتە میرنشینەکانی عەرەب کەتیمێکی تازەیەو گەلێ یاریکەری دەوڵەتە عەرەبەکانی تری تیدایە بە جۆرێکی جوانو رێك و پێك یاریان ئەکردو مەردانە بە رەنگای تیمی ئیمە

بروانە ل : ٧

پەروەردە

لاوان و وەرزش

ئەمرۆ کەس نیە دەغەڵی بکات

عبدالقادر خلیل

چەندرۆژێك لەمەوبەر رەوەزیری پێشووی لاوان کاك برهان الدین عبدالرحمن لە کۆبوونەوەیەکی فراواندا لەیانەی وەرزشی لاوان لە کەرخ .

هێندێ رێگەو پروگرامی نوێی دیاری کرد بۆ کاربەدەستانی یەکیەتی توی پێ بۆ ئەوەی لەسەر ئەو رێگەیە بڕۆن . دەرئەنجامی ئەمرۆ کەس ناتوانێ دەغەڵی بکات لە یاریدا وە کەسێك نابێتە لێبرسراوی کارێك ئەگەر توانای بەسەریدا نەبێت رەزامەندی تەواوی لەوبەشە وەرزشیەدا نەبێت . ئەمەش هەنگاوێکی گرنگە کە دەنرێت لەلایەن کاربەدەستانی شورشەوە بۆ پەرەوردە کردنی لاوانی عیراق لەسەر بناغەیەکی راستو رەوان .

ئەوەی کاری نەبێت نابێت بە زۆرداری خوی داسەپێنێت بەسەر وەرزشداو سەریش لە لاوان تێکبداتو بشێوێنێت وەرزش ئەمرو زانستە . وەرزش ئەمرۆ ئەو وەرزشە نیە چەند ساڵێك لەمەو بەردەکرا تاوە تاو دڵمان بەوە خوش بوو گوایە ئەمە وەرزش تەنیا بۆ ئەوە دەکەین کە رابۆیرین ئەو دروشمە ئیستا پێشیل کراوە .

بۆویستی سەرشانی کاربەدەستانی وەرزش زۆرگرانە هەروەها بە حساب ناروات رێگەش نادرێت بە دەغەلی ئۆبالی وەرزشکاران دەکەوتنە سەریانەو یەکیەتیە وەرزشیەکان . کەسانێك کە ترابای کاری وەهایان نەبێت نەبونیان گەلێك چاکترە لەبونیان چونکە نابنە چقڵو رێگە لەکەس گومناکەن ئەمرکی لێبرسراوانی یەکیەتە وەرزشیەکان زۆر گرانە تەنها ئەوەنی یە چەند ناوێك دەست نیشان بکەن بۆ یەکیەتیو بەس بەڵکو کارکردنە مەشق پێکردنە ئامادەکردنی تیپە یاری کردنە لەگەڵ تیپە پێش کەوتوەکاندا دوابەدوای ئەمانەهەموو ئینجا سەرکەوتنە سەرکەوتن بەهونەری وەرزشی سەرکەوتن بەتوانا نەك بە فروفێڵ .

ئەمرۆ زۆر بە توندی لە دەغەلی کردن دەپرسرێتەوە ئەو هۆیانەی دەبنە دواکەوتنی لاوەکانمان لە یاریەکاندا دەست نیشان دەکرێت بە شیوەیەکی زانستی نوێ چارەی ئەو دواکەوتنانە دەکرێت ، ئەمرۆ دەبێت لاوەکانمان توانای

بروانە ل : ٧

یەنارتی چۆن لێ دەدرێت

لەنیوان ساڵانی ١٨٩١دا کە بە شێوەیەکی رەسمی لە ئەنجامدا یاری توپی پێی تیارتکخراو ساڵی ١٩٠٥دا ، ئەوانەی ئەیتوانی لەکاتی یەنارتی لێداندا ٦ یاردە لە گۆڵەکەیەوە بیتە پێشەوەو بەدەستو قاچ جولاندنو خۆ بەرزونزم کردنەوە سەر لەو کەسە بشێوێنێ کە یەنارتەکە لێدەدات .

● ساڵی ١٩٠٥ بریاری ئەوەدرا کە سنوورێك بۆ جولەجولی گولچی دانرێت لەوکاتانەدا کە یەنارتی بزلێ ئەدرێت ، بەوجۆرە گولچی بۆی هەبوو ئەیتوانی لەسەر مێلی گولەکەی بێتو بچی بەبێ ئەوەی بتوانی بێتە پێشەوە و ، تا ساڵی ١٩٢٩ ئەمە بەردەوامبو ، تا ئەم یاسا تویە گولچیەکە ناچار دەکات کە لە ناو گولەکەیدا راوەستێ بەبێ ئەوەی قاچی بجولێنێ .

● ئەوەیە کە گولچیەکە بە جۆرێك بەەستەوە کە ئەتوانی سەر لەو کەسەتێکدا کە یەنارتی لێدەدات ، چونکە یەنارتی بەهۆی هەڵەیەکی نانقەستەوە لێدەدرێت ، یا بەهۆی ئەوەوە کە لە ناوچەی سزادا بەدەست یاری بەتۆپەکە بکرێت .. زوربەی شارەزایانی رخنەگرانی مەیدانی وەرزش لە لایانی یەنارتدا ئەوکارە بەشتێکی رەواو چاك دەزانن .

● مەبەست لەمەش دەزانن .

کۆمپانیای گشتی ئامیرەوردەکان لقی هەولێر

کۆمپانیای گشتی ئامێرەوردەکان ، یەکێکە لە دەزگا گرنگەکانی کەرتی گشتی ، کە زۆر کەڵو پەڵو ئامێر ئامادەدەکات بۆ هاوولاتیانو دایرەو دامەزراوە کانی دەوڵەتو ئۆتۆنۆمی ، ئەمە لەلایەك ، لەلایەکی ترەوەش ، کومپانیا کەڵو هەلەکانی خۆی بەنرخێکی ڕەوا ئەخاتە پێش چاو کەلەکەل توانا دارایی یەکەی هاوولاتیان دەگونجێت ، جا بەمەوە بوونی ئەم دامەزراوەزۆر پێویستەکانی هاوولاتیان بۆ ئەکانەوە ، ئەمەش چ بە ڕێگای لقە بلاوەکانی بەسەرهەموو پارێزگاکانی وڵات بێ ، چ بە ڕێگای نوێنەرەکانی خۆی بێ کە تۆڕێکی دابەش کردن لەوڵاتدا دروست ئەکەن ، جا بەساغ بوونەوەی گرنگیتی ئەم دەزگایە ، ئەم ڕیپورتاجەدەربارەی کومپانیای گشتیی فروشتنو دابەش کردنی ئامێرە وردەکانی پارێزگای هەولێر پێشکەش ئەکەین .

نوێنەرەکانو ڕێگاکانی دابەشکردن

بۆ ئەوەی کارو بەیوەندی کومپانیاکە بە هاوولاتیانەوە ئاشکرا بێت لە لامانەوە ، ئەم باسەمان لەگەل بەرێز بەڕێوەبەری لقەکەدا هەبوو .. دەربارەی ئەم پرسیارە بەرێز بەڕێوەبەر وەڵامی ئەداتەوەو ئەڵێت :

نوێنەرەکانی کومپاکە زمارەیان ٦٥ نوێنەرە لە هەموو ئەو کەڵو پەلانەی کە کارتەکە هامشۆی بێ ئەکات .. جێ گرە کانیش بەگوێرەی جۆری مادەکە دابەش کراون ، بۆ نموونە ، نوێنەری فروشتن فلیمی وێنەگرتنو کاغەزە نایەتی یەکەی وێنەو ئامێری وێنەوەرگرتنو مادەکانی تر کە بەم مادەیە هەڵواسراون ، جیاوازیان هەیە لەگەڵ نوێنەری فروشیاری سەعات یان پێویستەکانی پەرتووکخانەیی ئەمە لەلایەك ، لەلایەکی ترەوەش ئەنیا دەرمانخانەیە کە جێ گری ماوەی پزیشکیە کە هەر وەکو هەموو جێ گرێك نوێنەری فروشتن قازانجێکی ١٠٪ هەیە ئەم ڕێژەیەش بەگوێرەی ئەوانەی لەناو مەلبەندی پارێزگانەو ١١٪ بۆ ئەوانەی لە دەرەوەن . پێویستە ئەوەش بزانین ، کارگە پەیوەندیەکی چاکی لەگەل هەموو نوێنەرانەدا هەیەو هەرگیز ئەو کەڵوپەڵو مادانەی کە ئارەزوویان لێنیە نایان داتێ ، بەڵکو بەپێچەوانەوە نوێنەرەکان بەهەوەسی خۆیان ئەو شتەی ئەیانەوێت ئەیدەن بژێرن ..

کارگوزاریەکانی کومپانیا بۆدایرەکان

بەرێز بەڕێوەبەری لقی هەولێر ئەڵێت ، لقەکە بەشداری کەم کردنەوەی ئەم ئیچووەی کە ئەچێتە ئەو مادانەی بۆ بەریوبەرایەتی پەروەردەی پارێزگای هەولێر ئەگەڕێنەوە ئەکات ، ئەمەش بەهۆی ئامادەکردنی ئەو کەڵوپەلانەی کە بەرێوبەرایەتی پێویستی پێ هەیە بۆ دابەشکردنی بەسەر قوتابیان بە پێی بریاری بەخۆرایی خوێندن .

ئەمەش هەر چۆنێك بێ بەو مانایە دێت کە پێویستە بەسەر بەرێوبەرایەتی پەروەردە مووچە خۆرەکانی خۆی بۆ کرینی ئەوەندە ژمارەو کەڵو پەلە بێنێرت ، بەم جۆرەش دابابووری زۆر تیچوونو ماندوو بوون ئەکات . هتد .

خواستو خستنە روو

دەربارەی خواستی کەڵو پەل بەرێز بەرێوبەر ئەڵێت :

هاوولاتیان بەجۆرێکی روونو ئاشکرا هامشۆ لەگەل کومپانیاکە ئەکێنرن و زۆر شتی لێ ئەکرێ ، ئەمەش بەهۆی ئەوەی یەکەمین دلنیایە بەگوێرەی نرخو ناوەنجێتی یەکەی ، دووهەمیش چونکە جۆری هەموو کەڵوپەلەکان پشن . ئەمەش بە ئەواوی دلنیای ئالوگور نێوان کومپانیاو هاوولاتیان دەنوێنیت ئیمەش هەوڵ ئەدەین بۆ جێبەجێ کردنی ئارەزووی هاوولاتیانو پڕ کردنەوەی پێویستیەکانیان لە هەموو کەڵو پەلی بە پەردەوامی .

سەبارەت ئەم کەڵو پەلانەی ئێستا لە پیشانگای کارگەکەدا هەن ، ئەمانە کەڵوپەلن خواستیان بەسەر زۆرە لەلایەن هاوولاتیان . . بیجگەلە ئەمەش دا لێ پرسراوەکانی گەل هەموو خواستی کەڵو پەلان ئەخەنە ناو لیستە ، ئەمانەش لەڕاستیدا لەپیشانگادا نین و ، لە کۆتایی هەر مانگێك ڕاپۆرتێك بۆ مەلبەندی کومپانیا پێشکەش ئەکەین بۆ ئەوەی لقەکەمان لەم کەڵو پەلانە بێ بەش نەکەن . هەر بەم ڕێگایەدا ئەتوانین هەموو پێویستیەکانی هاوولاتیان بەینەدی .

وە لە چوارچێوەی گفتوگو دەربارەی گیروگرفتەکەی لقدا ئەم کۆبوونەوە گەورەی مەردم لەناو پیشانگاو دەرەوەیتی .. ئەمەش لە ڕاستیدا گیروگرفتێك نیە بەلکو دیاردەیەکی ئیجابیە بەلگەی ئەوەیە کە توانا دارایی یەکەی هاوولاتیان بۆ کرینی کەڵوپەل بەرزە لە لایەکی تریشدا پەیوەندیە باشەکەی نێوان لق و هاوولاتیان دەسەلێنیت .

– بەشی لیکۆلینەوە –

ماموستا شیروان علی امین دەربارەی پرۆژەکانی ئەمینداریتی گشتی ئیش و خانەسازی ئەڵێ :

چەند ڕۆژێك لەمەوبەر زانیمان کەوا وەزارەتی ئیش و خانەسازی ماوەی ئەمینداری بەتیەکەمانی .

داوە کەوا هەموو پرۆژەیەك سەرمایەی لەنێو ملیۆن و کەمتر بێ ئەتوانێ جێبەجێ بکات بۆ ئەوەی بزانین ئەو پرۆژانە چین و لەکوێ ئەکرێن ڕوومان کردە **مامۆستا «شیروان علی امین» وفەرموی :**

پرۆژەیەکی زۆرمان لە نەخشەدا هەیە هەندێکی دەستی پێکراوە هەندێکی ئەرزی بۆتەرخان کراوە هەندێکی تریشیان نەخشەی بۆ کێشراوە هەندێکی تریش جاری بریاری لەسەر نەدراوە . لەو پرۆژانەی کەوا لەلای ئەوانەوە ئەدرێن پرۆژەی چێخانەی گوردی لە ش دایرەی فەرمانبەرانیو کرێکارەکانی کەوا ٥٠٠٫٥٠ هەزار دیناری بۆ تەرخان کراوە .

هەروەها ٤٢ مەلبەندی تەندروستی لەگشت لایەکی ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا ئەکرێنەوە لەوانە (٣٠) مەلبەندیان خەریکە تەواوئەبن .

جوار نەخۆشخانە لەکانی خۆیدا لەبەر دۆخی ناتەواوی ناوچە ئیش کردن لەناویاندا وەستابوو بەلام ئێمە ئەمانەوی دووبارە دەست بە بنا کردنیان بکەینەوە ئەمانەش لە دەڤەرەکان بەنەوور ، یەکێکیان نەخۆشخانەی سنگە ، وە لە سلێمانی نەخۆشخانەیەکی سنگ ئەکرێتەوە ، وەیەکیش لە جەمجەمال ، ئەم جوار نەخۆشخانەیە لە ملۆنەك زیاتریان بۆدانراوە .

هەروەها ٢٠٠٫٠٠٠ دینار بۆ جوار قوتابخانە لە پێنجوێن و جوارتاو ئاکرێ و عین سفنی تەرخان کراوە .

جگە لە سێ قوتابخانەی دواناوەندی لە هەولێر ئیشی تیادا ئەکرێت .

سێ قوتابخانەی دواناوەندی هەریەکەی دوانزە بولی تیادا ئەبێت لە هەولێر بەم زووانە دەستیان پێ ئەکرێت .

ئەم قوتابخانەش ٣ لە دهۆك ٣ لە سلێمانی ٣ لە هەولێر تەنها ئەرزیان بۆ تەرخاکراوە .

پێنج بەشی ئاوخو بۆ قوتابیان یەکێك لە دهۆك دوانیش لە سلێمانی دروی تریش لە هەولێر ئەخشەیان بۆ دانراوەو هەریەکەی جگەی (١٠٠) کەسی تیادا ئەبێت و بەم زووانە دەستیان پێ ئەکرێت .

هەروەها دوو کارگەی چاککردنەوەی ئالەتی قورس و ئۆتۆموبیل لە هەولێرو سلێمانی دەستیان پێکراوەو ٦٠٠٫٠٠٠ دیناریان تێ ئەچێت .

ئەمەو جگە لە زۆر پرۆژەی تری وورد وەکوو بینای دایرەو خانوو بۆ قائمقام و بەرتوبەرانی ناحیە .

مامۆستا شیروان بەردەوام بوو لە قسەکانیو ووتی ئێمە جگە لە پرۆژەکانی خۆمان پرۆژەی وەزارەتی ئیش و خانەسازی جێبەجێ ئەکەین لەوانە :

خانەی سیستەرەکان لە هەولێرو دهۆك بۆ وەزارەتی تەندروستی کە ٥٥٠٫٠٠٠ دیناری تێ ئەچێ وە بۆ وەزارەتی کاروباری کۆمەڵایەتی (خانەی پیرو بەك کەوتەکان) لە هەولێر (دایەنگەبەك) لە سلێمانیو دهۆك و هەولێر کە نزیکەی ٤٥٠٫٠٠٠ دیناری تێ ئەچێ وە لە وەڵامی پرسیارێکدا :

وەزارەت چ یارمەتیەکتان ئەدات ؟ مامۆستا شیروان ووتی :

ئەمانەت لەگەل وەزارەتدا بە بەردەوامی یارمەتی بەکتر ئەدەین بۆ وێنە هەرچی نەخشەیك داوابکەین ئەوان بۆمان ئەنێرن وئێمەش لەلای خۆمانەوە لەو پرۆژانەی کە وەزارەت جێبەجێیان ئەکات لەناوچەی ئۆتۆنۆمی ئەندازیارو فەنی یەکانی ئێمە ئیشی لەسەر ئەکەن .

× **هەندێ جار ئەبینین بەردی بناغەی پرۆژەیەك دانەنرێ بەلام بۆ ماوەیەکی دوورو درێژ جێبەجێ ناکرێت ئایا ئەوە هۆی چیە ؟**

– لە زۆربەی حالەتی وەهادا لایەنی جێبەجێکەر خەتابارنیە چونکە ئەبینین جاری واهەیە ماملەی ئەرز ئەواونەبووە لە تاپۆ یا توانای تەکنیکی کەمە یا نەخشەی ئەواو نەبووە بەلام لەگەل ئەوەشدا پەلەی لێ ئەکەنو بەردی بناغەی بۆ دانەنێن .

زۆر جار ڕووی داوە کەوا نەخشەی پرۆژەیك دانراوە بەلام لەپر لەشارەوانیەوە ئاگادار ئەکرێین کە ئەم ئەرزە ئەکەوێتە ناو سنووری جێگەی نیشتەجێبوون ئەك سنووری پیشەسازی . وەیا ئاگادارمان ئەکەن کە ئەم ئەرزە مولکی پرۆژەیکی ترە واتا لایەنێکی تر خەتابارە بەلام لیستا زۆر بە دڵسۆزی یەوە هەول ئەدرێت لەم نارێکیو دیاردە دواکەوتووە لابرێت .

باوکان سالی دوجار لەکوڕەکانیان بپرسنەوە بە سە

هاوکاری نیوان باوکانو قوتابخانە مەرجێکی بنەڕەتیە بۆ ئامادەکردنی منداڵ تابێتە ئەندامێکی بەکەڵکی کۆمەڵێکی باشتر . باوکان دوو جۆرن .. جورێکیان تەنانەت سەیر کردنی نومرەکانی تافیکردنەوە مانگانەکانی کوڕەکەشی ئەخاتە پشتگوێو لای وایە ئەو تەنها ئۆبالی ئەوەی لەملەکەنانو جلوبەرگ بۆمنداڵەکانی پەیدا بکات ومیچی ترنا جۆرەکەی تریشیان ، زیادلەپێویست هاتوچۆی قوتابخانەی کوڕەکەی ئەکات لە بارەیەوە لەماموستاکانی پرسیار ئەکات .

پسپۆڕەکانی دەروونو پەروەردە ڕەفتاری هەردوولایان لایەسند نیەچونکە ڕەفتاری جۆری یەکەم منداڵەکە تووشی کەسترخەمی ئەکات ، بەلام دووهەم ، ساکارانە ، دەیێتە هۆی بیزاریەکی زۆر .. ئەگەر وادابنێین کە قوتابخانەیەك (١٠) پۆلی تیدایە ، وهەر پۆلەی (٤٠) قوتابی تیدایەو باوکانی هەموو ئەم قوتابیانە ڕۆژێری ئاکەنلە بارەی لە منداڵەکانیانەوە پرسیار نەکەن ، ئەوا وەزعی ئەو جۆرە قوتابخانەیەمان بەباشی بو دەردەکەوێ . لەسەرباوکان پێویستە ئەوەندە نەچێن بۆ قوتابخانەی منداڵەکانیان ، ئەگەر چونیش ، ئەوا چاکتر وایە لەکوتایی مانگی سێیەمدا بچن تا مامۆستاکە توانیبێتی بەباشی لەتوانای منداڵەکان بگات چ لەبارەی ئاستیو زیرەکیەوە ، وچ لەبارەی ڕەفتارەوەو چ لەبارەی شتی ترەوە بەلام سەرانی دوهەم جاکتر وایە پیش سەروانی تەواوبوونی سالی خوێندن بکرێ .

ئەو بارە ناکاوانە چین کە پێویستە باوکان تێیدا سەر لەقوتابخانەی منداڵەکانیان بدون ؟

ئەگەر قوتابیەکە لەناکاوێکدا ئاستی زانیاری دابەزی لە دەرس ئامادەکردن پەرتوبلاوەوەبوو و دوستی بەتەواوی لە دەرس ئامادەکردن هەلگرت ، ئەوا پێویستە باوکی سەرێك لەقوتابخانەکە بدات .

بسپۆڕەکانی دەروونی وایەباش ئەزان باوکان ئازادی تەواوی ڕەفتارکردن لەگەل منداڵەکانیاندا بدەن بەمامۆستاکە چونکە ئەویش وەکو باوکێك وایە بۆیان وزور بەتەنگیانەوەیە هەروەها ، هەر ناکوکیەك لەنێوان مامۆستاکانو باوکاندا ڕەنگ ئەداتەوە سەر ڕەفتاری قوتابیەکە لەپۆلدا ، بویە زۆر پێویستە دۆستایەتی خۆشەویستی لەنێوان مالو قوتابخانەدا جێگیر بکرێ وباوکو دایکیش نابێ ئەوەندە لووت بڕەنێنە کاروباری قوتابخانەی منداڵەکەیانەوە ، تاخۆی لەگەل کومەڵگادا ڕووبەڕوو ببێتەوەو گیروگرفتەکانی لەگەلدا بخاتەڕوو ، وەکو ناکوکی لەگەل هاوڕێکانیدا ... تد ، هەروەها دەبێ هەرگیز لەبەر ، چاوی منداڵەکانیان ئالتە بەمامۆستاکانیان نەکەنو نەیاندەنە بەربای ڕەخنەگرتن .

جیهانی ئافرەتانو دەرچونی قوتابیانو .. هتد لەم جۆرەو بۆزانە .

● کاك سیروان دەربارەی شارەزایی خۆی لەم ڕووەوە ووتی .

– هەر لە سەرەتای بیرکردنە وەمدا هەستم کردووە بەوەی کە ئەتوانم لە فلیمەکان تێبگەمو هەمیشە حەزم کردووە کە بەشداری سوچێکی پێشکەوتنی هونەری گەلەکەمان بکەم لەم ڕووەوە . ئیتر هەر ئەمەبوو پالێ پێوەنامو چومە ئاموژگای هونەرە جوانەکان بەشی سینەماو بەردەوام بەشداری زۆر لایەنی هونەری سینەمایم کردووە لەبەشی ئیستگەی کوردی بەغدا بەشی دەرهێنانی شانۆکانو دوای ئەوە دەستم کرد خەریك بوون بەملایەنە هونەریەی سینەماییەوە لە دامەزراوەی گشتی سینەماو شانۆ .

دوای دەرچونیشم هەوڵمداو لە زانکوی سلیمانی بتوانم هاوبەشی چالاکیە هونەریەکان بکەمو ئیتر بەردەوام لە هەوڵی هێنانەدی باشترین بەرهەمدام .

● بەرهەمی تازەتان ؟

– نیازمانوایە فلیمێکی وەسائقیتر تۆمار بکەین دەربارەی مۆزەخانە ئەنتۆگرافەکەی زانکوی سلیمانی وهەموو کە لە پورەکان کە لە ویداعەن بیان خەینە سەرشێوەی فلیمێك . هەروەها نیازمانوایە لەم دواییەدا هەستین بە بێك هێنانی بەسەر کردنەوەیەکی گشتی هەموو جۆرە فۆلکلۆرەکانی کوردی لە هەموو ناوچەکانی ئۆتۆنۆمی ئەگەر بتوانین تارادەیەك لە هەموو شێوە کەلەپورەکان شتێك کۆبکەینەوە بۆ ئەوەی بتوانین کەلکی لێوەربگرین لەزۆر ڕووی هونەریەوە .

لەم دواییەشدا لە شانۆگەری لالۆکەریمدا کە تیپی شانۆی زانکو پێشی کەشی کرد توانیم بەشداری بکەم بە یارمەتی دەری درهێنەر .

● لەڕووی هونەری سینەماییەوە گیروگرفتان چیە ؟

– هەموو بەشێکی هونەر گیروگرفتی تایبەتی خۆی هەیەو ئێمەیش لەم کەمو کوڕو گیروگرفتانە بێبەش نین لەوانەیش ئەوەیە کە شارەزای ئەم بەشە کەمە لەناو چەکەماندا . وە فلیمە خاوە سەرەکیەکان لە وڵاتدا کەمەو زۆرجار وامان لێدێت کە لە دەرەوەی وڵات داوای فلیم بکەین . لەڕووی هونەری سینەمایشەوە کۆمەڵمان هێشتا وا لە دارەدارەداو پێویستی ڕۆشنبیری کردن هەیە . وە ناردنی هونەرمەندانی ئەم لایەنە بۆ دەرەوەی وڵات یەکجار پێویستەو کارێکی گرنگە بۆ پێش خستنی ئەم هونەرە .

● لە کۆتاییدا کاك سیروان زۆر سوپاسی دکتور طارق حسن مصطفی سەرۆکی زانکوی سلیمانی کرد دەربارەی ئەو هەموو یارمەتیەو هەوڵدانەی لەگەل لایەنی هونەری زانکۆداو ووتی هەر بە هەوڵو هیلاکی ئەوبوو بڕیاردرا کە بەشی سینەما لە مەلبەندی ڕۆشنبیریو کۆمەڵایەتی بێك بهێنرێ .

حمە سعید

● **لەم دواییەدا بەشمی ڕۆشنبیریو هونەری لە زانکوی سلیمانی توانی فلیمێکی سینەمایی وسائقی تۆمار بکات لە ئامادە کردنو سیناریۆو دەرهێنانی هونەرمەند سیروان بەرقی ئەندامی تیپی شانوی زانکوی سلیمانی بەم بۆنەیەوە کاك سیروان ئەڵێ .**

– کاتێك کە بەشێکی زۆر لە چاپ کراوەکانی زانکوی سلیمانی هاتنەکایەوە بیرم کردەوە لەوەی کە ئەم سامانە ڕۆشنبیریو زانیاریانە ببنە فلیمێکی وەسائقی سینەمایی و بتوانرێ لە زۆر ڕووەوە کەلکی لێوەربگیرێ ئیتر بەیارمەتی سەرۆکایەتی زانکو. توانیم کەهەرچی چاپکراوی زانکوی سلیمانی هەیە بیخەمە سەر شێوەی واقیع . وەکو چۆنیەتی ووتنەوەی وانەیەکی زانیاری لەناو هۆلو ژوری تاقی کردنەوەدا بەهەموو شێوەکانی پێك هێنانی بابەتەکانیان . وە هەر بابەتێکمان لە شوێنو کاتی تایبەتی خۆیدا پێك هێناوە .

ئەوەی شایانی باسە ئەو چاپکراوانەی کە هێناومانەتە کایەوە لە فلیمەکەدا گۆڤاری زانکۆیە کە هەموو مانگێك دەرئەچێتو بەشی زۆری وانەکانی تاقی کردنەوە زانیاریەکانی زانکوی خستوتە سەر لایەرەکانیو ئیمەیش فسورمان تیانەکردووە وە توانیومانە وای لێ بکەین تەنها بە بینینی هەموو بابەتەکانی زانراو بێتو تێ ئەیشتنیان ئاسان بێت .

● ئەتوانین ماوەی خایاندنی فلیمەکەو هەندێ بابەتی بزانین ؟ .

– ماوەی فلیمەکە یانزە خولەکەو بەڕەشوسپیو قەوارەی ١٦ ملم تۆمارکراوە . بابەتەکانیشی هەمووی زانیاریەو هەندێ ڕۆشنبیری جۆراوجۆری تریتیایە لە بلاوکراوەکانی بەشی ڕۆشنبیریو ڕاگەیاندنی نوسیمکای سەرۆکی زانکۆو لەوانەیشی بلاوکراوەیەکی هەوالیمان هەیە کە مانگانە دەرئەچێتو چەند بلاو کراوەیەکی تر کە بەبۆنە ساڵانەکانەوە دەرئەچێت وەکو بلاوکراوەکانی بۆنەی ساڵێ

چەند مالێك لەو کۆلانە

بەر لە مانگێکە ئەو ناڤەی‌لە فلیمی « چەند مالێك لەو کۆلانەدا » ئیش دەکەن کەدەزگای گشتی‌ی سینەما و شانۆ دەری دەکات ئەمەلازلادەکەن .. و بەکۆلانەکانی شاری بەغدادا دەکەرێن‌وشت تۆماردەکەن‌و وێنەی کەسانی ناو چیروکەکە دەگرن ، ئەوچیرۆکەی (جاسم المطیر) نوسیوێتی‌و بەرهەمی‌او رەنگ‌قاسم حول دەری دەهێنن زامن نەکراوە ..

سەرەتا لە کارکەی کلوبی کارەبا دەست پێ دەکات ، کە دەکەوێتە ناوچەی ئاجی‌یەوە .. ئەکتەرە ژن‌و پیاوەکان بە ناو کرێکاری کارکەکەدا بلاودەبنەوە کە زوربەیان لە ناو مالەکاندا بەشتوەیەکی بێبەزەییانە ئیش بەو ژیانە سەختەو بڕینە بەیانی ماوەنەوە .. فلیمەکە ئەیشەیە دەزانی کە باسی دیاردەی کاری سەرمایە کرێکران لەژێر کونترەوەری سەرمایە داریدا دەژین .. خۆی لەبنەرەتدا رۆژنامە نوسەکە بویە دەجێت کە باسی رماندنی خانوبەکی بنوسێت کاندا ، لەوێش دەرکەوی بەدا ئەوە دیارەکە ئەو کارگەیە کە دانیشتوەکانی بەژێریەوە ..

بە ئاشتیوەیەکی ئیجگار جالاکانە دیمەنی دارمانی خانوەکە گیراوە ، بەجۆرێک دەرچوە وەک خانوەکە لە راستیدا بروخێت ، وێنەکەی لە سێ گرشەوە بەسێ کامیرای جیاواز گیراوە .. هەندی وێنەو دیمەنی شەوانەی تاکو شەوگارێکی درەنگان بیروەی خەریك دەبون وەک دیمەنی مالی هاشم ابو جلود کە (مەکی بدری) ئەکتەر دەورەکەی دەبینێ لەگەڵ ژنەکەیدا کە ئەکتەر سعدیە زیدی ئەو دەورە دەبینێ ، ئەکتیکیان بو گرتنی ئەم دیمەنانە تاوەکو سەعات ..

شۆرشی ١٧ی تەمموزی ساڵی ١٩٦٨ دەچەوسێنراوەوە کامیرەکە گەڵی تفنگزی نیوان ئەکتەرو کرێکارەکانی تۆمار کردوە وەک دیمەنێکی ئەو بەشەی کە راستی دەردەخات پێش ئەوەی رووداوەکانی رژەنی فلیمەکە دەست پێبکات . بەوجۆرە فلیمەکە پێشەکی ژیانی ئەوی‌و ئاسایانەی کرێکاران نیشان دەدات باش شۆرش و دەوری گەرنی سۆشیالیستی‌و باسمای کارکردنی پێشەکی وتنخوازانەو فراوان بونی بنکەی پیشەسازی‌و ئەو دەستکەوتە گەورانەی چینی کرێکاران لە سایەی شۆرشەوە دەستیان کەوتوە .

دوای ئەم پێشەکیە تۆمار کراوە.. کامیرە دەگۆڕێتەوە بۆ شەقامو کۆلانی گەرەکی « العمار » میللی لەبەغدا .. ئەوەی شایانی باسە ئەو هاوکاری‌و یارمەتی‌یەی کە لە نیوان کارگیرانی فلیمەکەو خەڵکی ئەو ئەرەکەدا کراوە کە یارمەتیەکی زۆری ئەو تاقمەیان داوە بۆ ئەوەی باری گرتنی دیمەنە پێویستەکانی فلیمە کەیان سوک‌کەن ..

رۆژنامە نوسێک کە (نزار السامرائی) ئەکتەرە ئەدیشەیە دەزانی کە باسی دیاردەی کاری سەرمایە کرێکران لەژێر کونترەوەری سەرمایە داریدا دەژین .. خۆی بەرەبەرەکی بەرپلاو لەبنەرەتدا رۆژنامە نوسەکە لە بنکانی دایکی سێهەمداو بویە دەجێت کە باسی لەکزمەلە تازە کە کردۆ رماندنی خانوبەکی بنوسێت کاندا ، لەوێش دەرکەوی بەدا ئەوە دیارەکە ئەو کارگەیە کە هەندی کەرسەی کارکردن بەرهەم دەهێنن‌و دوای دەیدەنە هەندی خێزانی هەزار بۆنەوەی ئەواوی کەن بیفیوتە بازار ..

بەو جۆرە خاوەن کارەکان لە ناوەوە کۆمەڵ هەندەکان بە

ئەم دیاردەیە باش بەرپابونی شۆرش ١٧ی تەمموز بە تەواوی لە نوجوو فلیمەکە باسی ئەو ماوەیە دەکات کە لەدوای لیقەومانەکەی حوزەیرانی (٦١)ەوە دەست‌پێ دەکات ئەوەتو هەڵکردنی شۆرش .. ئەم ماوەیەدا [illegible] سێ جۆرە نوسی [illegible] دەبین .. هەنیە (ئەکتەر [illegible] محمد) کە حەز لە [illegible] جەلکی کەرەکە هەژارەکەی جویان دەکات کە دەوری سالمیش (ئەکتەر جمال محمد امین) دوبینێ هەروەها هدی (ئەکتەر [illegible] عزیز) کە کاری سەرمایەداری لەلیتاو زەلکاوی کۆمەڵدا تەقرۆی کردوە . جوری سێهەم الهام (ئەکتەری نوێ سناء عبدالرحمن) دەورەکەی دەبینێ ئەویش بە جۆرێکی نامە شروع بۆئە سکرتێری حاوەن کارگەیەک کە ئەویش (ئەکتەر عبدالجبار کاظم)ە .

ئەو فلیمە بەو شێوەرە هونەریەی بێ دەرکراوە . جۆرەسەری رژمان‌و تۆمارکردنی تیادا کۆبۆتەوە ، بەو جۆرەی دەرهێنەری فلیمەکە دیمەنی کەسان‌و دیمەنی ئەوتۆ بونی ئەو کارگانەیە کە هەندی کەرسەی کارکردن بەرهەم دەهێنن‌و دوای دەیدەنە هەندی خێزانی هەزار بۆنەوەی ئەواوی کەن بیفیوتە بازار ..

بەو جۆرە خاوەن کارەکان لە ناوەوە کۆمەڵ هەندەکان بە

ئەگرنت کە لە هەمان ساتداو بەبێ ئامادە کردنێکی پێشەکی شێوەیەکی لەخۆوە دەبەخشێتە فلیمەکە .

یوسف میخایل وتەی فلیمەکە دەگرنت لەژێر چاودێری بەریوەبەری وتنەگرتن حاتم حسینەدا ، کە بە یەکێک لە چاکترین وتنەگری سینەمای عیراقی دانەنرنت لە مرۆدا .. ئەگرنت کە لە هەمان ساتداو بەبێ ئامادە کردنێکی پێشەکی شێوەیەکی لەخۆوە دەبەخشێتە فلیمەکە .

فلیمەکە لە هەمان‌کاتدا بشتە بە شێوەی تۆمارکردن راستەوخۆی دەنگەکان دەبەستێ بەبێ ئەوەی زۆربایەخ بە شێوەی دوبلاج بدات ..

لێرەدا ئابێت هەوڵو کۆششی ئەندازیاری دەنگ فیصل عباس‌و هەردوو یارمەتی دەرەکانی فواد رضاو عظیم علوان دەست نیشان کەین ، بەلام یارمەتی دەرانی دەرهێنەر بڕتین لە محمد توفیق‌و حسین امین ..

ـ بەشی لیکۆلینەوە ـ

کۆلیجی ئادابی زانکۆی سلێمانی وکۆرەی رۆشنبیریەکانی

لەساڵی ١٩٧١ ـ ١٩٧٢دا، بەپێی بڕیارێکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش‌و لە پێناوی گەشەکردن‌و رۆشنبیریەتی کوردی‌و بایەخدان‌بە کەلەپوری کۆنی کوردی‌و گەشەکردنی بارە کۆمەڵایەتیەکانی‌تری ناوچەکە کۆلیجی ئادابی دامەزرا .

کۆمەڵایەتیەکان ـ دەگرێتەوە ، بەشەکەی تریشیان بریتی‌یە لە بەشی زمانی عەرەبی .

ئەوەی زیاتر شایانی باس‌کردن بێت لێرەدا ئەوەیە کە کۆلیجی ئادابی هەر لە سەرەتای دامەزراندیەوە تا ئەمڕۆ بەیەخێکی زۆری بە ئامانجە زانستی‌یەکان داوە ، وەئەم رواڵەشەوە بەپێی توانا درێخی نەکردوە،هەروەها بیریشیان لەوە کردەوە کە لە سنوری قوتابی‌یەکاندا ئەمێننەوە بەڵکە راستەوخۆ بچنە ناخی کۆمەڵیشەوە بۆ ئەوەی پەیوەندی لەگەڵ جەماوەرانیشدا پەیدا بکەن .

لەوەرزی دووەمی ئەمساڵی خوێندنەدا لە رۆژی ٦ـ٣ـ١٩٧٧وە تاوەکو رۆژی ٢٤ـ٤ـ١٩٧٧ چەند کۆڕێکی زمانەوانی‌و ئەدەبی‌و کۆمەڵایەتی‌و هونەری پێشکەش ئەکەن ، کۆڕەکانیش بەم چەشنەی لای خوارەوەیە :

١ ـ ماموستا علی حسین حسن دەربارەی (المدینة الفاضلة بین الفلسفة والاجتماع)

٢ ـ ماموستا حسام‌الدین علی غالب دەربارەی (انتشار الدین الاسلامی بین الاکراد) .

٣ ـ ماموستا صبیح علی عبدالحسین دەربارەی (الطب ظاهرة اجتماعیة) .

٤ ـ ماموستا کریم عجیل دەربارەی (دراسة فی الحیاة العلمیة الاسلامیة) .

٥ ـ ماموستا عبدعلی حسن دەربارەی (النشاط الزراعی فی محافظة السلیمانیة) .

٦ ـ ماموستا عبدالکریم عبدالساده دەربارەی (علم الاجتماع ودوره فی التخطیط والتنمیة) .

٧ ـ ماموستا محمد احمد طه (کامەران) دەربارەی (اساتذتی فی الشعر) بەزمانی کوردی .

٨ ـ دکتور راجیحه حیدر العکر دەربارەی (دور الشباب فی التنمیة) .

٩ ـ ماموستا فریاد فاضل دەربارەی (ئەدەبی نوێ‌و ئەدەبیاتی) .

١٠ ـ ماموستا خلیل ابراهیم صالح دەربارەی (المقاومة العربیة فی ارتریا) .

١١ ـ دکتور کامل حسن عزیز البصیر دەربارەی (نظریة الالتزام فی الشعر ، جذورها التاریخیة ، ومضامینها الفکریة، اسسها الفنیة .

١٢ـ ماموستا علی عبدالامیر دەربارەی (المرأة والاسهام الشعری) .

١٣ ـ ماموستا خلیل سعید دەربارەی (الحالة الاجتماعیة واثرها فی تطور المسکن العراقی فی القرن الثالث للهجرة) .

پ . هاوکاری لە سلێمانی

باشترین ریگا بۆ خوێندن

تاقی‌کردنەوەی سەری سال نزیك‌بووەو ... ئەمەش باشترین رێگات پیشان ئەدەین بۆ ئەوەی‌شتێکی وانەکانت ... ئەم رێگانەش بەرهەمی تاقی‌کردنەوەی چەند پسپورێکی پەروەردەن ... شێوەی خوێندنی مادەی دیاری‌کراو لەکاتی دیاری‌کراوو جێگای دیاری‌کراودا بەکاربهێنە بۆ هەموو رۆژێك ..

باش ماوەیەك بۆت ڕوون ئەبێتەوە .. کە جارێکی تر هاتی بۆ ئەم شوێنە هەر ئەم کاتە دیاری‌کراوەدا ... ناچار ئەبی باخود رائەکێشرێی کە هەر ئەو مادەیە بخوێنیتەوە.

لە سەعاتێك زیاتر خەریکی خوێندنەوەی یەك مادە مەبە.. ئەگەر خەریکی لەبەرکردنی مادەیەك بویت لە (٣٠) دەقیقە زیاتر بو ئەم مەبەستە تەرخانمەکە .. چونکو گەر کاتێکی دیاری کراوت بەکارهێنا .. ئەوەمانای یەکەم ئەوەیە کە کاتەکەت بە شێوەیەکی باشتر بەکار دێنی (ئایا ئاگات لەوەیە کە چەند خێرا ماندوو ئەکەی بە خوێندنەوە پێش تاقی‌کردنەوە ... بەتایبەتی رۆژی پێش تاقی‌کردنەوە) !.

.. .. زانایانی دەروون ئەڵێن .. ئادەمیزاد باشتر لەمادەیەك ئەگات لەماوەیەکی کەمدا ... باش تاقی‌کردنەوە وا دیارکەوتوە کە ئادەمیزاد زیاتر لە مادەیەك ئەگات لە سەعاتیکی دابەش‌کراو بەسەر چوار بەش ... بەرانبەر بە سەعاتێك کە هیچ پشوی نیانەبێ ...

.. .. وریابە ماوەی حەسانەوەی خۆت بدەی ... بەڵێ‌ئەو کاتەی کە ئەتەوێ سوکو خۆشەکان بخوێنەرەوە .

.. .. ئەو دەرسانەی کەئیك نزیکن‌و مادەکەیان لەیەك ئەچێت لەماوەیەکی دور لەیەکترا بیان‌خوێنەوە .. چونکە خوێندنەوەی ئەو دوو مادەیە لە یەك نزیکە یەك بەدوای یەکدا .. شەپۆلەکانی مێشك تێکەڵاو ئەکات‌و بە باشی لە دەرسەکان ناگەیت ..

بەڵێ‌ئەگەر لە ماوەی سەعاتیك (١٠) دەقیقە حەسانەوە دەرسەکە باشتر تێ ئەگەیت‌و ئەم پشودانە زۆر سوودی هەیە..

.. .. رێکایەکی تریش هەیە کە لە خافلاندنت بەدور ئەکات لە کاتی خوێندنەوەدا .. ئەویش ئەمەیە کە دەست بە خوێندنەوەی دەرسە گرانەکان بکەیت ... لە باشا دەرسە سەرەکیەکان بەرلەوەی ئەو دەرسانەی کەئیك نزیکن‌و مادەکەیان لەیەك ئەچێت لەماوەیەکی دور لەیەکترا بیان‌خوێنەوە .. چونکە خوێندنەوەی ئەو دوو مادەیە لە یەك نزیکە یەك بەدوای یەکدا .. شەپۆلەکانی مێشك تێکەڵاو ئەکات‌و بە باشی لە دەرسەکان ناگەیت ..

.. .. گەر دەست کرد بەخوێندنەوەی ئینگلیزی پاشان بچۆ سەر جوگرافیا یاخود مێژوو ... هەردەم فێربە کە تێبینیەکانی مامۆستات بنوسیتەوەو خەت بەژێر رستە گرنگەکان دابهێنی کە مامۆستا بۆتان نیشانە ئەکات‌و ..

وریابە کە پێش تاقی‌کردنەوە بیانخوێنیتەوە ...

Institut kurde de Paris

پاشماوەی : لە ئاسۆی ئەدەبدا

جۆرە سەربەرەوخوار کردنەوانەی تیدەکەوێت – ئەگەر ئەلێین شتەکە بە زۆرو بەبێ هیچ بناغەیەك وای لێکراوە- چونکە من بە ئاشکراو وتوومە : « رەگ‌و ریشەی تیا داکوناون » ، باوەڕیش ناکەم هونەر ئەگەر « لق‌و پۆپ بۆ بەرزتر » ئەهاوێت بتوانێت هیچ خرمەتێکی راستەقینەی کۆمەڵ بکات : « شاعیری راستەقینە (وانە هونەرمەندی راستەقینە)ی شۆڕشگێڕ ئەو کەسەیە کە هەمیشە لەگەڵ دوا رۆژدایە ، وانە شۆڕشگێڕێکی پێشکەوتنخوازەو بەردەوام دژی شوورە بەندییەکانی کۆمەڵ دەجەنگێت » ئەمەرای کۆمەڵێك لە ئەدیبانی عیراقە کە لە « البیان الشعری »یەکەیاندا لە لاپەڕە «١٢»ی یەکەمین ژمارەی گۆڤاری « شعر ٦٩ »دا وتوویانە .

قوربان ! دواکەوتوویی لەوەدایە مرۆڤ ئاگای لە هیچ نەبێت‌و خۆی تێهەڵقورتێنێت‌و ئینجا بە کەیفی خۆی سەروگوێلاکی راستییەکان بشکێنێت ، ئەمڕۆکەش رۆژی ئەوە نەماوە هەر کەسێك هەڵبسێت‌و لە هەر کۆڕێکدا بیەوێت ئەسبی خۆی لێ‌ئاوبدات ، چونکە رۆژی شارەزایی‌و خۆتەرخان کردنەو ، هەر کەسەو لە کۆڕێکدا شارەزایی بەیدا دەکات‌و ئاتوانێت لە کشت مەنجەڵێکدا ئەسکوێبێت ،بەڵام ئەم مەسەلەیە وەك بۆی دەچیت بە خوتبەیەکی وەك ئەوەی « ئەنتۆنیۆ » چارەسەر ناکرێت‌و حەزیش ناکەم لەمە زیاتر لەسەری بڕۆم ، ئەگینا هێشتا زۆری ماوەو ، ئەمانە هەمووی ئەلفو بێیەو هیچی‌تر .

پاشماوەی : پەروەردەی سۆشیالیستی ..

پاشماوەی : کاروباری جیهان دۆزیەوە کە لە دژی کۆماری گەلی ئەنگۆلا ڕێك خرابوو . ناوبراو لە وتارێکی رۆژنامەگەری دا گوتی ئەخشەی پەلامارەکە بەو جۆرەیە کە لە پێشدا دەست بەسەر مەلبەندی - کابیندا - لە خواروی ئەنگۆلادا بگرن‌و بە یارمەتی رێژیمی زائیر حکومەتێکی بەکرێگیراو لەو مەلبەندە دابمەزرێنن .

چوارەم : هێزە کۆنەپەرستەکان لە چوار چێوەی شێوەی جۆربەجۆرەکانیان دا بۆ بەرەنگار بوونەوەی هێزە شۆڕشگێڕەکان بەنا دەبەنە بەر شێوەی تیرۆری تاقەکەسی هەروەك بۆ «نیگوابی» سەرکۆماری کۆنگۆ هاتە پێش.

ئەم شێوەیەش بە بێ گومان نیشانەی ئیفلاسیانە .

لە پێشدا ئاسیا هێڵی بەرەو روو بوون‌و لێدانی ئیمپریالیزم بوو . بەڵام پاش ئەوەی ئیمپریالیزم لە ئاسیا ئەوەندەی زەبر لێ درا کە دوایی بە نفوزەکەی هێنا «(بە تایبەتی لە خواروی رۆژهەڵاتی ئاسیا)» و دوای ئەوەی لە عیراقی حەفدەی تەموزدا چەند زەبرێکی پێ کەوت ، قارەی ئەفریقا بوو بە هێڵێکی پێشەوەی پێك هەڵپڕان لەگەڵ ئیمپریالیزمی جیهانیدا . بێ گومان ئەنجامەکەشی هەر شکانی ئیمپریالیزم‌و نۆکەرەکانی‌و سەرکەوتنی خواستی‌رزگاری‌و پێشکەوتن دەبێ .

پاشماوەی : مونوبولە ناو سەرۆکانی وڵاتانی بێ‌لایەن لە «بەرنامەی‌کاری تایبەتی هاوکاری ئابووری»دا مەترسی ئەوکومپانیایانەی دەست نیشان‌کردوە کەدەتێ «پێویستە کۆتایی بەوشێوە پاوانکاریانە بهێنرێ کەکومپانیا خاوەن جنسیە جۆراوجۆرەکان بەکاریان دێنن وبازارەکان لەناوخۆیان دابەش دەکەن‌و بۆ خۆیان نرخەکان دیاری‌دەکەن».

وڵاتە عەرەبیەکان دەتوانن لەگەڵ کومپانیا جیهانیە - خاوەن جنسیە جۆراوجۆرەکان - دا هاوکاری بکەن بەڵام بەومەرجەکە دەوری کومپانیاکان تەنیا بنیات نان‌و پێشکەش کردنی تاقیکردنەوەی فەنی بێوست بێ ، نەك ئەوە کەلەسەرمایە کەدابەشداربن . هەروەها پێویستە لایەنە عەرەبیەکان خۆیان جۆرێتی ئەوتەکنۆلۆژیە دیاری بکەن کە دەیانەوێ ، ئەمەش بەیارمەتی لەندازیارو فەنیی‌یە عەرەبەکان‌و بە تاقیکردنەوەی ناوندە عەرەبیە بەیوەندی داراکان وەك ئەنجومەنی یەکیەتی ئابووری‌و ناوەندی بەرەسەندنی پیشەسازی عەرەبی ، بۆ ئەوەی کومپانیاکان نەتوانن یاری بەتفاصیلی رێك‌کەوتنەکان‌بکەن، وەك‌یاری‌کردن بەنەوعی تەکنۆلۆژی‌یەکەو ماوەی تەواوکردنی پرۆژەکەو ئەو نرخانەی بۆ دامەزراندنی پێویستن‌و کاروبارە فەنی‌و ئابوریەکانی‌تر .

ئێستا وڵاتە عەرەبیەکان تاقیکردنەوەیەکی باشیان لە بەردەستدان‌دا دەستکەوتوە . بەڵام ئەم تاقیکردنەوەیەبێ‌سوود دەبێ ئەگەر بۆخزمەتی بەرەپێدانی نەتەوەیی‌و لەسەر بنچینەی کاررێکخستن‌و هاوکاری هاوبەشی عەرەبەکان کەلکی لێوەرنەگیرێ . ئەگەر وانەبێ کومپانیا خاوەن جنسیە جۆراوجۆرەکان هەروا درێژە بەجەوساندنەوەو کۆنە خستنە بەردەم بەرەسەندنی ئابووری عەرەب دەدەن‌و بەرهەم‌و تەکنۆلۆژی خۆیان بەجێ‌ئەندقاتی ئەو نرخەی بەدەوڵەتە پیشەسازیە پێشکەوتوەکانی دەفرۆشن ، دەدەن بەوڵاتانی عەرەبی .

– حەمید خدر –

دەوڵەتیەان‌و ..

بەرەسەندنی پیشەسازی عەرەبی ، بۆ ئەوەی کومپانیاکان نەتوانن یاری بەتفاصیلی رێك‌کەوتنەکان‌بکەن، وەك‌یاری‌کردن بەنەوعی تەکنۆلۆژی‌یەکەو ماوەی تەواوکردنی پرۆژەکەو ئەو نرخانەی بۆ دامەزراندنی پێویستن‌و کاروبارە فەنی‌و ئابوریەکانی‌تر .

ئێستا وڵاتە عەرەبیەکان تاقیکردنەوەیەکی باشیان لە بەردەستدان‌دا دەستکەوتوە . بەڵام ئەم تاقیکردنەوەیەبێ‌سوود دەبێ ئەگەر بۆخزمەتی بەرەپێدانی نەتەوەیی‌و لەسەر بنچینەی کاررێکخستن‌و هاوکاری هاوبەشی عەرەبەکان کەلکی لێوەرنەگیرێ . ئەگەر وانەبێ کومپانیا خاوەن جنسیە جۆراوجۆرەکان هەروا درێژە بەجەوساندنەوەو کۆنە خستنە بەردەم بەرەسەندنی ئابووری عەرەب دەدەن‌و بەرهەم‌و تەکنۆلۆژی خۆیان بەجێ‌ئەندقاتی ئەو نرخەی بەدەوڵەتە پیشەسازیە پێشکەوتوەکانی دەفرۆشن ، دەدەن بەوڵاتانی عەرەبی .

– حەمید خدر –

بۆ ئاگاداری

بەکرێ گرتنی سینەمای سەرسەنگ

ئەمانەی گشتی کاروباری‌شارەوانی‌و هاوێنە هەوارەکان ئارەزوو مەندو شارەزاکانی لەبەرێوە بردنی کاروباری سینەماو شانۆدا بانگ ئەکات‌بۆ بەشداری کردنی ئەو موزایەدەیەی ، بۆ بەکرێ‌گرتنی سینەمای هاوێنەی سەرسەنگ لە ١-٥-١٩٧٧وەبۆ ٣١-١٢-١٩٧٧ ئەبێ ، ئەتوانرێ نوسخەی مەرجەکان‌لە ئەمانەی گشتی کاروباری شارەوانی‌و هاوینە هەوارەکان‌وەربگیرێ ، بارمتەش لەگەڵ بیشەکی‌دا کە بریتی‌یە لە(٢٥٠) دینار بەبارەیی‌یان نووسراوێکی زاخی‌کراو لەبانقێکەوە (یان کەفالەتی مەسرەفی - چەکی مورنەگراووەرناگیرێ)و وەرگرتنی بارمتەش لە سەعات (١٢)ی‌رۆژی پێنج شەممەی رێکەوتی ٢١-٤-١٩٧٧ ئەواو ئەبێ‌وەمەرجی دوایی ئەو کاتە بارمتەبدا یان نوسراوی‌بارمتەو ضمان‌و پێناسەی شارەزایی بەرچاو بخات‌شت‌گوی ئەخرێ ، کرێ کەش بەش بەش ئەدرێ‌و لە ماوەی‌شەش مانگدا . بارەی ئەم بۆ ئاگاداریەش لە سەرئەو کەسە ئەبێ کە سینەماکەی بەکرێ ئەدرێتێ‌و ئەم ئەمانەتەملزمنیە بەوەرگرتنی زۆرەترین نرخ یان هەرنرخێکی‌تر .

سیروان عبدالله حسین

ئەمینداری گشتی کاروباری شارەوانی‌و هاوینە هەوارەکان

وتێکرایی‌یە ، وەبە بنکەی ماددی‌و واقیعی‌ی یەکسانی هەڵو دەرفەتەکان ئەزمێررێت.

٣ – دەوڵەت لە سەربەتی هەڵو دەرفەت بۆ هەموو هاونیشتمانی‌یەکان بڕەخسێنێت (بێ ئەوەی گوێ بداتە ئەو جیاوازیانەی لە نێوانیاندا هەیە) بۆ ئەوەی مافەکانیان لە فێربوونێکی چاك‌و بە ئامانج‌و بەخۆڕایی‌دا بەکاربهێنن .

٤ – قوتابخانە دەزگایەکی کۆمەڵایەتی‌یەو بەشێکە لە کۆمەڵ جیا نابێتەوە ، لەبەر ئەوە پێویستە قوتابخانە بەشێوەیەکی وا توندو تۆڵ‌و تەواو بە ژیانی کۆمەڵایەتی‌یەوە بیەسترێت کە زانیاریی زانستانە بە پەروەردەی گشتی‌ی ژیانەوە لە چوارچێوەی رێژیمی سۆشیالیستی‌دا بیەستێتەوە.

٥ – پێویستە خوێندن خزمەتی دەوڵەت‌و ئامانجەکانی بکات بۆ خولقاندنی نەوەیەکی نوێی سۆشیالیستی .

٦ – ئیش‌کردن بناغەی پەروەردەی سۆشیالیستی‌یە لە هەموو قۆناغە جیاجیاکانی خوێندندا ، وە شیرازەی چالاکی نواندنە لە کۆمەڵگای سۆشیالیستی‌دا ، چونکە زیادبوونی بەرهەم زیادبوونی بەختیاریی چینی زەحمەتکێش‌و چالاکبوونی هۆی ئیش‌کردن‌و خزمەت‌کردنیەتی .

● بەڵام دەربارەی ئامانجەکانی پەروەردەی سۆشیالیستی ، لێکۆڵەرەوەکە بەشی چوارەمی بۆ تەرخان کردووە ، وە بەم خاڵانەی خوارەوە پوختەی کردووە :

١ – ئامادەکردنی هاوولاتی شۆڕشگێڕی سۆشیالیستی- خواز کە سروشتی چین‌و کۆمەڵەکەی ئەزانێت‌و بڕوای بە ئامانجەکانی‌و بەوە هەیە کە دواڕۆژ بۆ سۆشیالیستی‌یەو ئیمپریالیست حوکمی نەمانی دراوە .

٢ – ئامادەکردنی هاوولاتی سەربەخۆ کە ئەتوانێت بەشداریی هەڵگرتنی ئەرکی دامەزراندنی سۆشیالیستی‌ی بکات .

٣ – کارکردن بۆ هاندانی کاری داهێنەرانەو بۆ دۆزینەوەی توخمە دروستکەرەکان ، و بۆ گەشەپێدانی توانا پرشنگدارەکان‌و ئاراستەکردنیان بە شێوەیەك کە پەیوەندیی‌یەکی توندو تۆڵ بە ژیانی کەلەوە بهێنێتەدی .

٤ – ئامادەکردنی ئەو هاوولاتی‌یەی کە بە سرنجی زانستی‌و زانستانە خۆی جەکدار کردبێت‌و توانای رەخنەگرتنی مەوزوعی دروستکەرانەی وای هەبێ کە لە سرنجدانی ژیان‌دا پشتی بە زانستی‌و شێوەکانی زانستی‌یەوە بەستبێت ، وە لە چارەکردنی گیروگرفتە تاکی‌یەکان‌و کۆمەڵایەتەکان‌دا بەنای بردبیتە بە رزانستی بە شێوەیەکی ئەوتۆ کە دووربێت لە بڕیاردانی بێشەکی‌و سەربێی‌و بیروڕای ڕووچو غەیبی‌یانە .

٥ – ئامادەکردنی ئەو هاوولاتی‌یەی کە تواناو زانیاری زانستی‌ی‌و تەکنولۆژی‌ی ئەوتۆی هەیە کە دەوڵەت پێویستیتی بۆ دامەزراندنی سۆشیالیستی .

٦ – ئامادەکردنی ئەو هاوولاتی‌یەی بڕوای بە دانانی بەرژەوندیی کۆمەڵە بەسەر بەرژەوندیی تاك !

٧ – دروست‌کردنی ئەو هاوولاتی‌یە بەرهەم هێنەرەی بڕوای بە توانای چینە رەنجدەرو بەرهەمهێنەرەکانەوە هەیە لە سەرکردایەتی‌کردنی کۆمەڵدا .

٨ – ئامادەکردنی ئەو هاوولاتی‌یەی کە شەخسیەتێکی هاوسەنگی تەواوی لە مەیانی رەوشت‌و ئەقڵ‌و کاملی‌و کۆمەڵایەتی‌و لە بەشتنی چالاکی وزیرەکی تاکەکەسی بەچالاکی‌و پێداویستەکانی کۆمەڵەوە هەیە .

٩ – پەروەردە کردنەوەی گەورەکان بە تایبەتی چینە بەرهەمهێنەرەکان، وەپرۆگرامی پەروەردەکردنی بەردەوام بەجێ بهێنرێت .

١٠ – پەروەردەکردنی ئەو هاوولاتی‌یەی بڕوای بە بیروباوەڕی سۆشیالیستی هەیەو بە رەفتارێکی سۆشیالیستی ئەوتۆ هەڵس‌و کەوت ئەکات کە بەهۆیەوە هەموو بیروڕا تیرە گەری‌و خێزانی‌و هەرێمی‌و کۆمەڵایەتی‌یە دواکەوتوەکان لەبن ئەهێنێت.

١١ – ئامادەکردنی سەرکردایەتی فکیری سۆشیالیستی‌ی‌و زانست شارەزای‌وا کە ئەرکی خۆی بزانێت‌و بە تواناش بێت لە دۆزینەوەی یاساکانی پێشکەوتنی کۆمەڵدا .

١٢ – بایەخ‌دان بە دواکەوتەو بەك کەوتووەکان‌و ئەوانەش کە بارێکی کۆمەڵایەتی تایبەتی‌یان هەیەو بە شێوەیەك ئاراستە بکرێت کە سوود بە خۆیان‌و بە کۆمەڵەکەیان بکات.

١٣ – بایەخ دانێکی تەواو بە پەروەردەی وەرزش‌کاری بۆ پێگەیاندنی نەوەیەکی بەهێز کە دەروون ساغ‌و کامل بێت وەتوانای چێژوەرگرتنی جوانکاری‌و تێرکردنی بایەخ‌و ئارەزووە فیکریی‌و هونەریەکان‌و شوو بە خۆدان هەبێت .

١٤ – بایەخ بە فیکریی مرۆڤایەتی بدرێت‌و هارکاریش لە ئەڵ گەلانا بکرێت بۆ دامەزراندنی ئاشتی‌یەك کە لەسەردادو تێگەیشتن بینا کرابێت .

١٥ – بایەخ بە کەلەپووری نیشتمانی‌و نەتەوەیی بدرێت‌و سوود لە خزمەتگوزاری ئێستاو پاشەڕۆژ وەربگیرێت‌و بەرەخنە گرتنێکی زانستانەش لێی بکۆڵرێتەوە .

١٦ – گەشە بە گیانی خەباتکردنی هاوولاتی بدرێت بۆ بەرەنگاربوونی پروپاگەندە ئیمپریالیزمی‌و بیروڕا لیبرالیەکان‌و بۆ لێ پاراستنیان .

● بەڵام بەشی پێنجەمی لێکۆڵینەوەکە بۆ پرۆگرامی رۆژشیدا ، لە پاشانا هاتۆتە سەر خوێندنی ناوەندی‌و ئامادەیی‌و چۆر چۆرکردنی خوێندنی ئامادەیی‌و پرۆژەی پشەوایی پەروەردەی مەشق‌پێ‌کردنی هەمە بابەت‌و پرۆژەی پێشخستنی پیشەسازی‌یە میللی‌یەکان‌و پرۆژەی قوتابخانە کشت‌و کالی‌یە بەرهەمهێنەرەکان .

هەروەها لێکۆڵینەوەکە شەش خشتەو لیستەیەکیشی بەناوی شەست سەرچاوەی عەرەبی‌و بێگانەوە تیدایە کە لێکۆڵەرەوەکە لە دانانی کتێبەکەیا پشتی‌ی پێ بەستوون .. ئەو کتێبە بە بەرهەمێکی تازە ئەزمێررێت کە ئەخرێتە سەر مەیانی پەووردە ، لەبەر ئەوە چالاکوایە هەموو ئەوانەی لە مەیانی پەروەردەو خوێندندان بیخوێننەوەو سوود لەو هەوڵ‌و تەقەلا بێ‌و وچانە وەرگرن .کە لێکۆڵەر لە نووسینی کتێبەکەیا داویەتی .

هەروەها دانەرەکە لەبەشی شەشەمی کتێبەکەیا لە مامۆستای سۆشیالیستی دواوەو باسی هەموو ئەو شتانەی کردووە کە پەیوەندیی بەشەخسیەتی مامۆستاوە هەیە لە مەیانی رۆشنبیری‌وەیا مەیانی پەروەردەی‌دا لە گەڵ پەیوەندبوونی مامۆستا بە ناوچەکەی‌و مافەکانی‌و چۆنیەتی پێگەیاندنی‌و مەشق پێ‌کردنی‌و پەیوەندییشی بەقوتابی‌و برادەرەکانیەوە .

وەلە بەشی حەوتەمدا کە دوا بەشی کتێبەکەیە بە چالاکو گورج‌و گۆڵی هەبێت ، وە بۆ ئەو مەبەسە ئەبێ بخرێتە هەڵوێستی ئەوتۆوە هەستی ئەوەی بێ بەیا بکات کە پێویستی‌ی بە فێربوونی هەندێ شارەزای دیاری‌کراو هەیە . ئەمەش وای لێ ئەکات کە بەخۆی هەوڵێکی ئەواو بۆ ئەو شارەزایی‌یانە بدات » .

هەروەها دانەرەکە لەبەشی شەشەمی کتێبەکەیا لە مامۆستای سۆشیالیستی دواوەو باسی هەموو ئەو شتانەی کردووە کە پەیوەندیی بەشەخسیەتی مامۆستاوە هەیە لە مەیانی رۆشنبیری‌وەیا مەیانی پەروەردەی‌دا لە گەڵ پەیوەندبوونی مامۆستا بە ناوچەکەی‌و مافەکانی‌و چۆنیەتی پێگەیاندنی‌و مەشق پێ‌کردنی‌و پەیوەندییشی بەقوتابی‌و برادەرەکانیەوە .

وەلە بەشی حەوتەمدا کە دوا بەشی کتێبەکەیە بە لێکۆڵینەوەو شی کردنەوەم لە واقیعی خوێندن لە عیراقدا دواوە، لە سەرەتاوە گرتە بەکی مێژووی خوێندن‌و رێژەیی وەزارەتی پەروەردەو ژمارەی بەرێوەبەریەتیەکانی کردووە ، دوای ئەوەش لە میقداری پێگەیشتنی خوێندن لە ساڵانی ٧٦ - ١٩٧٠ - ٧٤ - ١٩٧٥ دواوە ، لە خوێندنی سەرەتایی‌یەوە دەستی پێ‌کردووە لە پاشانا ئامادەیی‌و لە دوایی‌دا پیشەیی‌و جیهانی‌و فێرکردنی گەورەکان ، دوای ئەمەش لە پرۆگرامو کتێبەکانی قوتابخانە دواوە ، لە دواییدا چۆنە سەر باسی سەربەرشتیاری‌کردنی پەروەردەو چۆنێتی ئامادەکردنی مەشق پێ‌کردنی کارگەران لە خوێندن‌و رێبازی دەرس ووتنەوەو هۆکانی فێرکردن‌دا ، هەروەها ئەو بەشە باسی گیروگرفتەکانی خوێندنی کردووە لە عیراق‌دا لە گەڵ مەبەس‌و ئامانجەکانی دوا نووسینی کتێبەکەیا داویەتی .

بۆ ئاگاداری

یەکەم راکێشانی ساڵی ١٩٧٧ی یانسیبی قەرزی عیراقی ساڵی ١٩٧٠ لە سەعات (٥)ی ئێوارەی رێکەوتی پێنج شەممە ٣١-٣-١٩٧٧ لە بانقی مەرکەزی عیراقی لە بەغدا کرا ، بە ئامادەبوونی لیژنەی سەرپەرشتی کاری راکێشانی خەلاتەکان‌و (١٦٦) سەندەر ٢٥٫٠٠٠ دیناریان بەپێی ئەم روون‌کردنەوانەی خوارەوە بۆ دەرچوو .

ئەوانەی قازانجیان کردوە ، سەر لە بانقی مەرکەزی عیراق لە بەغدایان لقەکانی لەپارێز کاندا بدەن ، لە ١٥-٤-١٩٧٧یان لەپاشیدا بۆ وەرگرتنی قازانجەکانیان بەپێی بڕگەی (ج) لە مادەی شەشەمی بەیاننامەی وەزیری دارایی ژمارە ٥٣ی ساڵی ١٩٦٩ دەستکاری ژمارە ٨ی ساڵی ١٩٧٠ :

یەك جائیزەکە (٥٠٠٠) دینارە :

٤٢٦١٧٧

پێنج جائیزە کە هەریەکەیان (١٠٠٠) دینار قازانجە

٢٠٨٦٤٧	٢٧٢٥٨٤	٢٩٧٧٩٤	٣١٠٢٢٨	٤٨١٣١٦

دە جائیزەکە هەریەکەیان (٥٠٠) دینار قازانجە

٢٦٣٠	٩٨٨٨٧	١٨٣٤٢٥	٢٩٥١٨١	٣٣٧٣٩٠
٣٥٣٣٢٧	٤٥٣٦٢١	٤٥٤٣٥٤	٤٦٨٣٢٧	٤٨٤٦٣٤

پەنجا جائیزە کە هەریەکەیان (١٠٠) دینار قازانجە

٢٥٣١٢	٢٩٨٣٤	٣٤١٤٧	٤٦٩٠٥	٥٦٨٨٥
٦٢٤١٠	٧١٦٩٥	٨٤٨٥٢	٩٦٤١٢	١٢٤٦٦٣
١٢٧٦٦١	١٣٠٩٦٨	١٣٤٦١٩	١٣٥٣٦٨	١٦٨٢٦١
١٧٩٤٥٩	١٨٠٠١١	١٩٢٠٧٨	٢٢٧٢٢٠	٢٣١٤١٦
٢٤٥٣٠٨	٢٥٦٠١١	٢٦٠١٤١	٢٧١٣٠٠	٢٧٩٢٦٢
٢٨٩٩٦٩	٢٩٩٠٨١	٣٠١٣٤٥	٣٢٢٦٠٤	٣٣٦١٣٨
٣٣٧٦٨٣	٣٤١٥٨١	٣٥٨٨٣٥	٣٦٦٢٥١	٣٨٤٨١٨
٣٩٥٤٠٢	٤٠٦٥٥٢	٤٢٥٧٥٠	٤٢٦٧٢٤	٤٣٤٣١٣
٤٣٧٥٧٧	٤٦٣٢٦١	٤٧٥٣٨٢	٤٧٥٩١٣	٤٨٥٥٨٠
٤٨٨١٨٩	٤٨٨٦٤٣	٤٨٨٨٠٢	٤٩٣٩٢٤	٤٩٨٨٩١

سەد جائیزە کە هەریەکەیان (٥٠) دینار قازانجە

٧٩٩٣	١٢٧٣٣	١٧٥١١	٢٣٣٤٥	٢٥٧١٧
٢٥٩٤٨	٤٠٢٨١	٤٠٦٤٩	٤٢٧٦٧	٤٤٥٥٧
٦٥٤٨٤	٦٦٥٦٣	٦٨٣٧٧	٧٠٩٠٧	٧١١٨٤
٧٤٢١١	٧٥٣٦٠	٨٠٠٨١	٨٢٥٩٢	٩٨٢٧٧
١١٧١١٧	١٢٠٦٥٩	١٢١٢٤١	١٣٠٠١١	١٣١٨٨٩
١٥٢٨٣٨	١٦١٩٥٢	١٦٢٢٥٣	١٧٣٣٦٢	١٧٤١٤٣
١٧٤٨٦٠	١٧٧٠٤٨	١٧٩٤٩٤	١٨٨٠٢٦	١٨٩٤٥٤
١٩٠٦٠١	١٩٢٠٢٥	١٩٣٢٨٤	١٩٤٠٤٢	٢٠٧١٩٧
٢١٠٤٥٩	٢١٦٠٢٠	٢٢٠٦٨٤	٢٣٢٦٤٤	٢٣٦٢٩٩
٢٣٧٨٤٦	٢٤٢٣٢٦	٢٤٥٤٤١	٢٥٠٠٠٦	٢٥٠٢٢١
٢٥٣٨٣٩	٢٦٢١٨٧	٢٦٧٣٨٨	٢٧٥٧٩١	٢٧٦٠٩٥
٢٧٨٤٦٣	٢٨٦١٠٧	٢٩٦٠٧٦	٣٠٠٧٥٤	٣٠٣٤٢٢
٣٠٣٤٦٢	٣١٠٢٤٢	٣١٧٦١٧	٣٢١٨٦٥	٣٢٤٢٠٠
٣٢٥٩٥١	٣٢٨٩٠٤	٣٣٠٥٦٧	٣٣٣٩٨٦	٣٤٥٥٧٧
٣٤٩٩٥١	٣٥١١٠٩	٣٥٣٢٥٣	٣٨٧٤١١	٣٩١٣٠٢
٣٩٢٨٣٠	٣٩٣٠٦٧	٤٠٠٢٠٠	٤٠٥٨٤٨	٤٠٥٩٥٠
٤٠٦٣١٤	٤٢٥٤٦٣	٤٢٩٩٦٦	٤٣١٩٩٦	٤٣٣١٠٩
٤٣٣٥٩٠	٤٤٨٣١٢	٤٥٨٥٢٨	٤٥٩١٦٩	٤٥٩٨٢٣
٤٦١٦١٠	٤٦١٧٦٨	٤٦٣١٦٥	٤٦٧٤٧٨	٤٦٨٣٥٢
٤٧٢٧٨٤	٤٨١٩٨١	٤٨٣٧٥٥	٤٨٩٤٧١	٤٩٨١٠٢

سوپاس بۆپرسە

بەناوی خۆم‌و براکانم کمال‌و جمال ، و مامەکانمەوە حاجی رەسول ئەحمەدو حاجی ئەحمەد سالەح ، سوپاسی بێ‌پایانی ئەو کەسانە دەکەین کە لەپرسەی خوالێ خۆش‌بووی باوکمان‌دا (حاجی محمد اسماعیل) هاوبەشیان کردین ، وە بەتایبەتی دانیشتوانی شاری قەلادزێ‌و رانیەو کۆیەو هەولێر و مەلزمانی ، کە ئەرکی هاتنیان گرتەبەر ، یان بەبروسکەو نامەبەسەریان کردینەوە، داواکارین لە یەزدان کەتالی نەجێژن .

لەجیاتی خێزانی خوالێ خۆش‌بوو

Institut Kurde de Paris

بەیارمەتی ئێوە

ئەوەی مرۆڤی رەوشت بەرز ، لە مرۆڤی رەوشت نزم جیائەکاتەوە ، تانە مووبەکە .

چونکە مرۆڤی رەوشت بەرز شەرمن و دلپاکو سەروزمان شیرینە کە قسەکا، بەشیتەیی و لەسەرخۆ ئەدوێ .

لەوانەیە ، ئەم سیفەتانە لە مرۆڤی ناتەواویشدا هەبن ، بەلام لەڤو رواڵەت بازو ناسروشتین .

ئەو هەڵەیەی کە زۆربەمان تێیئەکەوین ئەوەیە : زۆرجار تانەموەکەمان لێبزردەبن ، بۆیە جۆرە تێکەڵاویەك لەنێوانی مرۆڤی رەوشت بەرزو مرۆڤی ناتەواوا دێتەکایەوە .. وانەبێ حوکم بەسەر مرۆڤێکا بدەین ، کە گوایە ، ناتەواوە ، چونکە بە ئەدەبو بە رەوشتێکی باشو بەنەرمیەکی (خۆشەویستی) پەیوەندیو سات و ساوا لەگەڵ خەڵکی ترانەکات .. وایش دەبێ سەری دەزوی نێوان مرۆڤێکی (لەخۆبایی)و یەکێکی سەرراستو بەهێز ، لەدەس دەرچێ .

دیاردەی ئەم تێکەڵکردنەیش ، وا لە هەندێ کەس ئەکا ، هەڵسوکەوتی خۆی بکۆڕێ ، کاتێ کە ئەبینێ ئەم هەڵسوکەوتە رەسەنەی لەلایەن خەڵکیترەوە باش تێیی نەگەیشتوون لزمەشی ناکرێ ، چونکە نایەوێ وەکو مرۆڤێکی ناتەواوو لەخۆبایی خۆی بنوێنێ ،لەکاتێکا ئەم لە هەردوو سیفەتەکە بەدەرو دوورە .

بۆیە پێویستە ، زۆر وریابینو بەکارامەیی دەرك بەم تانەووە بکەینو بە وردی لە کارو هەڵسوکەوتو رەوشتو جۆری ژیانی رۆژانەی خەڵك بگەین ، تا حوکمەمان لەسەر خەڵکیتر ، حوکمێکی راستو رەوابێت چونکە لەهەمان کاتا ، ئەنجامی ئەو حوکمە ، بەسەر خۆیشمانا دانەکشێ .

زانایانی سایکۆلۆژیاش ئەڵێن : هەست بە تانەواوی کردن لەوەوە پەیدابێ کە خەڵکی تر بێئینسافانەو نامەوزوعیانە حوکم بە ئەدەنو کەسەیانیەکەی زەدەدار ئەکەن .

ئای .. چەند شتێکی بێویست و پرسوودو مرۆڤانەیە ، کە لە حوکماندا بەسەر خەڵکیتردا .. بەئینسافبین .. ؟!

● عثمان محمد فائق ●
١٩٧٧/٤/١٧

رۆچوون بەرەو بنکی دەریا

لە دێر زەمانەوە مرۆڤ بەئاواتەوە بوە بگاتە بنکی دەریاکان .. ئەو نەخشو نیگارە سەدەفیانەی دیوارەکانی بابلی پێرازێنرابێوە بەڵگەی ئەوەیە کە مرۆڤ لە مێژەوە هەوڵی ئەوەی داوە کە بگاتە بنکی دەریاکان ، لە سەدەکانی ناوەراستدا ئەو عەرەبانەی خەریکی چونە بنکی دەریاکان بون ، بەهۆی ئەو هەماتانەوەکە پریان ئەکرد لە فو ، لەو نابنوقە دەریایە خۆیان بێدەرباز ئەکرد کە ئەهلی خاچەکان دابوبیان لە دەوری شاری عەکا ..

لە سەدەی ١٦ هەمدارۆچوونو خۆنوقم کردن بەرەوبنکی دەریا شتێك بو بۆرابواردنو کات بەسەربردن خەڵکی ئەیان کرد ..

لەگەڵ زەنگی خۆنوقم کردندا پشکنەرەکان گەیشتنە دۆزینەوەی (کاکۆلەیەکی) چەرمین ئەوکەسە کە خۆی نوقم ئەکرد ، ئەی کردەبەری لەگەڵ بۆریەك کە ناوی ئەو چەرمەی با ئەداو ئەم بۆریە ئەکەوتە سەرروی ئاو ئەویش بەهۆی مەشکەیەکی بڕلە باوە .. بەهۆی ئەم نامیرە ساکارو سەرەتایەوە مرۆڤ توانی بە شاقولی ماوەی ١٫٥٠٠ مەترە بەرەو بنکی دەریا رۆچێت .. بەم جۆرە وردە وردە گەیشتە ئەوەی جلوبەرگی چونە ژێر ئاو دروست بکات ..

گەورەترین دوژمنی ئەوکەسانەی ئەچنە بنکی دەریاکانەوە ئەو ئازارە بێئامانەیە کە لە هاتنە دەرەوەدا توشیان ئەبێتو زۆرجاریش نیفلیجیان ئەکات، یا هەر دوای چەند سەعاتێك ئەیان کوژێت .. چونکە بالە بەستوی ئاو لە هەر ١٠ مەتر قولیدا هەر سانتیمەترەیەکی چوارگۆشە بتر لە کیلوگرامێك قورسایی لەسەر زیاتر ئەبێت .

ئەگەر ئەوە بخەینە بەر هاتنە دەرەوەدا بلقی هەوا چاومان کە ئاوەندی رووبەری لەشی مرۆڤ ١٥ هەزار سانتیمەترەی چوار گۆشە ئەبێت ، ئەو قورساییەی لە قولایی ٣٠ مەترەدا ئەکەوێتە سەر لەشی ئەوکەسەی لە بن ئاوەکەدایە خۆی ئەدا لە دەورویەری ٤٥ ئەن ، لەکاتی هاتنە دەرەوەدا بلقی هەوا لە خۆینی ئەوکەسەدا دروست ئەبێتو ئەم بلقانە ئەبێتەهۆی خنکاندنو کوشتنی ئەوکەسە ..

سالی ١٨٦٥ روکیدولو دیناروی بۆری جلی خۆنقوم کردنەکەیان لابردو لەباتی ئەو ئاوەی کە ئەیخواردو لەباتی ئەو هەواوا ئەیان هێنا ئەوە ئەبوە هۆی ئەوەی کە ئەوکەسە بەرگەی ئەو ئازارانە بگرێ کە لە کاتی هاتنە دەرەوەدا ئەیان گرتە ئەوکەسە ..

پاش ئەمە (کۆستو) ئەم ئامێرەی پێشخستو زۆرتستی لێ گۆڕی .. بەلام لەگەڵ ئەوەشدا گیروگرفتی گێژبوون هەر مایەوە کە پێی ئەڵێن (مەستی ژێر ئاو) ئەمە خۆشیەك کرانەوەیەك توشی ئەوکەسانە ئەکات کە خۆیان نقوم ئەکەن .

سال ١٩٣٠ بوربورینی خۆنقوم کردن دەستی پێکرد ، ئەو بوربۆرئینەی زانای سروشتی (بیبی) هێنایە کایەوە بەوەی لە توپێکی پۆلایندا توانی بگاتە قولایی ٢٤٠م .. دوای ئەمیش بەردەوام کەلوپەلی خۆنقوم کردن بەرەوچاکی ئەرویشت .. ئەوکەسە سەرسام نابێ ئەو فلیمەی دیبێ کە (کوستو) گرتویەتیو ئەو سەرچلیانەی پێتۆمار کردوە کە لەبن دەریادا کردویەتی ئەو کاتە خۆیو تیپەکەی لە قولایی ١٠٠ مەترە لەژێر روی دەریایی سبی ناوەراستدا لە خانویەکدا لەژێر دەریادا کردویانە .

ئامادەکردنی
(ز . غ)

زیرەکترین منداڵی دەجیهانداڵ

● (بامفیلا واتسون) کە ئێستا تەمەنی دوو ساڵو حەوت مانگان لەگەڵ دایكوبابیرو ئەنکیا دەژی لە (کالیفورنیا) زیرەکی ئەمەمندالە زۆر سەرسوڕهێنەرە کە زانایانی (سایکولوژی) زۆریان لاسەیرە .

● زیرەکی ئەم منداڵەلەتەمەنی (٥) ڕۆژیدا دوای لەدایك بوون لەکەنار (دەریا)دادەرکەوت .

بەلام لەمانگی (٩)دا فێری چەند ووشەیەك بوو وەك دەست ، چاو ، لووت ..هتد. بەلام لە تەمەنی (ساڵو نیو)دا فێربوونی ئەو ووشانەدەگەیشتە (٤٠٠) ووشە ، وە لەهەمان کاتدا چەندووشەیەکی لە ڕۆژنامەکاندا دەخوێندەوە .

● هەروەها زانایانی(سایکولوجیەکان) ئەیان توانی دەری بخەن لە زیرەکیئەم منالە چونەو لەچی یەوە هاتوە ، سەیر لەوەدایە ئەمەمندالە زیرەکە لەگەڵ دایکە ئەخۆشەکەیدا دەژیا ،وەرەوشتی ئەم منالە لەژێر دەستی ئەنكو بابیریدا بوو ،ئەنكو بابیری ئیشیدارتاشیان ئەکرد ، وە لەهەمان کاتدابەروەردەی ئەم منداڵەیان گرتبووە ئەستۆ .

● هەندێ جار (بامفیلا)لەگەڵ بابیریدا دەچوو بۆ بازاڕ سەیری ڕۆژنامەکانیدەکرد بەدەنگیکی بەرزو توند دەیخوێندەوە ، وە ئەوکژمەڵانەی لەدەوری دەبون سەریان سوڕئەما .

● (بامفیلا) بەبەردەوامیدەخرایە سەر (ئێزگەی تەلەفیزون) بۆ خوێندنەوەیچەند دێرێك لەڕۆژنامەکان .

ئەم منداڵە خرایە ژێردەستیزانایەکی (سایکواوجیەوە) وەقوتابخانەیەکیان کردەوە بۆمنداڵی زیرەك .

(بامفیلا) دەیەوێ ببێتە باڵەوانێکی ڕێزمانی بۆیاری (شەترەنج) وەك (نادیە کژمانتشی) رومانی کەسەر کەوتنیکی زۆری بەدەستهێناوە لەیاریەکانیدا .

شمال علی قادر

شەش جمك بون بە پۆلیس

لە ماوەی سێ ساڵدا ژنێك لە شاری میونیخی ئەڵمانی شەش منانی بوە هەر ساڵەی دوو کوڕ باش ئەوەی کوڕەکان کەورە بوون بۆ هەڵسوڕانی گوزەرانی ژیانیان پێسویستیان بەئیش هەبوو لە بەر ئەوە تێکرا بڕیاریان داوە بین بەپۆلیس ئیستاکە پۆلیسنو بوون بە هۆی سەر ئیشەو ئەنگو چەلەمەیەکی زۆر بۆ ئەو کەسانەی مەشقیان پێئەکەن ..

چونکو مرۆڤ زۆر زیرەکیش بێت زەحمەتە لیکیان جیابکاتەوە تەنانەت هاوڕێکانیانو شوفێرانیش- لە دەستیان بێزاربوون .

چاوپێکەوتن

هونەرمەند مامۆستا کەمال دڵشاد

ساڵی ٩٤٦ لە سلیمانی هاتوەتە دنیاوە هەر لە منالیەوە ئارەزوی سەرشانۆی هەبوو ئەکتەرە کۆمیدیەکانی خۆش وبستوەو خۆیشی ئیستا ئەکتەریکی کۆمیدی سەرشانوی کوردیە .

● هونەرمەند لە دەرچوانی پەیمانگای مامۆستایانی سلیمانیەو هەرلەکاتی قوتابیەتیەوە ویستویەتی خزمەتی هونەری گەلەکەی بکاتو لەزۆر شانۆگەریدا هاوبەشی کردووە .

● ئەڵێ : شانۆ چرایەکی ڕووناکی سەرزێگای پێشکەوتنی هەموو ئەگەلێکەو بەهۆی شانۆوە ئەتوانرێ زۆر ڕووی تایبەتی هەڵسوکەوتی هەرگەلێك بگەیەنرێ بە گەلانیترو هۆیێکی باشە بۆ چارەسەرکردنی دەردە سەرەکیەکانی ناو کۆمەڵ .

● دەربارەی هاوبەشی کردنی ئافرەتان لە شانۆگەریدا ووتی . هاوبەشی راستەوخۆی ئافرەتان لەم لایەنە رنگەی هونەردا شتێکی زۆر گرنگەو دەتوانم بڵێم شانۆ دەرفەتێکە بۆ دەرخستنی لێهاتنو توانای ئافرەت .

● ئاواتی مامۆستا کەمال پێش کەوتنی شانۆی کوردیەو ئارەزوی وایە کە لەسەرشانۆ گەورەکان دەرری کۆمیدی ببینێو خزمەتی هونەر بکات .

● ئێستاش خەریکە مهرجانێکی هونەری پێك ئەهێنی بۆ قوتابیانی قوتابخانەکانی ناوچەی شارەزور کە نزیکەی (١٠) قوتابخانە هاوبەشی تیاکات .

حمە سعید حمە کریم

جوزێفین پەردە لەسەر خۆی لادەدا

ماوەیەك لەمەوبەر لەپاریس کتیبی « جوزیفین »بلاوکرایەوە ئەویش ئەو کتێبەیە کە گۆرانی بێژی جیهانی خاتو جوزیفین بیکر پێش مردنی خۆی ئاغادەی کردبو ، نوسەر دەلێت باوکم بیاویکی ئیسپانیەو دایکم سەنگالیبوەو لەشاری سان‌لوی لە ئیسپانیا هاتوتە دنیاوە ، لە ئەمەریکا جومەتە ناو دنیای هونەرەوە بەلام لەتاو جیاوازیی رەگەزایەتی پەنام بردە بەر فەرەنسا .

وەنەبی جوزفین بیکەر تەنیا گۆرانی بێژیکی دەنگ خۆشی هونەرمەند بوبی بەڵکو تێکۆشەریکی باڵو خاوێنیش بوە ، کاتی کڵپەی دواشەڕی جیهانی لەفەرەنسا هەبو ، هەو ئوتەقەلایەکی زۆری‌دا ، بەرادەیەك بوەشایەنی ئەوەی مادالیای سەربەرزی پێبدرێت وسەرەك کۆماری کوچ کردوی فەرەنسا شارل دیگول ئەو مەدالیایەی لەسنگیدا ..

ئەوبازەی جەنگمان بۆ ئەقرێنی

« گرانت » ناوێك لەمۆزەخانە بچوکەکەی خویدا بازیکی مۆمیای هەیە سەر بەمۆمیای قەبرسانە میسریکانە .. تەمەنی ئەو بازە بتر لە ٤٠٠٠ ساڵە .. سەیر لەو مەلەدا ئەویە .. ساڵی ١٨٩٩ ناگری شەڕی ترنساڤال خەریکی داگیرسان بو .. مام گرانت کە دەیروانیە بازەکەی دەی بینی پەرو باڵی بەلەبەلە شتی سووری وەك خوێن دای خوێنی لێ دەچۆڕا ، ئەم سووری وەك خوێنە لە خوێنەی وانەوستایەوە تاوەکو مانگی تشرینی یەکەمی ساڵی ١٩١٨ واتە بەچەند هەفتەیەك پێش کۆژانەوەی شەڕەکە توانای ڕاندنی هەڵگیرسانی شەڕ بدەینە مەلێك کە لە پێش چوار هەزار ساڵ لەمەوبەرەوە هردار بوبێتەوە هەر لە بەر ئەوەی تۆزێك لینجاوی خوێنی لێ دەچۆڕا ، ئەم سووری وەك خوێن لە ئەوەی مۆمیای هەیە سەر بەمۆمیای قەبرسانە میسریکانە .. تەمەنی ئەو بازە بتر لە ٤٠٠٠ ساڵە .. سەیر لەو مەلەدا ئەویە .. ساڵی ١٨٩٩ ناگری شەڕی ترنساڤال خەریکی داگیرسان بو .. مام گرانت کە دەیروانیە بازەکەی دەی بینی پەرو باڵی بەلەبەلە شتی سووری وەك خوێن دای بۆشیوە .. ئەو بازە بەم جۆرە مایەوە تا ریکەوتنامەی ناشتی مۆرکرا ..

کە شەڕی یەکەمی جیهان دەستی پێکرد لە مانگی جوزەیرانەوە پەرو باڵی مەلەکە کاتێ برسیاری نهێنی ئەویان لە مام گرانت کرد هیچ قسەیەکی ئەوتۆی نەکرد ، هەر ئەوەندەی وت هێزی ئەو دەرمانە بۆنداڕەیە کە پێی مۆمیا کراوە .. وەك ناشکرا شە تا ئێستا نهێنی ئەو دەرمانە نەزانراوە .. بەلام ئەو برسیارەی مایەی سەرنجو تێڕامانە ئەویە بۆچی ئەو لینجاوە لە سەرەتای ئەو شەڕانەدا کەوتۆتە چۆڕان ؟!

خۆشەویستی لەخۆبایبونلەلایەن منالەوە

منال بە تەبیعەتی حال حەزلە شانازی لەخۆبایبوون ئەکات بە تایبەتی ئەگەر باوکیان دایکی پایەیەکی بەرزی هەبێت ، لەبەر ئەوە پێویستەلەسەر دایكو باوکی کە تێیبگەیەنن کە کارکردن هەمیشە مایەی سەرکەوتنە بەڵام تەمبەڵیو تەوەزەلی لە ئیشو کاردا مایەی سەرنەکەوتنە بەبێ ئەوەی هەڵزێستی کۆمەڵایەتی کاری بەسەرەوە هەبێت ، هەروەها لەوقۆناغەدا پێویستە منال نەگاتە هەموو شتێك کە ئەیخوازێت تاکو ووشی لە خۆ بایبوون نەبێت چونکە ئەمە ئەبێتە هۆی لەڤ بوونی کەسیەتی منالەکە لەکاتی پێگەیشتنیداو پشتبەستن بەخەڵکی ترو هەستنەکردن بە لێ پرسینەوە .

لەم ڕۆژانەشدا بەشی هەرەزۆری باوکو دایکان خەریکی ئیشوکارو ژیانی کۆمەڵایەتی خۆیانن لەبەر ئەوە کاتی تێکەڵاویان لەگەڵ منالەکانیان بنوێنێ جا لەجیاتی ئەمە پارەی ڕۆژانەی زیادئەکاتو منالەکەش هەست بە لاوازی هەڵویستی دایكو باوکیئەکاتو دەست نیشانی ئەکات دەستی بەسەرانەگرێت بۆ کاتی تەنگانە بەبێ ئەوەی ئەویتریان ئامای لێبێت ئەمەش کارئەکاتە سەر کەسیەتەکەی .

خێرانەکانیان هێجگار کەمە ئەمەش ئەبێتە هۆیلەدایكبوونی هەست بەگوناهکردن لە لایەن دایكو باوك یان لەلایەکی لەمانەوە ئەمەر هاتوو هەموو کاتەکەی لەگەڵ کارەکەی بەسەربباتو ماوەی ئەوەیئەبە سۆز بەرانبەر منالەکانی بنوێنێ جا لەجیاتی ئەمە پارەی ڕۆژانەی زیادئەکاتو منالەکەش هەست بە لاوازی هەڵویستی دایكو باوکیئەکاتو دەست نیشانی ئەکات دەستی بەسەرانەگرێت بۆ کاتی تەنگانە بەبێ ئەوەی ئەویتریان ئامای لێبێت ئەمەش کارئەکاتە سەر کەسیەتەکەی .

لەدەرەوەی ئەم تێکەڵکردنەیش ، وا لە هەندێ کەس ئەکا ، هەڵسوکەوتی خۆی بکۆڕێ ، کاتێ کە ئەبینێ ئەم هەڵسوکەوتە رەسەنەی لەلایەن خەڵکیترەوە باش تێیی نەگەیشتوون لزمەشی ناکرێ ، چونکە نایەوێ وەکو مرۆڤێکی ناتەواوو لەخۆبایی خۆی بنوێنێ ،لەکاتێکا ئەم لە هەردوو سیفەتەکە بەدەرو دوورە .

بۆیە پێویستە ، زۆر وریابینو بەکارامەیی دەرك بەم تانەووە بکەینو بە وردی لە کارو هەڵسوکەوتو رەوشتو جۆری ژیانی ڕۆژانەی خەڵك بگەین ، تا حوکمەمان لەسەر خەڵکیتر ، حوکمێکی راستو رەوابێت چونکە لەهەمان کاتا ، ئەنجامی ئەو حوکمە ، بەسەر خۆیشمانا دانەکشێ .

زانایانی سایکۆلۆژیاش ئەڵێن : هەست بە تانەواوی کردن لەوەوە پەیدابێ کە خەڵکیتر بێئینسافانەو نامەوزوعیانە حوکم بە ئەدەنو کەسەیانیەکەی زەدەدار ئەکەن .

ئای .. چەند شتێکی بێویست و پرسوودو مرۆڤانەیە ، کە لە حوکماندا بەسەر خەڵکیتردا .. بەئینسافبین .. ؟!

● عثمان محمد فائق ●
١٩٧٧/٤/١٧

لەدرەوشەکانی حزب

لە دەست دانی ساتێك لە کارکردن
لە دەست دانی دەرفەتێکە لە پێکەوتن

لەگەڵ ئەوەی ئەوەی

« ڕواڵەتە ڕووکەشەکان سەرنج ڕاکێشەرن ، بەلام لەڕاستیدا ئەوە لەخشتە ئەبەن ، با دیمەنەکانیان تەفرەت نەدەن ، چونکە مرۆڤی ئەقل سووك ئەکەوێتە داویانەوە ... »

لەیرە ولە وێ

● دۆستایەتی : ئەو بەختیاریەیە کە بەخەڵکی ئەبەخشیت لەبێناوی ئەوەدا کەبەختیاریت پێببەخشن .

● ژیانی ژنو مێردایەتی : بە دەولەمەندیی پیاو جوانیی ئافرەتنیە بەڵکوو بەژیریی پیاوو رەوشت جوانی ئافرەتە .

ئایا نهێنی ئەدرکینی ...؟

لەکاتی شلەژاویتا مەدوێ ، چونکە تیشکی دەروونی شلەژاو ئەوژمێکی وەك خۆی لای کەسانیتر دروست ئەکات . شتێك دەربارەی ئافرەت .

● ئافرەت لەم ژیانەدا شتێکی جوانە ، بەلام لەوەش جوانتر ئەوەیە بایەخ بەبایەو شۆخیەکەی بدەین ...

● ئافرەت لەناو دەستەخوشکانی خۆیدا پێلەوەدەنێ کە ئافرەت هەیە، بەتەمەنی لەخۆی متالترینت ، بەلام هەر گیز پێ لەوە نازێت کە لە خۆی جوانتر هەبێ ..

چیرۆکێك لەچەند دێرێکدا

خەلیفە عومەری کوڕی خەتاب کە بۆکژمەڵێك ئەدوا ووتی : کە پیاوتان ئەبینم جوانترین جلوبەرگی پۆشیوەو گرانبەهاترین بۆنی لەخۆی داوە ، دیمەنەکەیم زۆر بەدڵا ئەچێتو ئەڵێم ئاخۆ ئەوپیاوە بیشەیەکی هەیە کەبێری بڕی. ئەگەر ووتیان « نەء » .. لە بەرچاوم ئەکەوێت ..

ئاگاداربکرێت کە شتومەکی بەقالە گەڕۆکەکان کە بیسن بەهیچ جۆرێك نەکڕن و لەدواییدا نەهێڵرێت کە منال قەزوان و چەقالەوشتی رەق بخوات چونکە ئەبێتە هۆی مانەوەی هەندێ پاشماوەی

وورد لە نێوان ددانەکانی کە بە زەحمەت دەربچێت یاخود ئەتوێتەوەو ئەبێتە هۆی زیادبوونی بەکتریا هەروەها چەرەس و قەزوان قرتاندن کارئەکەنە سەر دروستبوونی دیمەنی ددانەکانی پێشەوە .

ددانەکانیدا هەیە

ئەمە قسەی یەکێ لە پسپۆڕەکانی پزیشکی ددانە کە بەردەوامە لەسەر قسەکەی و ئەڵێ : کاتێ کە لە ئێوەرۆ هەڵنیکی بچووك بۆ منال هەڵئەکەوێ هەستئەکات کە ئەیەوێ شتێك بخوات هەتا ئەگەر هەست بە برسیتیش نەکردبێ ڕوونەکاتە دوکانە کە لەوانەیە چۆرە شیرینێك بفرۆشێت مەترسیەکی گەورەی هەبێ بۆ ددانی منال بە تایبەتیش لەدوای تەواوکردنی ئەرواتە یاریکردن بۆئەوەی دەمەکەی بشواتو پاشماوەی شیرینیەکە بە ددانەکانی ئەنووسێت بۆ ماوەیەکی درێژ ئەمەشی ئەبێتە هۆی پەیدابوونی بەکتریاو تێکەڵوپێکەڵ ئەبێتو ئەبێتە ترشۆك (حامض)و یارمەتی کرمبوونی ددانئەدات ئامۆژگاریم ئەوەیە جۆرە چاودێریەك لەسەر ئەوشتانە کە لە حانوتی قوتابخانەکە ئەفرۆشرێت هەبێت ئەوەکو شیرینیەکە خراپبێت .

هەروەها منالەکانی قوتابخانەکانی میری بفرۆشێت مەترسیەکی گەورەی هەبێ بۆ ددانی منال بە تایبەتیش لەدوای تەواوکردنی ئەرواتە یاریکردن بۆئەوەی دەمەکەی بشواتو پاشماوەی شیرینیەکە بە ددانەکانی ئەنووسێت بۆ ماوەیەکی درێژ ئەمەشی ئەبێتە هۆی پەیدابوونی بەکتریاو تێکەڵوپێکەڵ ئەبێتو ئەبێتە ترشۆك (حامض)و یارمەتی کرمبوونی ددانئەدات ئامۆژگاریم ئەوەیە جۆرە چاودێریەك لەسەر ئەوشتانە کە لە حانوتی قوتابخانەکە ئەفرۆشرێت هەبێت ئەوەکو شیرینیەکە خراپبێت .

هەروەها منالەکانی قوتابخانەکانی میری

هەگبەکەمەوە

لەهەمان هەفتەداروەوە

کۆرە سینەما گەریی بە پێشکەوتووخوازەکانی جیهان ، لەشانزەی ئەو مانگەدا ئاهەنگیان بەجەژنی هەشتاوهەشت ساڵەی لەدایك بوونی شارلی شابلن گێڕا .

کە لەساڵی ١٨٨٩ لەهەمان ڕۆژدا لەدایك بووە .

Institut kurde de Paris